UNIVERSITETET I BERGEN

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 40/16
Møtedato: 07.06.2016

ORIENTERINGS- OG REFERATSAKER

a) Protokoll fra Studieutvalget
Protokoll fra 24.05.2016 følger vedlagt

b) Protokoll fra Forskningsutvalget
Ingen protokoll

c) Protokoll fra Tilsettingsutvalget
Protokoll fra 03.05.2016 følger vedlagt

d) Protokoller fra Valgstyret
Protokoll fra møte 4.5.2016 og valgprotokoll av 23.5.2016 følger vedlagt.

e) Personalia
Robert Thomas Stavenes er tilsatt i fast stilling som førstekonsulent tilknyttet Studieseksjonen fra 1.6.2016.

Siv Elén Årskog Vedvik er tilsatt som stipendiat ved Det juridiske fakultet for perioden fra og med 15.6.2016 til og med 14.6.2020. Stillingen er en del av forskingsprosjektet «Legal governance in land use planning [GOVLAND]» om kommunalt selvstyre og statlig styring i saker som gjelder miljø- og arealforvaltning.

Eivind Ramsøy Jerve har fått forlenget sitt engasjement som konsulent tilknyttet Studieseksjonen i perioden 1.8.2016 til 30.9.2016.

Tim Christian Wassmo har sagt opp sitt engasjement som førstekonsulent/digital produksjonsmedarbeider tilknyttet Dragefjellet lærings- og formidlingssenter for å tiltre en stilling i NRK. Hans siste arbeidsdag ved fakultetet er 17.6.2016.

f) Utlysninger

Det ble lyst ut to faste førstekonsulent-/studiekonsulentstillinger i Studieseksjonen. Utlysningstekstene følger vedlagt (2016/1539 og 2016/1540). Det var til sammen 88 søkere til de to stillingene, men bare én av søkerne ble innstilt til begge stillingene.

Han har takket ja til den ene stillingen (2016/1539), jf. punkt e) over. Den andre stillingen (2016/1540) vil bli lyst ut på nytt på et senere tidspunkt.

Utlysning av forskerstilling knyttet til prosjektet «Succession Law: Challenges and Potential regarding regulating the Transfer of Property on Death in changing Society», ledet av Professor Thomas Eeg. Tilsettingsperioden er satt til 18 måneder. Søknadsfrist er satt til 8. juni 2016. Utlysningstekst følger vedlagt (2016/4651).

g) Orienteringssak – periodisering av emneevaluering – orientering fra Studieutvalget
Studieutvalget behandlet sak om periodisering av emneevaluering i sitt møte den 24. mai, og fattet slikt vedtak i sak 37/16:

Emneevalueringen ved Det juridiske fakultet legges om til en treårssyklus, med implementering som foreslått. JUS399 Masteroppgave må innarbeides i matrisen. Modellen for evaluering skal oppfylle kravene i Kvalitetshåndboken.

Vedtaket innebærer at vi går bort fra fortløpende evaluering hver gang et kurs har vært holdt, til i stedet å evaluere emnene hvert tredje år, og da gå grundigere inn i prosessen.
Saksnotatet til Studieutvalget vedlegges til orientering.

h) Den sentrale klagenemnden årsmelding – til orientering
Universitetsstyret ble i sak 46/16 orientert om Den sentrale klagenemndens årsmelding for 2015. Studieutvalget ved Det juridiske fakultet fikk meldingen som orienteringssak den 24. mai (sak 32/16-4). Årsmeldingen presentere her for fakultetsstyret til orientering, i den framstillingen Studieutvalget fikk, dvs. med en merknad fra studieseksjonen.

Årsmelding følger vedlagt

i) Studentombudet Årsrapport 2015 – til orientering
Studentombudet har lagt fram sin årsrapport for 2015.To saker fra Det juridiske fakultet har vært behandlet.

Årsrapporten følger vedlagt.

j) Søkertall til femårig og toårig masterprogram i rettsvitenskap 2016 – til orientering
Studieutvalget fikk seg forelagt saken til orientering i sitt møte den 24. mai. Med dette orienteres også styret.
Saken er vedlagt slik den ble presentert for studieutvalget.

k) Utdanningsmeldingen – til orientering
I overensstemmelse med UiBs rutiner for rapportering fra enhetene, har Det juridiske fakultet levert utdanningsmeldingen for 2015. Den ble levert den 8. april. Vi har innrettet den interne rapporteringen (Årsplan for utdanning og Årsrapport for utdanning) både med hensyn til frist og med hensyn til innhold, på en sånn måte at vi

unngår dobbeltarbeid. Innholdet i utdanningsmeldingen er for en del et konsentrat av innholdet i årsrapporten (fakultetsstyresak 22/16).
Studieutvalget fikk utdanningsmeldingen til orientering i sitt møte den 24. mai (sak 32/16 – 3).
Utdanningsmeldingen for 2015 er vedlagt her til orientering. Både denne og tidligere utdanningsmeldinger kan studeres nærmere i UiBs Studiekvalitetsbase: Velg årstall og Det juridiske fakultet. https://kvalitetsbasen.app.uib.no/

I) Forskningsmeldingen og Forskerutdanningsmeldingen – til orientering
Som del av arbeidet med universitetets sentrale forskningsmelding og forskerutdanningsmelding, skal det utarbeides egne meldinger fra fakulteter og institutter, der det rapporteres om utfordringer og utviklingstrekk innen for områdene forskning og forskerutdanning.
I styremøte 15.03.2016 ga Fakultetsstyret forskningsdekan og Forsknings- og stabsseksjonen fullmakt til å utarbeide Forskningsmeldingen 2015 og Forskerutdanningsmeldingen 2015 på grunnlag av Årsplan forskning 2016 og Årsrapport Forskning 2015.

Forskningsmelding og Forskerutdanningsmelding følger vedlagt

Asbjørn Strandbakken
Dekan

Øystein Lunde Iversen
Fakultetsdirektør

30.05.2016

KMA
Vedlegg

Protokoll fra møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Tirsdag 24. mai kl. 09:15 – 12:05.
Møterom 546

Til stede:
Bjørnar Borvik (leder) (a)
Linda Grøning – vara for Bjørn Henning Østenstad (a)
Jan-Ove Færstad – vara for Anneken Sperr (a)
Jonas Jensen (b)
Kjersti Bakke Sørensen (c)
Erling Kristoffer Ravnanger – vara for Sandra Guderud (d)
Vegard Fosso Smievoll (d)

Forfall: Bjørn Henning Østenstad, Anneken Sperr, Sandra Guderud.

Sekretær: johanne.spjelkavik@jurfa.uib.no

Neste møte: Tirsdag 14. juni 2016, kl. 09:15. Det er det siste møtet før sommeren.

Sak 31/16	**Godkjenning av innkalling og dagsorden**
	Innkalling: Innkallingen kom sent (18. mai), den bør være sendt ut senest en uke før møtet. Dagsorden: Ingen merknader.
Sak 32/16	**Orienteringssaker**
1	Protokoll fra SU 11. april. Godkjent på sirkulasjon 13. april. ***OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.***
2	Fullmaktsvedtak a) JUS132 Pengekravsrett Litteratur b) JUS134 Rettshistorie og komparativ rett Litteratur c) JUS256-2-A og B (skatterettsfagene) Litteratur d) JUS399 Masteroppgave 30 studiepoeng Redaksjonell endring i emnebeskrivelse (veiledning ikke lenger obligatorisk) e) JUS260-2-B Opphavsrett og JUS260-2-C Kjenetegnsrett Litteratur f) JUS276-2-A Human Rights Law: Special Focus on Economic, Social and Cultural Rights Litteratur g) JUS265-2-A Planrett. Litteratur. h) JUS261-2-A Konfliktmekling Litteratur i) JUS271-2-B Comparative Energy Law Litteratur j) JUS278-2-A Comparative Private Law Litteratur k) Utfyllende regler § § 5-4 (1) d) ii. og iii – godskriving av emner fra Universitetet i Agder. Redaksjonell endring. l) JUS251-2-B Arbeidsrett fordypning. Litteratur. Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til Johanne.spjelkavik@jurfa.uib.no
3	Utdanningsmeldingen 2015. Det juridiske fakultet sendte sin utdanningsmelding til UiB den 8. april 2016. Utdanningsmeldingen publiseres i Studiekvalitetsbasen. Velg årstall og Det juridiske fakultet. https://kvalitetsbasen.app.uib.no/
4	Den sentrale klagenemnden – Årsmelding 2015. Merknad fra studieseksjonen.
5	Delinnstilling II fra studieordningskomiteen: http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/delinnstillingii-20160428.pdf

Postadresse
Postboks 7806
5020 Bergen

Telefon 55 58 95 00
Post@jurfa.uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Det juridiske fakultet
Telefon 55 58 95 00
Telefaks 55 58 95 10

Besøksadresse
Magnus Lagabøtes plass 1, 5010 Bergen

	OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat. Innstillingen legges fram for fakultetsstyret til orientering 7. juni. Det vil senere bli tatt stilling til den videre oppfølging. Studiedekanen orienterte kort.
6 *2016/2609*	Årsrapport fra Studentombudet: http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/arsrapport_studentombud_uib_2015.pdf ***OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.*** To saker fra Det juridiske fakultet er omfattet.
7	Søkertall for femårig og toårig masterprogram for H16. Orientering fra studieadministrasjonen.
Sak 33/16	**Saker til drøftelse/høring/uttalelse**
1 ***SU uttaler***	JUR601 Innføring i jus for næringslivet: Kursrapport H15. Studieutvalget sier seg svært godt fornøyd med gjennomføringen av dette spesielle kurset. Her har man stilt høye krav til seg selv og rammebetingelsene for å frambringe noe nytt, rettet mot en atypisk målgruppe. Det har lyktes vis a vis studentene og det har på en utmerket måte vist en del av bredden og potensialet i digitalisering av undervisning. Studieutvalget verdsetter den kreativitet og innsats som kommer til uttrykk, og vil uttrykke støtte til det videre arbeidet med å utvikle kurset. Utvalget ser også en betydelig overføringsverdi i det «pionerarbeidet» som gjøres her, ikke minst for senere EVU-arbeid.
2 ***SU uttaler***	Fakultetets strategiplan. (*Ettersendt.)* Studieutvalget slutter seg til forslaget. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at det allerede ligger til rette for at studentene skriver masteroppgaver på engelsk, og det foreslås at setningen (på side 5) «Det bør leggast til rette for skriving av masteroppgave på engelsk.» erstattes med «Fakultetet skal oppmuntre og motivere studentane slik at fleire vel å skrive masteroppgåva på engelsk.».
3 ***SU uttaler***	Stortingsmeldingen om studiekvalitet. Fakultetet har levert vedlagte uttalelse til UiB til Kunnskapsdepartementets invitasjon til innspill til stortingsmeldingen om studiekvalitet. Høringsdokumentene fins her: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/innspill-til-stortingsmelding-om-kvalitet-i-hoyere-utdanning/id2476318/ ***OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.*** UiB utarbeider institusjonens høringssvar på grunnlag av enhetenes innspill. Studieutvalget tar høringsinnspillet til orientering.

4
SU uttaler
	Ny læringsplattform ved UiB: Canvas/Mitt UiB. Rapport fra prosjektgruppe.
	Studieutvalget tar rapporten til orientering, og konstaterer at den nye plattformen gir en rekke nye muligheter både for studenter og lærere.
	Videre gis det honnør for det store arbeidet som er lagt ned i fakultetets pilot og i implementeringen i vår, samt det arbeidet som ennå gjenstår før alle emnene er over på den nye plattformen.
	SU ber om få seg forelagt saker om
	- hovedregel om tilgang til emner/sider i MittUiB
	- publisering eller ikke av sensorveiledning og eksamensoppgaver
	- publisering av undervisningsmateriell
	  o papirbasert
	  o lyd- og/eller bildebasert
	Ideelt bør disse sakene foreligge til utvalgets møte i juni.

	Vedtakssaker
Sak 34/16 **Vedtak**	JUS280-2-A Alternative Dispute Settlements. Øke fra 10 til 20 studiepoeng. Forslag fra emneansvarlig med merknader fra studieadministrasjonen. Spesialemnet JUS280-2-A Alternative Dispute Settlements dobles i omfang fra 10 til 20 studiepoeng med virkning fra høstsemesteret 2016. Studiedekanen gis fullmakt til å sluttføre detaljer i emnebeskrivelsen, herunder litteraturlisten, i samarbeid med studieadministrasjonen og emneansvarlig.
Sak 35/16	Sensorbrev til JUS399 Masteroppgave 30 studiepoeng. Ref. fakultetsstyret 15. mars, sak 26/16. Forslag til nytt sensorbrev.

Vedtak	Studieutvalget anbefaler vedlagte sensorbrev for fakultetsstyret.
Sak 36/16	Blind klagesensur. Betydningen for karakterfordelingen i masteroppgaver og generelt. Orientering til fakultetsstyret. Ref. fakultetsstyret 15. mars, sak 26/16.
Vedtak	Studieutvalget anser at notatet gir en dekkende framstilling av nå-situasjonen med hensyn til blind klagesensur.
Sak 37/16	Periodisering av emneevaluering. Forslag om omlegging av emneevaluering.
Vedtak	Emneevalueringen ved Det juridiske fakultet legges om til en treårssyklus, med implementering som foreslått. JUS399 Masteroppgave må innarbeides i matrisen. Modellen for evaluering skal oppfylle kravene i Kvalitetshåndboken.
Sak 38/16	Norm for sidetall pr studiepoeng. Forslag om å erstatte absolutt norm med veiledende norm. Endring i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen.
Vedtak	Studieutvalget ber om å få seg forelagt ny sak i juni, der synspunkter fra møtet er innarbeidet.
Sak 39/16	JUS289-2-A International Civil Procedure: endring i obligatorisk arbeidskrav og vurderingsform. Forslag fra Volker Lipp og studieadministrasjonen.
Vedtak	Obligatoriske arbeidskrav og vurderingsform for JUS289-2-A International Civil Procedure endres med virkning fra høstsemesteret 2016 som foreslått med to mindre endringer: Mandatory paper of min. 1500, max 1600 words. Students who have failed the ~~home exam~~ **paper**, will be given an opportunity to write a new paper prior to the school exam. The paper will be ~~awarded a pass/fail~~ **approved or disapproved**. No grade will be given.
40/16	JUS292-2-A Introduction to Chine Law: litteraturliste. Forslag fra emneansvarlig Bjørnar Borvik.
Vedtak	Litteraturlisten til JUS292-2-A Introduction to Chine Law vedtas som foreslått.
41/16	JUR601 Innføring i jus for næringslivet (EVU-emne). Endring i emnebeskrivelsen: prøvingsform og læringsmål. Forslag fra emneansvarlig Jan-Ove Færstad.
Vedtak	1. Undervisningsopplegget for JUR601 Innføring i jus for næringslivet endres som foreslått. 2. Prøvingsform for JUR601 Innføring i jus for næringslivet endres til seks timers hjemmeeksamen med virkning fra høsten 2016. Eksamen må avvikles i tiden 08:00 – 15:00 på en hverdag av hensyn til teknisk support. 3. Læringsmålene for JUR601 Innføring i jus for næringslivet endres som foreslått: a. Under «Mål og innhald» erstattes kulepunkt fem med «Erstatningsrett og produktansvar». b. Under «Læringsutbytte» erstattes kulepunkt fire med «Redegjøre for hovedtrekkene i reglene om produktansvar».
42/16	JUS261-2-A Konfliktmekling. Endring i emnebeskrivelsen. Forslag fra emneansvarlig Camilla Bernt.
Vedtak	Emnebeskrivelsen for JUS261-2-A Konfliktmekling, inkludert forkunnskapskravene, endres som foreslått med virkning fra høstsemesteret 2016.
43/16	Endring i § 2-8 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen. Forslag til innstilling til fakultetsstyret.
Vedtak	Det innstilles overfor fakultetsstyret på at følgende endring gjøres i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen med virkning fra og med høstsemesteret 2016, endringer markert med fet kursiv: § 2-8 Opptak av undervisning 1. Det kan ikke gjøres lyd- og/eller bildeopptak av forelesninger uten at foreleser eksplisitt tillater det. Slik tillatelse skal i så fall gjelde alle studenter i lokalet, og tillatelsen gjelder for en forelesningsrekke til den eventuelt tilbakekalles. 2. Det er ikke tillatt med lyd- eller bildeopptak fra storgrupper eller arbeidsgrupper, eller fra seminarer. **Studenter som handler i strid med dette forbudet, vil ikke få oppmøtet fra det aktuelle gruppemøtet registrert, og kan i tillegg bortvises fra**

	gruppemøtet av gruppelederen. 3. Der det er tvil om undervisningen er forelesning eller noe annet, anses den i denne sammenhengen å være forelesning.
44/16	EXFAC Juridisk forprøve – hovedlitteratur og vurderingsform. Forslag fra Synne Sæther Mæhle og Ragna Aarli.
Vedtak	1. Hovedlitteratur EXFAC Juridisk forprøve endres som foreslått med virkning fra høstsemesteret 2016. 2. I beskrivelsen av prøvingsform i emnebeskrivelsen gjøres slik endring, markert med gjennomstreking og fet skrift: Vurderinga (eksamen) er sett saman av to ~~element (mappevurdering)~~ **separate eksamensdeler, der begge må vere greidd ~~kvar teller 50 %~~:** 1.Seminaroppgåve. Dette er eit sjølvstendig, individuelt arbeid som skal leverast i ~~Kark~~ **Inspera** dersom ikkje noko anna er opplyst. 2.Kunnskapstest. Dette er ein to timars skriftleg, individuell, digital skuleeksamen
45/16	Dokumentasjonskrav for søkere til spesialemner fra utenfor Norden. Notat fra studieadministrasjonen.
Vedtak	Vilkår om generell godkjenning fra NOKUT på utdanning for søkere utenfor Norden til spesialemner bortfaller.
46/16	Endring i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § § 3-4 (1) c) v. og vi. Forslag fra studieadministrasjonen.
Vedtaksforslag	Utfyllende regler § 3-4 (1) c) v. og vi. skal lyde: v. Eksamener fra første studieår kan ikke gjentas etter at man har begynt på tredje studieår. Med «har begynt» menes at man a. har emner fra tredje studieår i utdanningsplanen for inneværende studieår, *eller* b. ved semesterstart er kvalifisert til å begynne på tredje studieår jf. § 2-5 (1) vi. Eksamener fra andre studieår kan ikke gjentas etter at man har begynt på fjerde eller femte studieår. Med «har begynt» menes at man a. har emner fra fjerde studieår i utdanningsplanen for inneværende studieår, *eller* b. ved semesterstart er kvalifisert til å begynne på fjerde studieår, jf. § 2-5 (1)
47/16	Instruks om oppgåvegjeving og sensur. Forslag til endring. Notat fra studieadministrasjonen.
Vedtak	Det innstilles overfor fakultetsstyret på at Instruks om oppgåvegjeving og sensur endres som foreslått. Antall studenter ble endret fra fire til åtte etter avstemning: Fire stemte for åtte studentrepresentanter (to pr. utvalg). (Linda Grøning, Jonas Jensen, Vegard Fosso Smievoll, Erling Kristoffer Ravnanger) Tre stemte for fire studentrepresentanter (én pr. utvalg). (Bjørnar Borvik, Jan-Ove Færstad, Kjersti Bakke Sørensen).
48/16	Praksis- og reglementsendring i forbindelse med forhåndsgodkjenning av delstudier i utlandet. Forslag fra studieadministrasjonen.
Vedtak	§ 5-1 (3) i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet endres som foreslått.

Bjørnar Borvik
Leder

Johanne Spjelkavik
Sekretær

Sak 32/16 – 3

UTDANNINGSMELDING 2015
DET JURIDISKE FAKULTET

1. Planer og prioriteringer for 2016.

Det juridiske fakultet fortsetter sin digitale satsing og arbeidet med å heve studiekvaliteten blant annet gjennom bruk av flere digitale pedagogiske virkemidler. Dragefjellet lærings- og formidlingssenter er etablert og det er i 2015 ansatt egne digitale produksjonsmedarbeidere. Arbeidet med å utvikle spesialtilpasset digitalt materiale i enkeltemner i tillegg til forelesningsopptak er startet, elementer fra omvendt undervisning er testet ut på et obligatorisk emne med 300 studenter og digitale medier benyttes for å gjøre forskningen mer tilgjengelig i undervisningen.

De pedagogiske erfaringene vi har gjort oss med flere års bruk av læringsstøttesystemet Edublogs og digital interaktivitet med studenter tas med i arbeidet med implementering av Mitt UiB. Vi har startet en møteserie med de emneansvarlige på hvert studieår der de pedagogiske mulighetene med ulike digitale format, samt nye funksjoner i den nye digitale læringsplattformen presenteres. Vi planlegger et arbeidsseminar i januar 2017 som skal hjelpe de emneansvarlige til å ta i bruk flere digitale pedagogiske verktøy, utnytte funksjonene i eksisterende system og blant annet se på alternative vurderingsformer. Fakultetet er i ferd med å etablere et evalueringspanel eller referanseforum bestående av studenter, pedagoger, fagpersoner på fakultetet og administrativt ansatte som kan evaluere og gi råd for videre utvikling av den digitale satsningen på utdanningssiden.

Innføring av obligatorisk engelskspråklig spesialemne for norske studenter får positiv innvirkning på læringsmiljøet for de innreisende studentene ved at disse får bedre mulighet for integrering. Norske studenter vil bli bedre i juridisk engelsk og øke sin interkulturelle kompetanse.

2. Studiekvalitets- eller læringsmiljøtiltak fakultetet har hatt særlig oppmerksomhet om i 2015

Ny studiemodell: Arbeidet med ny studiemodell har pågått hele 2015. Delinstilling II fra studieordningskomiteen skal presenteres for fakultetsstyret vår 2016. Fortsatt gjenstår mye arbeid med formell struktur for eventuell ny studieordning.

Overgang til nytt læringsstøttesystem: Emnene på 1. studieår er med i pilot for det nye læringsstøttesystemet Canvas studieåret 2015/2016 (se også pkt. 3). Fra våren 2016 er også to emner på 3. studieår og stor masteroppgave inkludert.

Implementering av digital eksamen: Det juridiske fakultet er første fakultet ved UiB som har digital eksamen i alle emner fra og med høst 2015[1]. Studieseksjonen nedsatte vår 2015 en lokal prosjektgruppe som i samarbeid med DigUiB og sentraladministrative avdelinger gjorde et omfattende arbeid bl.a. med å støtte emneansvarlige og utforme god informasjon til studentene, noe som har ført til få spørsmål om digital eksamen. Det tyngste arbeidet var å gå over i ren driftsfase fra høsten 2015. Digital eksamen er godt mottatt av studenter, undervisere og sensorer. I fortsettelsen vil vi se nærmere på hvordan digitalt vurderingsverktøy åpner for bruk av andre vurderingsformer enn langsvarsoppgaver, som i dag er dominerende ved fakultetet.

Oppussing av gamle Dragefjellet skole: Nyoppusset bygg ble tatt i bruk i april 2015. Det er dette arbeidet som har gjort digital eksamen på alle eksamener mulig. Studentene gir gode tilbakemeldinger på sitt forbedrede fysiske læringsmiljø. Studentene opplever større ro og trygghet når eksamen gjennomføres i kjente lokaler.

Kvalitetssikring av sensur og klagesensur: Tiltak for kvalitetssikring er iverksatt etter innføringen av blindsensur. Noen er allerede evaluert og justert. Klagekommisjonene får besvarelser fra hvert karaktertrinn hvis mulig, eksempelbesvarelser på A- og B-nivå sendes klagekommisjonene som referansepunkt for hva som kreves i øvre sjikt, erfaring fra ordinær sensur overføres til klagesensur og det er nivåkontroll i klageomgangen. Vi samler nå erfaringer og tilbakemeldinger fra de sist iverksatte tiltakene.

Internasjonalisering: Utvekslingstallene er fortsatt høye[2] og antall innreisende studenter øker jevnt. Sentralt i 2015 har vært videreutvikling av samarbeid med kinesiske universitet. Fakultetet planlegger opprettelse av emne i kinesisk rett fra høst 2016. Fakultetet har etablert en semesterpakke i kinesisk rett fra vår 2017 der studentene kombinerer studier og praksis under utveksling til Kina. (Om utveksling til Kina, se også pkt. 5). I tillegg er samarbeid med National Law University Delhi i India etablert og gjensidig studentutveksling finner sted fra 2016.

3. Utfordringer i studiekvalitets- eller læringsmiljøarbeidet i 2015

Erfaringene fra klagesensur som blindsensur viser flere karakterendringer nå enn da klagekommisjonen kjente opprinnelig karakter. I noen tilfeller er karakterspriket mellom ordinær sensur og klagesensur på to karakterer eller mer. Vi har derfor satt i verk flere tiltak for kvalitetssikring (se pkt. 2).

Innføring av digital eksamen har vært krevende for fakultetet. Arbeidsprosessene er betydelig endret og arbeidstoppene kommer på nye tidspunkt, videre har Inspera fortsatt ikke funksjoner for klagebehandling, nivåkontroll og direkte kobling til plagiatkontrollverktøy.

Pilotfasen for ny læringsplattform har vist at det krever et ekstraordinært løft før alle emner går over til ny plattform høst 2016. Det er opprettet en studieadministrativ prosjektgruppe for å drive arbeidet fremover og støtte de emneansvarlige i implementeringen. For fakultetet er det avgjørende at den nye læringsplattformen også får en fullgod erstatning for KARK samt direkte kobling til plagiatkontrollverktøy.

Dette studieåret har Juridisk studentutvalg initiert en kampanje for å bidra til å motvirke det opplevde karakterpresset blant studentene. De synliggjør ulike juristroller i arbeidslivet og har blant annet arrangert foredrag om stressmestring.

---

[1] Digital eksamen for 300-550 oppmeldte kandidater på alle obligatoriske emner og fra 1-120 oppmeldte kandidater på spesialiseringsemner på mastermivå.
[2] 45 % av de som oppnådde mastergraden i rettsvitenskap i 2015 hadde vært på utveksling i løpet av studietiden.

4. Studieprogramevalueringer. Gjennomføring i 2015 og planer for 2016

Masterprogrammet i rettsvitenskap ble sist evaluert i 2013. Nå avventes pågående utredning av nytt studieprogram. De obligatoriske emnene evalueres *hvert* år av både studenter og emneansvarlige. For å gi rom for mer dyptgående emneevalueringer og å bedre synliggjøre oppfølgingen av resultatene lager vi i 2016 matriser for emneevaluering hvert 3. år, jf. UiBs studiekvalitetshåndbok. For å sikre kontinuitet i studenttilbakemeldinger skal årlige emnevise referansegruppemøter beholdes, men vi vil se på form og innhold i disse evalueringsmøtene på nytt, bl.a. for å sikre mer tilbakemelding på digitale elementer i emnene.

Program- og emneevalueringer skal legges i Kvalitetsbasen etter behandling i studieutvalget. I 2016 etablerer vi system for å sikre at de publiseres fortløpende. Studentene får henvisning til fjorårets rapport i innkalling til årlige emnevise referansegruppemøter.

5. Planer for utvikling av studietilbudet, oppretting/nedlegging av studieprogram, fordeling studieplasser for 2017

I revidert statsbudsjett 2015 fikk fakultetet øremerkede midler til det midlertidige toårige masterprogrammet i rettsvitenskap opprettet av universitetsstyret i juni 2014 med 30 studieplasser. Programmet ble derfor videreført i 2015 og inngår nå som fast del av fakultetets utdanningsportefølje. Om arbeidet med ny studieordning, se pkt. 2. Tidspunkt for eventuell implementering er ikke fastsatt.

I det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap står følgende utvikling sentralt: Korttidsutveksling til Kina som del av obligatorisk emne på tredje studieår, innføring av obligatorisk engelskspråklig spesialemne for studenter som ikke reiser ut, og justering av spesialemneporteføljen med mulig nedlegging og sammenslåing av emner for å sikre best mulig ressursutnyttelse.

Fakultetet holder fast på etablerte opptakstall. Siden stadig flere søkere gjennom Samordna opptak har juridisk utdanning de søker godskrevet her, er det utfordrende å fastsette tilbudstall som tar høyde for dette og som samtidig gjør at vi treffer på måltallet for reelle førsteårsstudenter.

6. Vurdering av robusthet i fagmiljøet

Fakultetet er fortsatt i en oppbygningsfase og har underdekning på undervisningsressurser. Situasjonen bedrer seg noe fra år til år. I 2015 ble det ansatt tre nye i førsteamanuensisstilling. Dette bedret forholdstallet mellom studenter på masterprogrammet i rettsvitenskap og fast vitenskapelig ansatte i undervisningsstillinger fra 39,1 til 37,8 studenter pr ansatt.[3]

7. Aktivitet i etter- og videreutdanning. Status i 2015 og planer for 2016.

I 2015 hadde fakultetet to etter- og videreutdanningsemner: JUR601 Innføring i jus for næringslivet[4] og JUR640 Planrett. Sistnevnte er av kapasitetshensyn lagt på is i 2016.

Emnet JUR601 Innføring i jus for næringslivet er opprettet på oppdrag fra Addisco, et utdanningsselskap heleid av LO-forbundet Forbundet for Ledelse og Teknikk for å gi etter- og videreutdanning til forbundets medlemmer. Filmopptak av forelesninger, spesialtilpassede filmsnutter, digital spørsmåls- og svarfunksjon og edublogside er del av undervisningsopplegget.

Nye tilbud vurderes utviklet sammen med aktuelle partnere fortløpende, innenfor fakultetets gjeldende ressursrammer.

8. Oppfølging av studiebarometeret

Resultatene fra Studiebarometeret 2014 ble lagt frem for studieutvalget til orientering. Fakultetet kom godt ut, men resultatene hadde begrenset verdi pga. lav svarprosent. Det ble derfor ikke satt i verk konkrete tiltak. Fakultetet gjorde en innsats for å heve svarprosenten i 2015. Studiet har i det store og hele fått gode skussmål fra studentene også i 2015, med små forskjeller fra tidligere år. 84 % av jusstudentene svarer at de alt i alt er fornøyd med studieprogrammet de går på. Følgende tre områder scorer masterprogrammet likevel mindre bra på, og vi vil sette i verk tiltak:

Læring på tvers av emner: Studiedekanen og studieseksjonen skal se på strategier for å gi studentene større innblikk i forskningens og forskernes verden gjennom hele studiet. Bl.a. kan digital forskningsformidling bidra til å knytte forskning og utdanning tettere sammen. Ved mer kontakt på tvers av emner, og mer digitalisert materiale fra emnene, kan hver enkelt emneansvarlig gi studentene bedre forståelse av hvordan enkeltemnene understøtter hverandre.

Kontakt med forskere og forskning: Forholdstallet vitenskapelig ansatt-student er trolig noe av grunnlaget for at fakultetet scorer mindre bra på kontakt med forskere. Bruk av viderekomne studenter som undervisere har fra begynnelsen skullet avhjelpe situasjonen med få vitenskapelig ansatte. Studiedekanen og studieseksjonen vil se på hvordan de emneansvarlige i enda større grad kan gjøre nytte av arbeidsgruppeledernes kompetanse i undervisningen.

Medvirkning: Vi vil synliggjøre klarere for studentene hvilke av deres innspill som følges opp og hvordan, og også være tydeligere på hvorfor faglige og pedagogiske hensyn noen ganger tilsier at innspill ikke tas til følge. Fakultetet har et godt samarbeid med Juridisk studentutvalg og vil bidra enda mer for å synliggjøre studentdemokratiet.

---

[3] 1811 studenter på masterprogrammet i rettsvitenskap og 46 førsteamanuenser/professorer i 2014 mot 1852 studenter på masterprogrammet og 49 førsteamanuenser/professorer i 2015. Tall fra DBH.

[4] Emnet har vært tilbudt annethvert år siden 2005, men tilbys fra 2016 hvert år.

9. Fakultetets arbeid med frafall og gjennomstrømming

Det juridiske fakultet har nest-høyest produktivitet ved UiB, målt i antall studiepoeng per student[5], og nest lavest frafall målt som andel per kull fra perioden 2009-2012. Det toårige masterprogrammet i rettsvitenskap har bidratt til å øke antallet produserte studiepoengsårsenheter, og fra 2016 vil det også føre til flere ferdige kandidater. Ved opptaket til det femårige masterprogrammet i 2015 ble det gitt 100 flere tilbud enn i 2014 for å bedre fylle de 380 studieplassene på 1. studieår.[6] Økt antall tilbud videreføres i 2016.

For å hindre frafall har fakultetet særlig fokus på det viktige førsteåret. Vi innfører år for år flere kvalitetshevende tiltak i de første emnene studentene tar, blant annet ved bruk av digitale pedagogiske verktøy. Vi setter også inn ekstra ressurser for de ca. 100 nye studentene som starter direkte på 4. studieår, og vi fortsetter å utvikle mottaket ved studiestart med særlig fokus på integrering av studenter som begynner rett på et senere studieår. I 2016 vil vi også se på hvordan arbeidsgruppelederne kan benyttes i oppfølgingen av førsteårsstudentene allerede de første ukene av studiet. På andre studieår starter de obligatoriske arbeidsgruppene allerede i semesterstartsuken, mens de på første studieår starter i november. Arbeidsgruppelederne har en sentral rolle i å sikre godt læringsmiljø og å bidra til å hindre frafall på de to første studieårene. Opplæringen av arbeidsgruppelederne videreutvikles og forbedres derfor ytterligere år for år for å sikre at arbeidsgruppelederne gir best mulig oppfølging av studentene i gruppene, både faglig og psykososialt.

For å hindre frafall mot slutten av studiet har vi i løpet av de to siste årene lagt om undervisningen knyttet til masteroppgaven. Masteroppgaveemnet inneholder nå flere obligatoriske elementer som blant annet hjelper studentene å komme tidligere i gang med skrivingen. Dermed tilrettelegger vi nå i større grad for at studentene skal lykkes på et område der det tidligere har vært utfordringer.

5 45 studiepoeng pr student i 2015. På det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap isolert er produksjonen høyere: 51 studiepoeng pr student.
[6] Antall nye studenter som begynner rett på senere studieår fordi de får godskrevet tidligere utdanning har økt. Dette har ført til for få studenter på 1. studieår.

Tilbake til sakslisten

Sak 32/16 -4

UNIVERSITETET I BERGEN

Den sentrale klagenemnd

årsmelding 2015

Innhold

Generelt om klagenemnda 3
Sammensetningen av klagenemnda 2015 3
Saker i klagenemnda 2015 4
Klagesaker 4
Fuskesaker 5
Antall saker tidligere år – utviklingen 5
Merknader 6
Advokatutgifter 6
Sak om eksamensfusk i Høyesterett – staten v/UiB frifunnet 7

Generelt om klagenemnda

Etter universitets- og høyskoleloven § 5-1 plikter UiB å opprette ei klagenemnd. Arbeidsområdet for klagenemnda ved UiB er, i likhet med de fleste andre institusjonene, klager over enkeltvedtak fra studentene, fuskesaker mot studentene og visse andre typer disiplinærsaker. Arbeidsområdet og arbeidsformen for klagenemnda er regulert i "Regler for Den sentrale klagenemnd ved Universitetet i Bergen», som finnes her:

http://regler.uib.no/regler/Del-1-Overordnede-rammer/1.4-Regler-om-nemnder-og-utvalg/Den-sentrale-klagenemnd-Lovpaalagt-organ

Sammensetningen av klagenemnda 2015

Nemnda avholdt ti møter i 2015 med følgende sammensetning:

Tingrettsdommer Beate Blom, leder
(Vara: tingrettsdommer Berit Sangolt)

Professor Tanja Barth
(Vara: professor Ståle Pallesen)

Førsteamanuensis Espen Gamlund
(Vara: professor Anders Arne Johansson)

Studentrepresentanter med funksjonstid vårsemesteret 2015

Thea Sofie Grastveit
(Vara: Ida Bring Løberg)

Sindre Dueland
(Vara: Øydis Lebiko)

Studentrepresentanter med funksjonstid høstsemesteret 2015

Lise Strandenæs
(Vara: Eivind Brandt)

Carl Henrik Andersson
(Vara: Arne Bendik Rekve)

Sekretariatet for nemnda har bestått av førstekonsulent Maud Hansen (førstekonsulent Ingvild Nilssen som vikar fra mars), rådgiver Marianne Seim og seniorrådgiver Per Gunnar Hillesøy. De to sistnevnte begynte i nye stillinger tidlig i høstsemesteret, og seniorkonsulent Magnus Wiig begynte som ny sekretær fra og med september.

Saker i klagenemnda 2015

Nemnda behandlet totalt 82 saker i 2015, mot 81 i 2014. Tabellen gir en oversikt over utfall per sakstype slik disse er fordelt på fakultetene, Studieadministrativ avdeling og Universitetsbiblioteket.

Sakstype, fakultet	Avviste klager	Fusk, annullering	Fusk, utestenging 1 semester	Fusk, utestenging 2 semester	Fusk, henlagt (frifunnet)	Klager, medhold	Klager, ikke medhold	**Totalt saker per fakultet**
JUR	0	12	1	0	1	6	12	**32**
PSY	0	1	1	0	0	1	12	**15**
MN	0	0	0	0	0	0	9	**9**
MOF	0	0	0	1	1	0	1	**3**
HF	0	2	5	0	0	0	7	**14**
SV	0	0	2	0	1	2	1	**6**
SA	0	0	0	0	0	0	2	**2**
UB*	1	0	0	0	0	0	0	**1**
Totalt	**1**	**15**	**9**	**1**	**3**	**9**	**44**	**82**

* Universitetsbiblioteket sendte en klagesak til nemnda, men denne ble avvist.

Det juridiske fakultet hadde også i 2015 det høyeste antallet saker, etterfulgt av Det psykologiske fakultet og deretter Det humanistiske fakultet. Fordelingen av saker per fakultet var omtrent lik i 2014.

Klagesaker

Klagesaker er saker hvor en student har klaget på et enkeltvedtak truffet av institusjonen. Enkeltvedtaket kan for eksempel være avslag på søknad om tilrettelegging til eksamen, avslag på søknad om permisjon, avslag på ulike dispensasjonssøknader, vedtak om tap av eksamensrett eller tap av studierett og lignende.

Nemnda behandlet 54 klagesaker i 2015, mot 50 i 2014. Av sakene i 2015 var det én som ble avvist, ni som resulterte i at klageren fikk medhold, og 44 hvor klageren ikke fikk medhold. Det innebærer at ca. 17 % av klagene ble gitt medhold.

I årene 2011 til 2014 var de tilsvarende, avrundede tallene henholdsvis 10 %, 15 %, 21 % og 10 %, som gir et snitt på 14,4 %. Inklusive tallene fra 2015, er gjennomsnittet for andelen klager som får medhold 14,6 %.

Klagenemndas avgjørelser i klagesaker kan ikke påklages etter forvaltningsloven fordi klagenemnda er klageinstansen i saken. Klagenemndas avgjørelse kan derimot vurderes av Sivilombudsmannen etter henvendelse fra studenten. Sivilombudsmannen kan komme med anbefalinger til hvordan saken skal håndteres, og forventer at anbefalingene følges selv om de ikke er direkte rettslig bindende. I 2015 ble ingen avgjørelser fra klagenemnda brakt inn for ombudsmannen.

Fuskesaker

Fuskesaker er saker om mistanke om fusk etter universitets- og høyskoleloven §§ 4-7 (annullering) og 4-8 (utestenging). I 2015 behandlet nemnda 28 slike saker, og konstaterte at studenten hadde fusket i 25 av disse. Annullering er den vanligste reaksjonen i fuskesakene, etterfulgt av annullering og utestenging i ett semester. To av de 25 vedtakene ble påklaget til Felles klagenemnd. Felles klagenemnd opprettholdt begge vedtakene.

Antall saker tidligere år – utviklingen

Utviklingen i antall klagesaker siden 2007 ser slik ut:

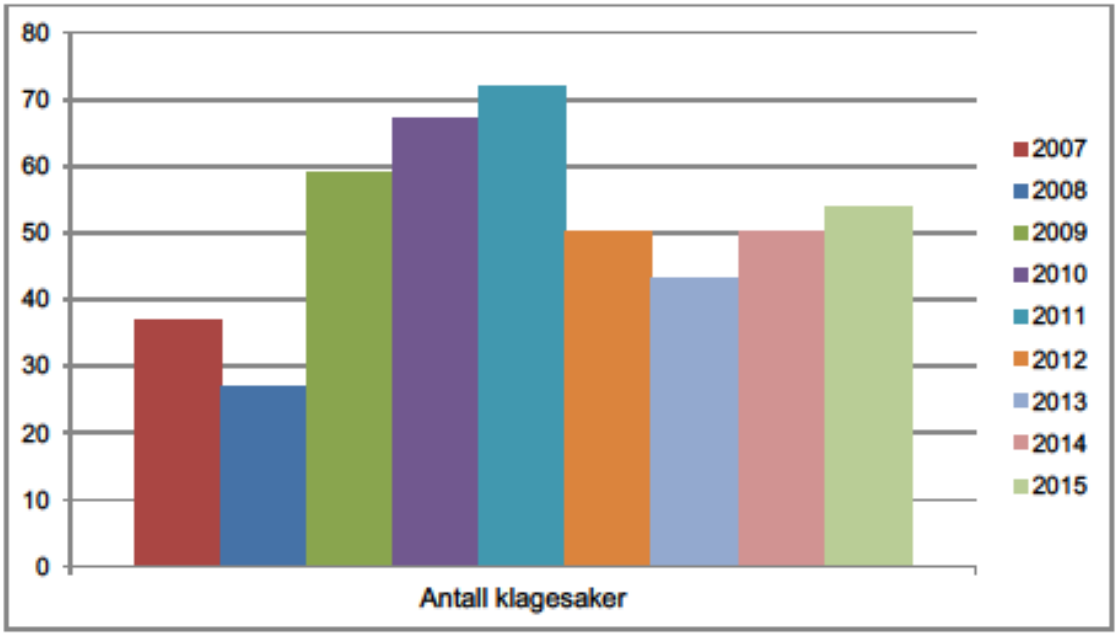

Utviklingen i antall fuskesaker siden 2007:

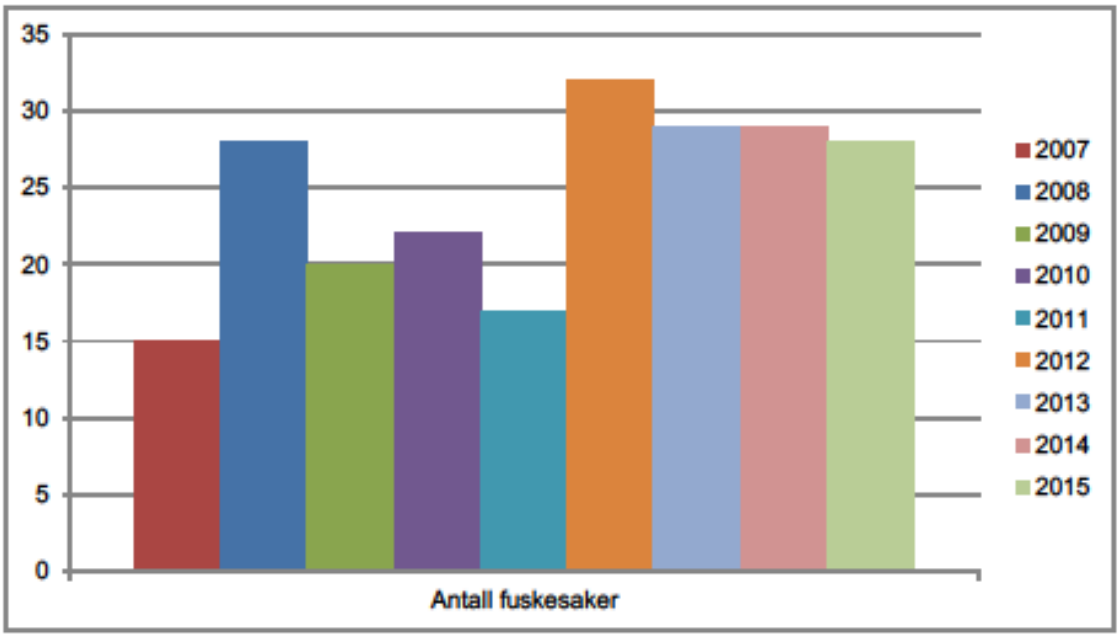

Merknader

Antall saker og arbeidsmengde

På grunn av lave absolutte tall vil små endringer gi store utslag i diagrammene over. Dette er særlig synlig i tallene frem til 2012. I årene etter 2012 har antallet saker for nemnda vært relativt stabilt, men fortsatt høyt.

Nemnda vil likevel advare mot å ta antallet fuskesaker som er behandlet som en sikker indikasjon på hvor mye studentfusk det er ved UiB.

Det høye antallet saker innebærer at både sekretariatet og nemndas medlemmer må bruke mye tid og ressurser på nemndsarbeidet. Sekretariatet var besatt med to saksbehandlere i mesteparten av 2015, men ingen av de to saksbehandlerne kan bruke hele sin tid til nemndsarbeidet. Med et vedvarende høyt antall fuskesaker, er arbeidet med å forberede saker og behandlingen i nemnda krevende. Nemnda vil også påpeke, i år som før, at den er avhengig av både effektivitet og kvalitet i sin saksbehandling for å kunne opprettholde tilliten som den må ha.

Øvrig

Årsrapporten for 2014 omtalte kort en endring i universitets- og høyskoleloven. Tidligere behandlet politiattestnemnda saker om mulig utestenging når en student har merknader på politiattest. Etter endringen er det derimot de institusjonelle klagenemndene som er førsteinstans i slike saker. I 2014 behandlet nemnda to slike saker, mot ingen i 2015. Denne endringen har følgelig ikke medført nevneverdig økning i antallet saker for klagenemnda ved UiB.

Nemnda har heller ikke behandlet saker tilknyttet ph.d.-forskriften i 2015.

Advokatutgifter

Etter uhl. § 4-8 (5) har studenter som får reist en sak som gjelder mistanke om fusk mot seg, rett til å bruke advokat på universitetets regning. I 2015 betalte UiB ut i overkant av 120 000 kroner til advokater i fuskesaker, som er en betydelig reduksjon sammenlignet med året før. I 2014 var advokatutgiftene omtrent 1 450 000 kroner. Det høye beløpet i 2014 skyldes først og fremst at universitetet betalte sakskostnadene til to studenter som fremmet sakene sine for tingretten etter å ha blitt utestengt på grunn av fusk.

I 2013 betalte universitetet ut omtrent 910 000 kroner i advokatutgifter. Også deler av disse utbetalingene var knyttet til fuskesakene som ble behandlet i domstolene.

I 2015 var studentene representert av advokat i åtte av fuskesakene, og tre av klagesakene. Av de tre klagesakene, var det én student som ikke fikk medhold, og to som fikk medhold. Studenter har som hovedregel ikke rett til å få dekket sakskostnadene sine dersom de ikke får medhold i klagen. De som får medhold, kan få sakskostnadene dekket etter nærmere regler i forvaltningsloven § 36. Sakene hvor studentene fikk medhold, hadde såpass særegne faktum at de ikke umiddelbart kan tas til inntekt for at klagesaker oftere fører frem når studenten er representert av advokat.

Sak om eksamensfusk i Høyesterett – staten v/UiB frifunnet

Årsmeldingen for 2014 omtalte dommen fra Gulating lagmannsrett hvor en student fikk medhold i at han ikke hadde fusket på eksamen. Lagmannsrettens konklusjon var at studentens handlinger falt utenfor fuskebegrepet, fordi det ikke var påvist regelbrudd som direkte kunne knyttes til uredelig eller uhederlig atferd som var egnet til å gi en uberettiget fordel ved bedømmelsen av eksamensprestasjonen.

Dommen ble anket til Høyesterett, som behandlet saken høsten 2015. I dommen ble staten ved Universitetet i Bergen frifunnet, som innebærer at det opprinnelige vedtaket fra Den sentrale klagenemnd i 2012 er gyldig. Høyesterett fant det tilstrekkelig for å konstatere fusk etter uhl. § 4-7 at «kandidaten har overtrådt de handlingspliktene som følger av reglene», og viste deretter til UiB-forskriften og fakultetet sine utfyllende regler. Videre slår retten fast at lovens begrep «fusk» ikke innebærer et krav om uredelig eller uhederlig atferd, ettersom en slik tolkning ville ha medført å innfortolke et subjektivt skyldelement i tillegg til skyldkravene forsett og grov uaktsomhet. Tolkningen ville i tilfelle ha vært i strid med intensjonen bak tilføyelsen av grov uaktsomhet som skyldkrav i fuskebestemmelsen. Referansen til dommen er Rt. 2015 s. 995.

<u>Merknad fra studieseksjonen:</u>

Nærmere om sakene fra Det juridiske fakultet

Studieutvalget og fakultetsstyret mottar periodisk rapportereing om våre saker i Den sentrale klagenemnden. Der inngår tilgang på sakene i fulltekst (anonymisert).

I forbindelse med årsrapporten kan det likevel være av interesse å oppsummere sakstyper og utfall i «våre» saker i 2015:

<u>Saker fra JUS i alt: 32</u>
Klagesaker: 18
Medhold: 6[1], hvorav 1 delvis medhold
Ikke medhold: 12
Fuskesaker: 14

1

- Studierett: Studenten har utvist en del aktivitet i det siste, og det er ikke mye som gjenstår av studiet.
- Studierett: Nemnden tilla studentens helsetilstand en annen betydning og vekt enn fakultetet.
- Formell klage over sensurklagevedtak: Saksbehandlingsfeil. Klagevedtaket ble opphevet, ikke ny sensur.
- Studierett: Nye opplysninger / ny utvikling i saken.
- Veiledningstid til masteroppgave: Innvilget mer tid – helsemessige betraktninger. Fakultetet har endret sitt regelverk og praksis som følge av vedtaket.
- Frivillig gjentak av eksamen – delvis medhold: Medhold (grunnet i helsemessige forhold) der bare tregangersregelen stoppet gjentak, ikke der også emnesperren gjorde seg gjeldende.

Tekstfusk: 9
- 1 henlagt[2]
- 1 annullert kursgodkjenning og eksamen + utestesngelse
- 7 annullert kursgodkjenning og eventuelt eksamen

Eksamensfusk: 5
- 5 annullert eksamen

På ett punkt har fakultetet valgt å endre regelverk og praksis som følge av et vedtak der studenten fikk medhold i en klage. De øvrige tilfellene der Den sentrale klagenemndens vedtak er i motstrid med vårt, er resultat av særegne forhold og begge utfallene ligger innenfor den skjønnsmarginen som reglene allerede åpner for.

Vedtakene i nemnden inngår alltid i vår samlete vurdering når vi fatter vedtak og når vi presenterer klagesaker for nemnden – vi kan likevel ikke si at noen av disse vedtakene virker til en generell endring av praksis hos oss.

I minst en sak der studenten ikke fikk medhold, har nemnden pekt på et forbedringspotensiale i vår informasjon, særlig til nye studenter. Dette har vi tatt til etterretning, og endret informasjonen. Slike tiltak gjør vi fortløpende når nemnden – eller andre – peker på forhold som bidrar til usikkerhet eller uklarhet.

Tilbake til sakslisten

[2] Besvarelsen besto hovedsakelig av oppgaveteksten og sitat fra en dom, dette omfattes ikke av fuskebestemmelsen. Fakultetet ser i ettertid at besvarelsen i stedet skulle vært vurdert etter faglige standarder, ikke etter fuskebestemmelsen.

Til Studieutvalget **Sak 32/16 - 7**

Fra Studieseksjonen / cho

Søkertall høsten 2016

Søknadsfrist til både Samordna Opptak og det 5-årige masterprogrammet, samt til lokalt opptak og det 2-årige masterprogrammet var 15. april 2016.

2-årig masterprogram i rettsvitenskap

Til de 30 studieplassene er det innkommet 173 søknader. Vi kan på det nåværende tidspunkt ikke si noe om hvordan søkerne fordeler seg til de tre kvotene (UiA, UiS og HiL), ei heller om alle søkerne er kvalifisert.

Tilsvarende søkertall for 2015 var 94 og for 2014 var det 110. Disse årene ble det først mulig å søke opptak i slutten av juni med søknadsfrist i begynnelsen av juli. Årets lokale masteropptak er det første som følger ordinære søknadsfrister.

5-årig masterprogram i rettsvitenskap

Til de 380 studieplassene er det innkommet 4976 søknader totalt. Av disse har 1599 satt rettsvitenskap ved UiB som førstevalg. Noen av disse vil overlappe med søkere til det lokale masteropptaket. Full oversikt over dette har vi først etter at hovedopptaket til Samordna opptak er klart i juli.

Antall førstevalgssøknader er redusert med 100 i antall siden 2015. Antall førstevalgssøkere per studieplass er for 2016 4,2 mot 4,5 i 2015.

På denne tiden i fjor var det 5-årige masterprogrammet det fjerde mest populære i Norge etter antall førstevalgssøkere. Etter omrangeringsfristen 1. juli var det fortsatt det tredje mest populære studieprogrammet i Norge.

Denne gang er programmet rangert som nummer fem. Oversikt over de ti mest populære utdanningene i Norge i 2016 følger her (tall fra Samordna Opptak):

Studiekode	Lærestedsnavn	Studiumhandboknavn	Søknader førstevalg 2016-mai
233 681	Politihøgskolen	Politiutdanning, Oslo	1898
191 345	Norges Handelshøyskole	Siviløkonomutdanningen	1892
185 724	Universitetet i Oslo	Rettsvitenskap (jus), Oslo, master	1724
215 050	Høgskolen i Oslo og Akershus	Sykepleierutdanning, Oslo	1684
184 724	Universitetet i Bergen	Rettsvitenskap	1599
184 941	Universitetet i Bergen	Psykologi, profesjonsstudium	1280
194 055	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	Sykepleier, Trondheim	1224
185 740	Universitetet i Oslo	Medisin, Oslo, profesjonsstudium	964
194 035	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	Økonomi og administrasjon, Trondheim	961
203 050	Høgskolen i Bergen	Sykepleierutdanning	952

Nedenfor følger statistikk fra Samordna opptak som viser søkertall til flere av jus-utdanningene i Norge:

Utdanning s-område + type	Studiekode	Læresteds-navn	Studium-handboknavn	Planlagte studie-plass		Førstevalg pr plasser		Søknader førstevalg		ant. Søknader førstevalg Endring%		Søknader førstevalg		Endring %
				2015-mai	2016-mai	2015-mai	2016-mai	2015-mai	2016-mai			2014-mai	2015-mai	
JUS, MASTER	184 724	Universitetet i Bergen	Rettsvitenskap	380	380	4,5	**4,2**	1699	**1599**	-5.89%		*1612*	*1699*	*+5.40%*
	185 724	Universitetet i Oslo	Rettsvitenskap (jus), Oslo. master	220	220	9,5	**7,8**	2100	**1724**	-17.90%		*2115*	*2100*	*-0.71%*
	185 725	Universitetet i Oslo	Rettsvitenskap (jus), Oslo. master	210	210	3,1	**4,0**	648	**843**	+30.09%		*570*	*648*	*13.68%*
	186 724	UIT Norges arktiske universitet	Rettsvitenskap	150	150	3,8	**4,0**	565	**595**	+5.31%		*475*	*565*	*18.95%*
JUS, BACHELOR	201 526	Universitetet i Agder	Rettsvitenskap	55	55	4,6	**3,7**	251	**205**	-18.33%		*192*	*251*	*30.73%*
	210 526	Høgskolen i Lillehammer	Rettsvitenskap	110	120	2,3	**1,7**	256	**203**	-20.70%		*228*	*256*	*12.28%*
	211 246	Høgskolen i Molde, Vitenskaplig høgskole i logistikk	Jus	30	30	2,5	**1,3**	75	**40**	-46.67%		*72*	*75*	*+4.17%*
	217 526	Universitetet i Stavanger	Rettsvitenskap	35	45	7,1	**5,4**	250	**241**	-3.60%		*257*	*250*	*-2.72%*
	222 526	Høgskolen i Sørøst-Norge, studier i Buskerud og Vestfold	Jus, bachelor	40	40	2,4	**3,3**	95	**133**	+40.00%		*83*	*95*	*14.46%*
JUS, ÅRSSTUDIER	216 246	Høgskulen i Sogn og Fjordane	Jus	25	25	1,6	**1,6**	39	**40**	+2.56%		*38*	*39*	*+2.63%*
	222 246	Høgskolen i Sørøst-Norge, studier i Buskerud og Vestfold	Jus, årsstudium	20	20	1,9	**2,3**	38	**45**	+18.42%		*41*	*38*	*-7.32%*

Tilbake til sakslisten

Postadresse
Postboks 7806
5020 Bergen

Telefon 55 58 95 00
Post@jurfa.uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Det juridiske fakultet
Telefon 55 58 95 00
Telefaks 55 58 95 10

Besøksadresse
Magnus Lagabøtes
plass 1, 5010
Bergen

Sak 33/16 – 1

KURSRAPPORT – JUR 601, Høst 2015

KURSANSVARLIG: Jan-Ove Færstad

1. KURSANSVARLIGES GENERELLE VURDERING

a) Kursets struktur og generelle gjennomføring

Kurset JUR 601, Innføring i jus for næringslivet, er et EVU-kurs som fakultetet tilbyr i samarbeid med Addisco og Forbundet for Ledelse og Teknikk. Kurset har frem til og med høsten 2015 blitt tilbudt hvert annet år, nærmest på ad hoc-basis. Fra og med høsten 2016 er planen å tilby kurset årlig. Våren 2015 startet jeg, i samarbeid med fakultetsledelsen og administrasjonen, arbeidet med å få kurset inn i fastere rammer. Selv om vi har kommet et godt stykke på vei med dette arbeidet, er det fremdeles en del som gjenstår. Det vil derfor bli gjort flere endringer i kursopplegget frem mot kursstart 2016. Totalinntrykket er likevel at kurset høsten 2015 fungerte på en meget god måte, og dette inntrykket støttes av en svært positiv studentevaluering.

Undervisningen på kurset er konsentrert rundt to helgesamlinger. Tiden på helgesamlingene blir dels brukt til tradisjonelle forelesninger og dels til oppgaveløsning/diskusjon av oppgaver. Omtrent midtveis i kurset leverer studentene en obligatorisk kursoppgave som må være godkjent for å gå opp til eksamen. Studentene får kommentarer på sine besvarelser, og kursoppgaven blir i tillegg gjennomgått på den andre av de to helgesamlingene.

Høsten 2015 introduserte vi også noen digitale elementer på kurset. I forkant av første helgesamling ble to introduksjonsvideoer lagt ut på kursets edublogs-side. Den ene av disse videoene fokuserte på det materielle innholdet i de fagene studentene møter på kurset, mens den andre videoen introduserte studentene for grunnleggende metodelære. Det ble også lagt ut korte videosnutter der alle foreleserne presenterte seg selv og det faget de skulle forelese i. Tilbakemeldingene fra studentene indikerer at de gjennomgående hadde stort utbytte av disse videoene.

b) Forelesninger

Forelesningene på kurset har vært delt mellom undertegnede (kontraktsrett/erstatningsrett), Camilla Bernt (tvisteløsning), Torger Kielland (immaterialrett), Tine Eidsvåg (arbeidsrett), Sven Gaulen (konkurranserett) og Guri Lindblad (selskapsrett/metodelære). Inntrykket er at kombinasjonen mellom interne og eksterne forelesere har fungert svært godt. Foreleserne har lagt ned en fremdragende innsats, og studentevalueringen etterlater et klart inntrykk av at studentene i det store og hele er veldig fornøyd med undervisningen.

Med en så liten studentgruppe (ca 15 studenter) blir det gode muligheter for diskusjon underveis i forelesningen. Studentene stiller gjennomgående gode og relevante spørsmål, gjerne med et klart praktisk tilsnitt. Erfaringsmessig synes studentene å ha stor læringseffekt av å diskutere konkrete praktiske spørsmål eller eksempler, og denne delen av undervisningen har blitt vektlagt i større grad enn hva som er vanlig for tradisjonelle forelesninger.

Forelesningene ble tatt opp, og opptakene ble lagt ut på kursets edublogs-side umiddelbart etter hver helgesamling. Kursevalueringen viser at både de studentene som var til stede på helgesamlingen og de studentene som ikke var til stede på samlingen brukte disse opptakene aktivt. Siden kurset er et EVU-kurs kan

Postadresse
Postboks 7806
5020 Bergen

Telefon 55 58 95 00
Post@jurfa.uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Det juridiske fakultet
Telefon 55 58 95 00
Telefaks 55 58 95 10

Besøksadresse
Magnus Lagabøtes
plass 1, 5010
Bergen

vi ikke forvente at samtlige deltakere har anledning til å være tilstede på alle forelesningene. Opptak av forelesningene synes derfor å være et godt hjelpemiddel på dette kurset. I kursevalueringen gir også de fleste studentene tilbakemelding om at videoforelesningene var nyttige når de skulle repetere faget frem mot eksamen.

c) Oppgaver/oppgavegjennomgang

Arbeid med oppgaveløsning har blitt vektlagt på kurset, og en stor del av undervisningstiden har blitt brukt til å diskutere konkrete øvingsoppgaver. Grunntanken er at aktivt arbeid med praktiske oppgaver gjør studentene godt rustet til å identifisere og håndtere juridiske spørsmål. Studentevalueringen etterlater også et inntrykk av at studentene opplever stort læringsutbytte av oppgaveløsning, og at de ønsker enda mer av denne undervisningsformen. Planene for kursopplegget høsten 2016 vil langt på vei imøtekomme disse ønskene, se nedenfor under punkt 2.

Oppgavesettet som ble brukt på kurset høst 2015 fungerte godt. Mange av disse øvingsoppgavene vil bli beholdt også på kurset i 2016. Den planlagte endringen av kursopplegget vil imidlertid gjøre det nødvendig å utvide oppgavesettet i 2016.

d) Obligatorisk kursoppgave

Studentene opplevde arbeidet med den obligatoriske kursoppgaven som krevende, men samtidig som svært lærerikt. Sensuren av kursoppgaven avdekket at oppgaven ga studentene høyst nødvendig trening i å formulere juridiske drøftelser skriftlig. Samtidig viste studentgruppen som helhet stor fremgang på dette punktet frem mot eksamen. I evalueringen etterlyser flere studenter ytterligere skriftlige elementer på kurset. Fra et pedagogisk perspektiv ville det vært ønskelig om vi kunne tilby studentene muligheten til å få kommentarer på flere oppgaver, men dette har også en resursmessig side. Det er ikke rom for å gjøre noen endringer på dette punktet allerede høsten 2016, men fra og med kurset i 2017 kan det være aktuelt å undersøke muligheten for å tilby studentene å besvare en ekstra kursoppgave.

Studentenes besvarelse av den obligatoriske kursoppgaven ble rutinemessig kjørt gjennom Ephorus. Her fikk vi utslag på to tilfeller av tekstsammenfall. På et kurs med så få deltakere utgjør dette en høy prosentandel. En mulig forklaring kan være at kurset retter seg mot EVU-studenter, og at mange av disse har begrenset erfaring med de krav som stilles til selvstendighet i studentarbeider. Fra og med kurset høsten 2016 tar vi lærdom av denne erfaringen, og vi inkluderer derfor en forelesning hvor de kravene som stilles til akademisk skriving blir gjennomgått i mer detalj enn hva tilfellet var på kurset i 2015.

e) Edublogs og digitalisering

Kursets edublogs-side har i hovedsak blitt brukt for tilgjengeliggjøring av videoopptak og enkelte kortere notater om faglige spørsmål. Det har også vært mulig for studentene å stille spørsmål til den kursansvarlige via edublogs, men denne muligheten har vært svært lite brukt. Studentene har isteden kontaktet kursansvarlig eller faglærerne via e-post. På et kurs med så få deltakere har dette fungert greit, selv om det ville vært ønskelig om mer av studentkontakten skjedde via edublogs. Det er mulig at de skisserte endringene i kursopplegget for 2016 vil kunne ha en positiv effekt i så måte.

Som et ledd i utprøving av nye digitale undervisningsmuligheter arrangerte jeg mot slutten av kurset en «digital spørretime» for studentene via programmet Adobe Connect. Dette programmet gjør det mulig å ha toveis kommunikasjon med studentene via internett. Omtrent halvparten av studentene på kurset deltok aktivt på denne spørretimen, hvor studentene også fikk prøvd seg på en kunnskapstest av typen «multiple choice». Jeg fikk flere forespørsler om å arrangere ytterlig en slik spørretime, og en ekstra spørretime ble

gjennomført kort tid før eksamen. Det ble gjort opptak av begge spørretimene. Opptakene ble lagt ut på kursets edublogs-side, slik at de var tilgjengelige for de studentene som ikke hadde anledning til å delta.

Erfaringen fra spørretimen er at programmet Adobe Connect fungerte veldig bra for kommunikasjon med studenter som er spredt rundt i landet. Programmet er derfor velegnet for EVU-kurs, og andre kurs, som har kursdeltakere som ikke hovedsakelig holder til i Bergen. Fra og med kurset i 2016 vil dette programmet også bli brukt til å holde forelesninger for studentene. Det er positivt at teknologien her gir oss mulighet til å arrangere undervisning uten at studentene fysisk må være til stede i Bergen.

f) Litteratur

Lærestoffet på kurset har i år, som tidligere år, vært boken «Lov og rett for næringslivet» av Langfeldt, Bråthen, Viken og Minde og en såkalt «Studieguide» utarbeidet av ulike kursansvarlige for kurset gjennom flere år. Det kan rettes en viss kritikk mot lærestoffet. Studieguiden har blitt jevnlig oppdatert, men dette har ikke eliminert dokumentets preg av å være et «lappeteppe». Læreboken fungerer i og for seg greit, men den er skrevet for en langt bredere målgruppe enn den kursdeltakerne tilhører. Dette innebærer at boken drøfter en rekke spørsmål som ikke omfattes av læringsmålene på kurset. Selv om dette til en viss grad avhjelpes ved at studentene kun leser utvalgte kapittel i læreboken, er ikke tilnærmingen optimal.

Studentene har gjennom evalueringen gitt uttrykk for at de er godt fornøyd med studieopplegget, herunder også lærestoffet. Jeg er likevel av den oppfatning at lærestoffet er modent for endringer. På sikt ser jeg for meg en total omskriving av studieguiden. Jeg tror også det vil være hensiktsmessig for disse studentene om en større del av lærestoffet baseres på ulike innføringsartikler. En slik omlegging må imidlertid sees i sammenheng med omleggingen av undervisningsopplegget for øvrig.

g) Eksamen

Eksamen forløp uten problemer. 12 studenter møtte til eksamen og samtlige besto. I tillegg hadde vi ett sykdomsforfall. Vedkommende tok kontinuasjonseksamen i april, og også denne studenten besto.

Karakterfordeling ordinær eksamen og kontinuasjonseksamen, totalt 13 studenter:

A: 2 studenter	15,3 %
B: 3 studenter	23,1 %
C: 5 studenter	38,5 %
D: 2 studenter	15,4 %
E: 1 student	7. 7 %

f) Samarbeid med administrasjonen

Samarbeidet med administrasjonen har vært svært godt. På grunn av sin særegne karakter er JUR 601 et vanskelig kurs å administrere, og det har tidvis vært nødvendig med både evne og vilje til å finne gode løsninger på uforutsette problemer. Administrasjonen har i høyeste grad bidratt til dette, med både evne til nytenking og høy kompetanse. Arbeidet med å få kurset inn i faste rammer har krevd mye fra så vel administrativt som faglig personell, ikke minst når det gjelder etablering av rutiner og ansvarsområder. Administrasjonen har bidratt på en utmerket måte i dette arbeidet, og det er viktig at de erfaringer som er gjort på administrativ side blir videreført når man skifter administrative kontaktpersoner for kurset.

2. Videreutvikling av kurset – planer for 2016

Arbeidet med å etablere faste rammer for kurset fortsetter i 2016. Et viktig steg i denne prosessen er en tidsmessig utvidelse av undervisningsperioden. Siden kurset er et EVU-kurs med deltakere fra hele landet har undervisningen vært konsentrert omkring to helgesamlinger. Erfaringsmessig har studentenes arbeid med

kurset i stor grad også begrenset seg til disse to helgesamlingene, samt en kortere periode før og etter hver helgesamling, og en periode før eksamen. Slike skippertak gir dårlig grobunn for læring av det stoffet studentene skal gjennom.

Digitale verktøy gir oss muligheten for å utvide undervisningsperioden uten at studentene fysisk trenger å være i Bergen i lengre perioder. Fra og med høsten 2016 vil vi derfor ta i bruk Adobe Connect for å holde digitale forelesninger omlag hver annen uke fra og med uke 34 til og med uke 47. På enkelte fag vil foreleserne også utarbeide korte introduksjonsvideoer som studentene kan se i forkant av sitt selvstudium av faget. Tanken er å gi studentene en introduksjon til faget og fagets grunnleggende elementer før de startet med selvstudier. I kombinasjon vil dette opplegget innebære at vi frigjør forelesningstid på helgesamlingene. Denne tiden vil bli brukt til oppgaveløsning og diskusjon av aktuelle problemstillinger. Kursopplegget er på dette punktet inspirert av tankene om såkalt «flipped classroom», og innebærer en endring flere studenter har gitt uttrykk for at de ønsker.

Omleggingen av lærestoffet påbegynnes i 2016. Enkelte av kapitlene i studieguiden vil bli bearbeidet, slik at de er mer i samsvar med undervisningsopplegget forøvrig. Jeg planlegger også å erstatte lærebokens behandling av enkelte fag med artikler/tekstutdrag fra andre bøker. Selv om en total revisjon av læringsmateriellet hadde vært ønskelig allerede fra 2016 er ikke dette mulig. Arbeidet med endring av læringsmateriellet vil imidlertid fortsette frem mot kursstart 2017.

Bergen 2. mai 2016

Jan-Ove Færstad

Kursansvarlig JUR 601

Sak 33/16 – 2

Sak 33/16 – 2

Til Studieutvalget 24. mai 2016

UTKAST TIL NY STRATEGI FOR FAKULTETET 2016-2022

Med dette legges utkastet til ny strategi for fakultetet fram for uttalelse i SU. Strategiutkastet skal også behandles i FU før det presenteres i fakultetsstyret 7. juni.

Kort om prosessen:

I fakultetsstyret 27. oktober 2015 ble mandatet for strategiprosessen vedtatt. Arbeidsgruppen fikk følgende sammensetning: Berte-Elen Konow (leder), Jørn Jacobsen (gruppe A), Sigrid Eskeland Schütz (gruppe A), Lars Kvestad (gruppe B), Birgit Falch (gruppe C), Sigrid Haugros (gruppe C), Tommy Flesland (gruppe D). Arbeidsgruppen startet sitt arbeid i januar 2016.

Arbeidsgruppen har arbeidet etter følgende fremdriftsplan:
2015:

- 27. oktober: mandat for strategiprosessen vedtatt i fakultetsstyret

2016:

- 8. februar: Kick-off i Universitetsaulaen (47 av fakultetets ansatte deltok)
- 11. mars: møte med forskergruppelederforumet
- 18. mars: møte med administrasjonen
- 20. april: utkast til ny strategi presentert på møte for alle ansatte
- 20. april – 11. mai: høringsperiode
- 11. mai: høringsfrist
- 24. mai: behandling av strategiplanen i henholdsvis FU og SU
- 7. juni: behandling i Fakultetsstyret

I samråd med fakultetsledelsen og føringene i mandatet, har arbeidsgruppen valgt å legge seg tett opp til satsningsområdene i UiBs strategi «Hav-Liv-Samfunn», 2016-2022. Dette gjelder særlig tiltak knyttet til tverrfaglighet, og en dreining mot forskning som er innrettet mot å løse de store samfunnsutfordringene. Det anbefales at UiBs tre strategiske satsningsområder; marin forskning, forskning innen klima og energiomstilling og de globale samfunnsutfordringene, skal synes igjen i fakultetets prioriteringer i den kommende strategiperioden. Samtidig har arbeidsgruppen ønsket å være tydelig på at fakultetets forskningsvirksomhet skal verne om rettsvitenskapens egenart. Innen utdanningsfeltet foreslår arbeidsgruppen mål og tiltak som vil kunne fungere uavhengig av utfallet av det pågående arbeidet med ny studieordning.

Arbeidsgruppen har også valgt å utforme mål og tiltak knyttet til utvikling av organisasjonen. Dette har sin bakgrunn i resultatene fra ARK-undersøkelsen ved fakultetet 2015 (arbeidsmiljøundersøkelse blant de ansatte), og diskusjoner på Kick-off 8. februar. Her pekes det på at fakultetet har vokst i størrelse og omfang de siste årene, samtidig som det erkjennes at

endringer i rammevilkår kan sette nye premisser for fakultetet. Arbeidsgruppen anbefaler derfor at det tidlig i strategiperioden settes i gang et organisasjonsutviklingsprosjekt som belyser ulike sider av virksomheten.

Etter at utkastet ble presentert på allmøtet 20. april, har arbeidsgruppen satt inn et nytt tiltak med anbefaling om at fakultetet skal tilrettelegge for at det blir etablert et LLM-program. Dette var ved en kuriositet falt ut av utkastet som ble presentert på allmøtet.

Innspill:

I perioden etter allmøtet 20. april, har arbeidsgruppen mottatt 8 skriftlige innspill. Noe har dreiet seg om rene formuleringer og ordskrivning, mens andre ting har vært av mer substansiell karakter. En generell tilbakemelding er at strategien inneholder mange gode forslag, og at man kan stille seg bak de ulike virkemidlene.

Arbeidsgruppen har foretatt en grundig gjennomgang av alle innspillene, og flere av innspillene er inkorporert i det siste utkastet.

I et par av innspillene etterlyses det konkretiseringer og tydeligere føringer. Under utforming av strategien har arbeidsgruppen hatt en bevisst holdning til hva som skiller en strategi fra en handlingsplan. Arbeidsgruppen har vært opptatt av at strategien skal fungere som et overordnet styringsdokument som gir en tydelig retning. Målet er at strategiplanen skal være så konkret at den kan brukes som et styringsdokument for fakultetsstyret og fakultetsledelsen, men at den ikke skal brytes ned til detaljer om hvordan virkemidlene skal følges opp og organiseres.

Når strategien er endelig vedtatt i fakultetsstyret, vil arbeidet starte med å utforme konkrete handlingsplaner knyttet til de ulike satsningsområdene i strategien. I slike handlingsplaner vil de ulike satsningsområdene bli operasjonalisert og brutt ned til klare tiltak, med tidsfaser og ansvarsfordeling.

Perioden fram til 2022 er lang, og det kan skje endringer som innebærer at enkelte mål og tiltak må revurderes. I tråd med mandatet for strategiarbeidet, skal «*strategien heller ikke være til hinder for at fakultetsstyret kan endre eller utpeke nye satsningsområder i løpet av strategiperioden*.» I 2019 skal UiB invitere ansatte og studenter til en gjennomgang og evaluering av virkemidler og tiltak i strategien «Hav-Liv-Samfunn». Det vil være naturlig at fakultetet foretar en tilsvarende gjennomgang av sin egen strategi.

STRATEGI 2016-2022

FOR DET JURIDISKE FAKULTET, UNIVERSITETET I BERGEN

(Vedtatt av fakultetsstyret dd.mm.yyyy)

Juridisk fyrtårn - regionalt, nasjonalt og internasjonalt

Samfunnsoppdrag og verdigrunnlag

Dei sentrale oppgåvene til Det juridiske fakultet er å drive rettsvitskapeleg forsking og utvikling av faget, utdanne juristar, og formidle kunnskap om retten og rettsstaten til samfunnet. Heile verksemda vår skal vere prega av høg kvalitet, og ho skal vere innovativ og framtidsretta. Organisasjonen skal vere prega av kompetanse, samarbeid, initiativ og mot.

Gjennom rettsvitskapeleg forsking utviklar Det juridiske fakultetet kunnskap om retten og deler kunnskapen med samfunnet kring oss. Kompetansen ved fakultetet gjev grunnlag for å løyse dei oppgåvene vi har - lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Kunnskapen let oss utdanne juristar for framtida og gjere dei førebudde på å verke til beste for samfunnet som kunnskapsrike og ansvarlege juristar. Studentane skal få ta del i begeistring for faget, i spanande diskusjonar og verte utfordra til å ta eigne steg i eiga forsking eller anna juridisk verksemd.

Kompetansen set oss i stand til å vere ein verdfull premissleverandør og samarbeidspartnar for dei regionale og nasjonale institusjonane som skal forme og forvalte retten i samfunnet.

Vår kompetanse og kunnskap set oss i stand til å drive formidling av høg kvalitet og bidra til ein opplyst offentleg samtale om retten, rolla han har i samfunnet og korleis retten kan tene både demokratiet og deltakarane i det.

Det juridiske fakultet tuftar verksemda si på eit trygt og attraktivt miljø der alle kjenner både ansvar og høve til å bidra til å løyse samfunnsoppdraga. Det skal gjevast kollegial og institusjonell støtte til stadig å forbetre seg sjølv og å høgne kvaliteten på verksemda til fakultetet. Fakultetet skal utføre samfunnsoppdraget gjennom effektiv, etterretteleg og kunnskapsbasert drift og forvalting.

Dei akademiske ideala er grunnlaget for all vår verksemd. Vi skal ansvarleg verne om og gjere bruk av vår akademiske fridom og faglege autonomi. Vi skal bruke den til å ta oss alle vidare, til å vere nyskapande, til å sjå det som ikkje er lett synleg, til å stille kritiske spørsmål og til å arbeide med rettsvitskap for å få eit klokare og betre samfunn. Forskingsverksemda skal verne om rettsvitskapens eigenart.

Forsking i front

Overordna mål

Forskinga ved fakultetet skal vera av høg fagleg kvalitet, og verte utført av nyfikne, modige og initiativrike forskarar. I løpet av strategiperioden skal fakultetet ha fagmiljø av høg internasjonal standard. Det skal arbeidast for å skape fagmiljø i verdsklassen.

Delmål

Fakultetet skal drive innovativ **grunnforsking og anna forsking** av høg fagleg kvalitet. Fakultetet skal i løpet av planperioden få fram minst ein søknad til NFR om eit Senter for framifrå forsking (SFF), aleine eller i samarbeid med andre. Vidare skal fakultetet arbeide fram søknader knytt til Forskingsrådet og EU sine satsingar. I samband med dette vil fakultetet arbeide for at forskarane våre inngår i gode internasjonale forskingsnettverk. Forskingsaktiviteten skal vere i tråd med krava til organisering av forskinga, internasjonalt og regionalt samarbeid og fagleg nyskaping som er uttrykte i rammeplanane til UiB, NFR og EU.

Forskinga ved fakultetet skal **bidra til løysing av samfunnsoppgåver** både regionalt, nasjonalt og internasjonalt og ta del i å løyse dei problema som samfunnet og forskinga identifiserer som særleg viktige. Dei tre strategiske satsingsområda til UiB - **marin forsking, forsking innan klima og energiomstilling** og forsking knytt til dei **store globale samfunnsutfordringane** - skal synast igjen også i fakultetet sine prioriteringar i den komande strategiperioden.

Fakultetet si forskingsverksemd skal i større grad enn tidlegare satse på **tverrvitskapleg orientering**. Det er eit mål å gjere juridisk forsking relevant og synleg med tanke på å inngå i tverrvitskapleg forsking og då særleg opp mot UiB sine satsingsfelt og oppbygging av klynger. Det er eit mål at fagmiljøa ved fakultetet veks slik at vi i større grad kan bidra på desse arenaene.

Fakultetet skal styrke **forskingssamarbeidet med andre institusjonar i rettslivet**. Samarbeid og også formidling av forskinga vår skal bidra til omstilling, innovasjon og auka kompetanse. Fakultetet skal ta eit særskilt ansvar for utvikling av rettsleg kompetanse som styrkjer vår region.

Det skal satsast på **forskingsrekruttering** i strategiperioden. Fakultetet skal sikre forskingsbasert undervisning på masterstudiet, og det skal arbeidast med å vekke forskingsinteresse hjå studentane og førebu dei på ein slik karriereveg. I samband med utlysing av stillingar skal det takast omsyn til at forskingsbasert undervisning vert sikra også på lang sikt.

Det juridiske fakultet skal ha ei **forskarutdanning** av høg internasjonal kvalitet. Ph.d.kandidatar på fakultetet skal delta aktivt i lokale, nasjonale og internasjonale nettverk. Ph.d.kandidatane skal trenast i å kunne presentere og diskutere prosjekta sine med internasjonale kollegaer. Fakultetet skal syte for at det jamleg vert halde kurs og seminar for dei som rettleier ph.d.-kandidatane, og følgje opp og implementere dei tiltaka knytte til opplæring av rettleiarar som UiB bestemmer.

Forskingsaktiviteten ved fakultetet skal verke i form av samarbeid mellom enkeltpersonar, forskingsprosjekt og forskargrupper. Vi skal vidareutvikle forskargruppene som ein av fleire arenaer for fagleg utvikling.

Særlege tiltak for å oppnå måla

Fakultetet skal vidareutvikle kompetansen vi har knytt til dei store globale samfunnsutfordringane og marin forsking. Det vil tidleg i strategiperioden vere særskilt naudsynt å styrke forskinga innan **klima, energiomstilling og miljørett** i vid forstand. Ei slik styrking er naudsynt for at Det juridiske fakultetet skal kunne delta med styrke i UiB sine satsingar, og for å kunne bidra som partnarar i søknader om ekstern finansiering. Styrkinga er også naudsynt for at fakultetet skal kunne utdanne juristar som i framtida vil kome til å arbeide med slike spørsmål i større grad enn dagens juristar.

Fakultetet skal støtte opp under **tverrvitskapeleg forsking** ved å styrke kontakten med andre forskingsmiljø, særleg ved UiB. Fakultetet skal sette inn ressursar for å kome tidlegare inn i prosessen både ved utforming av forskingsprosjekt og søknader. Det skal leggast til rette for at forskarar og forskingsadministrasjon kan ha eit tett samspel. Vi skal oppmuntre til, og legge til rette for å utvikle forskingsprosjekt på tvers av juridiske fagdisipliner. Det same gjeld samarbeid mellom rettsvitskapelege forskarar og forskarar frå andre fakultet.

Samfunnsoppdraget til Det juridiske fakultetet krev at undervisningstilbodet til ei kvar tid er forskingsbasert. **Undervisningsbehovet** vil framleis styre noko av forskingsaktiviteten ved fakultetet av di det er naudsynt å sikre, og somme tider ytterlegare styrkje, tilgjengeleg forskingskompetanse i dei faga som utgjer kjernen av utdanninga.

I strategiperioden skal fakultetet bidra til UiB si målsetjing om å syne relevansen av forskinga for samfunnet ved å **samarbeide tettare med viktige regionale aktørar** innan offentleg verksemd og næringslivet.

Høg kvalitet i forskinga vil vere eit grunnleggjande vilkår ved fordelinga av fakultetets ressursar. I konkurranse om tildeling av stillingar eller forskingsmidlar vil fakultetet vurdere i kva grad tiltaket fremjar måla til fakultetet. Det vil til dømes vere tilfelle om ein stipendiatstilling både byggjer kompetanse i eit undervisningsfag ein treng å styrke og samstundes bidrar med forsking innan klima eller miljørett i vid forstand.

Utdanning av juristar for morgondagen

Overordna mål

Fakultetet skal utdanne framtidas juridiske problemløysarar. Studietilbodet på fakultetet skal vere på linje med dei leiande i Europa. Fakultetet skal gje eit studieprogram og ein studiekvardag som utdannar studentane til kunnskapsrike og ansvarlege juristar som har kompetanse til å gå inn i dei ulike rollene som juristane kan ha. Våre kandidatar skal vere kjenneteikna av fagleg tryggleik, metodisk medvit og høg etisk standard.

Delmål

Fakultetet skal sikre eit studieprogram med klar indre samanheng og progresjon. Det må føreligge overordna perspektiv på utviklinga av undervisinga i dei einskilde faga. Fakultetet skal halde fram arbeidet med ei planstyrt og langsiktig utvikling av kvalitetshevande undervisingstiltak basert på evalueringar frå studentar og tilsette.

Studietilbodet til fakultetet skal til ei kvar tid vere **tufta på forsking.** Gjennom studiet skal studentane opparbeide seg ein solid juridisk kunnskapsbase, bygd på grunnleggande forståing for retten og dei viktigaste delemna i faget. Det skal leggjast til rette for at studentane får ta del i nye problemstillingar og innsikter. Det skal vere tydeleg for studentane kva forskingsperspektivet inneber for kurset.

UiB si satsing på **tverrvitskapeleg** aktivitet bør vise igjen også i juss-studiet. Studentane skal få kjennskap til relevante problemstillingar frå andre universitetsfag. På slike måtar kan vi møte samfunnet sitt behov for juristar som er vande med og forstår samarbeid med andre fagdisipliner. Slikt samarbeid er naudsynt for å løyse komplekse samfunnsproblem.

Det er også eit mål at forskingsfronten innan satsingsområda til UiB vert spegla i undervisninga. Studiet bør såleis til ei viss grad spegle UiB si satsing på **klima/energiomstilling, marin forsking og store globale samfunnsutfordringar**.

Studiet skal vere tufta på **gode og innovative pedagogiske verkemiddel**. Studentane skal sikrast **kvalifisert prøving** på alle nivå i studiet.

Studiet skal ha både ein klar **nasjonal og internasjonal dimensjon**. Det skal spegle og vidareføre regionen sin internasjonale tradisjon og stimulere til nysgjerrigheit og fagleg nyskaping gjennom impulsar frå utlandet. Innreisande studentar er ein ressurs som det i større grad kan trekkast vekslar på i undervisninga. Eit betre samspel mellom norske og utanlandske studentar legg grunnlaget for eit dynamisk og spanande læringsmiljø.

Fakultetet skal ha eit aktivt samarbeid med **juridisk sterke fagmiljø** og næringslivet **i regionen**. Samarbeidet skal kome studentane til gode i form av kunnskap om aktuelle problemstillingar og fakultetet skal legge til rette for mogelege praksis- og skriveplassar. Til dette føremålet skal fakultetet for strategiperioden styrkje kontakten med slike institusjonar i regionen med tanke på eit forbetra samarbeid. Det skal synleggjerast praktisk innretta mastertema som innbyr til at studentane får interesse for institusjonane.

Fakultetsleiinga skal vurdere om det i strategiperioden er tenleg å søkje om eit **Senter for Framifrå Utdanning (SFU)**. I alle høve skal dei parametrane for kvalitet som må møtast i ein SFU vere retningsgjevande for kvaliteten på undervisninga. Vår undervisning skal vere av høg, fagleg

kvalitet, vere eit førebilete i bruken av pedagogiske og digitale verkemiddel, spele på lag med solide eksterne fagmiljø og på denne måten utdanne kandidatar som er attraktive både på den norske og den internasjonale arbeidsmarknaden.

Leiinga skal i strategiperioden arbeide for at fakultetet får økonomisk utteljing for kvalitetshevinga av undervisningstilbodet. Økonomisk utteljing vil verke som ein ytterligare motivasjon for å halde fram med å betre kvaliteten i utdanninga, samstundes som gode økonomiske rammer er ein føresetnad for å kunne få gjennomført kvalitetshevande tiltak.

Særlege tiltak for å oppnå måla

Fakultetet skal legge til rette for at studentane får arbeide med forskingsperspektiv og -oppgåver. Allereie frå fyrste studieår skal det leggast vekt på å synleggjere gode og relevante forskingstema til masteroppgåver, og førebu dei til å gjere sjølvstendige vurderingar med tanke på val av emne til masteroppgåva.

Fakultetet skal i strategiperioden følgje opp initiativ teke av UiB om undervisningssamarbeid på tvers av fakulteta, og syte for at slikt samarbeid skjer til beste for utviklinga av jussen. Det kan til dømes vera tale om å samarbeide med andre fakultet om undervisning og/eller utvikling av masteroppgåver innan same overordna tema, men der studentar frå ulike fakultet arbeider saman.

Satsingsområda ved UiB bør i større grad integrerast i undervisningstilbodet. Særleg bør problemstillingar knytt til marin forsking, forsking innan klima og energiomstilling og forsking knytt til store globale samfunnsutfordringar synleggjerast for studentane. For å utdanne kandidatar som er aksla til å arbeide med slike utfordringar, må spørsmåla takast opp i dei enkelte faga. Erfaringane frå integreringa av menneskerettar og EØS-rett, kan tene som førebilete.

Fakultetet skal legge til rette for systematisk pedagogisk kompetanseutvikling og medviten bruk av digitale verkemiddel. Fakultetet vil arbeide hardt for framleis å liggje i tet i å bruke digitale verktøy i både forsking og i undervisninga. Fakultetet skal vere oppdatert, framtidsretta og innovativt i måten å drive undervisning og evaluering av studentane. Fagmiljøet og administrasjonen skal samarbeide tett å utvikle og bruke gode og framtidsretta løysingar.

I strategiperioden skal det stadig søkast etter forbetra måtar å sikre ei ressursadekvat og rettvis prøving. Fakultetet skal prøve ut nye vurderingsformer med god samanheng til undervisninga og sikre kvalitet i sensur og klagesensur. Det skal opnast opp for utprøving av og større variasjon i vurderingsformer på emne på 1-4 studieår og spesialemna. Det skal vurderast tiltak som bidrar til kompetanseheving og synleggjering av undervisingsopplegget for sensorane.

Fakultetet skal halde fram med å tilby utveksling med kvalifiserte institusjonar rundt om i verda. Porteføljen av utvekslingsavtalar skal sikre at våre utreisande studentar vel emne på eit nivå som svarar til kvar dei er i studieløpet sitt her heime. Det skal leggast til rette for andre former for internasjonalisering, til dømes utanlandsopphald som ein del av eit emne. Det skal leggast til rette for at studentane får trening i å relatere seg til internasjonale diskusjonar i løpet av studiet, og fakultetet skal vere innovativ i måtar å integrere internasjonale aspekt i studiet. Det bør leggast til rette for skriving av masteroppgåver på engelsk.

Fakultetet skal tilretteleggje for at det i løpet av planperioden blir etablert eit LLM-program.

6

Målretta formidling

Overordna mål

Forskarar på fakultetet skal vere i front med å formidle kunnskap om rettsreglane, rettsstaten og retten si rolle i samfunnet. Kunnskap om retten formidla breitt ut i samfunnet, bidreg til opplysing og saklege debattar. Slik formidling er viktig for utviklinga av demokratiet. Formidlinga skal òg synleggjere kva forskinga gjev tilbake til samfunnet. Vi skal vise at investering i forsking kjem samfunnet til gode. Slik bidreg formidlinga òg til å vise kor viktig den juridiske forskinga er i samfunnet.

Delmål

Forskarane på fakultetet skal formidle forskinga si på fleire arenaer. Forskingsresultata skal formidlast både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Fakultetet skal bidra til betre avgjerder ved å formidle kunnskap til politiske og rettslege institusjonar. Mediebidrag er sentrale for å nå ut i den offentlege debatten. For forskinga sin del er det viktig at vi tek del på universitetsarenaen og formidlar kunnskap om retten til forsking frå andre fagfelt.

Forskarane skal gjennom formidlinga synleggjere dei sterke fagmiljøa ved fakultetet. Fakultetet skal på ulike arenaer synleggjere våre framifrå forskarar, til dømes ved å nominere dei til ulike verv og prisar.

I kampen om dei beste studentane og dei beste forskarane, skal fakultetet stå fram som ein attraktiv arbeidsplass og ein forskings- og utdanningsinstitusjon som omverda forbind med kvalitet.

Særlege tiltak for å oppnå måla

Fakultetet skal i strategiperioden arbeide for å auke interessa for formidling hjå dei tilsette. Særleg unge forskarar og andre nye tilsette skal få insentiv og støtte til å gjere formidling til ein naturleg del av verksemda si.

Fakultetet har ein ambisjon om å lukkast med digital forskingsformidling. Mange av forskingsprosjekta våre vil vere godt egna til å kunne publiserast digitalt og på den måten nå ut til eit breitt publikum. Dragefjellet lærings- og formidlingssenter vil vere sentrale her. Fakultetet ønskjer å organisere dei eksisterande formidlingsressursane for å bidra til effektiv formidling på høgt nivå. Dette kan og innebere eit tettare samarbeid med Kommunikasjonsavdelinga ved UiB.

Ein organisasjon i utvikling

Overordna mål

Fakultetet skal ha ein organisasjon som til ei kvar tid er rigga for å drive forsking, utdanning, formidling og forvalting av høg kvalitet og som legg til rette for innovasjon. Fakultetet skal drive institusjonen vidare samstundes som vi aktivt skal vurdere om endringar i organisasjonen kan gje forbetringar. I den komande strategiperioden vil fakultetet bli stilt overfor nye rammevilkår og aukande resultatkrav knytt til forsking og utdanning. Tverrfagleg aktivitet innan forsking og undervisning vil kunne skape behov for nye organisasjonsløysingar.

Delmål

Fakultetets tilsette skal ha kollegial og institusjonell støtte til personleg og fagleg utvikling. Fakultetet skal profesjonalisere rolla som forskingsleiar og prosjektleiar. Fakultetet skal i eiga regi, eller i samspel med andre, utvikle program for dette.

Satsingsfelt, som tverrfagleg forsking, eksternfinansiering og internasjonalisering, skal utviklast i tett samspel mellom leiinga, vitskaplege og administrativt tilsette. Det skal finnast insentiv til å oppsøkje andre institusjonar for læring, pilotprosjekt og andre måtar å skape utvikling i forsking, undervising og i måten vi organiserer verksemda vår på.

Eit godt studietilbod er avhengig av eit godt samarbeid mellom undervisarar, administrasjon og studentane. Tiltak for i større grad å samordne undervisingsressursar og ein adekvat bruk av desse skal settast i verk. Det bør vurderast om det skal opprettast fagleg studieårsansvarlege.

Fakultetet skal utvikle eit betre og meir inkluderande sosialt fellesskap, blant anna ved å organisere jamlege faglege og sosiale møteplassar. Særleg nye tilsette skal inviterast inn i miljøet og få høve til å presentere seg og verksemda si for kollegaene, til dømes gjennom prosjektpresentasjonar eller andre bidrag. Det bør arbeidast for å finne ordningar, slik som fagpresentasjonar, debattar og liknande som bidreg til å skape intern utveksling av kunnskap, samarbeid og dynamikk i organisasjonen.

Særlege tiltak for å oppnå måla

I starten av strategiperioden skal det gjennomførast eit prosjekt for organisasjonsutvikling for å sjå korleis fakultetet best kan tilpassast nye rammevilkår og resultatkrav.

Tilbake til sakslisten

Sak 33/16 – 3

Innspill til stortingsmelding om kvalitet i høyere utdanning

Det vises til SU-sak 25/16-1 i møtet den 11. april. Der ble saken presentert med en rekke lenker. SU uttalte:

> Det ble orientert om sammenhengen høringen inngår og om prosessen ved UiB. UiB tar sikte på en felles høringsprosess, og utarbeider et utkast på grunnlag av innspill som er kommet til nå. Dette utkastet vil enhetene få anledning til å kommentere på.
> Dersom det lar seg gjøre innenfor aktuelle frister, vil SU ha seg forelagt forslaget fra UiB og utkast til svar herfra.

Prosessen ved UiB har ikke forløpt slik det ble antydet i SU-møtet. Vi fikk en frist til å komme med selvstendige innspill, den fristen var 9. mai. Innspillene skal behandles i universitetsstyret 2. juni. Hvorvidt enhetene vil bli ytterligere involvert etter det er uvisst, Kunnskapsdepartementets høringsfrist er 1. juli.

Et forslag til høringssvar fra fakultetet ble sirkulert til SU til uttalelse med svært kort frist den 9. – 10. mai. Dekan og direktør har sluttet seg til dette forslaget, og det er oversendt Studieadministrativ avdeling som er UiBs saksbehandler. Vårt høringssvar er vedlagt her. Fakultetsstyret vil også bli orientert, eventuelt inkludert merknader fra Studieutvalget.

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

Studieadministrativ avdeling

Referanse
2016/2876-JOSP

Dato
09.05.2016

Høringssvar fra Det juridiske fakultet til stortingsmelding om kvalitet i høyere utdanning

Viser til henvendelse datert 15. april og underliggende brev fra Kunnskapsdepartementet datert 18. februar.

Det juridiske fakultet har følgende innspill til høringen:

«Studiekvalitet» har vært et «mantra» tett knyttet til Kvalitetsreformen. I begynnelsen var det klare tilløp til operasjonalisering av begrepet – det hadde fem «aspekter» som senere ble utvidet/utviklet til seks:

- Inntakskvalitet
- Rammekvalitet
- Programkvalitet
- Undervisningskvalitet
- Resultatkvalitet
- Styringskvalitet

Denne forståelsen gikk fram av sentrale føringer og de fant en viss forankring i sektoren. Blant annet er fakultetets valgemneinnstilling fra 2006 (fakultetsstyresak 23/07) disponert over denne modellen. Vi finner også disse begrepene igjen i en stor mengde dokumenter fra sektoren.

Ganske snart ble imidlertid forståelsen av «studiekvalitet» sentrert rundt færre aspekter. Inntakskvalitet fikk lite oppmerksomhet, rammekvalitet ble til noen få, lett tellelige indikatorer i NOKUTs kvalitetskriterier, resultatkvalitet fikk lite oppmerksomhet – i alle fall sett i forhold til den oppmerksomheten *resultatene* har fått som indikatorer på program- og undervisningskvalitet. Styringskvalitet som mål og middel i relasjon til studiekvalitet har vi heller ikke hørt mye om i ettertid.

Når vi i de senere år har snakket om studiekvalitet, har vi først og fremst rettet oppmerksomheten mot *undervisningskvaliteten* – typisk har «tettere oppfølging» og «mer tilbakemelding» vært det

Det juridiske fakultet
Telefon 55589500
post@jurfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7806
5020 Bergen

Besøksadresse
Dragefjellet, M.
Lagabøtespl. 1
Bergen

Saksbehandler
Johanne Spjelkavik
55589517

anbefalte svaret, nesten uansett hva spørsmålet var. Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk er et egnet skjelett for tilnærming til *programkvalitet*, og gir muligheter for gode tilnærminger der.

Selve studiekvalitetsbegrepet er altså snevret inn i forhold til den brede tilnærmingen vi startet med. Dessuten – og det er antakelig et enda større problem – er meningsinnholdet usedvanlig lite presist. Begrepet nyttes flittig i hele sektoren, ikke minst av styrende og kontrollerende myndigheter, men innholdet er «umulig» å få tak i. Problemet forverres av at det nyttes med så *stor selvfølge og stor tyngde* i mange uklare og ulike betydninger.

Etter dette blir et hovedanliggende å skaffe klarhet i selve begrepet: Hvordan ser realisert kvalitet ut? Av det vil vi eventuelt kunne utlede hvilke faktorer som inngår i studiekvalitet. Dernest blir det viktig å skaffe rede på hvordan hver av disse faktorene virker på den endelige målsetningen. Og nettopp den endelige målsetningen er sentral: Hva er det vi vil komme ut med? Er hovedmålet å skaffe høyt kvalifisert arbeidskraft? Eller har målsetningen også noen «akademiske verdier» knyttet til seg? Og hva fins inne i den Sareptas krukke vi kaller «akademiske verdier»? Er målsetningen felles for hele sektoren, sånn at «høy kvalitet» ser likt ut på alle institusjonene? Statsråden skriver i presentasjonen av arbeidet med stortingsmeldingen[1]: «*I høyere utdanning er hovedmålet at studentene skal lære mest mulig, og sitte igjen med et best mulig læringsutbytte. Det er dermed kvaliteten på studentenes læring som er det helt sentrale.*» Her er kvantitet et mål, eventuelt også kvalitet («best mulig læringsutbytte»). Kvalitet er et middel for å nå disse målene. Vi er ikke nærmere en avklaring – snarere tvert imot.

Kunnskapsdepartementet har videre presentert problemstillingen rundt kvalitetsbegrepet et stykke på vei i den nevnte presentasjonen. Problemformuleringen deres bidrar til å adressere problemet, om ikke i nevneverdig grad til å løse det. Det blir riktig problematisk når statsrådens invitasjon – på tross av erkjennelse av et uklart begrepsinnhold – nytter begrepet operasjonelt, sentralt og med stor selvfølgelighet i invitasjonen til sektoren.

I invitasjonen til sektoren har statsråden listet opp fem «faktorer for utdanningskvalitet»:

1. Vi må ha høye ambisjoner på studentenes vegne
2. Vi må tilby aktiviserende og varierte læringsformer
3. Vi må skape en kvalitetskultur og en tydelig utdanningsledelse
4. Vi må integrere studentene i det akademiske fellesskapet
5. Vi må sikre samspill med arbeidslivet

Disse faktorene er både i form og innhold vanskelig å plassere i forhold til de kvalitetskriteriene og -begrepene vi har historikk for. Det betyr ikke at de ikke kan eller bør brukes og drøftes. Det hadde likevel utvilsomt vært en fordel om hvert «nye» tiltak/skippertak i studiekvalitetsarbeidet, kunne relatert seg til (noe av) det som allerede er gjort, sånn at man kunne trekke mer entydige veksler på undersøkelser, konklusjoner, problemstillinger, funn og så videre som vi allerede har. Vi bør søke å unngå at arbeidet blir så fragmentert at vi mister synergieffekter vi ellers kunne hentet ut av

[1] https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/hoyere-utdanning/innsikt/kvalitet-i-hoyere-utdanning/id2008162/

historikken. Videre bør vi søke å tilstrebe at begreper og forståelsen av dem kan få «feste seg» i stedet for å stadig bli satt inn i nye sammenhenger med nye, utydelige innhold.

Forskningsbasis

Det som imidlertid er svært oppløftende denne gangen, er at NIFU er engasjert til å skaffe et kunnskaps-/forskningsbasert grunnlag for å gi operasjonaliserbart innhold til studiekvalitetsbegrepet. Deres tilnærming omfatter også en kritisk tilnærming til de indikatorene som er «opplest og vedtatt».

I praktisk kvalitetsarbeid materialiserer problemet med uklare indikatorer seg i at vi nytter til dels store ressurser på å «polere» kvalitetsaspekter vi *antar* vil gi uttelling i den samlete studiekvaliteten. Sannsynligvis gjør det også det, men grensenytten er selvsagt mindre av et kvalitetstiltak som settes inn der vi allerede gjør det bra, i forhold til et tiltak på et område som ikke har fått like mye oppmerksomhet. Dette alene bør være avgjørende for at kvalitetsbegrepets komponenter og samspillet mellom dem, må avklares.

Vårt første moment i høringssvaret blir en sterk støtte til å videreføre den forskningsbaserte tilnærmingen som NIFU nå har iverksatt, og å la den bli styrende for den videre prosessen. Dette bør gjelde selv om det innebærer at prosessen må utsettes i tid. Vi bør ikke løpe videre eller fortere i alle de retningene «kvalitetsarbeidet» i sektoren har nå, før vi har en begrunnet oppfatning om hva som er målet og hvorvidt det befinner seg i den retningen vi løper.

Normering

En annen utfordring som kan være større enn sektoren selv tar høyde for, er det som knytter seg til faktisk normering av deskriptorer og indikatorer som framstår som normert. Det gjelder særlig karakterer, og det gjelder de reelle minimumskravene i læringsmålene. Karakterer framstår som kvalitativt «omforent» i den forstand at «en A er en A uansett hvor du treffer den», slik målsetningen var opprinnelig[2]. SØF-rapporten[3] fra 2013 gir en klar indikasjon på at det ikke er tilfelle. Læringsmål og minimumskravene der framstår som kvalitativt «omforent» i den forstand at de knyttes til de respektive syklusene i Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk. Det fins ikke noe grunnlag for å anta at dette faktisk holder mål. Hvis vi da antar at karakterskalaen nyttes «flytende» isolert sett, og dessuten at den nyttes på «flytende» kriterier i læringsmål, har vi ingen holdepunkter igjen for å avlese «kvaliteten» på læringen, i alle fall hva gjelder *nivå*aspektet i kvaliteten.

Vårt andre moment i høringssvaret, blir å påpeke **behovet for enkelte «faste punkter», eller normeringskriterier, for de verdiene som nyttes til å beskrive kvalitative krav og måloppnåelser**. Subsidiært må noen strukturelle tiltak vurderes som kan sikre et felles nivå på de tilsynelatende felles normene. Atter subsidiært må vi akseptere at dette ikke lar seg normere, men vi må da være tydelig på at det er sånn det faktisk forholder seg, og ikke forkle verken karakterer eller minstekrav i læringsmålene som *felles, sektorgyldige* normer.

---

[2] Jf. for eksempel Mål med mening som omtaler en «felles nasjonal karakterskala»: http://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=9&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiR15n9nsDMAhXDd5oKHfvMDnwQFghUMAg&url=http%3A%2F%2Fwww.uhr.no%2Fdocuments%2FM_l_med_mening_utredning.pdf&usg=AFQjCNF9XftKbomE5qvOm90-i8Qx4E3duA

[3] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/sof-rapport-karakterbruk-og-kval/id735884/

Konkret til statsrådens problemstillinger

I invitasjonen har statsråden formet ut en konkret bestilling i 10 punkter:

1. *Hva ser dere som de viktigste utfordringene i styrets arbeid for å fremme høyere kvalitet i utdanningen? I teksten over har jeg trukket frem fem faktorer jeg mener er avgjørende for god utdanningskvalitet. Er dere enige i at dette er sentrale faktorer, og hvorfor/hvorfor ikke? Er det noe vesentlig dere mener mangler i listen?*

Dette er svært vanskelig å ta stilling til på en konstruktiv måte uten at vi er sikre på hva vi mener med «høyere kvalitet». Her er vår oppfatning at vi bør avvente det arbeidet NIFU er i gang med, og deretter avklare hva som skal være sektorens mål for og på kvalitet.

En faktor som kan bidra til økt utdanningskvalitet er å heve undervisningens status, slik at det reelt blir sidestilt med forskning.

2. *Hvordan følger styret opp at fagmiljøene har høye ambisjoner på studentenes vegne, jf. også mangfoldet i studentpopulasjonen? Hvordan følges studieprogrammer og fagområder med dårlige resultater opp fra styrets og ledelsens side?*

Dette spørsmålet er det neppe nødvendig for enhetene å ta stilling til – det framstår som rettet mot institusjonens sentrale kvalitetssikringssystemer.

Generelt har studieprogrammene ved Det juridiske fakultet gode resultater. Vi ser at i de emner der emneansvarlig virkelig utfordrer studentene faglig, stiller krav til studentene, seg selv og underviserne i emnet og innehar obligatoriske elementer, så oppnår studentene et høyere kunnskaps- og refleksjonsnivå enn det emneansvarlig først trodde var mulig. Bruk av digitale pedagogiske hjelpemidler i tillegg til andre undervisningsformer, og dermed multimodalitet, gjør det lettere for studentene å tilpasse sin læring.

3. *Hva er det viktigste deres institusjon kan gjøre på egenhånd og i samarbeid med andre, for å styrke utdanningen? Hvordan kan dere fremme kvalitet gjennom tettere allianser med utenlandske miljøer og integrere utdanning bedre i det internasjonale samarbeidet?*

Her viser vi til vårt svar på punkt 1 over: Det avhenger av hva vi skal mene med «kvalitet». Hvis vi tenker oss at det inkluderer en sterkere innretning mot arbeidslivskompetanse/-relevans, er det åpenbart at et nærmere samarbeid med næringslivsaktører vil gagne formålet – i alle fall på kort sikt. På litt lengre sikt må vi imidlertid kunne vente at institusjonene i høyere utdanning (i alle fall universitetene) skal være de som peker ut retningen for utviklingen, i sterkere grad enn å gå den veien næringslivet peker ut for oss. En for servil holdning til næringslivets ønsker og behov, vil fort kunne virke konserverende, og komme i motstrid til vår rolle som premissleverandør for samfunnsutviklingen.

Det juridiske fakultet er for tiden i gang med en større satsting mot Kina, som innebærer både internasjonalisering og praksis. Samarbeidet omfatter så vel forskning som utdanning. Vi tilbyr en mindre gruppe studenter et Kina-opphold integrert i et obligatorisk emne, vi har akkurat vedtatt opprettelsen av et spesialemne i kinesisk rett, undervist av kinesiske forskere. Og vi planlegger et utvekslingsemne til Kina med oppstart våren 2017, der også praksis i kinesiske og internasjonale virksomheter i Kina vil inngå. Dette er ledd i en bredere strategisk satsing fakultetet har engasjert seg tungt i. Selv om dette ikke vil nå alle studentene, vil det være et betydelig tiltak for dem det gjelder, og – kanskje enda viktigere – det vil gi erfaringer og kompetanse som kommer studiet som helhet til gode.

4. *Hva er deres viktigste strategiske grep for å sikre god relevans og en fremtidsrettet høyere utdanning som forbereder studentene på et arbeidsliv i kontinuerlig omstilling?*

Fakultetet anser at den omfattende kontakten vi har med det praktiske rettslivet i form av eksterne undervisere og sensorer, i tillegg til at våre egne ansatte fra tid til annen virker blant annet i rettssystemet

og forsker på problemstillinger fra «et arbeidsliv i kontinuerlig omstilling», bidrar på en god måte til at vi holder oss oppdatert. Fakultetet samarbeider med større juristarbeidsplasser i regionen og ansatte deltar i ulike fora der en større bredde av jurister deltar. Fakultetet arbeider også med å bygge opp alumnus-arrangement som sted for dialog. Fakultetet har også hatt ekstern høring i arbeidet med omlegging av studiet. En av fakultetets programsensorer har alltid vært hentet fra det praktiske rettslivet Dette er en kontinuerlig prosess som er godt integrert i vår ordinære drift.

Vi møtes også jevnlig i ulike nasjonale og internasjonale fora med andre utdanningsinstitusjoner der temaet hva som er en god juristutdanning og hva som gjør en god jurist diskuteres jevnlig.

5. *Hva er deres viktigste tiltak for å øke gjennomføring og redusere frafallet i høyere utdanning, tatt i betraktning en stadig mer sammensatt studentgruppe?*

For Det juridiske fakultet i Bergen er frafall ikke et stort problem. Vi har *litt* frafall. Vi har et krevende studium og tar opp store kull. Det er nesten utenkelig at alle som blir tatt opp, finner seg vel til rette på akkurat denne hyllen i livet. Vi nytter standardiserte opptakskriterier, og finner at disse er rimelig bra tilpasset vårt formål. Men hvis vi skulle sette inn en offensiv for ytterligere bedret gjennomføring, ville vi først vurdere inntakskvaliteten: er det en måte vi kunne spisse rekrutteringsprosessen, sånn at de som tas opp også er de som er «best egnet» for studiet. Etter vår oppfatning er ikke høye søkertall nødvendigvis et godt mål på kvalitet – det kan like gjerne indikere upresis målretting av rekrutteringsprosessen. Smal og presis rekruttering bør i stedet være målet – det er i den retningen vi ville vurdert å bevege oss dersom vi skulle rette en offensiv mot frafall hos oss.

Når det gjelder gjennomføring, har vi mer å hente, og vi foretar fortløpende justeringer for å bedre studentenes faglige og sosiale integrering. Det imidlertid klart at det aldri vil være aktuelt for oss å foreta tilpasninger i studiets læringsmål for å lette gjennomføringen, selv ikke for studenter der dette er avgjørende. Tilpasninger hos oss vil gå ut på å sette studenten i stand til å nå læringsmålene – ikke på at målene og studenten skal møtes på halvvegen.

For oss er dette primært et ressursspørsmål med hensyn til lærerkrefter – med rikeligere tilgang på undervisningstimer kunne vi utvilsomt ha skreddersydd undervisningsopplegg som setter flere studenter i stand til å gjennomføre studiet og nå læringsmålene på kortere tid. En bedret ressurssituasjon ville også på andre måter bidratt: Direkte ved at studentene kunne trekkes mer inn i forskningen og få mer direkte oppfølging, indirekte ved at lærerne kunne nytte mer tid til videreutdanning, emnedesign og annet som ikke er direkte undervisning eller forskning, men knyttes til det kvalitetsmessige grunnlaget for dette.

6. *Hvilke tiltak bruker institusjonen for å styrke undervisningskompetansen til deres ansatte? Hvordan kan utdanning vektlegges tydeligere ved rekruttering og i meritteringen av fagpersonalet?*

Det juridiske fakultet stiller krav om universitetspedagogisk kompetanse for fast ansettelse. Vi har også innarbeidet i våre rekrutteringsrutiner visse tiltak for å rette oppmerksomheten mot undervisningskompetanse og stille krav til denne. Dette er imidlertid et felt vi ser at vi har et potensial, og vi ønsker å arbeide videre med dette.

7. *Jeg ber om eksempler på utdanningstilbud eller utdanningsopplegg med særlig god kvalitet eller gode resultater (faglig innhold, organisering, tverrfaglighet, innovasjon evaluering/vurdering etc.), med en kort begrunnelse for hvorfor nettopp dette er et godt eksempel. Jeg setter også pris på eksempler på studietilbud hvor det ble avdekket sviktende kvalitet, men hvor man har lyktes med å løfte kvaliteten.*

Her er vil tilbake til kvalitetsbegrepet – se problematisering over her.

8. *Hva mener dere er de viktigste utfordringene nasjonalt for å løfte kvaliteten i norsk høyere utdanning?*

Helt grunnleggende for å komme videre i denne prosessen er å ha de sentrale begrepene og sammenhengene på bordet – her vises til det som står over om NIFUs arbeid, som vi uttrykker sterk støtte til, og om nødvendig «normering» av flytende målestandarder (karakterer og læringsmål). Før dette er på plass, eller i alle fall adressert, vet vi ikke hva som skal «løftes» eller hvilken vei som er «opp».

Her er også det å heve undervisningens status relevant.

9. *Har dere synspunkter på hvordan departementets styring og virkemidler kan utvikles for å stimulere til kvalitet?*

Det er helt nødvendig at institusjonene og enhetene selv har eierskap til programmene og innholdet i dem. Sektoren må ikke underlegges strukturer som etableres med sikte på kontroll eller andre formelle hensyn. Det faglige ansvaret henger tett sammen med en akademisk frihet og faglig autonomi som ikke må pulveriseres. Vi frykter at overdreven kontroll og styring på litt sikt vil føre til at institusjonene ikke lenger opplever å selv ha ansvar for sin utvikling. I tillegg vil det føre til ensretting og forringelse av det faglige mangfoldet som er helt nødvendig for å få den akademiske vekst og utvikling som i bunn og grunn må være et sentralt formål for universitetene.

10. *Ser dere behov for justeringer i nasjonale rammevilkår, lover eller forskrifter for å legge bedre til rette for kvalitetsutvikling i høyere utdanning, og i så fall hvilke?*

Begrensing/reversering av de seneste initiativene for å øke NOKUTs innflytelse og kontroll av institusjonene og deres virke. Det samme gjelder enkelte av de forslagene vi har blitt presentert for

Vennlig hilsen

Asbjørn Strandbakken
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

Tilbake til sakslisten

Sak 33/16 – 4

Til studieutvalget
Fra Prosjektgruppe Canvas/Mitt UiB v/Kari Kaland Bjorøy
12.05.2016

Rapport fra prosjektgruppe Canvas/Mitt UiB

Prosjektgruppen består av:

Kari Kaland Bjorøy (leder)
Sigrid Haugros
Veronica Ljosheim
Nina Berstad Strandbakken
Anne Torekoven
Tim Wassmo

Referanseperson: Kjersti Bakke Sørensen.

Prosjektgruppen leverte en foreløpig rapport til Studieutvalgsmøtet 12. april, sak 25/16 – 2.

Som nevnt i den foreløpige rapporten går alle fakulteter ved UiB fra og med høsten 2016 over fra Mi Side til den nye læringsplattformen Mitt UiB. Mitt UiB vil med tiden omfatte en rekke integrerte tjenester som samlet vil utgjøre det meste av UiBs digitale læringsmiljø, i motsetning til Mi Side som i hovedsak har vært benyttet til administrasjon og ren informasjonsformidling.

1.studieår var høsten 2015 med på prøveprosjektet hvor Mi side Pilot (Canvas) ble benyttet i stedet for Mi Side. Fra 2016 innførte UiB den nye læringsplattformen Mitt UiB (Canvas) og fra da av har 1. studieår i tillegg til to emner på 3. studieår benyttet Mitt UiB.

Møter i prosjektgruppen

Gruppen har hatt 4 møter, hhv 4.3, 15.3, 6.4 og 11.5. I tillegg har Kari Kaland Bjorøy deltatt i superbrukermøter sentralt på UiB (DigUiB) sammen med superbrukere fra andre fakulteter.

Det må tas høyde for at de fleste i prosjektgruppen enda ikke har tatt i bruk Mitt UiB, så sidene vil bli utviklet videre etter hvert som flere opparbeider mer kunnskap, og kanskje ulike erfaringer. Fra oppstarten av Mitt UiB er det også sentralt gjort en del endringer underveis, og det vil nok helt sikkert komme flere. Dette kan medføre endringer i forhold til det som fremkommer i rapporten.

Mandatet for prosjektgruppen inneholdt flere punkter som skulle utredes, og på de kommende sider vil disse gjøres rede for.

1. Side for Det juridiske fakultet og studieprogramsider

Emnemønstermal

I mandatet ble vi bl.a. bedt om å utarbeide en emnemønstermal for fakultetets emner både på norsk og engelsk. På bakgrunn av dette har vi laget «MAL – oppstart nye kurs» som skal være utgangspunkt for alle emners forsider (se bilde under). Malen viser hva som bør ligge fast på senere emner, og gjør det mindre arbeidskrevende å opprette nye fordi vi da slipper å legge inn samme faste informasjon på hvert enkelt emne. Neste gang emnet går vil vi enkelt kunne kopiere fjorårets informasjon, og det er mulig å *velge* hva som skal kopieres[3].

Prosjektgruppen mener det er viktig at emnesidene bygges opp med utgangspunkt i malen slik at strukturen blir mest mulig gjenkjennelig for studentene fra emne til emne. De emneansvarlige vil likevel ha stor mulighet til å legge inn ønsket informasjon under allerede fastsatte moduler, eller de kan opprette nye moduler hvis dette er mer hensiktsmessig for den informasjonen de har tenkt å legge ut.

Administrasjonen arbeider videre med å oversette teksten på forsiden og i modulene til engelsk.

Modulene under spesialemner og masteroppgaver vil være mer tilpasset da disse ikke har de samme obligatoriske elementene som 1. – 4. studieår.

Forside – emnenivå

Slik ser malen for emneforsiden ut. Her ligger snarveier (bokser) til det viktigste innholdet på siden, bl.a. emneside, kontaktinfo, emneinnhold/oppgaver etc. Under *moduler* har vi lagt inn enkelte faste sider/lenker som er felles for alle studieårene.

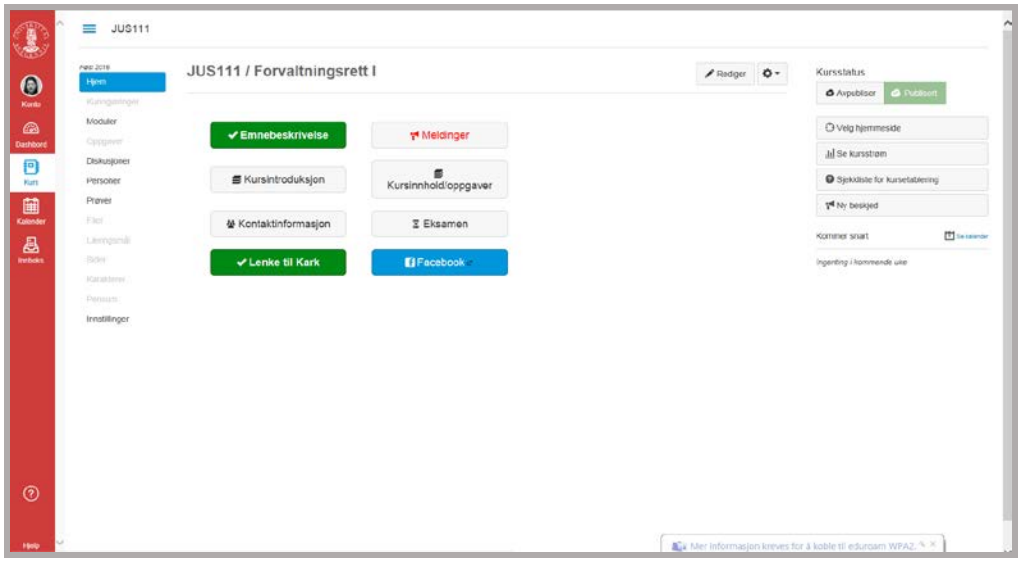

[3] Moduler, oppgaver, filer etc. som var brukt året før m.m.

Emnesider

Det er opprettet «kurs[4]» for hvert enkelt emne i Mitt UiB. Her har vi benyttet emnemønstermalen slik at vi har samme forside og i utgangspunktet de samme modulene. I Mitt UiB bruker vi «Moduler», dette er som en slags innholdsfortegnelse på hva studentene finner under det aktuelle emnet. En modul kan være: Emneinformasjon, forelesninger (notater o.l.), arbeids- og storgrupper (oppgaver og info om disse), eksamen og sensur, quiz etc.
På hver emneside er det også mulig for de emneansvarlige å opprette *diskusjoner*, som vil erstatte Edublogs. Dette gjør at studentene får ett system mindre å forholde seg til.

En modulside kan se slik ut:

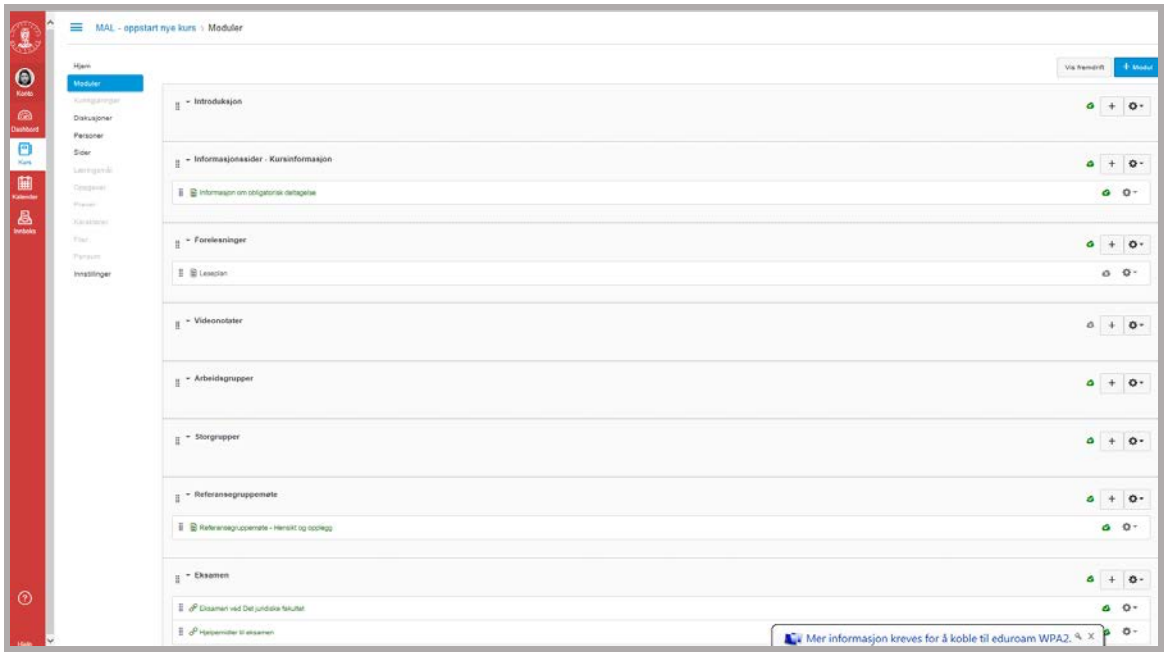

Prosjektgruppen vil påpeke at dagens oppsett ikke er endelig, men at det må tilpasses videre etter hvert som vi gjør oss flere erfaringer med systemet.

2. Side for Det juridiske fakultet

I Mitt UiB er det opprettet en side som heter *Det juridiske fakultet*. Alle fakultetets studenter har tilgang til denne, og her legges det ut informasjon som er felles for alle. Denne siden er ment å erstatte siden som heter *Det juridiske fakultet* i Mi side, der vi publiserer generell informasjon til alle fakultetets studenter.

Vi benytter samme forsideutseende som i emnemønstermalen slik at den skal være gjenkjennelig for studentene, men innholdet her er mer generelt. Snarveiene viser f.eks. til ulike nettsider som «Studentsider», «Studieplan», «Fakultetets nettsider», «Informasjonssenteret», «Eksamensplan», «Beskjeder fra fakultetet» m.m. Vi vil arbeide videre med denne siden frem mot høsten.

---

[4] «Kurs» er i denne sammenheng synonymt med «emne». Terminologien i MittUiB er ikke alltid samsvarende med det UiB generelt benytter.

Emnebank for masteroppgave foreslås lagt til på denne siden.

Forside - Det juridiske fakultet:

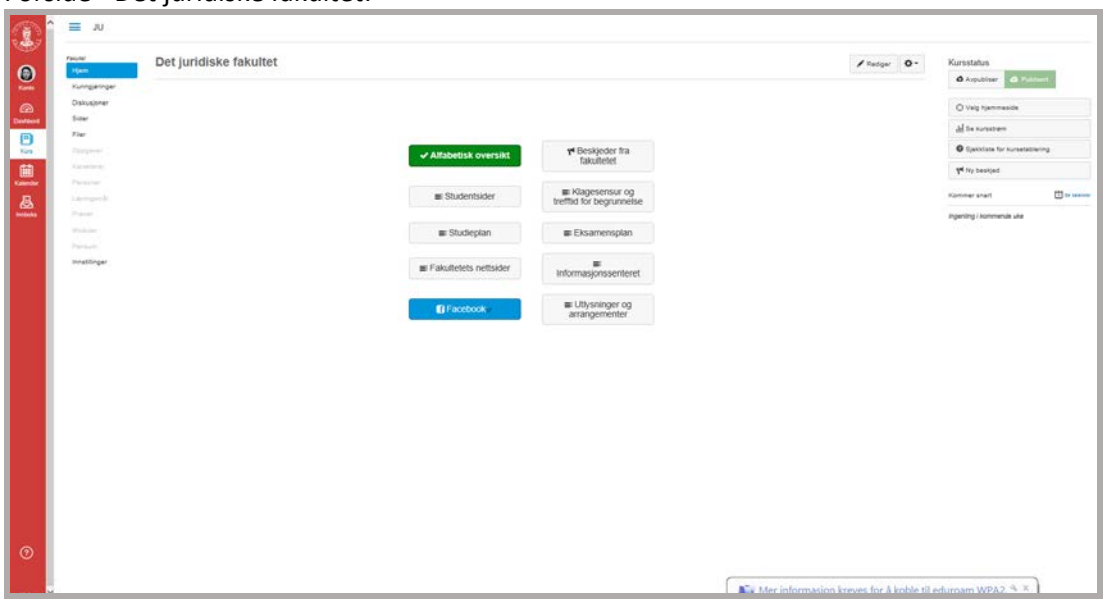

3. Programsider og kull

I Mitt UiB er det også opprettet egne sider for ulike studieprogram (PhD, MAJUR, INTL-JUS, JUSVALG m.m.) slik at vi kan gi spesifikk informasjon til disse studentene om ønskelig. Også her kan en ta i bruk emnemønstermalen. Mitt UiB gir også mulighet for å sende ut meldinger til spesifikke kull, for eksempel en melding fra fakultetet som går kun til studentene på 4. og 5. studieår. Denne funksjonen kan bli aktuell å bruke til for eksempel meldinger om utveksling og masteroppgave.

4. Side for studentorganisasjoner ved fakultetet

Torsdag 7.4. hadde representanter for prossjektet møte med studentorganisasjonene (Juridisk studentutvalg, Juristforeningen og Elsa) for å vurdere deres behov for bruk av Mitt UiB og ev. opprettelse av egne sider. I møtet kom det frem at studentorganisasjonene har et behov for egne sider i Mitt UiB, siden de har mange interne dokumenter som studentene ved fakultetet skal ha innsyn i (f.eks. økonomirapporter). Spørsmålet om studentorganisasjoner ved UiB skal ha egne sider i Mitt UiB vil først bli avklart i superbrukermøte 19. mai.

5. Oppgaveinnlevering og kommenteringsverktøy

I dag benytter fakultetet Kark ved innleveringer i tilknytning til arbeidsgruppene. Mitt UiB fungerer pr. i dag ikke med tanke på fakultetets pedagogiske opplegg der studentene bl.a. skal kunne gi og se hverandres kommentarer. DigUiB arbeider derfor med å finne et tilfredsstillende oppgaveinnleverings-/kommenteringsverktøy som fakultetet kan benytte. Inntil dette er klart vil vi fortsette å bruke Kark høsten 2016.

6. Anbefalinger på prinsipielle områder

Åpne eller lukkede emner

Hvem skal ha tilgang til emnene i Mitt UiB? Standardinnstillingen i Mitt UiB er at alle emner er åpne for alle brukere med UiB-brukerkonto. Alternativet er å stenge emnet slik at kun studenter som er undervisnings- og vurderingsmeldt i emnet har tilgang. Per i dag er det ikke mulig å ha alle emner ved fakultetet åpne kun for studenter ved fakultetet. Det er enten åpent for alle ved UiB eller åpent kun for studenter på det aktuelle emnet.

Prosjektgruppen ser at det er hensyn som gjør at man ønsker å ha emnene lukket. Det kan være emneinnhold som man ikke ønsker at alle UiB-studenter skal ha tilgang til, for eksempel opptak av forelesninger hvor foreleseren har opphavsrett.

Våren 2016 har alle emner i Mitt UiB vært stengt i påvente av en endelig avklaring på spørsmålet om emnene ved Det juridiske fakultet skal være åpne eller lukkede. Erfaringer fra våren 2016 viser at det finnes studentgrupper som kan ha et behov for å se innholdet i et emne selv om de ikke skal ta eksamen i det. Dersom emnet er lukket må man gi slike studenter tilgang manuelt. Det kan være tidkrevende å håndtere, og er fra et administrativt ståsted ikke å anbefale.

Det er også mange faglige fordeler med å ha emnene åpne, studenter som har tatt emnet tidligere kan bruke det til repetisjon for eksempel. Prosjektgruppen har ikke sett på de faglige aspektene ved dette, kun de administrative.

Da blir det et prinsipielt spørsmål om studenter som ønsker tilgang til et lukket emne skal få det eller ikke. Administrativt vil det kreve merarbeid, og dersom det er mange som ønsker tilgang manuelt, vil en åpen løsning være mye enklere å håndtere.

Prosjektgruppen anbefaler at man velger samme løsning for alle emner. Enten at alle emner er åpne for alle med UiB-konto, eller kun åpent for de som tar eksamen i det aktuelle emnet. Med samme innstillingen på alle emner blir det enkelt å administrere og gir forutsigbarhet for studentene.

Prosjektgruppen overlater til fakultetsledelsen, Studieutvalget og fakultetsstyret om må ta en prinsipiell avklaring om hvem som skal ha tilgang til fakultetets emner i Mitt UiB.

Tilgang til tidligere eksamensoppgaver og veiledninger

Eksamensoppgaver og sensorveiledninger er offentlige dokumenter. Det har vært rutine at disse dokumentene blir lagt ut i Mi Side etter eksamen. Alle eksamensoppgaver og sensorveiledninger blir også arkivert i ePhorte. Siden dette er offentlige dokumenter kan hvem som helst be om innsyn. UiB får en del innsynsbegjæringer fra personer som ikke har tilgang i Mi Side, noe som gir ekstra arbeid.

Prosjektgruppen anbefaler at alle eksamensoppgaver og sensorveiledninger legges ut etter eksamen i Mitt UiB. Dette blir en tilsvarende løsning som i Mi Side. Et alternativ er å legge alle eksamensoppgaver og sensorveiledning ut på fakultetets nettsider. På den måten vil alle som har interesse av å lese dokumentene få tilgang uten å måtte logge inn i Mitt UiB eller be om innsyn.
Fra tid til annen får administrasjonen henvendelser fra emneansvarlige som ønsker å fjerne tidligere kunngjorte oppgaver/veiledninger. Administrasjonen ønsker en prinsipiell avgjørelse fra fakultetsledelsen, Studieutvalget og fakultetsstyret om dette er noe som administrasjonen skal bruke tid på når dette er offentlig tilgjengelige dokumenter og studentene likevel kan få disse dersom de ber om innsyn.

7. Lokal opplæring/brukerstøtte

DigUiB gjennomførte sent i april en kort opplæring av Mitt UiB for både administrativt og vitenskapelig ansatte, både for Det juridiske fakultet og andre fakulteter. Det er planlagt en tilsvarende opplæring i uke 22. De emneansvarlige fikk oppfordring til å delta på kurset av den studieårsansvarlige og i tillegg ble det kunngjort i Fakultetsnytt. Totalt 15 vitenskapelige var påmeldt til kursene i april/mai.

I tillegg har vi hatt en intern opplæring/gjennomgang for de emneansvarlige. Karl Harald Søvig snakket om bruken av Mitt UiB og gikk gjennom litt av undervisningsopplegget på JUS111 Forvaltningsrett I. Han viste bl.a. en quiz og starten på en av flere videosnutter han hadde laget. I tillegg viste Kari Kaland Bjorøy hvordan en kan starte en diskusjon, legge inn en side/fil og litt om oppdatering av egen profil/varsler i Mitt UiB.

Kari Kaland Bjorøy (superbruker) gikk gjennom Mitt UiB med de administrativt ansatte og hadde en arbeidsstue hvor de enkelte kunne legge inn kunngjøringer, sider, filer etc. Det vil nok være behov for noe mer oppfølging etter hvert som de ordinære emnesidene skal lages klare for høsten 2016.

De emneansvarlige i de emnene som startet opp nå i vår fikk tilbud om et eget kurs holdt av Kari Kaland Bjorøy. I forkant av kurset fikk de tilsendt brukerdokumentasjon til Mitt UiB.

Prosjektgruppen har prioritert å gi opplæring for de emneansvarlige først, siden disse allerede nå må tenke gjennom og legge inn sitt undervisningsmateriale for kommende studieår. Planen for seminar- og storgruppeledere er at de får et informasjonsskriv om Mitt UiB fra de studieårsansvarlige i god tid før de starter undervisningen på sitt emne. De studieårsansvarlige vil også kunne bistå seminar- og storgruppeledere dersom de trenger ekstra hjelp med oppstarten av Mitt UiB.

8. Definere roller

Hva er emneansvarlig/foreleser ansvarlig for i Mitt UiB og hva er administrasjonen ansvarlig for?

Emneansvarlig/foreleser

Som tidligere nevnt er Mitt UiB i større grad en *læringsplattform* enn en informasjonskanal. Mitt UiB kan gi de emneansvarlige en gyllen mulighet til å bygge opp og gi studentene et godt faglig undervisningsopplegg dersom de gjør seg kjent med og nyttiggjør seg de ulike mulighetene.

Den emneansvarlige vil ha hovedansvaret for å strukturere det faglige innholdet i Mitt UiB. Det er enkelt å legge ut materiale i Mitt UiB, og det vil være raskere og sikrere enn å gå via administrasjonen.

Administrasjonen

Administrasjonen har ansvar for å legge ut all praktisk informasjon tilknyttet emnet, og vil selvsagt være behjelpelig med å legge til rette for at de emneansvarlige skal kunne bruke Mitt UiB på en hensiktsmessig måte.

9. Lokal brukerstøtte

Det ligger brukerveiledninger til Mitt UiB på nett som gir en god innføring på ulike bruksområder, og som allerede nevnt vil selvsagt administrasjonen være behjelpelig med bistand når det trengs.

Det er også alltid mulig å ta kontakt med Studieadministrativ avdeling via Issue Tracker. Brukerstøttehenvendelser kan da sendes direkte fra Mitt UiB etter innlogging. Da benyttes *Hjelp*-lenken nederst i den røde menyen.

10. Innfasing av Mitt UiB

Mitt UiB tas i bruk på alle emner fra og med høsten 2016. Studentene er orientert om at Mi Side fases ut etter vårsemesteret 2016, men at innlevering av masteroppgaver fortsatt skje via Mi side høsten 2016.

Tilbake til sakslisten

Sak 34/16

JUS280-2-A Alternative Dispute Settlements. Øke fra 10 til 20 studiepoeng.

Vi har mottatt forslag fra emneansvarlig professor Larry Bakken om å doble omfanget av spesialemnet JUS280-2-A Alternative Dispute Settlements fra 10 til 20 studiepoeng med virkning fra H16.

Emnet ble opprettet med virkning fra våren 2009 (fakultetsstyresak 41/08, 17. juni 2008) og har vært tilbudt syv ganger. Emnet het opprinnelig Dispute Resolution. Larry Bakken har vært emneansvarlig hele tiden.

Antall møtt til eksamen:

V09: 19
V10: 14
H11: 32
H12: 48
H13: 57
H14: 31
H15: 49

Det er til sammen 250 til eksamen, et snitt på nær 36 pr gang.

Søknaden er primært begrunnet med et ønske om å gå ytterligere i dybden. Det vil også være noe mer bredde, ettersom det gjelder et felt som er i stor utvikling. Det henvises til søknaden, se særlig det siste avsnittet:

> I plan to expand the negotiation portion of the class to include a review of current thoughts and practices especially regarding the role of lawyers in the negotiation process. This change will include a greater focus on business negotiations, settlement negotiations during trial preparation and negotiations during the litigation process. Much of this material will come from Lawyers Guide to Negotiation, 2nd Edition, by X.M. Frascogna and H. Lee Hetherington, American Bar Association (2009). This portion will account for about one third of the new time.
>
> The second and longer portion of the new time, about two thirds, will be devoted to Mediation. Two areas have expanded significantly during the past several years. Online mediation has grown rapidly and some time will be used to focus on the use of technology in mediating disputes. Two readings will be assigned: "Technology Mediated Dispute Resolution (TMDR): A New Paradign for ADR", by David Larson (Ohio State Journal on Dispute Resolution. vol.21.No.3 p629, 2006; and, "Artificial Intelligence: Robots, Avatars and the Demise of the Human Mediator", by David Larson (Ohio State Journal on Dispute Resolution, vol.25, No 1, (2010). Activities of the European Union regarding Online Dispute Resolution will also be examined and the work of the Global Online Dispute Resolution Conference on 23 and 24, May, 2016 will be considered. In addition two reports by Suskind and Briggs for the Online Dispute Resolution Advisory Group will be discussed.
>
> The second area which has shown a great deal of activity is the litigation surrounding Mediation. These cases have caused Mediation to become a more structured process and have caused the lawyerization of mediation. Hundreds of mediation related cases have resulted in new boundaries, guidelines, and standards for lawyers involved in mediation. Some of the issues that will be covered in the class include, questions of timing in mediation (Coskey v. Barnett 2012 WL

688230),and (Castello v. University of Washington Medicial Center 170 Wash App. 1047 @012). Other cases that will be discussed deal with the mediation clause including the importance of participation (Edelstein v. Bank of New York Mellon 286 P.3rd 249) and status of the mediation clause (Milburn v. Emanuele 96 S, 3rd 638, 2012). Other Issues dealt with in the class include: Enforcement (Luneau v. State Farm Fire and Cas. Co. 2012 WL 1014823), Interpretations (Milner v. Milner 361SW 3rd 615, 2012), Confidentiality (Gordon v. Countryside Nursing and Rehabilitation CenterLLC, 2012 WL 2095607), Good Faith, (Oliver v. Bank of America, 2012 WL 425728). If time permits other issues such as fairness, access and mediator negligence will be discussed. Additional precedent-setting litigation may also take place during the coming year and if appropriate such cases will be discussed.

The additional time allocated should provide students with a wider breath of study of negotiation and mediation and it should also provide students the opportunity to spend more time evaluating and analyzing the principles and practices of both negotiation and mediation.

Innledende arbeid med søknaden:

I am requesting an additional 10 hours-units for the Fall Dispute Settlements class.

Many changes have taken place during the time I have taught this class. There is increased interest in the area of negotiations, especially in the differences in negotiation methods and techniques during trial and in contract negotiations.

Greater changes have taken place in the area of Mediation. Online mediation has become very popular and have caused a variety of problems for consumers. Recently The European Commission has begun to address this issue also. The EU has launched its own Online Dispute Resolution (ODR) platform, an upcoming conference is raising the issue of ODR and its impact on the judicial structure with in the Union and how ODR will contribute to efficiently handling low value civil claims.

Finally the current movement of formalizing much of the mediation process and procedures has caused significant changes. These changes have taken place within the past several years especially since the financial crisis in the U.S.. During the past two years Federal courts and many State courts have addressed issues such as median clauses, enforcement of mediation agreements, interpretation of mediation language, breaches and class actions. Other topics which have been contested are confidentiality, disclosure, good faith, sharing of expenses, access, fairness, quality, mediator negligence and client representation.

I believe these changes justify additional time and focus. I have articles on the changes in mediation in the U.S. and Europe. There are hundreds of current cases that can illustrate many of the above issues. I will need to select these cases with some care but a limited number of cases will demonstrate the ongoing change. I also have articles on Online Dispute Resolution and two of these articles have been published by Davis Larson in the Ohio State Journal on Dispute Resolution. David is an expert on online dispute resolution and has worked in this area since early 2000 and recently has co-drafted a resolution on online dispute resolution for the UN. David has been a colleague and friend for many years.

I have done some additional research regarding negotiating lawsuit settlements and contract negotiation. There is a book entitled Lawyers Guide to Negotiation from which I intend to select portions for our students.

Litteraturlisten

Noe av utvidelsen vil bli brukt til å gå ytterligere i dybden i materiale som allerede inngår. Bakken har framskaffet noen artikler til å utvide med, men listen er ikke komplett. Det overlates til studiedekanen å godkjenne den endelige litteraturlisten.

Økonomiske og administrative konsekvenser

En økning fra 10 til 20 studiepoeng vil ikke ha administrative konsekvenser av betydning, utover at emnet omdefineres i databasen. For studieadministrative prosesser spiller det ingen rolle om et emne er på 10 eller 20 studiepoeng utover at flere undervisningstimer skal innpasses i timeplanen.

For studentene vil det gi adskillig mer faglig tyngde innenfor temaet. De vil også ventelig ønske å kombinere det med færre emner enn før, og antakelig ikke med andre emner på 20 studiepoeng, selv om de vil ha anledning til å gjøre det. Bakken har levert en liste over emner dette er egnet til å kombinere med: «International Civil Procedure, EU and EEA Commercial Law, Comparative Private Law and Human Rights Law could balance nicely».

Økonomisk vil utvidelsen ha den direkte følgen at resultatbasert bevilgning dobles. En «årsekvivalent» (60 studiepoeng) gir institusjonen en resultatbasert uttelling på NOK 45 000 (2016)[5]. For dette kreves nå bare tre kandidater som består dette emnet, mens det tidligere krevdes seks. 35 studenter som består eksamen på 10 studiepoeng genererer NOK 262 500 til institusjonen – dette dobles til NOK 525 000 når emnet er på 20 studiepoeng. Pr i dag innebærer UiBs fordelingsnøkkel at fakultetet tildeles ca. 75 % av dette, dvs. at fakultet øker sine inntekter med ca. NOK 196 875 hvis dette emnet opprettholder studenttallet og øker fra 10 til 20 studiepoeng.

Normen for antall forelesningstimer tilsier en økning fra 20 til 40 timer når emnet øker fra 10 til 20 studiepoeng. En time (faktor 5) honoreres med NOK 1513,00. En økning med 20 forelesningstimer innebærer NOK 30 260,00 i økte undervisningskostnader. Det ventes ikke økte kostnader knyttet til eksamen.

Vedtaksforslag

Spesialemnet JUS280-2-A Alternative Dispute Settlements dobles i omfang fra 10 til 20 studiepoeng med virkning fra høstsemesteret 2016.

Studiedekanen gis fullmakt til å sluttføre detaljer i emnebeskrivelsen, herunder litteraturlisten, i samarbeid med studieadministrasjonen og emneansvarlig.

Tilbake til sakslisten

[5] http://dbh.nsd.uib.no/dokumentasjon/kategorier.action

Sak 35/16

Fellesprosjektet for masteroppgaver. Sensorbrev.

Det vises til fakultetsstyrets vedtak i sak 26/16 i møtet den 15. mars 2016. I vedtaket heter det: «*Fakultetsstyret ber om at SU kommer tilbake med en ny sak til styret på bakgrunn av problemformulering i saksnotatet og merknader som fremkom i møtet, herunder en sak om blindsensur. Styret vil også ha seg forelagt et forslag til sensorbrev for masteroppgaver hvor det – i tråd med de vedtatte karakterbeskrivelsene – klargjøres ytterligere at den jevnt gode oppgaven tildeles en C, og at A reserveres for den fremragende prestasjonen*.»

Vedtaket har tre deler:

- En sak om karakterfordeling («problemformulering i saksnotatet»)
- En sak om blindsensur
- En sak om sensorbrev til masteroppgaver

Sak om sensorbrev og sak om blindsensur presenteres hver for seg. Sak om karakterfordeling presenteres når vi har data for våren 2016, sånn at vi kan se om tallene for høsten 2015 representerer en tendens eller et avvik.

Saken her gjelder den siste av de tre – ***sensorbrevet***.

Fakultetsstyret har bedt om at det i sensorbrevet «klargjøres ytterligere at den jevnt gode oppgaven tildeles en C, og at A reserveres for den fremragende prestasjonen». På den bakgrunnen, og på bakgrunn av tidligere vedtak og prosesser knyttet til disse, har studieadministrasjonen, studiedekanen og de emneansvarlige utarbeidet vedlagte forslag til sensorbrev. Ny/endret tekst er markert med «vis endring».

Det nye forslaget til sensorbrev er i sin helhet satt inn som vedlegg i notatet her.

Et vedlegg viser også karakterfordelingen for masteroppgaver på 30 studiepoeng på de tre fakultetene i perioden H12 – H15.

Vedlegg

MASTEROPPGAVE *semester* *år*: SENSUR AV MASTEROPPGAVE – KANDIDAT(ER) *, *, *.
Vi takker for at dere deltar i sensur av masteroppgaver ved Det juridiske fakultet, UiB, *semester* *år*.

Vedlagt følger ett eksemplar av kandidatenes masteroppgave. Dersom du er sensor for flere masteroppgaver, sendes disse fortløpende.

Følgende sensurkommisjon er oppnevnt til bedømmelse av masteroppgave for kandidat(ene) *, *, *.

Sensor I: *fornavn* *etternavn*
E-postadresse: *e-postadresse*

Sensor II: *fornavn* *etternavn*
E-postadresse: *e-postadresse*

Viktige frister:

- ***dag* *dato* *klokkeslett*: Protokollfrist**
  Hvis du sender protokollen i posten tett opptil fristen, ber vi om at du sender en scannet kopi til masteroppgave@jurfa.uib.no før den postlegges.
  Original protokoll sendes som A-post.
- ***dag* *dato* *klokkeslett*: Bekrefte hvem av sensorene som skal gi begrunnelse**
  - Meld fra hvem av sensorene som skal gi begrunnelse til masteroppgave@jurfa.uib.no
- ***dag* *dato*: Kunngjøring av sensur**

Nytt fra høsten 2016:
Fra høsten 2015 ~~har vi endrete~~ ble læringsmålene for masteroppgavene endret. Læringsmålene finnes i emnebeskrivelsen: JUS399 Masteroppgave (30sp).

Det er også utarbeidet nye karakterbeskrivelser og instrukser for veiledere og sensorer: Instruks for veiledning og sensur på JUS399 masteroppgave.

Fra instruksen for sensorer fremheves særlig følgende

- Vurderingen av masteroppgaven skal knyttes nært til læringsmålene.
- Momenter knyttet til metode og kildebruk skal tillegges større vekt – i begge retninger – enn de materielle momentene. For bestått karakter er det likevel et krav at masteroppgaven avdekker avansert kunnskap innen temaet, eller innen deler av det.
- Evne til å finne frem til og formulere rettslige problemstillinger, herunder skille mellom ulike problemer, prinsipale og subsidiære spørsmål, samt evne til å sette spørsmålene inn i sin rette sammenheng vektlegges i begge retninger.
- Momenter som avdekker selvstendighet skal belønnes. Det gjelder for eksempel der studenten behandler et tema som ikke har god dekning i litteraturen, forutsatt at det gjøres på en faglig forsvarlig måte, eller der studenten reiser eller belyser problemstillinger på interessante måter, forutsatt at det gjøres på en faglig forsvarlig måte.
- Momenter som viser at studenten har vært i stand til selv å se faglige eller metodiske sammenhenger som ikke leses direkte ut av litteratur eller andre kilder, belønnes. Herunder også blikk for rettspolitiske dimensjoner innenfor oppgavens tema, dog uten å tape av syne grensen mellom vurderingers betydning de lege lata og de lege ferenda.

- Evne til å drøfte spørsmål på en faglig forsvarlig og skjønnsom måte, og utnytte det foreliggende rettsstoff og faktum i samsvar med fagets metodiske prinsipper, har også betydning for bedømmelsen. Til dette hører også blikk for hva som er vesentlig i forhold til det som er uvesentlig eller irrelevant, å skille mellom det sikre og det tvilsomme, samt å dimensjonere stoffvalg og proporsjoner i besvarelsen fornuftig.
- Der avgrensing er gjort eksplisitt og godt begrunnet, skal det ikke trekkes for manglende behandling av temaer det er avgrenset mot. Dette henger sammen med de begrensinger som ligger i rammen for masteroppgaven.
- Evne til framstilling og formidling er et selvstendig mål med oppgaven: Språkbeherskelse, fremstillingsevne, klarhet, oversiktlighet, presisjon og systematisk ryddighet, herunder ryddige kildehenvisninger vektlegges i begge retninger.

Endringene er resultat av en samordning mellom de tre juridiske fakultetene. Det er fortsatt enkelte ulikheter, men disse er så vidt beskjedne at de ikke bør være er til hinder for en målsetning om i hovedsak lik sensur.

Sensorene gjøres særskilt oppmerksomme på at det har vært en ikke ubetydelig utvikling i sensuren av masteroppgaver de seneste årene i retning av at hele karakterskalaen tas i bruk. Det er enighet mellom de tre fakultetene at dette er en ønskelig utvikling som bør videreføres. ~~A'en henger høyere nå enn hva som synes å ha vært situasjonen en del år tilbake og oppgaver som alt i alt er helt OK, men heller ikke mer, bedømmes nå regelmessig til C, se vedlagt statistikk. I hvert fall i Oslo synes det dessuten å være en tendens til at svakere besvarelser vurderes til D.~~ I tråd med dette og de vedtatte karakterbeskrivelsene for masteroppgaver vil fakultetet presisere at ***den jevnt gode besvarelsen tildeles en C. A skal reserveres for den fremragende prestasjonen***, slik det framgår av vedlagte karakterbeskrivelse. ~~Det er enighet mellom de tre fakultetene at dette er en ønskelig utvikling som bør videreføres.~~

Begrunnelse
Det fremgår av Universitetslovens § 5-3 at studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. "*(...) krav om begrunnelse [må] fremsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren (...)*".

Vi legger vi opp til en forenklet løsning på begrunnelse for karakter i forhold til det som har vært praksis tidligere. For de av dere som har sensurert ved UiO, vil dette være kjent.

De to sensorene må avtale seg imellom hvem som skal gi begrunnelse og gir beskjed om dette på e-post til masteroppgave@jurfa.uib.no. Sensuren offentliggjøres torsdag *dato*, og samme dag får studenten vite hvem som er sensorer samt e-post-adressen til sensoren som skal gi begrunnelse. Studenten kan fremsette krav om begrunnelse av karakteren innen en uke etter at sensur er falt altså i perioden *dato* - *dato*.

I løpet av perioden *dato* - *dato* kan studenten kontakte sensorene for å få begrunnelse, eller evt. avtale når begrunnelse skal gis, og om det skal gjøres muntlig eller skriftlig. Vi publiserer kun e-post-adresse til sensorene, og det er derfor viktig at du er noenlunde oppdatert på e-post i det tidsrommet.

Arbeidsavtale og vurderingsprotokoll(er)
Sensur av masteroppgaver honoreres med kr 2 424,80 (8 timer, for 30 sp oppgave) pr oppgave. Arbeidsavtale og vurderingsprotokoll(er) ettersendes innen utgangen av uke *uke nr.* (*dato* - *dato*), og nærmere opplysninger tas med i e-postutsendingen.

Om sensuren
Som sensor må du også gjøre deg kjent med følgende:

- Universitetet i Bergens informasjonsbrosjyre ABC ved mistanke om fusk

Kontaktinformasjon

- Ved spørsmål av administrativ eller praktisk art, kan undertegnede kontaktes på tlf. 55 58 95 e-post: masteroppgave@jurfa.uib.no
- Emneansvarlige for masteroppgaven er: Jon Petter Rui og Halvard Haukeland Fredriksen.

Vi minner om at sensurarbeidet er konfidensielt.

Lykke til!

Beste hilsen,
saksbehandler

Vedlegg: Kvalitative karakterbeskrivelser for JUS399 Masteroppgave:

A. En fremragende prestasjon. Alle aktuelle momenter i læringsmålene er dokumentert nådd, oppgaven representerer overbevisende argumentasjon og meget god forståelse av fagfeltets tradisjoner. Oppgaven preges av konsistens, god oversikt og språklig klarhet.

B. En meget god prestasjon. Alle aktuelle momenter i læringsmålene er dokumentert nådd. Oppgaven representerer god argumentasjon, og innsikt i fagfeltets forskningstradisjoner. Oppgaven er oversiktlig og preget av språklig klarhet.

C. En god prestasjon. De fleste momentene i læringsmålene er dokumentert nådd, og det er ingen alvorlige mangler i forhold til de øvrige.

D. En prestasjon som preges av mangler med hensyn til selvstendighet og evne til å se sammenhenger. Det kan være mangler ved alle momentene i læringsmålene, men ingen av dem må være alvorlige.

E. En prestasjon preget av alvorlige mangler, men der det likevel er dokumentert kunnskaper, forståelse og ferdigheter over et visst minimum i alle læringsmålene.

F. En prestasjon som ikke oppfyller minstekravene i ett eller flere av læringsmålene.

Absolutte tall								Prosenter						
30 studiepoeng Bergen														
	A	B	C	D	E	F	Totalt		A	B	C	D	E	F
h12	51	30	23	8	2	1	115	h12	44	26	20	7	2	1
v13	48	65	37	10	0	1	161	v13	30	40	23	6	0	1
h13	45	30	27	4	0	1	107	h13	42	28	25	4	0	1
v14	51	50	31	9	3	1	145	v14	35	34	21	6	2	1
h14	19	38	23	2	1	1	84	h14	23	45	27	2	1	1
v15	43	65	41	6	1	1	157	v15	27	41	26	4	1	1
h15	43	33	32	8	1	0	117	h15	37	28	27	7	1	0
	300	311	214	47	8	6	886							
%	34	35	24	5	1	1	100							

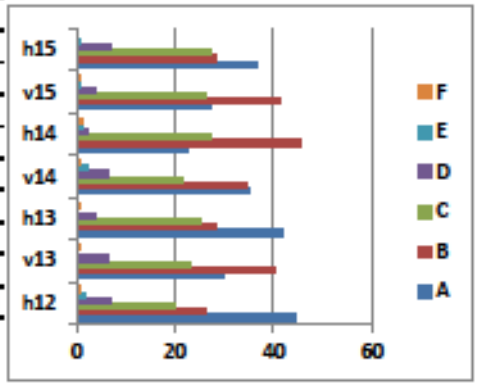

Absolutte tall								Prosenter						
30 studiepoeng Oslo														
	A	B	C	D	E	F			A	B	C	D	E	F
h12	100	73	25	12	1	0	211	h12	47	35	12	6	0	0
v13	113	96	35	10	3	2	259	v13	44	37	14	4	1	1
h13	72	68	63	15	2	2	222	h13	32	31	28	7	1	1
v14	82	105	69	14	2	2	274	v14	30	38	25	5	1	1
h14	64	80	63	16	3	1	227	h14	28	35	28	7	1	0
v15	74	100	74	25	5	6	284	v15	26	35	26	9	2	2
h15	42	70	55	21	4	2	194	h15	22	36	28	11	2	1
	547	592	384	113	20	15	1671							
%	33	35	23	7	1	1	100							

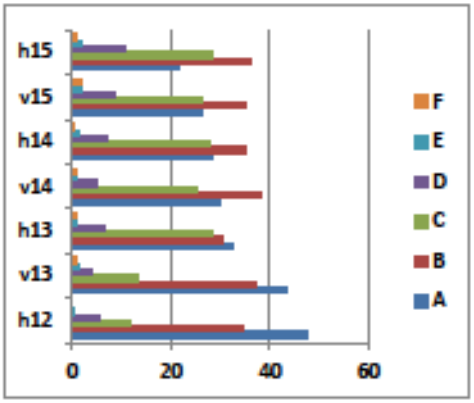

Absolutte tall								Prosenter						
30 studiepoeng Tromsø														
	A	B	C	D	E	F			A	B	C	D	E	F
h12	26	21	11	5	1	0	64	2012	41	33	17	8	2	0
v13	15	14	8	2	0	0	39	v13	38	36	21	5	0	0
h13	7	7	7	1	1	0	23	h13	30	30	30	4	4	0
v14	13	17	11	3	0	1	45	v14	29	38	24	7	0	2
h14	7	15	9	3	0	0	34	h14	21	44	26	9	0	0
v15	11	11	13	2	0	0	37	v15	30	30	35	5	0	0
h15	6	6	4	4	0	0	20	h15	30	30	20	20	0	0
	85	91	63	20	2	1	262							
%	32	35	24	8	1	0	100							

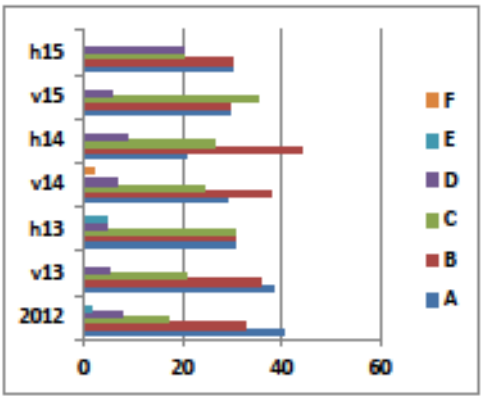

Tilbake til sakslisten

Sak 36/16

Blind klagesensur – orientering til fakultetsstyret

Det vises til fakultetsstyrets vedtak i sak 26/16 i møtet den 15. mars 2016. I vedtaket heter det: «*Fakultetsstyret ber om at SU kommer tilbake med en ny sak til styret på bakgrunn av problemformulering i saksnotatet og merknader som fremkom i møtet, herunder en sak om blindsensur. Styret vil også ha seg forelagt et forslag til sensorbrev for masteroppgaver hvor det – i tråd med de vedtatte karakterbeskrivelsene – klargjøres ytterligere at den jevnt gode oppgaven tildeles en C, og at A reserveres for den fremragende prestasjonen*.»

Vedtaket har tre deler:

- En sak om karakterfordeling («problemformulering i saksnotatet»)
- En sak om blindsensur
- En sak om sensorbrev til masteroppgaver

Sak om sensorbrev og sak om blindsensur presenteres hver for seg. Sak om karakterfordeling presenteres når vi har data for våren 2016, sånn at vi kan se om tallene for høsten 2015 representerer en tendens eller et avvik.

Saken her gjelder den andre av de tre – ***blind klagesensur***.

Presentasjonen her deles i to: en orientering om resultatene av klagesensuren for JUS399 Masteroppgaver 30 studiepoeng de siste 3 ½ årene, og en orientering om prosessen knyttet til blind klagesensur generelt.

Klagesensuren for JUS399 Masteroppgaver 30 studiepoeng fire siste år

	H12	V13	H13	V14	H14	V15	H15
% klager	13,9	13	12,1	7,6	15,5	13,4	13,7
% uendret	93,8	76,2	61,5	63,6	38,5	47,6	40
% gunst	6,3	23,8	38,5	36,4	53,8	42,9	46,7
% ugunst	0	0	0	0	7,7	9,5	13,3

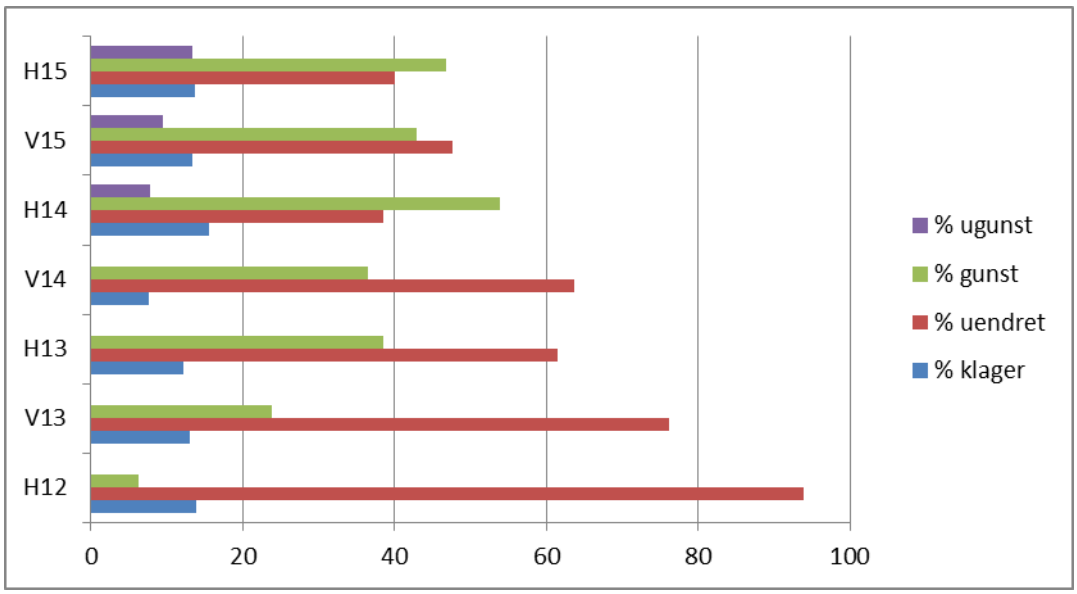

De tre siste semestrene har vi hatt blind klagesensur. Vi ser av grafen at tilbøyeligheten til å endre karakteren øker betydelig. Vi ser også at endringer til ugunst dukker opp for første gang høsten 2014.

Vi ser den samme tendensen her som vi har sett i annen klagesensur: Tilbøyeligheten til endring har økt med blind klagesensur, tilbøyeligheten til endring til ugunst øker mer enn tilbøyeligheten til endring til gunst. Relativt sett øker altså sannsynligheten for endring til ugunst, mens endring til gunst fortsatt er mer sannsynlig.

Vi har sett på om klagesensuren er utslagsgivende med hensyn til å generere A'er og B'er i karakterstatistikken. Antall A'er og B'er som kom til etter klage:

Semester	Nye A'er	Nye B'er	Endelig antall A	Endelig antall B
H12	1 (fra B)	0	51	30
V13	2 (fra B)	3 (fra C)	48	65
H13	1 (fra B)	3 (fra C)	45	30
V14	2 (fra B)	2 (fra C)	51	52
H14	0	5 (4 fra C, 1 fra D)	19	38
V15	3 (2 fra B, 1 fra C)	4 (3 fra C, 1 fra D)	43	65
H15	2 (1 fra B, 1 fra C)	4 (3 fra C, 1 fra D)	45	37

Slik det ser ut av tabellen her, vil vi **ikke kunne forklare «topptung» karakterstatistikk med endringer i klagesensuren**. Klagesensuren gir knapt målbart resultat på A og B. Selv om vi får noen få nye B'er er netto tilveksten bare 1 eller 2. Netto tilveksten av A er 0 – 3, av B er den 5 H14, ellers 0 – 2. Og selv om vi må ta i betraktning at effekten av «en ny A» er større enn den A'en alene (siden de lavere karaktertrinnene får redusert antallet tilsvarende), er antallet for lite til at det gir utslag. Vi må søke andre forklaringer på «topptung» karakterfordeling.

Blind klagesensur generelt

I studiedekanens regi foregår et intensivt arbeid med å kartlegge virkningene av at klagesensuren nå er blind. På grunnlag av de erfaringene vi har samlet, er en tiltakspakke vedtatt av studieutvalget (sak 52/3 25. august 2015) og iverksatt, og den evalueres fortløpende. Emneansvarlige og klagesensorer er direkte involvert i dette arbeidet.

Erfaringene fra blind klagesensur ble drøftet på nasjonalt fakultetsmøte i vår. Bergen fikk oppgaven med å samordne en prosess for å undersøke muligheten for et felles initiativ overfor Kunnskapsdepartementet med tanke på en gjennomgang av bakgrunnen for lovendringen som ga pålegg om blind klagesensur. Dette arbeidet er nå innledet (departementet er foreløpig ikke involvert). Det later til å være en nokså svakt fundert antakelse om sensurkvalitet som ligger bak forslaget til lovendring, basert på en misforstått rapport fra UHR i 2011[6]. Forslaget til lovendringen kom fra Norsk Studentorganisasjon. Forslaget fikk varierende støtte i høringsrunden, og i proposisjonen er verken grunnlaget for forslaget eller argumentene imot underlagt nærmere drøftelser. Antakelsen/misforståelsen har ikke blitt utfordret i hele lovendringsprosessen. Vi ønsker i det minste en klargjøring av enkelte rettslige forhold knyttet til dette, i første rekke det klare bruddet med de alminnelige reglene for klagebehandling som gjelder ellers i forvaltningen, og hensynene som ellers begrunner krav til opplysning av saken før vedtak fattes.

Den tendensen vi har sett fra H14 er økt tilbøyelighet til endring, tilbøyeligheten til endring til ugunst øker mer enn tilbøyeligheten til endring til gunst. Relativt sett øker altså sannsynligheten for endring til ugunst, mens endring til gunst fortsatt er mer sannsynlig. (Før H14 var forholdet ca. 1:6 mellom ugunst og gunst, nå er det ca. 1:4.)

Studieåret 14/15 så vi også en økning i klagetilbøyeligheten på rundt 40 %. Det er en stor økning, særlig ettersom tallet på klager har vært relativt stabilt over lang tid før dette (se tabellen under). Vi kan vanskelig se at denne økningen – i alle fall i sin helhet – kan forklares med innføringen av blind klagesensur. Det gjelder i alle fall hos oss, der sensorkorpset (i begge omganger) har stort innslag av eksterne sensorer, som neppe kan antas å ha noen tung faglig lojalitet til andre eksterne sensorer. (Å motvirke slik «kollegialitet» var hovedargumentet for at blind sensur skulle være den valgte løsningen etter at man hadde argumentert med likebehandling og rettferdighet for at en *felles* løsning måtte gjøres gjeldende for sektoren.)

En bi-effekt av den økte tilbøyeligheten til endring til ugunst, er at studentene inngir klage over formelle feil ved klagesensuren. De lykkes i varierende grad med å grunngi klagen med formelle forholdt, typisk avvik fra sensorveiledningen eller fra retningslinjer for sensuren – det er en slak line å balansere på mellom sensurklager og klage over formelle feil i denne sammenhengen. Disse sakene er relativt ressurskrevende for fakultetet, og involverer så vel klagesensorer som emneansvarlige. Vi har hatt syv slike klager fra og med høsten 2014.

> 2015/2925 – JUS241 Strafferett høsten 2015 (D=>E). Klagen avvist, avvisningsvedtaket ikke påklaget.
> 2015/4020 – JUS254-2-A Politirett høsten 2014 (C=>E). Klager fikk medhold i Den sentrale klagenemnden, og klagesensurvedtaket ble opphevet. Det er begrunnet med særegne forhold i sensuren.

[6] http://www.uhr.no/documents/Notat___oppsummering.pdf

2015/4095 – JUS124 Tingsrett (C=>D). Ikke medhold i Den sentrale klagenemnden.
2015/9665 – JUS133 Rettskilde- og metodelære (B=>C). Ikke medhold i Den sentrale klagenemnden.
2015/10727 – JUS399 Masteroppgaver 30 studiepoeng (B=>C). Ikke medhold i Den sentrale klagenemnden.
2016/3144 – JUS241 Strafferett (B=>C). Saken er til behandling i Den sentrale klagenemnden.
2016/3476 – JUS257-2-A Grunnleggende selskapsrett (D=>F). Avvisningsvedtak som er påklaget, saken er til behandling i Den sentrale klagenemnden.

Uansett hvordan framtiden blir med hensyn til blind klagesensur, har erfaringen vist at det er behov for kvalitetstiltak i sensuren – de erfaringene vi gjør, sier ikke noe om klagesensuren i og for seg, men om sensur i sin alminnelighet. Det er neppe tale om at det foreligger «dårlig arbeid» eller andre spesifikt kritikkverdige forhold. Det som imidlertid synes klart, er at kriteriene for karakterfastsettelse ikke er tilstrekkelig klare eller ikke blir lest på samme måte av alle som sensurerer. Det er derfor av interesse å arbeide videre med kvalitetstiltak i sensuren, herunder også å legge vekt på sammenhengen mellom læringsmål, undervisning og prøving. Det må være tydelig for både studenter og sensorer hva formålet med eksamen er, og ut fra betraktninger rundt en sånn måloppnåelse må eksamen og sensorveiledning lages, og det er den målsetningen sensorene – i alle sammenhenger – må forholde seg til.

	Klage%	Uendret %	Gunst %	Ugunst %
	Studieår 12/13			
EXFAC Juridisk forprøve	1,4	100,0	0,0	0,0
JUS111 Forvaltningsrett I	9,4	82,2	15,6	2,2
JUS112 Arve- og familierett	7,6	85,7	14,3	0,0
JUS113 Kontraktsrett I	8,4	81,3	15,6	3,1
JUS114 Juridisk metode	8,5	83,3	10,0	6,7
JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner	9,2	68,4	31,6	0,0
JUS122 Erstatningsrett	16,8	89,6	6,0	4,5
JUS123 Forvaltningsrett II	13,3	83,0	13,2	3,8
JUS124 Tingsrett	12,2	84,0	16,0	0,0
JUS131 Kontraktsrett II	9,5	75,0	17,5	7,5
JUS132 Pengekravsrett	10,9	79,1	18,6	2,3
JUS133 Rettskilde- og metodelære	15,1	84,0	16,0	0,0
JUS134 Rettshistorie og komparativ rett	8,3	92,6	7,4	0,0
JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter	13,0	75,0	25,0	0,0
JUS241 Strafferett	10,1	87,8	9,8	2,4
JUS242 Rettergang	13,7	93,2	5,1	1,7
JUS243 Alminnelig formuerett	6,1	92,3	3,8	3,8
JUS399 Masteroppgaver 30 studiepoeng	13,4	83,8	16,2	0,0
Spesialemner samlet	3,8	82,4	13,7	3,9
Samlet (alle emner unntatt phd)	*9,0*	*83,6*	*14,0*	*2,3*
	Studieår 13/14			
EXFAC Juridisk forprøve	0,3	100,0	0,0	0,0
JUS111 Forvaltningsrett I	13,5	90,0	10,0	0,0
JUS112 Arve- og familierett	12,8	77,6	14,3	8,2
JUS113 Kontraktsrett I	9,1	69,7	30,3	0,0
JUS114 Juridisk metode	6,4	90,5	9,5	0,0
JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner	9,3	67,6	29,4	2,9
JUS122 Erstatningsrett	12,3	71,1	24,4	4,4
JUS123 Forvaltningsrett II	15,4	71,4	25,0	3,6
JUS124 Tingsrett	10,1	78,9	15,8	5,3
JUS131 Kontraktsrett II	17,1	78,8	13,6	7,6
JUS132 Pengekravsrett	11,4	72,9	27,1	0,0
JUS133 Rettskilde- og metodelære	19,4	83,3	13,6	3,0
JUS134 Rettshistorie og komparativ rett	18,1	98,1	1,9	0,0
JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter	14,2	72,5	25,5	2,0
JUS241 Strafferett	13,7	73,6	17,0	9,4
JUS242 Rettergang	12,8	77,6	20,7	1,7
JUS243 Alminnelig formuerett	7,6	67,6	26,5	5,9
JUS399 Masteroppgaver 30 studiepoeng	9,5	62,5	37,5	0,0
Spesialemner samlet	4,1	76,2	19,0	4,8

Samlet (alle emner unntatt phd)	*10,1*	*77,5*	*19,0*	*3,5*
	Studieår 14/15			
EXFAC Juridisk forprøve	0,0	0,0	0	0,0
JUS111 Forvaltningsrett I	14,9	51,0	36,7	12,2
JUS112 Arve- og familierett	15,4	46,6	20,7	32,8
JUS113 Kontraktsrett I	17,0	58,7	25,4	15,9
JUS114 Juridisk metode	13,9	44,7	40,4	14,9
JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner	13,3	41,7	50,0	8,3
JUS122 Erstatningsrett	16,4	53,4	36,2	10,3
JUS123 Forvaltningsrett II	18,8	53,0	43,9	3,0
JUS124 Tingsrett	20,1	45,3	29,3	25,3
JUS131 Kontraktsrett II	16,5	46,9	39,1	14,1
JUS132 Pengekravsrett	19,4	52,2	31,9	15,9
JUS133 Rettskilde- og metodelære	16,6	35,2	40,7	24,1
JUS134 Rettshistorie og komparativ rett	18,0	50,9	47,2	1,9
JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter	17,8	52,7	40,0	7,3
JUS241 Strafferett	18,0	23,8	57,5	18,8
JUS242 Rettergang	25,3	42,1	50,8	7,1
JUS243 Alminnelig formuerett	26,0	51,1	28,1	20,7
JUS399 Masteroppgaver 30 studiepoeng	14,1	44,1	47,1	8,8
Spesialemner samlet	5,4	45,1	31,0	23,9
Samlet (alle emner unntatt phd)	*14,7*	*46,3*	*38,5*	*15,1*
	Tidligere studieår			
Samlet alle emner unntatt phd studieåret 11/12	*8,7*	*83,2*	*13,9*	*3,0*
Samlet alle emner unntatt phd studieåret 10/11	*11,2*	*82,6*	*15,3*	*2,2*
Samlet alle emner unntatt phd studieåret 09/10	*11,4*	*82,1*	*14,7*	*3,2*
Samlet alle emner unntatt phd studieåret 08/09	*10,5*	*Vedtakene er mangelfullt registrert*		
Samlet alle emner unntatt phd studieåret 07/08	*9,9*	*Vedtakene er mangelfullt registrert*		

Tilbake til sakslisten

Sak 37/16

Periodisering av emneevaluering.

Ved Det juridiske fakultet har vi praktisert emneevaluering hver gang emnet tilbys – det vil i praksis si hvert år. På denne måten har vi kunnet fange opp avvik og forslag, og fortløpende vurdere behovet for endringer.

Evalueringen gjøres etter en innarbeidet modell som har utgangspunkt i en UiB-norm. Evalueringene presenteres for studieutvalget, som gir en uttalelse, og deretter publiseres evalueringene i studiekvalitetsbasen[7] som er felles for UiB men med fakultetsvise registreringer.

UiB-normen for emneevaluering er nedfelt i Kvalitetshandboka,[8] der kapittel 13 er viet evaluering av undervisningstiltak og studietilbud. Om emneevaluering heter det i kapittel 13.1:

> Minst 1/3 av dei emna som det til kvar tid vert undervist i, skal verte evaluert kvart år. Det einskilde fakultetet avgjer kva for emne som skal evaluerast for eitt studieår om gongen, medan emneansvarleg, i samarbeid med studieadministrasjonen, står for planlegging og gjennomføring av evalueringa.
>
> Emneevalueringar skal minst omfatte
> - studentevaluering av emnet, gjerne som undervegsevaluering
> - ei vurdering av om framdrift og opplegg for emnet er i samsvar med dei fastsette måla, kommentarar til studentevalueringa og eventuelle andre former for evaluering, og forslag til tiltak for vurdering av samanhengen mellom fastsett læringsutbyte og undervisnings- og vurderingsformene i emnet
> - omtale av arbeidet med oppfølging av tidlegare evalueringar
>
> Hovudresultata frå studentevalueringane skal verte gjort kjende for studentane gjennom emne- og programrapportar i Studiekvalitetsbasen.
> Fakulteta kan fastsetje at andre forhold og spørsmål og vert vurderte under emneevalueringa, til dømes korleis emnet fungerer i ulike studieprogram. Større endringar i studieplanen for eit emne bør verte fulgt opp med ei evaluering ved første høve. Så langt det er praktisk gjennomførbart, skal alle emne verte evaluerte minst ein gong kvart 3. år.
> Den emneansvarlege skal syte for at det vert utarbeidd ein rapport etter at eit emne er evaluert. Instituttet, faggruppa og/eller fakultetet utarbeider ein samla rapport om alle evaluerte emne, normalt etter kvart semester.
> Rapportane skal syne tiltak og handlingar som kan føre til forbetring og vidareutvikling av studiekvaliteten, og kva konsekvensar arbeidet med utdanningskvalitet har for prioriteringar og ressursstyring. Fakultetet fastset sjølv nærmare fristar for rapporteringane.

Den årlige evalueringen begrenser seg selv i omfang. For det første er det grenser for hvor mye som kan avdekkes av evalueringen i et emne som har vært tilbudt jevnlig, etter samme mal, over lengre tid. For det andre er det grenser for hvor dypt man kan gå inn i materien når det skal gjøres hvert år. Årlig evaluering har utvilsomt vært nyttig i den perioden vi etablerte nåværende studiemodell. Modellen representerte store endringer fra tidligere, og det var av stor betydning å kunne påse at alle elementene som skal spille sammen for å realisere målsetningene med den nye modellen, faktisk fungerte.

Vi kan nå trygt gå ut fra at den innholdsmessige og organisatoriske siden av 2003-modellen er godt etablert. Vi kan løsrive oss fra den hyppige overvåkningen som ligger i dagens evalueringsmodell. Studiedekanen og studieseksjonen har kommet til at det kan være ønskelig å gå over til sjeldnere emneevaluering. En slik endring vil gi større mulighet til å gjøre en mer inngående vurdering av innhold, struktur og gjennomføring av de respektive emnene egenskaper. Evalueringen skal selvsagt utformes slik

---

[7] https://kvalitetsbasen.app.uib.no/

[8] http://www.uib.no/filearchive/kvalitetshandboka_2013.pdf

at den ikke kommer i konflikt med den faglige friheten som er nedfelt i universitets- og høyskoleloven § 1-5 nr. 4. Det følger av denne bestemmelsen at "Den som gir undervisning ved institusjon under denne lov har et selvstendig faglig ansvar for innhold og opplegg av denne innenfor de rammer som institusjonen fastsetter eller som følger av lov eller i medhold av lov." Et annet hensyn er at vi skal bruke mindre ressurser på rene rutineøvelser der uttellingen i studiekvalitet eller annen måloppnåelse trolig står i et visst misforhold til innsatsen.

Kravet fra UiB er at 1/3 av emnene som tilbys skal evalueres hvert år. Vedlagt her er en matrise som viser hvordan en slik periodisering kan implementeres hos oss.

I tabellen under er alle emnene fordelt på de tre årene hver evalueringsperiode omfatter. Første gang vi har år 1 og år 2, gjøres selve evalueringen etter gjeldende mal, ettersom man ikke har noe historikk å «grave» i. Fra og med år 3 gjøres en grundigere evaluering der årene fra sist evaluering sees i sammenheng.

Kvalitetshåndboken setter opp tre momenter som er minimumskravene til emneevaluering:

Studentevaluering av emnet, gjerne som underveisevaluering.

For å sikre at vi fanger opp alle uregelmessigheter som med rimelighet kan tenkes å oppstå underveis i kurset og i de mellomliggende årene, foreslås en enkel studentevaluering basert på nettskjema de mellomliggende årene.

Resultatene fra disse årlige nettbaserte studentevalueringene inngår i den grundigere evalueringen av emnet som gjøres hvert tredje år. Dette året gjennomføres studentevalueringen med referansegrupper etter dagens modell. Dersom studentene selv ønsker å gi systematisk nettbasert tilbakemelding også i «evalueringsårene», kan de selv iverksette og administrere slike undersøkelser og melde resultatene inn i den periodiske evalueringen.

Vurdering av framdrift og opplegg for emnet. Kvalitetshåndboken omtaler dette slik: «ei vurdering av om framdrift og opplegg for emnet er i samsvar med dei fastsette måla, kommentarar til studentevalueringa og eventuelle andre former for evaluering, og forslag til tiltak for vurdering av samanhengen mellom fastsett læringsutbyte og undervisnings- og vurderingsformene i emnet».

Dette punktet antas å omfatte det vi i den grundigere emneevalueringen hvert tredje år vil legge hovedvekten på: En analyse av

- emnets læringsmål
- undervisningstiltakene i relasjon til læringsmålene, herunder vurdering av obligatoriske arbeidskrav
    - her vil det være naturlig å inkludere en evaluering også av lærekreftene
- prøvingsform(er) i relasjon til læringsmål og undervisning
    - her vil det være naturlig å inkludere en evaluering også av sensurordning/klagesensur og av sensorene

Her vil også inngå statistiske data med tall for gjennomføring:

- møtt til eksamen
- karakterstatistikk

- gjentak
- avbrutt eksamen
- ikke oppnådd eksamensrett
- sensurklager med karakterstatistikk

Omtale av arbeidet med oppfølging av tidligere evalueringer.

Her vil det være naturlig å trekke enda lengre linjer enn de tre årene evalueringen gjelder for, med særlig vekt på de eventuelle tiltakene som har vært satt i verk etter forrige evaluering.

Vedtaksforslag:

Emneevalueringen ved Det juridiske fakultet legges om til en treårssyklus, med implementering som foreslått.

Modellen for evaluering skal oppfylle kravene i Kvalitetshåndboken.

Vedlegg – forslag til periodisering

	År 1	År 2	År 3
EXFAC Juridisk forprøve		H	
JUS111 Forvaltningsrett I	V		
JUS112 Arve- og familierett			V
JUS113 Kontraktsrett I	V		
JUS114 Juridisk metode			V
JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner	V		
JUS122 Erstatningsrett		H	
JUS123 Forvaltningsrett II		V	
JUS124 Tingsrett			H
JUS131 Kontraktsrett II	H		
JUS132 Pengekravsrett			H
JUS133 Rettskilde- og metodelære		V	
JUS134 Rettshistorie og komparativ rett			V
JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter	V		
JUS241 Strafferett	H		
JUS242 Rettergang		V	
JUS243 Alminnelig formuerett			V
	4V-2H	**3V-2H**	**4V-2H**
Spesialemner høst (27)			
JUS251-1-A / Arbeidslivets rett*	H		
JUS251-2-A / Grunnleggende arbeidsrett	H		
JUS251-2-B / Arbeidsrett fordypning	H		
JUS253-2-A / Kommunalrett	H		
JUS254-2-A / Politirett	H		
JUS255-2-A / Påtalerett	H		
JUS256-2-A / Skatterett I	H		
JUS256-2-B / Skatterett II	H		
JUS257-2-A / Grunnleggande selskapsrett	H		
JUS258-2-B / Competition Law		H	
JUS259-2-A / Internasjonal privatrett		H	
JUS260-2-A / Design- og patentrett		H	
JUS260-2-B / Opphavsrett		H	
JUS260-2-C / Kjenneteiknsrett		H	
JUS260-2-D / Marknadsføringsrett		H	
JUS261-2-A / Konfliktmekling		H	
JUS265-2-A / Planrett*		H	
JUS270-2-A / Economic Analysis of Law		H	
JUS271-2-B / Comparative Energy Law			H
JUS276-2-A / Human Rights Law: Special Focus on Economic, Social and Cultural Rights			H

JUS278-2-A / Comparative Private Law			H
JUS280-2-A / Alternative Dispute Settlements			H
JUS281-2-A / Comparative Constitutional Law			H
JUS285-2-A / EU and EEA Public Procurement Law			H
JUS287-2-A / EU and EEA Commercial Law			H
JUS288-2-A / International Criminal Law			H
JUS289-2-A / International Civil Procedure			H
Spesialemner vår (21)			
JUS250-2-A / Velferdsrett	V		
JUS250-2-B / Autonomi og tvang i helse- og sosialsektoren	V		
JUS250-2-C / Human Rights and the Welfare State	V		
JUS257-2-A / Grunnleggande selskapsrett	V		
JUS257-2-B / Aksjeselskapsrett - fordjuping	V		
JUS258-2-A / Norsk konkurranserett	V		
JUS262-2-A / Trygderett		V	
JUS264-2-A / God forvaltningsskikk: Etikk, kommunikasjon og konfliktforståelse i forvaltningen		V	
JUS271-2-A / Energy Law		V	
JUS272-2-A / American Law		V	
JUS273-2-A / Legal Philosophy		V	
JUS273-2-C / Law and Justice		V	
JUS274-2-A / Comparative Company Law & Economics 1: Theory and Structure	V		
JUS276-2-B / European Civil and Political Human Rights		V	
JUS277-2-A / Introduction to Copyright Law			V
JUS277-2-B / International Copyright Law			V
JUS282-2-A / International Business Contracts: Structures, Negotiation, Conflict Avoidance and Resolution			V
JUS283-2-A / Arbitration Theory and Practice			V
JUS286-2-A / Constitution and politics			V
JUS290-2-A / Common and Civilian Influence in a Mixed Legal System			V
JUS291-2-A / EU and EEA State Aid Law			V
	9H-7V	9H-7V	9H-7V

Tilbake til sakslisten

Sak 38/16

Norm for sidetall pr studiepoeng i masterstudiet i rettsvitenskap

Innhold

Norm for sidetall pr studiepoeng i masterstudiet i rettsvitenskap 64
Innledning 64
Nå-situasjon 65
Hvordan gjør andre det? 65
Universitetet i Oslo 65
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet 66
Uppsala Universitet 66
Stockholms Universitet 66
Københavns Universitet 67
Universiteit van Amsterdam – juridisk fakultet 68
Bør vi ha en bindende norm for antallet sider hovedlitteratur pr studiepoeng? 68
Hensynene bak normering er svekket etter 2003 69
Hva gjør vi i stedet? 70
Delkonklusjon: Tiden har løpt fra en absolutt norm. 70
Veiledende norm eller ingen norm? 71
Målet er å beskrive samlet arbeidsbelastning 71
Mens vi venter… 71
Konklusjon 72

Innledning

I tilknytning til behandlingen av en annen sak, fikk SU i januar 2016 seg forelagt enkelte momenter knyttet til normeringen av sidetall pr studiepoeng i fjerde studieår i masterstudiet; sak 4/16. Saken ble gjenstand for drøftelser og innspill, men det ble ikke fattet materielt vedtak. I stedet vedtok SU:

Studieutvalget ber om få seg forelagt en sak i løpet av våren om sidetallsnormen for alle studieår.

- *Det kan være gode grunner for å utvide sidetallsnormen*
    - *Studentene leser ofte mer enn hovedlitteraturen*
- *Varsom med økning som leder studentene til å ta sjansen på å kutte deler av hovedlitteraturen*
- *Det kan være gode grunner for å gjøre normen veiledende; ulike modeller for det*
- *Se sidetallsnormen i sammenheng med arbeidsbelastning i obligatoriske arbeidskrav*
- *Undersøke ordninger på andre institusjoner, eventuelt også i utlandet*
- *Innarbeide studentsynspunkter*

Notatet fra saken i januar er lagt ved her.

Den normen vi i dag opererer med – 30 s/studiepoeng for 1. – 4. studieår og 40 s/studiepoeng for spesialemner – vites ikke å ha noen bestemt opprinnelse eller å støttes av noen bestemte betraktninger eller hensyn. Fra Delinnstilling I fra april 2002, der emnenes innhold og omfang ble nedfelt, kan det se ut til at en norm på 30 s/studiepoeng er tatt for gitt – formodentlig som en arv fra cand.jur.-studiet.

Spørsmålet er om en *norm* er optimal som formell ramme om emnene – og deretter er spørsmålet om den *gjeldende* normen eventuelt er den «riktige».

Nå-situasjon

Slik formuleringen er i studieplanen, er det en maksgrense vi har, heller enn en tilrådd norm: «Kjernelitteraturen skal som regel ikkje overstige […]». Det er åpnet for unntak («som regel»), men ikke antydet noe om hvilke hensyn som kan grunngi slike unntak.

De aller fleste emnene har hovedlitteratur nokså presist tilpasset denne grensen. Noen har overskredet den litt. I praksis har det i skjæringspunktet mellom emneansvarlig og SU utviklet seg «retningslinjer» for overskridelse: At layouten i (deler av) hovedlitteraturen er «luftig», med tabeller, bilder, brede marger o.l., taler for at normen kan overskrides. Det samme gjelder der emnene har lite tillegg i form av dommer, lovstoff o.l. Motsatt taler fremmedspråklig hovedlitteratur imot en overskridelse (i norske emner). I SU-sak 5/16 12. januar 2016, ble det argumentert for en overskridelse med at de ytterligere sidene virker til å *utdype* det som allerede var tematisert i hovedlitteraturen, og ikke til å *utvide* lærestoffet. I så måte ville tillegget virke til å gjøre stoffet lettere tilgjengelig, ikke vanskeligere eller mer omfattende.

Med til dels ulik design på hovedlitteraturen og forskjeller i hovedlitteraturens rolle i emnets samlete læringsgrunnlag, kan det argumenteres ut fra flere ulike hensyn både for at den bør være mindre og for at den bør være større enn det normen tilsier.

Her skal bemerkes at så vel innføringslitteratur som tilleggslitteratur kan settes opp uten hensyn til denne normen eller andre begrensinger.

Hvordan gjør andre det?

Universitetet i Oslo

Ved reformen av rettsstudiet i Oslo fra 2011 ble det fattet vedtak om en sidetallsnorm, dekani vedtak 17. juni 2010[9]:

> *Litteratur angis som innføringslitteratur, hovedlitteratur og tilleggslitteratur. Alle tre kategoriene skal inngå i litteraturlisten, ikke minst av faglige hensyn: Flere perspektiver bør være representert i læremidlene.*
>
> *Sidetallsnormen settes som hovedregel til ca 40 sider/sp på 1. – 3. studieår og 50 – 60 sider/sp på 4. – 5. studieår. Skisser, illustrasjoner, tabeller og lignende regnes ikke med i sidetallet. Normen forutsettes overholdt samvittighetsfullt ved endringsvedtak.*

[9] http://www.jus.uio.no/om/strategi/jus-i-endring/vedtak-studieordning/nytt-jusstudie-dekanvedtak-17juni2010.pdf

> *Overskridelser må særskilt begrunnes, fx i fagets egenart (fx fag som har lite tilleggslesing i form av kildestudier).*

Normen er videre enn hos oss. I utredningen i forkant av reformarbeidet (Stenvikutvalget 31. august 2009[10]) var det foreslått å gå bort fra sidetallsnorm. Dette forslaget vant imidlertid ikke tilslutning. Den vedtatte normen representerer en økning i forhold til det som var gjeldende før, og den ble tilrådd av PMR mot studentenes stemmer.

Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet

Tromsø har en norm på 35 sider/studiepoeng for 1. – 4. avdeling og 45 – 55 sider/studiepoeng for 5. avdeling.

Uppsala Universitet

Uppsala har en PBL-basert kursmodell for sitt juristprogram. De har ikke sidetallsnorm. Emneansvarlige sørger for at det er tilstrekkelig avansert litteratur for læringsmålene, og tar hensyn til kostnadene for studentene. Litteraturen kan være nokså omfattende sidene emnene er på 30 studiepoeng, og det er opp til studentene å velge i listen – det gis ikke leseveiledning til bøkene.

> *Vi har inga direkta riktlinjer på hur många sidor studenterna skall läsa per poäng, utan kursföreståndarna bedömer vilken litteratur som behövs på kursen för att uppnå de fastsällda kursmålen i kursplanen på den aktuella kursen. Utöver kursmålen och tillräckligt avancerad litteratur bedömer kursföreståndarna även kostnaden för kurslitteraturen, och helheten i kombination med de kompendier som vi trycker upp på institutionen. Eftersom vi har en pedagogik som bygger på PBL, med ett problemorienterat seminariematerial, är en stod del av ansvararet för att läsa tillräckligt mycket i litteraturen lagd på studenterna (vi har inga läsanvisningar till böckerna). Jag vet ej hur mycket du känner till om vårt juristprogram, vi har endast 6 lika stora kurser de tre första åren, dvs varje kurs är på 30 ECTS (högskolepoäng) varför litteraturlistorna på dessa terminskurser kan bli ganska omfattande.*

Stockholms Universitet

Stockholms Universitet har ingen gjeldende sidetallsnorm for jusstudiet. De har en «gammel retningslinje» som tilsier ca. 1000 sider pr 15 studiepoeng, dvs. ca. 67 sider/studiepoeng. Det er 123 % over vår norm på 1. -4. år og 67 % over vår norm på femte år. Det er ikke opplyst hvor bindende denne normen anses å være når litteraturen fastsettes.

Svaret fra studierektor, pedagogisk ansvarlig for juristprogrammet på Stockholms Universitet: «*Kurslitteraturen fastställs numera av prefekten för institutionen. Det finns inte någon norm avseende. Ett gammalt riktmärke lär vara ca 1 000 sidor per 15 hp. det vill säga 100 sidor per vecka.*»

---

[10] http://www.jus.uio.no/ior/om/organisasjon/instituttradet/dokumenter/stenvikutvalgets-innstilling-om-utvikling-av-jusstudiet-desember-2009.pdf

Københavns Universitet

Københavns Universitet har ikke sidetallsnorm: «*Vi operer ikke med faste normer for litteraturangivelse. Kursusudvalget på kandidatuddannelsen og bachelorstudienævnet fastsætter litteratur ud fra kvalitative parametre, hvor der kigges på kompleksiteten af de sider der opgives i faget.*»

Fra nettsidene deres:

Oppgir sidetall pr bok i kursene, oppgir arbeidsbelastning, eksempel fra immaterialrett, 10 studiepoeng[11]:

Arbejdsbelastning

Kategori	Timer
Seminar	34
Forberedelse	241

Noen eksempler fra cand.jur:

Immaterialrett 10 studiepoeng: Hovedlitteraturen er en bok på 842 sider[12]

Arbeidsrett 10 studiepoeng: Hovedlitteraturen er en bok på 478 sider, «Derudover cases (opgaver og afgørelser), som uddeles løbende i undervisningen.» 275 timer samlet arbeidsbelastning.

Konkursrett 10 studiepoeng: Oppgitt pensum «omfatter ca. 500 sider». 275 timer samlet arbeidsbelastning.

Spesialisert erstatningsrett 10 studiepoeng: 450 sider, inkludert 150 sider materialsamling. 275 timer samlet arbeidsbelastning.

Bachelordelen:

Tingsrett 10 studiepoeng: Svært detaljert opplisting av bøker, kapitler avsnitt[13] Sidetall ikke oppgitt. 275 timer samlet arbeidsbelastning.

Forvaltningsrett 15 studiepoeng: Svært detaljert opplisting av bøker, kapitler avsnitt[14] Sidetall ikke oppgitt. 412,5 timer samlet arbeidsbelastning.

I «Studieordning for den juridiske bacheloruddannelsen ved Københavns universitet»[15] fra 2011 heter det:

> ***§ 14.*** *Det anvendte undervisningsmateriale skal primært skabe overblik og introducere konkrete problemer, der stimulerer til selvstændig kildesøgning.*
> *Stk. 2. På de enkelte fag anvendes case-materiale, som giver de studerende mulighed for selvstændigt at arbejde med en række konkrete problemstillinger. Det øvrige undervisningsmateriale kan bestå af bøger, videnskabelige artikler, afgørelser m.v.*
> *Stk. 3. Det øvrige undervisningsmateriale kan være obligatorisk, valgfrit eller en kombination heraf. Det obligatoriske undervisningsmateriale skal udvælges ud fra, hvad der bedst bidrager til de studerendes overblik, dybdelæring og metodiske færdigheder.*
> *Stk. 4. Undervisningsmaterialet kan være på dansk eller fremmedsprog.*

---

[11] http://kurser.ku.dk/course/jjua04739u/2015-2016

[12] https://www.saxo.com/dk/immaterialret_jens-schovsbo_haeftet_9788757433593

[13] http://kurser.ku.dk/course/jjub54090u/2015-2016

[14] http://kurser.ku.dk/course/jjub54095u/2015-2016

[15] http://studier.ku.dk/bachelor/jura/pdf/studieordning-jura-ba.pdf

Universiteit van Amsterdam – juridisk fakultet

"The calculation of the workload of a course is based on 120 pages per EC, excluding jurisprudence" [1 EC equals 28 hours study activity]

Det opplyses at det i praksis ikke er lagt stor vekt på denne veiledende normen.

Til sammenligning er normen for arbeidsbelastning ved UiB 1600 t/år, dvs. 26,7 studentarbeidstimer pr. studiepoeng.[16]

Hva mener studentene?

JSU har vært behjelpelig med å gjennomføre en undersøkelse blant studentene for å avdekke holdningen til økte rammer for hovedlitteraturen. 103 studenter har svart på undersøkelsen.

Det første spørsmålet var om pensum anses overkommelig på en skala fra 1 – 5. Mer enn tre ganger så mange anser at pensum er overkommelig (svarkategori 4 og 5), enn de som mener at det ikke er overkommelig (svarkategori 1 og 2).

Det andre spørsmålet var om det var enkelt eller vanskelig å rekke over pensum før eksamen. Her viser svarene en liten overvekt til «vanskelig» (38 mot 36).

Det tredje spørsmålet var om fakultetet bør kunne utvide pensummengden fritt, i ingen – alle fag. Her er det en klar overvekt på ingen/få; 75 svarer i kategoriene 1 og 2 her, mens bare 13 svarer i kategorien 4 og 5 (mange/alle fag).

Slik spørsmålene er utformet, har studentene ikke svart bare om det studieåret de er på. Det kan se ut til at studenter på andre studieår har en noe mer restriktiv holdning til utvidelser, uten at det er en dominerende effekt. Undersøkelsen er gjennomført i siste halvdel av februar. Første studieår var i overgangen JUS111 Forvaltningsrett I/JUS114 Juridisk metode I, andre studieår hadde akkurat startet på JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner, tredje studieår startet med JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter.

Det vil antakelig være avgjørende for studentenes standpunkt om «mer pensum» innebærer en utvidelse av *bredden* – dvs. mer lærestoff – eller om det «bare» representerer mer *dybde* – dvs. mer inngående fordypning i de temaene som allerede er dekket. Dette er også et spørsmål emneansvarlige må ta stilling til – særlig på de senere studieårene kan det være gode grunner til å foretrekke dybde framfor bredde ved en eventuell utvidelse av hovedlitteraturen.

Detaljer fra studentenes svar på undersøkelsen:

[16] Fra «Veiledning til UiBs mal for søknad om oppretting av studietilbud, første syklus.»

	Overkommelig pensum		Enkelt å rekke før eksamen		Bør fak kunne utvide fritt i ingen/alle fag	
	1-2	*4-5*	*1-2*	*4-5*	*1-2*	*4-5*
1. studieår n=18	1	12	6	8	13	3
2. studieår n=28	6	9	14	7	21	3
3. studieår n=21	3	12	7	9	13	4
4. studieår n=22	3	5	9	7	19	0
5. studieår n=14	0	6	2	5	9	3
Sum	13	44	38	36	75	13
N=103						
Overkommelig pensum:		1=ikke overkommelig, 5=overkommelig				
Enkelt å rekke før eksamen:		1=vanskelig, 5=enkelt				
Bør fak kunne utvide pensum		1=ingen fag, 5=alle fag				
Momenter fra fritekst "andre kommentarer"						
	Se til Oslo og Tromsø					
	Det er men en pensum som må leses (dommer, forarbeider)					
	Kostnader med mer litteratur					
	Heller øke tilleggslitteraturen for spesielt interesserte					
	Det undervises utover hovedlitteraturen					
Momenter fra fritekst "noen fag mer omfattende enn andre"						
	1. år: Exphil, exfac og JUS111 Forvaltningsrett I					
	2. år: JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner, JUS124 Tingsrett.					
	3. år: JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner					
	4. år: JUS242 Rettergang, JUS243 Alminnelig formuerett, JUS121 NIRI					

Bør vi ha en bindende norm for antallet sider hovedlitteratur pr studiepoeng?

Alternativene er å ha en **veiledende** norm eller **ingen** norm. Uppsala, Stockholm og København later til å ha en modell der litteraturen er en funksjon av kursets faglige egenskaper – ikke omvendt, som man kunne forledes til å tro ut fra vår modell.

Hensynene bak normering er svekket etter 2003

Et avgjørende hensyn bak begrensing av omfanget på hovedlitteraturen har vært å sikre en forsvarlig arbeidsmengde for studentene.

Begrense arbeidsmengden: I den modellen vi hadde før 2003, med større avdelinger som inneholdt flere fag, er det naturlig at «noen» måtte påse at hvert fag ikke gikk utover rimelige grenser.

Dette hensynet har mindre gyldighet i dagens studiemodell, der hvert emne har en emneansvarlig som skal påse den samlete arbeidsmengden innenfor tildelte tidsrammer. Tidsrammene har til en viss grad tatt over rollen som «norm» og de er absolutte.

For spesialemner er ikke tidsbegrensingen like tydelig som for obligatoriske emner. Det er likevel fullt mulig å orientere emneansvarlig om at for eksempel 10 studiepoeng tilsvarer knappe 7 ukers arbeid, og at arbeidsbelastningen må tilpasses dette, selv om kurset ikke er avgrenset på samme måte.

Kommunisere arbeidsmengden: I alle fall i praksis har antallet «pensumsider» vært en målestokk på hvor omfattende og krevende et emne er ment å være. Det er ikke holdepunkter for at dette har vært tilsiktet, men i praksis må vi anta at det har hatt betydning.

Dette hensynet har mindre vekt i gjeldende studiemodell, der egenstudier (av nettopp hovedlitteratur) ikke lenger er så dominerende som tilfellet var før 2003. Nå skal man i alle fall skrive besvarelser, delta i aktiviteter, kommentere, presentere og så videre i tillegg til det man leser, og verken lærere eller studenter ser litteraturmengden i seg selv som en angivelse av omfanget i samme grad som før.

Dekke læringsmålene: Et hensyn har også vært å sikre at det faktisk skal finnes tilstrekkelig hovedlitteratur til at forsvarlige læringsmål for et emne kan dekkes. Dette bidrar igjen til å sikre at det foreligger forskningsbasis for emnet.

Vi har ingen formell regulering som krever at læringsmålene skal dekkes i hovedlitteraturen. Det følger også logisk av at læringsmålene ikke lenger er begrenset til kunnskapene man kan erverve fra litteraturen. I tillegg presenteres læringsmål knyttet til prosesser som formidling, kommunikasjon, analyse. Disse krever andre virkemidler enn (hoved)litteratur. Hvilken rolle hovedlitteraturen da spiller i et emne, vil avhenge av emnets egne læringsmål.

Vi ser at hensynene bak normering av hovedlitteraturen er betydelig svekket i forhold til det som har vært gjeldende i tidligere studiemodeller. Hensynene selv har fortsatt vekt, men de er ikke like tett knyttet til litteratur som tilfellet var før.

Hva gjør vi i stedet?

Den totale arbeidsmengden i et kurs er emneansvarliges ansvar. En emneansvarlig lærer vil måtte ta hensyn til alle elementene emnet er satt sammen av, og han/hun vil ha interesse av å optimalisere arbeidsmengden: Både for lite og for mye å gjøre vil gi dårlig måloppnåelse (i verste fall være incentiv til senkning av læringsmålene). Et godt emnedesign vil i seg selv virke til at samlet arbeidsmengde er tilpasset tidsrammene som er til disposisjon.

Normeringseffekten vil bli borte hvis vi fjerner sidetallsnormen. Antakelig er det bra! Som det er gjort rede for over, er hovedlitteraturen etter hvert en dårlig pekepinn på total arbeidsbelastning, ettersom det kreves en rekke andre aktiviteter og ferdigheter enn det som knyttes til litteraturen.

De totale læringsmålene kan ikke under noen omstendighet dekkes i konvensjonell (hoved)litteratur. Det kan være fornuftig å kreve at hovedlitteraturen minst skal dekke *kunnskapsdelen* av læringsmålene, for å sikre at emnet er forskningsbasert som forutsatt. Hovedlitteraturen skal være godkjent av programstyret (hos oss: Studieutvalget). Kombinasjonen av et slikt krav og tilhørende godkjenningsordning vil dekke dette hensynet.

Delkonklusjon: Tiden har løpt fra en absolutt norm.

Vi har sett at de dominerende hensynene bak en absolutt sidetallsnorm ikke lenger har slik relevans og vekt som de hadde i tidligere studiemodell. I stedet kan normen faktisk virke til å deformere emnedesign som bør ligge innenfor emneansvarliges ansvarsområde. Et krav om at hovedlitteraturen minst skal dekke kunnskapsdelen i læringsmålene, vil være tilstrekkelig til å sikre emnets forskningsbasis.

Veiledende norm eller ingen norm?

Betegnelsen «studiepoeng» er i seg selv ikke intuitiv med hensyn til arbeidsmengde. Et gitt antall dager eller uker kan være det, i alle fall i den kursmodellen vi har for tiden. ECTS-systemet presenterer tidsnormering av arbeidsbelastningen i et emne som en nøkkel til vellykket emnedesign: Studiepoeng er en funksjon av arbeidsbelastning og oppnådd læringsutbytte.[17, 18, 19]

Slik våre emner er designet – og slik de er ment å være designet – er de satt sammen av flere ulike læringsaktiviteter, bestemt av det enkelte emnets læringsmål. Disse summerer til emnets arbeidsbelastning. Denne samlete arbeidsbelastningen er en interessant og viktig størrelse! Litteraturen er imidlertid bare ett av mange elementer her.

Målet er å beskrive samlet arbeidsbelastning

Et mål for oss bør være å beskrive emnets *samlete arbeidsbelastning* og vise sammenhengen med læringsmålene. I dette vil hovedlitteraturen selvsagt ha en plass – mer eller mindre sentral avhengig av emnets sammensetning og mål. Hvor mange sider som forutsettes lest (dvs. hovedlitteratur) vil da naturlig framgå av en avveiing av den samlete aktiviteten og arbeidsbelastningen i kurset. Dette tilsier at vi ikke trenger noen egen norm for sidetall.

Mens vi venter…

En slik gjennomgang av kursene som det er tale om for å identifisere og vekte de ulike læringsaktivitetene, vil kreve en viss innsats av emneansvarlig. Vi må forutsette at de selv setter seg inn i metodikken for slik beregning (jf. ECTS Users Guide) – det er ikke en løsning at studieadministrasjonen skal «regne ut» dette på rent mekanisk grunnlag. Det kan være naturlig å gjennomføre det i tilknytning til periodisk emneevaluering sånn at vi i løpet av en treårsperiode har alle emnene beskrevet.

Arbeidet med dette vil trolig utvirke en ny – i alle fall økt – bevissthet rundt «arbeidsbelastning» som normerende størrelse. Og det kan tenkes å virke til nytenking rundt fordelingen av de ulike læringsaktivitetene. I slike nye emnedesign vil en egen norm for hovedlitteraturen virke styrende, kanskje også forstyrrende. Litteraturen må tvert imot ha et omfang som avveies mot andre ønskete og nødvendige aktiviteter.

I mellomtiden trenger vi antakelig en veiledende norm eller en yttergrense for omfanget på hovedlitteraturen. Men som vi har sett over – de hensynene som tidligere gjorde slike grenser tvingende nødvendig, veier nå langt mindre. Av særlig betydning er det at emneansvarlig nå har ansvar for emnets samlete suksess og følgelig har sterke incitamenter for å optimalisere arbeidsmengden.

Vi har også sett at litteraturen kan ha ulik karakter rent layotumessig, sånn at akkurat sidetall gjerne ikke er en så entydig størrelse som normen forutsetter.

---

[17] ECTS Users Guide 2015: http://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjR6L_3kcrKAhVGiywKHQueDN4QFggiMAA&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Feducation%2Flibrary%2Fpublications%2F2015%2Fects-users-guide_en.pdf&usg=AFQjCNFd6qUK9NXGpJEhplgh0E6zf0Jiiw

[18] ECTS Glossary: http://ec.europa.eu/education/ects/users-guide/glossary_en.htm

[19] Kort om programdesign: http://ec.europa.eu/education/ects/users-guide/programme-design_en.htm#ectsTop

Videre har vi sett at «én ekstra bok» ikke trenger å representere økt arbeidsbelastning. Den kan utdype lærestoff som allerede inngår i hovedlitteraturen, og legge til rette for bedre og enklere innlæring. I slike tilfeller vil ekstra sider ikke representere økt arbeidsmengde i forhold til det som kreves av studentene for å tilegne seg det tyngre stoffet direkte.

Vi trenger antakelig en yttergrense, både nedre og øvre, for antall sider pr studiepoeng, gjeldende inntil emnenes samlete arbeidsbelastning er beskrevet. Disse yttergrensene bør være romslige, sånn at de ulike hensynene som er beskrevet over, får plass.

Her foreslås at dagens minste norm på 30 sider gjøres gjeldende som minimumsgrense og at maksimumsgrensen settes til det doble. Samtidig gjøres det oppmerksom på at det *med dette* ikke tas sikte på en alminnelig økning av sidetallet i hovedlitteraturen.

Konklusjon - vedtaksforslag:

1. Bestemmelser om sidetallsnorm i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen endres til ordlyden i pkt. 2 og 4 under.
2. Hovedregelen for sidetallsnorm er 30 – 60 sider pr. studiepoeng.
3. Lærerne pålegges å analysere og beskrive samlet arbeidsbelastning i emnet og henvise de ulike læringsaktivitetene, herunder studiet av hovedlitteraturen, og omfanget av dem til spesifikke elementer i læringsmålene.
   Dette legges fram sammen med den første forekomsten av den mer gjennomgående emneevalueringen vi tar sikte på.
4. Ingen sidetallsnorm gjøres gjeldende for emner som har beskrivelse av samlet arbeidsbelastning.
5. Emner som ennå ikke har analysert og beskrevet samlet arbeidsbelastning, har et stort ansvar for likevel å ivareta forsvarlig arbeidsbelastning – både oppad og nedad. For å gi rom for ulike utforminger av læringsmodellene, gis det anledning til å nytte inntil 60 sider hovedlitteratur pr studiepoeng. 30 sider pr studiepoeng vil være minimum.
6. Det tas ikke sikte på en generell økning av hovedlitteraturen der den allerede anses å ha et tjenlig omfang.

Vedlegg

Spesielt om omfanget av hovedlitteraturen på fjerde studieår.

Saken her er en kort skisse av historikk bak spørsmålet om «omfanget av hovedlitteraturen på fjerde studieår» - det er ikke tatt sikte på en uttømmende utredning.

Bakgrunnen for presentasjonen er sammenhengen med sak 5/16. Den gjelder JUS243 Alminnelig formuerett som har kursstart 7. mars. Frist for å publisere eventuelle endringer i emnebeskrivelsen der, er 8. februar. (Styremøte 2. februar kan eventuelt ta stilling til spørsmålet.)

I **Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen**[20] heter det om omfanget av litteratur: «Kjernelitteraturen [= hovedlitteratur] skal som regel ikkje overstige 30 tekstsider pr. studiepoeng på 1. – 4. studieår og 40 sider på 5. studieår.»

Denne regelen har vært gjeldende siden programmet ble vedtatt opprettet med virkning fra høsten 2003.

I **Delinnstilling I fra april 2002** er antall sider ikke drøftet, man bare «har» en norm på 30 sider/studiepoeng og utleder emnenes omfang etter det. Det gjelder også for fjerde år, selv om man tydelig skiller mellom bachelor og master (ved bruk av de betegnelsene). Normen på 30 sider/studiepoeng henger ventelig igjen fra cand.jur.-studiet. Om Formueretten på fjerde år heter det: «Hovedlitteraturen bør være på 600 sider.) Den litteraturen som foreslås i DI, er på 623 sider og det bemerkes at «[e]tter hvert bør panterettsdelen erstattes med litteratur som er bedre tilpasset det nye omfanget emnet har fått.».

Også strafferett og rettergang tildeles 600 sider hver. Sidetall for spesialemner er ikke nevnt i DI eller DII. Fakultetsstyret behandet DI i møte den 20. juni 2002 og fattet vedtak i sak 31/02. Litteratur er ikke nevnt der. Saken hadde et tillegg fra bl.a. K H Søvig, men det er ikke å finne i styrepapirene som er digitalt tilgjengelig.

I **styresak 56/02 i møtet den 10. desember 2002** er studieplanen vedtatt. Der heter det i § 1-4: «*For hvert kurs skal det fastsettes en liste over kjernelitteratur. Litteraturlisten er en veiledende angivelse av den eller de fremstillinger som dekker kjernestoffet i kurset. Som regel bør kjernelitteraturen på et kurs ikke utgjøre mer enn omtrent 30 tekstsider per studiepoeng.»* Dette er senere endret til 40 for spesialemnene.

Programsensorrapport nr. 1 fra 2006, «gransking av fjerde studieår med innretning mot straff- og prosessrett», bemerker i kapittel II Synspunkter, punkt d Pensum nr. 1: **«Pensumkraven framstår som relativt begränsade. Som en allmän riktlinje illämpas en norm om 35 sidor per studiepoeng, vilket motsvarar drygt 50 sidor per vecka (vi utgår här ifrån att en veckas studier motsvarar ca 1,5 studiepoäng).»** Og: *«Som jämförelse kan nämnas att normen (i den mån man kan tala om en sådan) i Uppsala ligger på ca 100 sidor per vecka och att kurslitteraturen på straffrättsdelen av terminkursus 4 (straff- och processrätt) omfattar åtminstone 1500 sidor.»* Konklusjonen deres mht pensum: *"I denna del skulle vi närmast vilja uttrycka en mycket försiktigt forulerad rekommendation: med nuvarandet pensum finns det inte obetydligt utrymme för att öka pensumet och det kan därför finnas skäl att överväga om det*

[20] http://www.uib.no/studieprogram/MAJUR/plan

finns litteratur (kanske i artikelform eller annen icke för studenter tilrättalagd form) som det skulle vara värdefullt att studenterna läste [forfatternes utheving].*”* Dette er rettet mot straff- og prosessfagene; formueretten er ikke særskilt nevnt, verken som omfattet eller unntatt. Fra fakultetets side er det imidlertid samme norm som ligger til grunn for alle tre emnene.

Rapporten fra **programevalueringen i 2013** nevner ikke sidetall spesielt (det henger sammen med mandatet for arbeidsgruppen), men i prosessen ble det ved flere anledninger framholdt at det bør være rom for økning av sidetallet pr studiepoeng, i alle fall på fjerde studieår.

På denne bakgrunnen bør Studieutvalget ta stilling til spørsmålet om vi skal tilrå fakultetsstyret å vedta en endring i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen som øker sidetallet pr studiepoeng for fjerde studieår, enten i den størrelsesorden programsensorene tilrår, dvs. 35 sider/studiepoeng (700 sider/emne – en økning på 16,67 %) eller til normen for spesialemnene, dvs. 40 sider/studiepoeng (800 sider/emne – en økning på 33 %).

Tilbake til sakslisten

Sak 39/16

Til Studieutvalget
Fra Volker Lipp og administrasjonen/MFR
Dato: 2016 04 28

JUS289-2-A International Civil Procedure: endring i obligatorisk arbeidskrav og vurderingsform

Kursansvarlig Volker Lipp, i overenstemmelse med studieadministrasjonen, ønsker å opprette en obligatorisk undervisningsaktivitet og endre vurderingsform i sitt spesialemne JUS289-2-A International Civil Procedure. Endringen ønskes gjeldende fra høstsemesteret 2016.

Vurderingsformene har per nå følgende ordlyd i emnebeskrivelsene:

Forms of assessment
Exam each semester.
Four hour digital school exam.
Information about digital examination can be found here:
http://www.uib.no/en/education/87471/digital-examination.
A - E for passed, F for failed.
Exam language:

- Question paper: English
- Answer paper: English

Vurderingsformene foreslås å endres til følgende:

Exam only in semester with teaching.

Three hour digital school exam. No re-sits.

Emnet har per i dag ingen obligatorisk undervisningsaktiviteter.

Obligatorisk aktivitet ønskes opprettet i følgende form:

Mandatory paper of min. 1500, max 1600 words. Students who have failed the ~~home exam~~ **paper**, will be given an opportunity to write a new paper prior to the school exam.

The paper will be ~~awarded a pass/fail~~ **approved or disapproved**. No grade will be given.

Begrunnelse for innføring av obligatorisk arbeidskrav:

«We feel that writing a paper in addition to the final exam will be fairer to students whose mother tongue is not English, and also require the students to apply a more academic approach to the subject." Volker Lipp.

Endring av litteraturliste:

Volker Lipp ønsker også å gjøre endringer i litteraturlisten til emnet. Begrunnelsen for endringene er mindre justeringer i tilleggslitteratur.

Litteraturliste er vedlagt.
Nye oppføringer er markert i rødt, mens litteratur som utgår er overstrøket.

Required reading:

- Paul Beaumont; Peter McEleavy, *Anton's Private International Law*, 3rd edition, Edinburgh (UK) 2011, W. Green, ISBN 978-0414013452, pp. 69-87, 127-135, 359-367
- Trevor C. Hartley, *International Commercial Litigation*, 2nd edition, Cambridge (UK) 2015, Cambridge University Press, ISBN 978-1107479562, pp. 11-17, 21-31, 163-173, 319-321, 477-478
- Ulrich Magnus; Peter Mankowski (eds.), *Brussels I Regulation*, 2nd edition, Munich (Germany) 2012, Sellier, ISBN: 978-3866531420, pp. 4-46, 76-82, 332-333, 365-369, 436-455, 609-620, 730-736
- Ulrich Magnus/Peter Mankowski (eds.), *Brussels II bis Regulation*, Munich (Germany) 2012, Sellier, ISBN 978-3866539044, pp. 5-21, 41-49
- David McClean; Verónica Ruiz Abou-Nigm, *Morris: The Conflict of Laws*, originally by J.H.C. Morris, 8th edition, London (UK) 2012, Sweet & Maxwell, ISBN 978-0414023024, pp. 86-92, 103-105, 159-168
- Paul Beaumont, *International Family Law in Europe - the Maintenance Project, the Hague Conference and the EC: A Triumph of Reverse Subsidiarity*, RabelsZ, Vol. 73 (2009), No. 3, pp. 509-546
  (Available as digital file)
- Anatol Dutta, *The europeanisation of international succession law*, in: Katharina Boele-Woelki; Joanna Miles; Jens Scherpe (eds.), The future of family property in Europe, Cambridge (UK) 2011, Intersentia, ISBN 978-9400000544, pp. 341-367

Total number of pages required reading: 277 pages

Additional Reading:
A. Laws
I. International Conventions and EU Regulations
1. International Treaties
All available online here: http://legal.un.org

- Vienna Convention on diplomatic relations of 18.4.1961 (N +, D +)
- Vienna Convention on consular relations of 24.4.1963 (N +, D +)
- UN Convention on the jurisdictional immunities of states and their property of 2.12.2004 (N -, D -)

2. Hague Conference on Private International Law
All available online here: https://www.hcch.net/en/instruments/conventions
a) Civil and Commercial Matters

- Convention No. 2 on civil procedure of 1.3.1954 (N +, D +)
- Convention No. 14 on the service abroad of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters of 15.11.1965 (N +, D +)
- Convention No. 20 on the taking of evidence abroad in civil or commercial matters of 18.3.1970 (N +, D +)
- Convention No. 37 on choice of court agreements of 30.6.2005 (N -, D -)

b) Maintenance

- Convention No. 9 concerning the recognition and enforcement of decisions relating to maintenance obligations towards children of 15.4.1958 (N +, D +)
- Convention No. 23 on the recognition and enforcement of decisions relating to maintenance obligations of 2.10.1973 (N +, D +)
- Convention No. 38 on the international recovery of child support and other forms of family maintenance of 23.11.2007 (N +, EU/D +)

c) Protection of Minors and Incapable Adults

- Convention No. 10 concerning the powers of authorities and the law applicable in respect of the protection of infants of 5.10.1961 (N -, D +)
- Convention No. 34 on jurisdiction, applicable law, recognition, enforcement and co-operation in respect of parental responsibility and measures for the protection of children of 19.10.1996 (N -, D +)
- Convention No. 35 on the international protection of adults of 13.1.2000 (N -, D +)

3. European Civil Procedure (European Union and European Economic Area)
All available online here: http://eur-lex.europa.eu/

a) EEA

- Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters of 30.10.2007 (Lugano Convention), OJ 2007 L 339/3
- Pocar, Explanatory Report, OJ 2009 C 319/1

b) European Union

- Council Regulation (EC) No 1215/2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters of 12.12.2012 (Brussels I bis), OJ 2012 L 351/1
- Council Regulation (EC) No 1206/2001 on cooperation between the courts of the Member States in the taking of evidence in civil or commercial matters of 28.5.2001 (Evidence Regulation), OJ 2001 L 174/1
- Council Regulation (EC) No 2201/2003 concerning jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in matrimonial matters and the matters of parental responsibility, repealing Regulation (EC) No 1347/2000 of 27.11.2003 (Brussels II bis), OJ 2003 L 338/1
- Regulation (EC) No 1393/2007 of the European Parliament and of the Council on the service in the Member States of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters (service of documents), and repealing Council Regulation (EC) No 1348/2000 of 13.11.2007 (Service Regulation), OJ 2007 L 324/79
- Council Regulation (EC) No 4/2009 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and cooperation in matters relating to maintenance obligations of 18.12.2008 (Maintenance Regulation), OJ 2009 L 7/1
- Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession of 4.7.2012 (Succession Regulation), OJ 2012 L 201/107

II. National Laws
1. Germany
All available online here (in English): www.gesetze-im-internet.de/Teilliste_translations.html

- German Constitution: Grundgesetz – GG (Basic Law)
- Gerichtsverfassungsgesetz – GVG (Courts Constitution Act)
- Zivilprozessordnung – ZPO (Code of Civil Procedure)

2. Norway (in English): will be provided by Prof. Dr. Berte-Elen Konow

B. Cases
1. Court of Justice of the European Communities (ECJ)
All available online here: curia.europa.eu

- C-150/80 – Elefanten Schuh GmbH / Jacqmain, 24.6.1981 ("Elefanten Schuh"), Reference for a preliminary ruling by the Hof van Cassatie – Belgium
- C-145/86 – Hoffmann / Krieg, 4.2.1988 ("Hoffmann"), Reference for a preliminary ruling by the Hoge Raad – Netherlands
- C-391/95 – Van Uden Maritime / Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line and Another, 17.11.1998 ("van Uden"), Reference for a preliminary ruling by the Hoge Raad – Netherlands
- C-159/97 – Trasporti Castelletti Spedizioni Internazionali SpA / Hugo Trumpy SpA, 16.3.1999 ("Castelletti"), Reference for a preliminary ruling by the Corte suprema di cassazione – Italy
- C-99/96 – Hans-Hermann Mietz / Intership Yachting Sneek BV, 27.4.1999 ("Mietz") , Reference for a preliminary ruling by the Bundesgerichtshof – Germany
- C-7/98 – Dieter Krombach / André Bamberski, 28.3.2000 ("Krombach"), Reference for a preliminary ruling by the Bundesgerichtshof – Germany
- C-412/98 – Group Josi Reinsurance Company SA / Universal General Insurance Company, 13.7.2000 ("Group Josi"), Reference for a preliminary ruling by the Cour d'appel de Versailles – France
- C-80/00 – Italian Leather SpA / WECO Polstermöbel GmbH & Co., 6.6.2002 ("Italian Leather"), Reference for a preliminary ruling by the Bundesgerichtshof – Germany
- C-281/02 – Andrew Owusu / N. B. Jackson, 1.3.2005 ("Owusu"), Reference for a preliminary ruling by the Court of Appeal (England and Wales), Civil Division – United Kingdom
- C-523/07 – A., 29.1.2009 („A"), Reference for a preliminary ruling by the Korkein hallinto-oikeus – Finland
- C-420/07 – Meletis Apostolides / David Charles Orams &Linda Elizabeth Orams, 28.4.2009 ("Apostolides"), Reference for a preliminary ruling by the Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) – United Kingdom
- C-111/09 – ČPP Vienna Insurance Group / Michal Bilas, 20.5.2010 ("Bilas"), Reference for a preliminary ruling by the Okresní soud v Chebu – Czech Republic
- C-139/10 – Prism Investments BV / Jaap Anne van der Meer, 16.6.2011 ("Prism Investments"), Reference for a preliminary ruling by the Hoge Raad der Nederlanden – Netherlands
- C-157/12 – Salzgitter Mannesmann Handel GmbH / SC Laminorul SA, 26.9.2013, ("Salzgitter"), Reference for a preliminary ruling by the Bundesgerichtshof – Germany

2. Supreme Court of Canada

Available online here: http://www.canlii.org/en/ca/scc/index.html

- Chevron Corp. v. Yaiguaje, 4.9.2015, 2015 SCC 42 (CanLII)

C. Articles

- ~~Simon Camilleri, *Article 23: Formal Validity, Material Validity or Both?*, Journal of Private International Law (J. Priv. Int. L.), Vol. 7 (2011), No. 2, pp. 297-320~~
- ~~Gilles Cuniberti; Isabelle Rueda, *Abolition of Exequatur. Addressing the Commission's Concerns*, RabelsZ, Vol. 75 (2011), No. 2, pp. 286-316~~
- Ilaria Queirolo, *Choice of Court Agreements in the New Brussels I bis Regulation: A Critical Appraisal*, in: Andrea Bonomi, Petar Šarčević, Gian Paolo Romano, Paul Volken (eds.), Yearbook of Private International Law (Yb.P.I.L.), Vol. 15 (2013/2014), Munich (Germany) 2014, Sellier, ISBN 978-3866536081, pp. 113-142
- Dorothee Schramm, *Enforcement and the Abolition of Exequatur under the 2012 Brussels I Regulation*, in: Andrea Bonomi, Petar Šarčević, Gian Paolo Romano, Paul Volken (eds.), Yearbook of Private International Law (Yb.P.I.L.), Vol. 15 (2013/2014), Munich (Germany) 2014, Sellier, ISBN 978-3866536081, pp. 143-174
- William Duncan, *The Hague Convention of 23 November 2007 on the international recovery of child support and other forms of family maintenance*, in: Andrea Bonomi; Gian Paolo Romano (eds.), Yearbook of Private International Law (Yb.P.I.L.), Vol. 10 (2008), Munich (Germany) 2009, Sellier, ISBN 978-3866538566, pp. 313-331
- Burkhard Hess, *The Brussels I Regulation: recent Case Law of the Court of Justice and the Commission's Proposed Recast*, Common Market Law Review (CMLRev.), Vol. 49 (2012), No. 3, pp. 1075-1112
  (Available as digital file)
- Max Planck Institute for Comparative and International Private Law, *Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession*, RabelsZ, Vol. 74 (2010), No. 3, pp. 522-720
  (Available as digital file)
- Peter Arnt Nielsen, *The New Brussels I Regulation*, Common Market Law Review (CMLRev.), Vol. 50 (2013), No. 2, pp. 503-528
  (Available as digital file)
- Tena Ratković/Dora Zgrabljićrotar, *Choice-of-Court Agreements under the Brussels I Regulation (Recast)*, Journal of Private International Law (J. Priv. Int. L.), Vol. 9 (2013), No. 2, pp. 245-268
  (Available as digital file)
- ~~Laurens JE Timmer, *Abolition of Exequatur under the Brussels I Regulation: Ill Conceived and Premature?*, Journal of Private International Law (J. Priv. Int. L.), Vol. 9 (2013), No. 1, pp. 129-147~~
- Johannes Weber, *Universal Jurisdiction and Third states in the Reform of the Brussels I Regulation*, RabelsZ, Vol. 75 (2011), No. 3, pp. 619-644
  (Available as digital file)

Tilbake til sakslisten

Sak 40/16

Til Studieutvalget
Fra Bjørnar Borvik og administrasjonen/MFR
Dato: 2016 04 29

JUS292-2-A Introduction to Chine Law: litteraturliste

Med forbehold om at emnet blir opprettet i Fakultetsstyret ønsker kursansvarlig Bjørnar Borvik, i overenstemmelse med studieadministrasjonen, å søke om godkjenning av emnelitteratur for spesialemnet JUS292-2-A Introduction to Chinese Law. Litteraturlisten var ikke klar ved tidspunkt for søknad om oppretting av emne. Om opprettet skal emnet gå første gang høstsemesteret 2016.

Kursansvarlig har samarbeidet med Akademika for å finne tilgjengelig litteratur som dekker læremålene.

Litteraturliste:

JUS292-2-A / Introduction to Chinese Law

Required reading:

Chen Zexian (ed.) *Contemporary Chinese Law*, China Procuratorial Press (2009). ISBN: 9787510200977

Zhu Jingwen, *Introduction to Chinese Law, Based on Data Analysis*, China Renmin University Press (2015). ISBN: 9787300213989

Tilbake til sakslisten

Sak 41/16

Endring av undervisningsopplegg, eksamensform og læringsmål, JUR601 Innføring i JUS for næringslivet (EVU-emne)

1) *Endring av undervisningsopplegget*

Undervisningsopplegget på JUR 601, Innføring i jus for næringslivet, har i stor grad vært konsentrert rundt to helgesamlinger, en tidlig og en sent i semesteret. JUR 601 er et EVU-kurs, og opplegget har vært nødvendig siden mange av studentene bor og jobber andre steder enn i Bergen. For noen av studentene har dette undervisningsopplegget hatt en negativ normerende effekt – arbeidet med faget skjer gjerne som «skippertak» i tiden rundt helgesamlingene og i forkant av eksamen. Selv om denne atferden er forståelig, ikke minst siden de fleste av studentene tar dette kurset ved siden av full jobb, skaper den ikke grobunn for god læring. Teknologien gir oss nå mulighet for å arrangere fullgod undervisning uten at studentene fysisk er tilstede i Bergen. Jeg foreslår derfor å endre undervisningsopplegget slik at studentene i tillegg til de to helgesamlingene også tilbys forelesninger over internett via Adobe Connect ca hver annen uke. (Se vedlagt utkast til kursopplegg for 2016).

Formålet med denne endringen er todelt. For det første vil en slik regelmessig oppfølging av studentene gjennom hele semesteret forhåpentligvis lede til at studentenes arbeidsinnsats fordeles jevnere utover semesteret. For det andre vil endringen medføre at det frigjøres en del tid på helgesamlingene som nå brukes til tradisjonelle forelesninger. Denne tiden kan isteden brukes til mer aktiv læring i form av oppgaveløsning og diskusjon av konkrete oppgaver.

Endringen innebærer at undervisningen på kurset økes med seks forelesningstimer. Endringen samsvarer med det som er skissert i avtalen med Addisco, og avtalen tar høyde for de økonomiske sidene av endringen.

2) *Endring av eksamensform*

Hovedmålet med kurset er å gi studentene en grunnleggende innføring i rettssystemet, samt å sette dem i stand til å identifisere rettslige problemstillinger som kan oppstå i næringslivet og til å drøfte og løse enkle rettslige problemstillinger. Studentene vurderes i dag på grunnlag av en fire timers skoleeksamen. En skoleeksamen innebærer unektelig en viss test av studentenes paratkunnskap. På dette kurset er imidlertid evnen til å identifisere rettslige problemstillinger, og til å anvende relevante kilder for å løse disse problemstillingene, viktigere enn studentenes paratkunnskap. Disse egenskapene kan vel så gjerne testes gjennom en hjemmeeksamen som gjennom en skoleeksamen. Jeg ønsker derfor å endre eksamensformen fra en firetimers skoleeksamen til en sekstimers hjemmeeksamen.

En endring av eksamensform fra skoleeksamen til hjemmeeksamen kan medføre enkelte utfordringer knyttet til studentenes oppfylling av selvstendighetskravet. Kurset er rettet mot EVU-studenter, og mange av disse har erfaringsmessig begrenset kjennskap til de krav til selvstendighet som stilles i studentarbeider. For å imøtekomme denne utfordringen vil undervisningsopplegget på den første av de to helgesamlingene på kurset fra og med høst 2016 inkludere en egen forelesning hvor reglementet knyttet til eksamen og obligatorisk kursoppgave, herunder selvstendighetskravet, blir grundig gjennomgått for studentene.

Endringen av eksamensform vil ikke føre til noen økning i sensurkostnader. Erfaringsmessig skriver disse studentene sjelden lange besvarelser, verken på eksamen eller på den obligatoriske kursoppgaven. Dagens satser for sensur kan derfor beholdes til tross for økningen i eksamenstid.

3) Endring av læringsmål

En helt elementær innføring i forsikringsrett utgjør i dag en del av innholdet på kurset. Erfaring har vist at mye av dette stoffet enten er kjent for kursdeltakerne fra før, eller lite praktisk i deres arbeidshverdag. Rammene for kurset gir heller ikke anledning til å gå dypere inn i mer kompliserte forsikringsrettslige spørsmål. Det gir derfor liten mening å beholde innføringen i forsikringsrett som et element på kurset. Derimot etterlater en del av de spørsmålene studentene har stilt i forbindelse med undervisningen i erstatningsrett et inntrykk av at reglene om produktansvar har vært relevante for flere av dem. Jeg foreslår derfor å erstatte innføringen i forsikringsrett med en innføring i produktansvar.

Forslaget innebærer følgende endringer i kursbeskrivelsen: 1) Under «Mål og innhald» erstattes kulepunkt fem med «Erstatningsrett og produktansvar». 2) Under «Læringsutbytte» erstattes kulepunkt fire med «Redegjøre for hovedtrekkene i reglene om produktansvar». En egen sak om endring av pensum i samsvar med dette kommer på et senere tidspunkt.

02.05.16

Jan-Ove Færstad
Kursansvarlig JUR 601

Kursopplegg JUR 601 høsten 2016

Uke	Tema	Undervisning	
34	Innføring i jus og juridisk metode	Video/opptak forelesning + 1 time videoforelesning	Selvstudium av pensumlitteratur
35	Alminnelig kontraktsrett	Introduksjonsvideo	Selvstudium av pensumlitteratur
36	Alminnelig kontraktsrett	2 timers videoforelesning	Selvstudium/oppgaveløsning
37	Spesiell kontraktsrett	Introduksjonsvideo	Selvstudium av pensumlitteratur
38	Spesiell kontraktsrett	2 timers videoforelesning	Selvstudium/oppgaveløsning
39	Konfliktløsning/konkur-ranserett		Selvstudium av pensumlitteratur
40	Første helgesamling	Oppgaveløsning/forelesninger	
41	Immaterialrett	Introduksjonsvideo	Selvstudium av pensumlitteratur
42	Immaterialrett	2 timers videoforelesning	Selvstudium/oppgaveløsning
43	Obligatorisk kursoppgave		
44	Erstatningsrett	Introduksjonsvideo	Selvstudium av pensumlitteratur
45	Erstatningsrett	2 timers videoforelesning	Selvstudium/oppgaveløsning
46	Selskap- og skatterett	1 time videoforelesning	Selvstudium av pensumlitteratur
47	Arbeidsrett	Helgesamling nr. 2	Selvstudium av pensumlitteratur
48	Repetisjon		Selvstudium
49	Repetisjon		Selvstudium
50	Repetisjon/eksamensfor-beredelse	Spørretime, to timer	Kunnskapstest + selvstudium

Første samling uke 40

Fredag
1415- Introduksjon
1430- Innføring i akademisk skriving
1515- Konfliktløsning

Lørdag
1015- Juridisk metode/Hvordan skrive juridiske besvarelser
1100- Oppgaveløsning alminnelig kontraktsrett
1300- Lunsj
1400- Oppgaveløsning spesiell kontraktsrett

Søndag
1015- Konkurranserett
1215- Oppgaveløsning konkurranserett
1315- Oppsummering og spørsmål, første samling

Andre samling uke 47

Fredag
1415- Gjennomgang semesteroppgave
1615- Arbeidsrett

Lørdag
1015- Oppgaveløsning arbeidsrett
1215- Gjennomgang mønsterbesvarelse
1300- Lunsj
1415- Oppgaveløsning erstatningsrett
1615- Oppgaveløsning skatt- og selskapsrett

Søndag
1015- Oppgaveløsning imaterialrett
1215- Oppsummering og spørsmål andre samling

Tilbake til sakslisten

42/16

Camilla Bernt
Det juridiske fakultet
Magnus Lagabøtes plass 1
5010 Bergen

3.5.2016

Det juridiske fakultet
Studieutvalget
Att: Johanne Spjelkavik
Her.

Endring av emnebeskrivelsen i spesialemnet JUS 261-2-A Konfliktmekling fra høsten 2016

Jeg vil med dette foreslå noen endringer av kursbeskrivelsen i faget JUS-261-2-A Konfliktmekling. Endringene følger nedenfor. Det dreier seg i korte trekk om å tilpasse kartet til terrenget. Emnebeskrivelsen har i all hovedsak stått uendret siden faget først ble vedtatt i 2008, med unntak av de endringene som var nødvendig ved sammenslåing av to fag på 10 studiepoeng til ett i 2010.

Noen av endringene jeg ønsker skyldes erfaringer fra undervisning og eksamen: Det er et spørsmål om hva vi prioriterer å undervise i innenfor de tidsrammene vi har, og hva det dermed synes rimelig å forvente at studentene behersker på eksamen. Andre endringer skyldes at mens Vibeke Vindeløv frem til 2012 var en sentral lærer på kurset, medvirker hun nå kun på kursets siste dag. Samtidig har de øvrige to kurslærerne, Camilla Bernt og Solfrid Mykland, publisert mye i dette faget, og vi ønsker at faget skal være i forskningsfronten og ha forskningsbasert undervisning. Av denne grunn har vi i en tidligere sak i dag foreslått – og fått fullmaktsvedtak på – noen endringer i kompendiet for kurset.

Videre legger emnebeskrivelsen opp til en noe større ressursbruk mht. lærerressurser under rollespill og andre praktiske øvelser enn det vi faktisk praktiserer i dag. Endringen i bruk av lærerressurser skyldes dels at vi i de første årene hadde behov for å være flere lærere under alle praktiske øvelser, grunnet erfaringsoverføring fra Vibeke Vindeløv til de to øvrige lærere Camilla Bernt og

Solfrid Mykland. For det andre erfarer vi at studentene i uke 1 har behov for å få prøve ut mekling og andre praktiske øvelser uten for mye «overvåkning» fra lærerne, mens de i uke 2 er klar for, og har stor nytte av, den intensive veiledningen de da får. Det er fortsatt behov for minst to lærere under «oil prizing exercise» den første uken fordi det ellers ikke lar seg gjøre å gjennomføre øvelsen rent praktisk, og det vil vi fortsette med, men det blir litt pussig om dette skal stå i emnebeskrivelsen. Dette er et rent ressursspørsmål som handler om uttelling i undervisningsregnskapet, og som dermed ikke hører hjemme i emnebeskrivelsen. At vi har et opplegg med veiledningsgrupper i uke 2, er derimot en viktig del av kursopplegget, og som bør beskrives.

Nedenfor følger emnebeskrivelsen, med forslag til endringer:

«Mål og innhald

Formålet med kurset er å gi deltakerne en teoretisk og praktisk forståelse av konfliktmekling. Ved kursets avslutning vil deltakerne være fortrolige med grunnleggende begreper og sentrale utfordringer i meklingsfaget. I tillegg vil deltakerne ha prøvd mekling i praksis. Kurset vil foregå som et samspill mellom teori og praksis, og deltakerne medvirker aktivt i hele kursforløpet.

Kurset har klasseromsundervisning med forelesning, diskusjoner, rollespill og andre praktiske øvelser. Undervisningen er fordelt på to uker med intensiv undervisning, totalt 42 timer fordelt med cirka halvparten av timetallet på hver uke. De siste to timene er spørretime.

~~Under praktiske øvelser (herunder rollespill) vil studentene i første fase av kurset veiledes av to lærere. Under Oil Prizing Exercise deltar tre lærere. (Angitt antall lærere under praktiske øvelser forutsetter et studenttall over 15.)~~

~~Fra cirka midten av kursforløpet vil~~ studentene få løpende oppfølging~~en~~ og veiledning~~en~~ ~~av studentene~~ under ~~rollespill intensiveres~~meklingsrollespillene. Studentene vil bli delt opp i mindre grupper som hver veiledes av en lærer som observerer hele ~~meklings~~forløpet og gir tilbakemeldinger sammen med studenter. Forholdstall mellom lærer og studenter på slike rollespill vil være 1:8. ~~Under andre praktiske øvelser deltar fortsatt to lærere, forutsatt et studenttall over 15 personer.~~

Følgende tema vil bli behandlet:
- Konfliktforståelse
- Mekling: Definisjon, historikk. Forholdet til andre konfliktløsningsformer.
- Forhandlingsteknikk.
- Meklingens ulike trinn.
- Meklerroller og meklingsteknikker.
- Rettsmekling, familiemekling og andre meklingsinstitutter for sivilrettslige tvister. Rettslig regulering. Erfaringer fra praksis. Forskning.
- ~~Kort om m~~Mekling i straffesaker.
- Etikk
- Internasjonale konflikter. Paradigmer. Forsoning. Rettferdighet.
- ~~Andre meklingsmodeller enn den refleksive modellen.~~
- Rettssikkerhet

Fagleg overlapp

JUS261-2-A og JUS261-2-B fra 2008 eller 2009 blir i sin helhet konsumert av JUS261-2-A 20 sp.

Undervisningsformer og omfang av organisert undervisning

Forelesninger/seminarer.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Tre notater á ca 900 ord skal leveres i kursets første del. To av tre notater skal være bestått.

Det stilles krav til 75 % oppmøte på undervisningen.

Det kreves både godkjente notater og godkjent oppmøte på undervisningen for å kunne gå opp til eksamen.

Spørretimen på slutten av kurset (to timer) er ikke obligatorisk.

Undervisningssemester

Høst. Emnet har adgangsbegrensing. De første 30 som er både eksamensmeldt og undervisningsmeldt får plass, deretter etableres venteliste (info i MiSide når StudentWeb åpner).

Krav til studierett

Emnet er åpent for studenter med en av følgende studieretter:

- Studierett på integrert masterprogram i rettsvitenskap
- Studierett på toårig masterprogram i rettsvitenskap
- Særskilt studierett til spesialemner ved Det juridiske fakultet
- Poststudierett ved Det juridiske fakultet
- Innvekslingsstudenter ved Det juridiske fakultet

Forkunnskapskravet kan likevel begrense enkelte studenters adgang til emnet.

Læringsutbyte

Forklare forskjellen på mekling, voldgift og domstolsbehandling av konflikter.

~~*Forklare* den historiske sammenhengen moderne mekling utspringer fra.~~

Analysere en konflikt ved hjelp av konflikteskalering og konfliktdimensjoner og *reflektere* over bruken av begrepene i eget liv, på samfunnsnivå og i en internasjonal kontekst.

Redegjøre for samspillet mellom meklingsteorien og de praktiske erfaringene fra undervisningen.

Forklare og reflektere over konfliktmekling og trinnene i prosessen i den refleksive meklingsmodellen.

Redegjøre for og reflektere over ulike meklerroller, og hvilke verdier disse bygger på.

Redegjøre for og bruke meklingsteknikker i rollespill og *reflektere* over de valg, som gjøres i en mekling.

~~*Redegjøre for* forskjellige meklingsmodeller og *identifisere* deres særlige kjennetegn.~~

Forklare sentrale meklingsbegreper som nøytralitet, rettferdighet, sannhet, makt, dialog, kontakt, empati, forhandling mv., samt bruke dem i rollespill og *analysere* saker~~cases~~ i ~~forhold~~ relasjon til dette.

Forklare en hel mekling og *gjennomføre* et rollespill som mekler.

~~*Analysere* meklerens rolle, særlig i forhold til meklerens rolle som en nøytral og upartisk tredjepart.~~

Treffe avgjørelse om hvordan en ~~meklingscase~~ meklingssak skal håndteres før møtet, i møtet og etter møtet.

Reflektere over, om en gitt sak er egnet til mekling og *argumentere* for og imot.

Reflektere over egne styrker og svakheter som mekler og over hvordan ens person har betydning for meklingsutøvelsen.

Perspektivere teorien med egne erfaringer i og utenfor undervisningen.

Formidle og formulere sin viten og argumentasjon faglig og språklig korrekt på en strukturert og sammenhengende måte.

Krav til forkunnskapar

Studentene må forstå norsk, dansk og engelsk og kunne snakke et skandinavisk språk. Tre års universitets- eller høyskoleutdanning.

Vurderingsformer

Fire timer digital skoleeksamen. Informasjon om digital eksamen finnes her: http://www.uib.no/utdanning/86719/digital-eksamen#

Det tilbys kontinuasjonseksamen (tidsbestemmes konkret), ikke ordinær eksamen, i mellomliggende semestre.

Karakterskala: Gradert skala med 5 trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått, jfr. Studieplan for masterstudiet I rettsvitenskap ved UiB § 3-1 nr 2 første punktum.»

Jeg vil be om at endringene behandles av SU innen semesterets slutt, slik at de kan iverksettes allerede fra høsten 2016.
Med vennlig hilsen,
Camilla Bernt
Kursansvarlig

Tillegg etter avtale mellom emneansvarlig og studieadministrasjonen:
Endring i obligatoriske forkunnskapskrav:

I dag har emnet slike obligatoriske forkunnskapskrav:

> Studentene må forstå norsk, dansk og engelsk og kunne snakke et skandinavisk språk. Tre års universitets- eller høyskoleutdanning.

Der er ingen anbefalte forkunnskapskrav.

Forslaget er at språkkravene flyttes fra obligatorisk krav til anbefalt. Det henger sammen med at det er vanskelig å operasjonalisere og dokumentere slike språkkrav som grunnlag for vedtak om opptak.

Forslaget går ut på at emnet får slike forkunnskapskrav:

Obligatorisk forkunnskapskrav:

Tre års universitets- eller høyskoleutdanning.

Anbefalte forkunnskaper:

Studentene må forstå norsk, dansk og engelsk og kunne snakke et skandinavisk språk.

Tilbake til sakslisten

Sak 43/16

Endring i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § 2-8 (2)

Fakultetet har blitt gjort oppmerksom på at det forekommer lyd- og/eller bildeopptak av arbeidsgruppesamlinger – eventuelt også av storgruppesamlinger.

Dette strider mot reguleringen i § 2-8 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen, der det heter:

§ 2-8 Opptak av undervisning

1. Det kan ikke gjøres lyd- og/eller bildeopptak av forelesninger uten at foreleser eksplisitt tillater det. Slik tillatelse skal i så fall gjelde alle studenter i lokalet, og tillatelsen gjelder for en forelesningsrekke til den eventuelt tilbakekalles.
2. Det er ikke tillatt med lyd- eller bildeopptak fra storgrupper eller arbeidsgrupper, eller fra seminarer.
3. Der det er tvil om undervisningen er forelesning eller noe annet, anses den i denne sammenhengen å være forelesning.

Praksisen strider selvsagt også mot de hensynene som begrunner regelen: Det er sentralt i fakultetets pedagogiske metode at dialogen i gruppene skal være aktiv og fri, den skal være utprøvende, konstruktiv og uredd. Mulighetene for at det blir gjort lyd- og/eller bildeopptak av aktiviteten vil utvilsomt virke til å begrense dette. Fakultetet er derfor ikke i tvil om at det er nødvendig å hindre at denne praksisen opprettholdes.

Den umiddelbare reaksjonen da dette ble kjent, var å legge en orientering i MiSide/MittUiB der studentene blir gjort oppmerksom på forbudet. Videre vil arbeidsgruppeledere og storgruppeledere få informasjon om hvordan de skal forhode seg ved mistanke om lyd- og/eller bildeopptak.

For å forankre disse prosessene på en god måte, er det ønskelig med en tilføyelse til andre ledd i § 2-8, endring i fet kursiv:

Det er ikke tillatt med lyd- eller bildeopptak fra storgrupper eller arbeidsgrupper, eller fra seminarer. **Studenter som handler i strid med dette forbudet, vil ikke få oppmøtet fra det aktuelle gruppemøtet registrert, og kan i tillegg bortvises fra gruppemøtet av gruppelederen.***.*

Fordi vi ikke har noen praksis med slike sanksjoner knyttet til arbeidsgruppene, kan endringen sees som «vesentlig» og det er fakultetsstyret som har kompetansen til å vedta endringen. Vedtaksforslaget her er derfor:

Det innstilles overfor fakultetsstyret på at følgende endring gjøres i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen med virkning fra og med høstsemesteret 2016, endringer markert med fet kursiv:

§ 2-8 Opptak av undervisning

1. Det kan ikke gjøres lyd- og/eller bildeopptak av forelesninger uten at foreleser eksplisitt tillater det. Slik tillatelse skal i så fall gjelde alle studenter i lokalet, og tillatelsen gjelder for en forelesningsrekke til den eventuelt tilbakekalles.

2. Det er ikke tillatt med lyd- eller bildeopptak fra storgrupper eller arbeidsgrupper, eller fra seminarer. **Studenter som handler i strid med dette forbudet, vil ikke få oppmøtet fra det aktuelle gruppemøtet registrert, og kan i tillegg bortvises fra gruppemøtet av gruppelederen.**

3. Der det er tvil om undervisningen er forelesning eller noe annet, anses den i denne sammenhengen å være forelesning.

Tilbake til sakslisten

Sak 44/16

EXFAC Juridisk forprøve. Hovedlitteratur og vurderingsform.

Synne Sæther Mæhle og Ragna Aarli

Bergen, 05.05.16

SU

Endring av kjernelitteratur og eksamen på Exfac

Kursansvarlige for Exfac inviterer SU til å gjøre følgende endringer i reglementet for Exfac. Endringene skal ha virkning fra og med kurset som avvikles høsten 2016.

1) **Endring av kjernelitteratur.** Tidligere kjernelitteratur Bernt/Mæhle, *Rett, samfunn og demokrati*, Gyldendal, Oslo, 2007 går ut. I stedet brukes nytt, oppdatert læremiddel:
Synne Sæther Mæhle og Ragna Aarli, *Fra lov til rett*, Gyldendal, Oslo, 2016 (ca. 320 tekstsider, ca. 380 sider inkludert register og refleksjons- og repetisjonsoppgaver i etterkant av hvert kapittel).
Det nye læremidlet behandler de samme overordnede temaene som *Rett, samfunn og demokrati*, men *Fra lov til rett* er oppdatert i forhold til gjeldende rett, videreutviklet med klarere fokus på rettens internasjonale sider og gir en bredere innføring i juridisk metode. Innholdsfortegnelse ligger vedlagt eposten.

2) **Eksamen med kunnskapstest og seminaroppgave som to deler**. I kursrapporten for Exfac 2015 sa vi følgende: «Overgang til elektronisk eksamen via Inspera vanskeliggjør en mappeevaluering, der det skal gjøres en helhetsvurdering av kunnskapstest og seminaroppgave – med vekt på seminaroppgaven. I Inspera ligger en students kunnskapstest og seminaroppgave på to helt ulike lister basert på kandidatnummer. Dette fører til at sensor må foreta en uforholdsmessig stor mengde «klikk» for å danne et helhetsbilde av studentenes eksamen. Kursansvarlige for 2016 vil derfor foreslå at kunnskapstest og seminaroppgave inngår som to deler av studentens eksamen – uten mappeevaluering, se nedenfor. I denne ordningen må begge deler isolert sett være bestått.»
Vi foreslår derfor at ordningen med mappeevaluering utgår til fordel for eksamen med to deler: kunnskapstest og seminaroppgave – som begge må være bestått.
Vi peker på at en eksamen som består av to deler gir en praktisk forenkling av kontinuasjonseksamener i emnet. Ordningen i dag er at det ved stryk i ett delement i mappen, er anledning til å kontinuere i dette ene elementet. Den nye prestasjonen skal i slike tilfeller vurderes i lys av mappen som helhet. Når mappeevaluering utgår, vil en vurdering av om delelementet i seg selv er bestått, være tilstrekkelig.

Vennlig hilsen

Synne Sæther Mæhle og Ragna Aarli

FRA LOV TIL RETT

Synne Sæther Mæhle

Ragna Aarli

Innholdsfortegnelse

1 Innledning 12
1.1 Juss i en brytningstid mellom det nasjonale og internasjonale 12
1.2 Siktemål og rammer 15
1.3 Kapitteloversikt 16
1.4 Leseveiledning 17
Del 1 Juridisk grunnkunnskap 19
2 Nasjonalstaten som grunnlag for rettsfellesskap 20
2.1 Det nasjonale rettssystemet 20
2.2 Grunnloven som organisatorisk ramme for rettssystemet 22
2.3 Stortinget som lovgivende myndighet 23
2.3.1 Om lovfunksjonen 23
2.3.2 Rammer for lovfunksjonen 24
2.4 Domstolene som dømmende myndighet 25
2.4.1 Høyesteretts oppgaver og organisering 25
2.4.2 Om domstolsvesenet for øvrig 27
2.4.3 Rammer for den dømmende virksomhet 29
2.5 Regjeringen og forvaltningsapparatet som utøvende myndighet 30
2.5.1 Om den utøvende myndighet 30
2.5.2 Sentralforvaltningen 31
2.5.3 Domstolsliknende forvaltningsorgan 33
2.6 Det kommunale selvstyret 34
2.6.1 Om lokaldemokrati som grunnleggende rettighet 34
2.6.2 Organisering av lokaldemokratiet 35
2.6.3 Rammer for det lokale selvstyret 36
2.7 Privatpersoners bidrag til rettsfellesskapet 37
2.7.1 Om privat rettsskaping innenfor rettssystemets rammer 37
2.7.2 Privat rettshåndhevelse, ordenstjeneste og granskning 39
2.7.3 Mekling og privat tvisteløsning 40
2.8 Juristenes roller i det nasjonale rettsfellesskapet 42
REFLEKSJONS- OG REPETISJONSOPPGAVER: 43
3 Lov som utgangspunkt for rettsanvendelse 45
3.1 Lov i fokus 45
3.2 Kort om lover 46
3.2.1 Om lovtekster 46
3.2.2 Kort om lovspråket 49
3.3 Vilkårsstruktur 50
3.3.1 Grunnstruktur 50
3.3.2 Vilkår i en større struktur 53
3.3.3 Ulike typer vilkår 54
3.4 Første trinn fra lovtekst til rettsregel 57
3.4.1 Om å tolke lovteksten ut fra alminnelig språkbruk. 57
3.4.2 Utfordringer ved å tolke lovtekst basert på alminnelig språkbruk 59
3.4.3 Litt om lovgivervilje og rettslig kontekst for øvrig 62
3.5 Å formidle at lovtekst er utgangspunkt for rettsanvendelsen 64
3.6 Om å fastsette en rettsregel 65
REFLEKSJONS- OG REPETISJONSOPPGAVER: 65
4 Rett som del av samfunnet 67
4.1 Rettens nøkkelrolle i et samfunn 67
4.2 Grunnleggende utfordringer i et rettssamfunn 68
4.2.1 Autoritet og demokratisk legitimitet 68
4.2.2 Forutberegnelighet 71
4.2.3 Rettferdighet 74
4.2.4 Sammensatt utfordring 75
4.3 Rettens funksjoner 76
4.3.1 Om samspillet mellom lovgivningens og rettsreglenes funksjoner 76
4.3.2 Atferdsregulering 77
4.3.3 Konfliktløsning 79
4.3.4 Fastsetting og organisering av rettslig kompetanse 80
4.3.5 Kvalifikasjons- og omfangsregler 82
4.3.6 Forankring av menneskerettigheter, øvrige rettigheter og rettslige grunnverdier 84
4.3.7 Tverrgående trekk 88
4.3.8 Tverrgående utfordringer 91
REFLEKSJONS- OG REPETISJONSOPPGAVER: 93
5 Rettsstaten 94
5.1 Om rettsstatsideen 94
5.1.1 Rettsstaten som et bindingsverk for rett og samfunn 94
5.1.2 Bakgrunnen for rettsstatsideen 94
5.2 Grunnprinsipper i rettsstaten 96
5.2.1 Statsmakt skal være bygget på og bundet av retten 96
5.2.2 Maktfordelingsprinsippet 99
5.2.3 Folkesuverenitetsprinsippet 104
5.2.4 Respekt og sikring av grunnleggende rettigheter 107
5.3 Rettsstatens verdigrunnlag 109
5.3.1 Generelt om rettsstatens verdigrunnlag 109
5.3.2 Frihet og selvbestemmelsesrett 109
5.3.3 Likhet 110
5.3.4 Menneskeverd 111
5.3.5 Prosessuelle rettsstatsverdier 113
5.3.6 Rettssikkerhet 114
5.3.7 Verdigrunnlaget er dynamisk 116
5.4 Et nyansert bilde av rettsstaten 118
5.4.1 Rettsstatens ideologi: begrunnet og hjemlet maktbruk 118
5.4.2 Rettsstatens nasjonale forankring i internasjonalt perspektiv 118
REFLEKSJONS- OG REPETISJONSOPPGAVER: 119
6 Internasjonale perspektiver 121
6.1 Internasjonal orientering av nasjonalstaten 121
6.1.1 Nasjonalstatenes globale utfordringer 121
6.1.2 Grunnlovens alminnelige krav til traktatinngåelser 122
6.1.3 Grunnlovens krav ved suverenitetsoverføring 124
6.1.4 Presumsjonen om at norsk rett er i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser 125
6.2 Internasjonalt samarbeid som grunnlag for rettsfellesskap 127
6.2.1 Folkerettens aktører og rettsfelt 127

Postadresse
Postboks 7806
5020 Bergen

Telefon 55 58 95 00
Post@jurfa.uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Det juridiske fakultet
Telefon 55 58 95 00
Telefaks 55 58 95 10

Besøksadresse
Magnus Lagabøtes plass 1, 5010 Bergen

6.2.2 Forpliktelsesgrunnlag for folkerettsrettsregler 129
6.2.3 Folkerettens institusjoner 131
6.2.4 Transnasjonal juss 133
6.2.5 Juridisk uforpliktende internasjonalt samarbeid 136
6.3 EMK som grunnlag for transnasjonalt rettsfellesskap 137
6.3.1 Europarådet og EMK 137
6.3.2 Den europeiske menneskerettighetsdomstolen 138
6.3.3 Norske saker for EMD 140
6.3.4 EMD som selvstendig rettsutviklende organ 141
6.4 EØS-avtalen som grunnlag for transnasjonalt rettsfellesskap 143
6.4.1 EU som avtalepart i EØS-avtalen 143
6.4.2 EFTA-pilaren og EØS-avtalen som alternativ til EU 145
6.4.3 EØS-avtalens betydning for Stortinget som lovgiver 146
6.4.4 EØS-avtalens betydning for domstolene 148
6.5 Gjeldende rett i spenningsfeltet mellom det nasjonale og det Internasjonale 150
REFLEKSJONS- OG REPETISJONSOPPGAVER: 151
Del 2 Juridisk metode 152
7 Den juridiske argumentasjons- og beslutningsmodellen 153
7.1 Innføring i juridisk metode 153
7.1.1 Om grunnlaget for modellen 153
7.1.2 Modellens potensial og begrensninger 154
7.2 Grunntrekkene i den juridiske argumentasjons- og beslutningsmodellen 155
7.2.1 En modell for rettslig argumentasjon 155
7.2.2 Korrekt argumentasjon og forsvarlige standpunkt 156
7.2.3 Faktum og juss 158
7.2.4 Rettsanvendelsesprosessen 160
7.2.5 Faktumfastsettelsen 162
7.2.6 Subsumsjonen 163
7.2.7 Konklusjonen 164
7.2.8 En modell for juridisk faglig argumentasjon og uavhengige standpunkt 166
7.3 Argumentasjonsressurser 167
7.3.1 Terminologi for råstoffene i argumentasjons- og beslutningsprosessen 167
7.3.2 Rettskilder 168
7.3.3 Bevis 169
7.4 Funksjoner for argumenter fra rettskilder 170
7.4.1 Rettsgrunnlag 170
7.4.2 Tolkningsbidrag 171
7.4.3 Støtteargument 172
7.5 Funksjoner for argumenter fra bevis 172
7.5.1 Rettsfakta 172
7.5.2 Bevisfakta 173
7.6 Utviklingen av den juridiske argumentasjons- og beslutningsmodellen 174
7.6.1 Høyesterett som modellbygger og modellutvikler 174
7.6.2 Rettsvitenskapens bidrag 175
REFLEKSJONS- OG REPETISJONSOPPGAVER: 177
8 Rettskildene 179
8.1 Alle rettskilder har et legitimeringsgrunnlag 179
8.2 Rettskilder forankret i Stortingets lovgivende myndighet 181
8.2.1 Forankringer i Stortingets demokratiske legitimitet og autoritet 181
8.2.2 Lovpyramiden 182
8.2.3 Grunnloven 183
8.2.4 Internasjonale forpliktelser som skal «gå foran» norsk lov 184
8.2.5 Lovtekster 185
8.2.6 Forskrifter 187
8.2.7 Lovforarbeider 188
8.3 Rettskilder forankret i offentlige organers praksis 192
8.3.1 Domstols- og forvaltningshierarkier 192
8.3.2 Rettspraksis fra nasjonale domstoler 194
8.3.3 Rettspraksis fra internasjonale domstoler 198
8.3.4 Annen myndighetspraksis 200
8.4 Rettskilder forankret i privat autonomi og praksis 204
8.4.1 Private handlinger som kilde til rettigheter og plikter 204
8.4.2 Løfter og avtaler 205
8.4.3 Individuelle og kollektive standardkontrakter 208
8.4.4 Sedvaner og sedvanerett 209
8.4.5 Privat tvisteløsning 210
8.5 Andre rettskilder 211
8.5.1 Kilder til argumenter med selvstendig overbevisningskraft 211
8.5.2 Verdi- og konsekvensbaserte resultatvurderinger 212
8.5.3 Juridisk teori 215
8.5.4 Fremmed rett 216
8.5.5 Konvensjoner Norge er ubundet av eller ikke har innarbeidet 217
8.5.6 Juridisk uforpliktende uttalelser i det internasjonale rettssystemet 219
9 Rettskildeprinsippene 221
9.1 Om rettskildeprinsipper som krav til rettslig argumentasjon 221
9.1.1 Rettskildeprinsipper som fastere argumentasjonslinjer 221
9.1.2 Tre hovedgrupper av rettskildeprinsipper 223
9.1.3 Nasjonale og internasjonale rettskildeprinsipper 224
9.1.4 Rettskildeprinsippene er bygget på og bærer av rettens autoritet 225
9.1.5 Rettskildeprinsippene skal også bidra til forutberegnelighet og rettferdighet 226
9.2 Relevansprinsipper 227
9.2.1 Relevanskriterier og relevansprinsipper 227
9.2.2 Feltvariasjoner 228
9.2.3 Relevansprinsipper under utvikling 230
9.2.4 Relevansprinsippene i folkeretten 231
9.3 Tolkningsprinsipper 232
9.3.1 Juridisk teksttolkning 232
9.3.2 Lovtolkning 233
9.3.3 Tolkning av folkerettslige tekster 234
9.3.4 Tolkning av rettspraksis 236
9.3.5 Særlig om prejudikater 238
9.3.6 Testamentstolkning 239
9.3.7 Kontraktstolkning 240
9.3.8 Feltvariasjoner 241
9.3.9 Litt oppgaveteknikk 243
9.4 Samordningsprinsipper basert på rettskilders karakter 244
9.4.1 Behovet for samordning oppstår av uklarheter i et sammensatt argumentbilde 244
9.4.2 Vektprinsipper som grunnlag for samordning 244
9.4.3 Vektprinsipper orientert mot spesifikke rettskilder 246
9.4.4 Samordning som koblingspunkt for rettsanvendelsens tre steg 247
9.4.5 Samordning av argumenter fra norske og internasjonale Rettskilder 248
9.5 Samordningsprinsipper for rettsregler 250
9.5.1 Samordning kan være regulert i lov eller avtale 250
9.5.2 Generelle kollisjonsprinsipper for lover 251
9.5.3 Særlige prinsipper for samordning av norske og internasjonale rettsregler 252
9.5.4 Nasjonale prinsipper for lovvalg i private avtaleforhold 255
9.6 Samordningen skal munne ut i en rettsregel 256
9.7 Rettskildeprinsippene i et legitimitetsperspektiv 256
10 Om vurderinger som ledd i rettslig argumentasjon 258
10.1 Argumentasjonsrommet for vurderinger 258
10.2 Vilkårsorienterte vurderinger som ledd i rettslig argumentasjon 261
10.2.1 Vilkår som åpner for vurderinger 261
10.2.2 Den juridiske argumentasjons- og beslutningsmodellen gir rammer for vurderingsrommet 262
10.2.3 Særlig om lovens formål som ramme for vurderinger 264
10.2.4 Vilkårsorienterte vurderinger gir argumentasjonsrom for det ekstraordinære 266

10.2.5 Vurderinger der lovgiver har avstått fra å lovgi 267
10.3 Vurderinger av balansepunktet for motstående hensyn og interesser som ledd i rettslig argumentasjon 268
10.3.1 Rettskildesituasjoner som åpner for vurdering av balansepunktet for motstående hensyn og interesser 268
10.3.2 Balansering av lovformål 270
10.3.3 Balansering av partsinteresser 272
10.3.4 Balansering av rettigheter 275
10.4 Andre typer vurderinger 278
11 Tolkningsresultater 280
11.1 Rettsanvendelse med lovtekst som primært rettsgrunnlag 280
11.2 Presiserende tolkning 280
11.2.1 Presiserende tolkning er primærvalget 280
11.2.2 Ulike måter å angi hvilke rammer lovens ordlyd gir for tolkningen 281
11.3 Innskrenkende tolkning 284
11.3.1 Innskrenkende tolkning krever en begrunnelse 284
11.3.2 Rettsstridsreservasjonen i strafferetten 285
11.4 Tolkningsresultater som går utenfor ordlyden 287
11.4.1 Tolkningsresultater som går utenfor ordlyden krever en begrunnelse 287
11.4.2 Utvidende tolkning 287
11.4.3 Analogisk tolkning 288
11.4.4 Legalitetsprinsippet som skranke for tolkningsresultater som går utenfor ordlyden 290
11.5 Antitetisk tolkning 291
12 Faktumfastsettelsen 293
12.1 Samvirket mellom faktumfastsettelsen og rettsanvendelsesprosessen 293
12.2 Hva skal fastlegges (bevises)? En strafferettslig ekskurs 294
12.3 Ulike bevismidler 297
12.3.1 De vanlige bevismidlene 297
12.3.2 Særlig om sakkyndighet 298

12.4 Generelle krav til beslutningsgrunnlagets kvalitet 300
12.4.1 Kvalitetskrav til beslutningsgrunnlag på legalitetsprinsippets område 300
12.4.2 Avklaring av beslutningsgrunnlaget i sivile saker partene råder over 301
12.5 Rammer for bevisføring i domstolene 302
12.5.1 Prinsippet om fri bevisføring (relevansnormen for bevis) 302
12.5.2 Kontradiksjonsprinsippet og andre prosessuelle krav 303
12.6 Rammer for bevisbedømmelse i domstolene 305
12.6.1 Prinsippet om fri bevisbedømmelse (tolkning og samordning av bevis) 305
12.6.2 Beviskrav 306
12.6.3 Variable beviskrav som legitimitetsutfordring 307
12.7 Nærmere om betydningen av rettslig årvåkenhet for faktum som rettslig ressurs 309
12.7.1 Allmenn rettslig årvåkenhet for faktum som ressurs for rettsutvikling 309
12.7.2 Rettslig årvåkenhet for faktum som grunnelement i juridisk metode 310
Del 3 Utvalgte emner 312
13 Rett sett i lys av moral 312
13.1 Innledning 312
13.2 Fra naturrett til moralsk pluralisme 314
13.3 Rettsstatens rammer for rettsregler med moralsk tilsnitt 315
13.3.1 Lovgivers og domstolenes rolle 315
13.3.2 Aktuelle og fremtidige utfordringer 319
13.4 Rett og moral under press 323
13.4.1 Rett og moral i rettsprosessene etter annen verdenskrig 323
13.4.2 Moral og internasjonal strafferett i dag 324
14 Rettens legitimitet 328
14.1 Innledning 328
14.2 Uttrykket «rettens legitimitet» 329
14.3 Legitimitetsutfordringer 330
14.4 Rettens allmenne legitimitet 333
14.5 Rettsanvendelsens juridisk-faglige legitimitet 335
14.5.1 Rettferdiggjøring av retten gjennom juridisk metode 335
14.5.2 Om alvoret i det rettslige standpunktet 335
14.6 Utfordringer for toleranseterskelen 336
14.6.1 Ulike typer utfordringer 336
14.6.2 Mulige reaksjonsformer 338
14.6.3 Rettssystemets ansvar 339
Litteratur 341
Lover 347
Forskrifter 354
Forarbeider 355
Andre offentlige dokumenter 357
Rettsavgjørelser og andre beslutninger 357
EMD / Internasjonale kilder 362
Internettlenker 365
Stikkordsregister 373

Tilbake til sakslisten

Sak 45/16

Dokumentasjonskrav for søkere til spesialemner fra utenfor Norden

Vi har tatt sikte på en prosess med «rydding» i spesialemner og større grad av standardisering av de formelle rammene. Noen emner har fått vedtak i denne sammenhengen, det gjelder forkunnskapskrav og dokumentasjonskrav i JUS251-1-A Arbeidslivets rett, JUS262-2-A Trygderett og JUS273-2-A Legal Philosophy. De fikk slike vedtak i oktober 2014, fordi de ikke hadde forkunnskapskrav fra før.

I disse vedtakene inngår krav om «bekreftelse fra NOKUT som viser at utdanningen tilsvarer en norsk bachelorgrad (NOKUT-godkjenning)» for søkere utenfor Norden.

I opptakskravene for spesialemner er dette formulert slik:

> Søkere med utdanning fra land utenfor Norden må laste opp dokumentasjon på utdanning i Søknadsweb og i tillegg laste opp bevis på generell godkjenning av utdanningen fra NOKUT som viser hvor mange norske studiepoeng utdanningen tilsvarer.

Det viser seg nå at et slikt krav om dokumentasjon/bekreftelse er lite egnet for vårt formål: Selv om NOKUTs tjeneste er rettet nettopp mot dette formålet, viser det seg at de har svært lang behandlingstid for å utstede slike bekreftelser, og vi må tildele betinget opptak i mellomtiden. Vi har kommet til at det er så få søkere i denne kategorien, at vi er i stand til selv å gjøre de undersøkelser og vurderinger som trengs; det er mindre arbeidskrevende enn å innrette seg etter NOKUTs rutiner for dette. Vi har god hjelp i den dokumentasjonen NOKUT har publisert på sine nettsider. Det er derfor ønskelig at vilkåret om NOKUT-dokumentasjon av tidligere utdanning bortfaller fra vilkårene om opptak til spesialemner. Dette vil ikke innebære noen endringer i *vilkårene* for opptak, det er *dokumentasjonskravene* som forenkles.

Vedktaksforslag:
Vilkår om generell godkjenning fra NOKUT på utdanning for søkere utenfor Norden til spesialemner bortfaller.

Tilbake til sakslisten

Sak 46/16

Endring i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § § 3-4 (1) c) v. og vi.

Presisering av emnesperren i utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § regler § 3-4 (1) c) v. og vi.

Emnesperren i utfyllende regler § 3-4 (1) c) v. og vi. har generert en del spørsmål på grunn av det uklare vilkåret «*har begynt* på tredje/fjerde/femte studieår». For å klargjøre vilkåret foreslår studieseksjonen tillegg i utfyllende regler som angitt i vedtaksforslag nedenfor.

Dette innebærer ingen endring av intensjonen bak ordningen eller dagens praksis, men vil være mer tydelig utad.

Vedtak:

Utfyllende regler § 3-4 (1) c) v. og vi. endres til følgende (ny tekst understreket):

vii. Eksamener fra første studieår kan ikke gjentas etter at man har begynt på tredje studieår. Med «har begynt» menes at man
   a. har emner fra tredje studieår i utdanningsplanen for inneværende studieår, eller
   b. ved semesterstart er kvalifisert til å begynne på tredje studieår jf. § 2-5 (1)

viii. Eksamener fra andre studieår kan ikke gjentas etter at man har begynt på fjerde eller femte studieår. Med «har begynt» menes at man
   a. har emner fra fjerde studieår i utdanningsplanen for inneværende studieår, eller
   b. ved semesterstart er kvalifisert til å begynne på fjerde studieår, jf. § 2-5 (1)

Tilbake til sakslisten

Sak 47/16

Instruks for studentrepresentanter i oppgaveutvalg

NOTAT

26. mai 2016

Fra studieseksjonen (v/KJESO)
Til Studieutvalget

Bakgrunn

I følge Instruks om oppgåvegjeving og sensur for mastergraden[21] skal det avholdes et oppgaveutvalgsmøte minimum 14 dager før eksamen. Oppgaveutvalget skal spesielt kontrollere at eksamensoppgavene er klart og tydelig formulerte med tanke på faglig innhold og form for oppgavesvar.

På møtet deltar normalt emneansvarlig, én storgruppe-/seminarleder i emnet og to studentrepresentanter. Studentrepresentantene oppnevnes av Juridisk Studentutvalg (JSU). Studiedekan og administrativt ansvarlig kan også møte hvis ønskelig. Det kan gjøres helt eller delvis unntak fra krav om studentdeltakelse i utvalget dersom JSU ikke kan fremskaffe studentrepresentanter.

Dersom det besluttes å gjøre store endringer i oppgaveteksten, avtales det tidspunkt for et eventuelt oppfølgingsmøte. Oppgaveteksten leveres tilbake til studieårsansvarlig for makulering umiddelbart etter møtet[22].

For spesialemner og masteroppgave skal det ikke være oppgaveutvalg. For spesialemnene fastsetter den emneansvarlige oppgave.[23]

Hvem som er studentrepresentanter varierer fra emne til emne. På de fire første studieårene avholdes det 16 eksamener hvert år, og det er dermed et betydelig antall studenter som er involvert i utarbeidelsen av eksamensoppgaver – potensielt 32 ulike personer. Som nevnt er det JSU som fremskaffer og oppnevner disse representantene, og fakultetet har slik ikke noen direkte tilknytning til de studentene som er med på å utarbeide eksamensoppgavene.

Det er også JSU som har utformet detaljerte regler for studentrepresentantene i oppgaveutvalgene, og slik står som avsender. Det er ikke heldig at det er JSU, og ikke fakultetet, som fremstår som oppdragsgiver og normgiver for oppgaveutvalg, og fakultetet har i tillegg begrensete muligheter for represalier ved eventuelle regelbrudd. Fakultetet er kjent med at det i etterkant av oppgaveutvalgsmøter har forekommet brudd på taushetsplikten, men disse overtredelsene har blitt håndtert av JSU uten at fakultetet har vært involvert.

Med disse elementene som bakteppe legges det nå frem forslag om å endre rutinene for oppgaveutvalgene noe, med det formål å gjøre utarbeidingen av eksamensoppgavene sikrere og ansvarsfordelingen tydeligere.

---

[21] http://www.uib.no/jur/22792/instruks-om-oppg%C3%A5vegjeving-og-sensur

[22] Praksis på de fleste studieårene er at emneansvarlig tar imot disse papirene; noen med den grunngivelse at studentene skriver ting som er av nytte for den emneansvarlige. Denne får da beskjed om å makulere når vedkommende er ferdig med notatene.

[23] http://www.uib.no/jur/36289/eksamen-og-sensur (velg fanen «Oppgaveutvalg»)

Forslag til ny ordning for studentrepresentanter i oppgaveutvalg

Studieseksjonen foreslår å endre ordningen med at JSU innhenter studentrepresentanter til oppgaveutvalg. Forslag til nytt opplegg er som følger:

1. Fakultetet ansetter fire faste studentrepresentanter:
    - Hver representant vil ha ansvar for å delta i samtlige oppgaveutvalg for et bestemt studieår
    - Ved å benytte faste representanter vil det tilbakevendende problemet med å finne representanter til fjerdeårsemnene kunne bøtes på.
    - De skal få opplæring/instruksjon før de deltar i oppgaveutvalg, for eksempel av studiedekanen.
    - De vil få en fast kontaktperson i studieseksjonen som de kan henvende seg til ved eventuelle spørsmål.
    - Studentrepresentantene kan gjerne rekrutteres blant arbeidsgruppelederne. De kjenner nivået på masterstudiets ulike studieår, og de er faglig trygge. Hvis man ansetter arbeidsgruppeledere er det viktig at de ikke benyttes som representanter for det studieåret de er arbeidsgruppeleder for.
    - Studentrepresentantene vil lønnes for hvert oppgaveutvalg de deltar i[24], og de vil i tillegg få en attest på ansettelsesforholdet ved studieårets slutt.

2. Retningslinjene for studentrepresentanter i oppgaveutvalg nyskrives, og fakultetet skal stå som avsender for disse reglene. Retningslinjene bør publiseres på nett, slik at ordningen er transparent, rammene er tydelig formidlet og reglene lett tilgjengelige.

Fordeler ved en ny ordning

Fordelene med foreslåtte ordningen kan oppsummeres slik:

1. Fakultetet får et tydelig oppdrags- og arbeidsgiverforhold til representantene
2. Faste representanter muliggjør bygging av et sterkere lojalitetsforhold til fakultetet
3. Digitaliseringen av eksamen ved fakultetet gir økte muligheter til å eksperimentere med vurderingsformene i rettsvitenskapsstudiet. Når disse mulighetene blir utforsket vil studentrepresentantene kunne bidra med verdifulle innspill i og med at de vil ha oversikt og erfaring knyttet til eksamensformer som allerede er benyttet på studieåret.
4. Færre studenter involveres direkte i utformingen av eksamensoppgavene.
5. JSU trenger ikke lenger bruke tid på å finne representanter, noe som kan være relativt tidkrevende.
6. JSU slipper å håndtere eventuelle saker knyttet til regelbrudd.

Studieseksjonen har bearbeidet og oppdatert Instruks om oppgåvegjeving og sensur i tråd med de skisserte endringene. Punkt 1 og 2 har gjennomgått vesentlige endringer, mens det på de øvrige punktene kun er gjort redaksjonelle endringer.[25]

---

[24] Det gjør de selvsagt også i dagens system: de lønnes av fakultetet, men det er JSU som besørger arbeidsavtalene og honorarskjemaene.

[25] Alle referanser til «kurs» er for eksempel endret til «emne»

Hvis forslaget om ny ordning vedtas, vil studieseksjonen umiddelbart utarbeide tekst til stillingsutlysning, informasjon til studentene, kontrakter til studentrepresentantene og annet materiale som er nødvendig for iverksettingen.

Ordningen tenkes å være virksom i god tid før høstens første eksamener.

Forslag til ny revidert for studentrepresentanter i oppgaveutvalget er vedlagt.

Instruks om oppgåvegjeving og sensur

Dato: 11.02.2009 (Sist oppdatert: 23.12.2015)

Instruks om oppgåvegjeving og sensur for integrert masterprogram i rettsvitskap ved Universitetet i Bergen.

Vedteke av styret 9.09.2003. Teksten er ajourført etter fakultetsstyrevedtak 16.06.2011 om ny studieplan og nye utfyllande reglar for masterstudiet. Sist endra av Fakultetsstyret ~~7. juni 2013.~~ ***7. juni 2016.***

Fastsetjing av oppgåver

1.1 Oppgåveutval

Det skal haldast oppgåveutval for alle obligatoriske emne på 1. – 4. studieår. For valemne og masteroppgåve skal det ikkje vera oppgåveutval, og det er den emneansvarlege for det einskilde valemne som fastset oppgåver.

1.1.1 Formål

Oppgåveutvalet er ein del av fakultetet sitt opplegg for kvalitetssikring, og skal bidra til å sikre at oppgåvene er klårt og eintydig formulerte med tanke på fagleg innhald og form for oppgåvesvar, jf. fakultetet sine retningsliner for utforming av prøvar i rettsstudiet.

1.1.2 Samansetjing

Dei som tek del i oppgåveutvalet er

- emneansvarleg for det aktuelle kurset
- ein seminar-/storgruppeleiar e.l.
- to studentrepresentantar oppnemnd av fakultetet

Om det er ønskjeleg kan også studiedekan og studieårsansvarleg stilla.

Det kan gjerast unntak frå krav om studentdeltaking i utvalet dersom ein ikkje kan skaffa studentrepresentant.

1.1.3 Førebuing til oppgåveutvalet

Studentrepresentanten skal gjennomgå eksamensoppgåva innanfor det tidsrommet han eller ho får til rådighet, og i det lokalet som vert angitt. Representanten skal mellom anna kontrollera at oppgåva er i samsvar med læringsmåla som er satt, er passe omfattande og er egna til å skilja ut kandidatar på alle karakternivå. Oppgåva skal også vere i tråd med fakultetet sine retningsliner for utforming av prøvar i rettsstudiet.

1.1.4 Teieplikt

Medlemmane har teieplikt om drøftingane i oppgåveutvalet og om oppgåveframlegg og fastsette oppgåver til oppgåvene er gjorde kjende for studentane.

Om teieplikta og avgrensinga av plikta gjeld elles forvaltningslova §§ 13-13c.

1.2 Nivå på eksamensoppgåver

Eksamensoppgåver skal utformast under omsyn til emnet sine læringsmål og den undervisninga som har vore gjeven. Det skal takast omsyn til at vurderinga (sensuren) skal skje i samsvar med dei kvalitative karakterskildringane, både dei generelle og dei fagspesifikke.

Oppgåve og sensorrettleiing skal utformast med sikte på at studentane sine samla relevante ferdigheiter kjem til uttrykk og vert løna. Over tid (ein periode på 5 - 8 år) er det grunn til å venta at dette vert spegla i karakterstatistikken:

A	B	C	D	E
8 - 12 %	20 - 30 %	24 - 36 %	20 - 30 %	8 - 12 %

1.3 Utarbeiding av andre oppgåver

For emne som inngår i dei tre første studieåra skal den emneansvarlege seinast to veker før emnestart leggje fram dei oppgåvene studentane skal svara skriftleg på i emnet. Studentane skal også få informasjon om

1. timeplan
2. fristar for levering og kommentering
3. fordelinga på individuelle svar og fellessvar. Dette gjeld ikkje oppgåver som er nemnde i punkt 1.2.

Den emneansvarlege kan endre oppgåvene seinare, og både emneansvarleg og storgruppeleiar kan laga tilleggsoppgåver til bruk i storgruppemøte o.l.

1.4 Moment til vurderinga (sensorrettleiing)

Den emneansvarlege skal laga moment til vurderinga (sensorrettleiing) for alle oppgåver. For oppgåver som ikkje inngår som grunnlag for karakteren for emnet kan sensorrettleiinga sløyfast dersom den emneansvarlege finn grunn til det. Kravet om sensorrettleiing gjeld ikkje for den mindre avsluttande prøva i EXFAC – Juridisk forprøve eller valemna.

Sensorrettleiinga skal kort gjera greie for kva problemstillingar som det er rimeleg å vente at studentane tek opp. Vidare skal det gjerast greie for kva grunnlag emnet har gjeve for å svara på oppgåva. Så langt det er råd, bør det òg gjevast retningsliner for vurderinga.

Ein bør unngå at sensorrettleiinga inneheld ei utførleg framstilling av dei rettsspørsmåla som oppgåva reiser eller kan reise, og på det viset skapar eit urealistisk inntrykk av kva som kan krevjast av studentane.

Sensorrettleiinga skal gjerast tilgjengeleg for studentane etter at karakterane er fastsette, jf. universitets- og høyskoleloven § 5-3 nr. 3.

2 Sensorutval

Sensorar og undervisarar godkjennast av pro-/visedekan for undervisning. For å bli godkjend krev ein som utgangspunkt eit vekta karaktersnitt på minst karakteren B, eventuelt karakteren 2.65. Det visast elles til fakultet sine retningsliner for godkjenning og val av sensorar og undervisarar.

3 Sensur for avsluttande prøve og andre teljande oppgåver

3.1 Tilhøvet til emneplanane

Føresegnene her om sensur for avsluttande prøve og prestasjonar som skal vurderast saman med avsluttande prøve, skal leggast til grunn der ikkje anna er fastsett i ein emneplan.

3.2 Avsluttande prøve

Er ikkje anna fastsett i emneplanen, skal emnet avsluttast med ein individuell skriftleg prøve under kontroll, jf. det som er sagt i studieplanen under "Vurderingsformer". Om tillatne hjelpemiddel gjeld Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, §§ 3-5 til 3-7.

Til prøven får studentane fire timar om ikkje anna er fastsett i emneplanen.

3.3 Anonymitet

Oppgåvesvara til avsluttande prøve og oppgåvesvar som skal vurderast saman med avsluttande prøve, skal vera påførte eksamensnummeret til vedkomande student, men ikkje namnet, jf. Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, § 3-8 (3). Sensuren skal elles òg – så langt det er praktisk mogleg – gjennomførast slik at namnet på studenten ikkje er kjend for sensorane før karakterane er leverte til fakultetet.

3.4 Kommisjonssensur

Om det ikkje følgjer av emneplanen at vurderinga skal vera stått/ikkje stått, skal det setjast ein karakter frå A til E for stått og F for ikkje stått, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 6.

For dei tre første studieåra bør ein sensor ikkje få oppgåvesvar frå studentar som han har vore storgruppeleiar for.

Karakteren for emnet skal fastsetjast etter ei samla vurdering av dei dokumenterte prestasjonane, jf. det som er sagt i studieplanen om "Karakterskala", særskilt underpunkt b). Karakteren treng ikkje svara til eit "gjennomsnitt" av eventuelle hjelpekarakterar for kvar av prestasjonane. For oppgåver o.l. som blir vurderte saman med avsluttande prøve, skal sensorane

ta omsyn til kva stadium i emnet dei er skrivne på, og andre omstende rundt skrivinga (tid til skriving, merknader frå medstudentar og lærar osb.). At ein eller fleire prestasjonar isolert ikkje kunne ha fått ståkarakter, hindrar ikkje i seg sjølv at det kan setjast ein samla ståkarakter.

Der oppgåver og liknande blir vurderte saman med avsluttande prøve, skal desse vera med i vurderinga også i tilfelle av ny avsluttande prøve (kontinuasjon).

Dersom det deltek fleire sensorar, bør kvar sensor ha sensur for minst tjue studentar. Sensorane skal setje ein felles karakter for emnet. Blir dei ikkje samde, skal den emneansvarlige peike ut en oppmann. For masteroppgåva peiker leiaren for Studieutvalget ut ein oppmann. Den av karakterane frå dei to sensorane som ligg nærast karakteren som oppmannen set, skal vera karakteren for emnet.

Sensorane har teieplikt om karakterar og grunnlaget for karaktersetjinga.

4 Nivåkontroll

For obligatoriske fag skal det gjennomførast nivåkontroll ved vurderinga av avsluttande prøve og prestasjonar som skal vurderast saman med avsluttande prøve.

Nivåkontrollen skal gjennomførast av emneansvarleg sjølv eller annen lærar som emneansvarleg peiker ut. Berre lærar som deltok ved undervisning og sensur ved same emne kan utføra nivåkontroll.

Nivåkontrollen skjer ved at kvar sensor sender inn eit oppgåvesvar som ligg heilt i den nedre grensa for kvart karakterintervall, det vil seia ein svak A, ein svak B, ein svak C, ein svak D og ein svak E. Etter at nivåkontrollen er gjennomført skal kvar enkelt sensor gjera dei endringar i karaktersetjinga som er naudsynte i lys av eventuelle endringar som er fastsett av nivåkontrollløren.

Ved sensur der det er få kandidatar som tek eksamen, og emneansvarleg ikkje tek sensuren sjølv, gjeld reglane over så langt dei høver.

5 Kommentering av oppgåver m.m.

Den emneansvarlege peiker ut personar som skal kommentere og eventuelt vurdere svar på oppgåver m.m., når det ikkje er tale om vurdering som inngår i fastsetjinga av karakteren for emnet. Desse personane treng ikkje stå i sensorutvalet eller fylle vilkåra for å vera sensor. Det gjeld sjølv om oppgåvesvaret seinare, i same eller ny versjon, blir levert til vurdering saman med avsluttande prøve, og det gjeld òg for oppgåver som må vera greidde før studenten kan gå opp til avsluttande prøve.

6 Innlevering av oppgåvesvar

Oppgåvesvar skal leverast elektronisk i den form og til dei fristar som vert gjort kjent for den einskilde levering. Studenten sitt namn skal ikkje gå fram av oppgåvesvaret. For obligatoriske

skriftlege arbeid kan unntak frå desse fråsegnene gjerast i emnebeskrivinga. For friviljuge skriftlege arbeid kan unntak gjerast av den einskilde lærar/rettleiar.

7 Endringar i instruksen her

Fakultetsstyret sjølv kan vedta endringar i instruksen her.

Tilbake til sakslisten

Sak 48/16

Forslag til praksis- og reglementsendring i forbindelse med forhåndsgodkjenning av delstudier i utlandet

Fra studieseksjonen
Til studieutvalget 24. mai 2016

Forslag til praksis- og reglementsendring i forbindelse med forhåndsgodkjenning av delstudier i utlandet

Bakgrunn

Studenter som reiser på utveksling, enten gjennom UiB/fakultetet sine avtaler eller uten avtale, søker om forhåndsgodkjenning av delstudier i utlandet før utreise.

En forutsetning for å være utvekslingsstudent er at man er fulltidsstudent under oppholdet, det vil si at man tar 30 studiepoeng per semester. De emnene/elementene det gis forhåndsgodkjenning for skal inngå i graden. Dette er vilkår for lånekassens finansiering av oppholdet.

Spørsmålet her er hvilke kvalitative krav vi kan og bør stille til de emnene som forhåndsgodkjennes. Hensynet er at emnene skal ivareta det faglige nivået i programmet de godskrives i, det vil si i femte studieår i masterstudiet i rettsvitenskap hos oss. Dette hensynet kommer til uttrykk i en rekke sammenhenger der godskriving er regulert, se særlig universitets- og høyskoleloven § 3-5, der emner som «oppfyller de faglige krav» gir rettskrav på godskriving mellom akkrediterte institusjoner, og det gis anledning til å godskrive emner som er «velegnet».

Formålet med forslaget her

- Tydeliggjøre kravet til nivået på emner som godkjennes og inngår i mastergraden i rettsvitenskap, og gjennom reglementsendring.
- Kommunisere kravet tydeligere til studentene. Dette har også en side til forutberegnelighet for studentene og deres muligheter for planlegging og innretning.
- Forenkle behandlingen av saker om godkjenning og unngå at saksbehandler beveger seg inn på faglige vurderinger.
- Redusere behovet for konkret faglig vurdering av enkeltemner.

Gjeldende regulering

§ 5-1 Generelt om godskriving og faglig godkjenning

1. *Beståtte emner, fag, eksamener eller prøver fra studier som er akkreditert etter universitets- og høyskoleloven godskrives, jf. § 1-3, 5. ledd, i grad der det godtgjøres at den aktuelle eksamen mv. er tilsvarende det omsøkte fritak i innhold, omfang og dybde, jfr Universitets- og høyskoleloven § 3-5 nr 1.*

For emner, fag, eksamener eller prøver ellers kan det etter søknad gis faglig godkjenning etter samme retningslinjer, jfr. Universitets- og høyskoleloven § 3-5 nr 2. Ved vurdering av kravet til "tilsvarende dybde" må det tas hensyn til variasjonene i utdanningsstruktur og rettssystem. (…)

2. *Følgende prinsipper legges til grunn i vurderingen av "tilsvarende" for godskriving av eksterne emner, jfr. første ledd i bestemmelsen her:*
   i. Emner som inngår i akkrediterte masterstudier eller bachelorstudier i rettsvitenskap, godskrives i rettsstudiet i Bergen dersom de oppfyller faglige krav i den forstand at det er forsvarlig for oss å sertifisere kandidater med den aktuelle fagbakgrunnen.
   (…)
3. *Juridiske fag i rettssystemer som ligger fjernt fra det norske, som for eksempel common law land (trust, equity, contract, tort mv.) kan gis faglig godkjenning som tilsvarende emner på 4. eller 5 studieår ved fakultetet, selv om faget ikke er på masternivå i vedkommende land.*

§ 5-9 Delstudier i utlandet; Forhåndsgodkjenning og godskriving

[…]

2. *Det kan gis forhåndsgodkjenning for – og senere godskriving av – emner tilsvarende 30 studiepoeng spesialemner, og/eller skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven (30 studiepoeng). Disse skal inngå i graden. Forhåndsgodkjenning av skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven forutsetter at utveksling skal skje til et universitet der det er mulig å gjennomføre slikt arbeid.*
3. *En student som har bestått 30 studiepoeng på 5. studieår, kan kun få forhåndsgodkjent utveksling i ett semester, eller et LLM-program. Dersom studenten har bestått 30 studiepoeng spesialemner, forutsetter forhåndsgodkjenning at utveksling skal skje til et universitet der det er mulig å gjennomføre skriftlig arbeid tilsvarende masteroppgaven.*
   (…)
5. *En student som har fått godskrevet utveksling som spesialemner, kan ikke ta ytterligere spesialemner i mastergraden.*

Gjeldende praksis

Fakultetet forhåndsgodkjenner hvert semester en rekke emner fra utlandet på ulike nivåer. Der det ikke er mulig å velge fag på masternivå, velger i stor grad utvekslingsstudenter fag på så høyt faglig nivå som mulig. Enkelte studenter velger emner på et lavere nivå enn det de selv er på mens de er i utlandet. Dette skyldes delvis at ikke alle fakultetets utvekslingsavtaler (særlig Erasmus+ avtaler) omfatter emner på masternivå, dvs. vi har avtaler med institusjoner som bare innebærer tilgang til emner på bachelornivå for våre studenter. Der studentene kun kan velge emner på bachelornivå er de *sterkt* oppfordret i veiledning til å velge emner på så høyt nivå som mulig. Likevel hender det at noen få søker om forhåndsgodkjenning av emner på et lavere nivå enn anbefalt (f.eks. førsteårsemner i en bachelorgrad eller på et grunnstudium[26]). Det gjelder likevel de færreste av alle studenter som reiser ut hvert år.

Svakhet ved gjeldende praksis

[26] Grunnstudium er studium som ikke krever annen høyere utdanning for opptak. Grunnstudier er typisk bachelorstudier og integrerte masterstudier. Også årsstudier kan være grunnstudier. Toårige masterprogrammer eller LLM-programmer er aldri grunnstudier.

Det er ikke tvil om at alle fag, uansett nivå, i prinsippet vil tilføre noe kunnskap som studentene ikke har fra før av så fremt fagenes innhold ikke overlapper med fag de allerede har tatt som en del av graden ved UiB. Men til tross for at reglementet åpner for at det kan gis faglig godkjenning av juridiske fag i rettssystemer som ligger fjernt fra det norske, også når disse emnene ikke er på masternivå i vedkommende land, kan det stilles spørsmål ved om det er forsvarlig å godkjenne emner på et så lavt nivå som lavere grads emner på førsteårsnivå, eller om det skal bli en endring av godkjenningspraksis sånn at det stilles et absolutt krav til minimumsnivået på emnene som forhåndsgodkjennes/godskrives som del av masterstudiet i rettsvitenskap.

Det er hensynet til nivået på vår egen mastergrad som trekker i retning av strengere krav på nivået på emner som godskrives i graden her.

Å praktisere forhåndsgodkjenning strengere vil naturligvis avskjære noen muligheter for valg av fag, men fakultetets studenter som er på 4. eller 5. studieår av graden ved UiB når de reiser, skal kunne forventes å ta fag på så høyt nivå som mulig, og vi anser at det ved alle partneruniversitet vil være et tilstrekkelig fagtilbud også om emner på første studieår av et grunnstudium utelukkes.

I tillegg taler hensynet til effektiv saksbehandling for å avskjære emner fra første studieår i et grunnstudium. Saksbehandlingen av søknader om forhåndsgodkjenning og godskriving gjøres i stor grad administrativt. Emneansvarlige konsulteres ved behov for å vurdere eventuell faglig overlapp med obligatoriske emner i masterprogrammet i rettsvitenskap, eller ved behov for å vurdere nivået på emner tidlig i et grunnstudium. Ved at reglementet avskjærer emner fra første studieår i et grunnstudium vil søknader om forhåndsgodkjenning eller godskriving av slike emner kunne behandles administrativt.

Bakgrunnstall/oversikt

Fakultets avtaler:
Vi har for tiden 134 utvekslingsavtaler i alt. De fordeler seg slik:

- 37 bilaterale avtaler:
    - 15 gir adgang til LLM.
    - 31 krever bachelorgrad eller tilsvarende.
    - 5 krever ikke bachelorgrad, men praksis viser at studentene likevel som hovedregel tar emner på masternivå. ***Denne gruppen omfattes av tema her.***
- 96 Erasmusavtaler:
    - Så godt som alle gir adgang til emner på bachelornivå.
    - Mange, men ikke alle gir adgang til emner på masternivå.
    - Noen få gir adgang kun til emner på masternivå.

    I veiledning oppfordres studentene til å velge emner på så høyt nivå som mulig og helst masternivå, men vi forhåndsgodkjenner og godkjenner emner også på bachelornivå. ***Denne gruppen omfattes av tema her.***
- 1 Nordplusnettverk med 19 nordiske institusjoner:
    - Gir adgang til emner på bachelornivå.
    - Gir adgang til emner på masternivå.

I veiledning oppfordres studentene til å velge emner på så høyt nivå som mulig og helst masternivå, men vi forhåndsgodkjenner og godkjenner emner også på bachelornivå. De fleste studentene som reiser gjennom Nordplusprogrammet tar fag på masternivå. ***Denne gruppen omfattes av tema her.***

Faktisk gjennomføring

191 studenter er på utveksling studieåret 2015/2016.

- 127 av disse (66 %) vet vi tar emner på masternivå:
  - 112 studenter (59 %) reiser gjennom en avtale (eller uten avtale) til et sted der det er krav om bachelorgrad eller tilsvarende. Det vil si at disse tar emner på masternivå i utlandet.
  - 15 studenter (8 %) tar emner på masternivå, selv om avtalen de reiser gjennom ikke har krav om bachelorgrad eller tilsvarende.
- 64 studenter (33 %) reiser gjennom andre avtaler (Erasmus/Nordplus) hvor de kan velge emner både på bachelor- og masternivå (enkelte steder kun på bachelornivå). *Det er imidlertid ikke kartlagt hvor mange av disse som tar emner utelukkende på masternivå*.

Blant våre utreisende studenter studieåret 2015/2016, er det altså ca. 1/3 som ikke er kartlagt med hensyn til nivå på emnene de har fått forhåndsgodkjent. Vi vet at *noen få*[27] av disse velger fag på første studieår i et bachelorprogram, og det kan reise spørsmål om hvorvidt det er forsvarlig å forhåndsgodkjenne og senere godskrive enkelte av disse emnene som spesialemner med tanke på nivå og dybde, når studentene våre er på masternivå når de velger å reise ut, og emnene de tar skal godskrives i 5. studieår.

Så langt vil 147 studenter være på utveksling studieåret 2016/2017. Det kan komme flere etter hvert med ny frist for vårsemesteret 2017, eller etter som noen melder at de har fått opptak på egen hånd.

- 92 av disse (63 %) vet vi at vil ta emner på masternivå:
  - 80 studenter (54 %) reiser gjennom en avtale til et sted der det er krav om bachelorgrad eller tilsvarende. Det vil si at disse tar emner på masternivå i utlandet.
  - 4 studenter (4 %) tar emner på masternivå, selv om avtalen de reiser gjennom ikke har krav om bachelorgrad eller tilsvarende.
  - 8 studenter (5 %) reiser gjennom Nordplus avtaler hvor de vil velge emner på bachelor masternivå.
- 55 studenter (37 %) reiser gjennom andre avtaler (Erasmus) hvor de kan velge emner både på bachelor- og masternivå (enkelte steder kun på bachelornivå). *Det er imidlertid ikke kartlagt hvor mange av disse som vil ta emner utelukkende på masternivå*.

For tidligere studieår var tallene slik:

- 2014/2015: 62 % av alle som reiste ut (135) tok emner på masternivå. Andre har mest sannsynlig tatt emner på masternivå blant de andre 38 % men det er ikke kartlagt.

[27] Vi gjør oppmerksom på at de studentene som velger førstestudieårsemner av en bachelorgrad i utlandet gjelder de færreste, og dette utgjør et veldig lavt antall fag blant de flere hundre fag som forhåndsgodkjennes hvert år.

- 2013/2014: 70 % av alle som reiste ut (130) tok emner på masternivå. Andre har mest sannsynlig tatt emner på masternivå blant de andre 30 % men det er ikke kartlagt.
- 2012/2013: 66 % av alle som reiste ut (207) tok emner på masternivå. Andre har mest sannsynlig tatt emner på masternivå blant de andre 34 % men det er ikke kartlagt.

Saksbehandling av søknader om forhåndsgodkjenning for studieåret 2016/2017 er i gang, og så godt som 40 % av alle søknader er under behandling eller allerede behandlet. Av alle fag[28] som er eller blir forhåndsgodkjent, er det så langt kun kommet søknader om forhåndsgodkjenning av 2 fag fra første studieår. Ett av dem ble avslått på grunn av faglig overlapp med emner allerede tatt ved UiB, mens for det andre emnet, ble studenten, i lys av at denne saken med forslag til praksis- og reglementsendring var under utarbeidelse, oppfordret til å velge fag på høyere nivå før det ble fattet vedtak i saken.

Behov for unntak

Ved noen institusjoner, særlig i Europa gjennom Erasmus+ programmet, kan innreisende studenter være *pålagt* å ta et introduksjonsemne i det nasjonale rettssystemet som en del av utvekslingsoppholdet. Et slikt introduksjonsemne er ikke nødvendigvis et førsteårsemne, men det *kan* være det. Det foreslås derfor et unntak for de tilfellene der et emne på første studieår er obligatorisk for innreisende utvekslingsstudenter.

Forslag til praksisendring

1. Fra studieåret 2016/2017 vil emner på første studieår av et grunnstudium (som bare krever videregående utdanning) ikke lenger kunne forhåndsgodkjennes og godskrives som del av utveksling til masterprogrammet i rettsvitenskap. Førsteårsemner i programmer som ikke er grunnstudier (dvs. som krever høyere utdanning for opptak), kan fortsatt godskrives.
2. Unntak gjøres der emnet er en obligatorisk del av utvekslingspakken på vertsuniversitetet.

Forslag til reglementsendring

Ny tekst er uthevet.

§ 5-1 Generelt om godskriving og faglig godkjenning
(…)

3) ***For emner avlagt under utveksling ved utenlandske institusjoner gjelder i tillegg:***

a) Som hovedregel kan bare emner som er på masternivå på vertsinstitusjonen forhåndsgodkjennes og godskrives i masterprogrammet i rettsvitenskap.
b) Der bare emner på bachelornivå er tilgjengelig kan mer avanserte emner på dette nivået forhåndsgodkjennes og godskrives.

[28] Avhengig av hvilket universitet studenten skal studere ved, tar hver student mellom 2 og opp til 10 fag hvert semester (dette skyldes at studiepoengsystemene er ulike, og fagene kan ha ulikt omfang). Det vil si at fakultetet forhåndsgodkjenner flere hundre fag hvert år.

c) *Juridiske fag i rettssystemer som ligger fjernt fra det norske, som for eksempel common law land (trust, equity, contract, tort mv.) kan gis faglig godkjenning som tilsvarende emner på 4. eller 5 studieår ved fakultetet, selv om faget ikke er på masternivå i vedkommende land.*

d) Emner på førsteårsnivå i et grunnstudium kan ikke forhåndsgodkjennes eller godskrives.

e) Emner på førstårsnivå i et grunnstudium kan likevel forhåndsgodkjennes og godskrives dersom emnet er obligatorisk for innreisende utvekslingsstudenter ved vertsinstitusjonen.

Forslag til vedtak

§ 5-1 (3) i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet endres som foreslått.

Tilbake til sakslisten

unngår dobbeltarbeid. Innholdet i utdanningsmeldingen er for en del et konsentrat av innholdet i årsrapporten (fakultetsstyresak 22/16).
Studieutvalget fikk utdanningsmeldingen til orientering i sitt møte den 24. mai (sak 32/16 – 3).
Utdanningsmeldingen for 2015 er vedlagt her til orientering. Både denne og tidligere utdanningsmeldinger kan studeres nærmere i UiBs Studiekvalitetsbase: Velg årstall og Det juridiske fakultet. https://kvalitetsbasen.app.uib.no/

I) Forskningsmeldingen og Forskerutdanningsmeldingen – til orientering
Som del av arbeidet med universitetets sentrale forskningsmelding og forskerutdanningsmelding, skal det utarbeides egne meldinger fra fakulteter og institutter, der det rapporteres om utfordringer og utviklingstrekk innen for områdene forskning og forskerutdanning.
I styremøte 15.03.2016 ga Fakultetsstyret forskningsdekan og Forsknings- og stabsseksjonen fullmakt til å utarbeide Forskningsmeldingen 2015 og Forskerutdanningsmeldingen 2015 på grunnlag av Årsplan forskning 2016 og Årsrapport Forskning 2015.

Forskningsmelding og Forskerutdanningsmelding følger vedlagt

Asbjørn Strandbakken
Dekan

Øystein Lunde Iversen
Fakultetsdirektør

30.05.2016

KMA
Vedlegg

DET JURIDISKE FAKULTET
UNIVERSITETET I BERGEN

PROTOKOLL

TILSETTINGSUTVALGET

TiRSDAG 3.mai 2016

Til stede: Asbjørn Strandbakken, Hans Fredrik Marthinussen, Lars August Kvestad, Vilde Marie Gjethammer, Ingrid Elisabeth Tøsdal

Fra administrasjonen: Kristin Mathiesen

Tilsettingssaker er unntatt offentlighet, jfr. Off.l. § 25

Saksliste:

Sak 7/16 **Godkjenning av innkalling og saksliste**
Det var ingen merknader

Sak 8/16 **Protokoll fra møte 03.03.2016**
Det var ingen merknader.

Sak 9/16 **Tilsettingssak stipendiat – (2016/1028)**

Vedtak:

Siv Elén Årskog Vedvik tilsettes i stipendiatstilling ved Det juridiske fakultet for en periode på 4 år og med 25% pliktarbeid overfor fakultetet.

Sak xx/16 **Eventuelt**

Ingen saker

Bergen, 3.mai 2016

Asbjørn Strandbakken	Kristin Mathiesen
dekan	sekretær

UNIVERSITETET I BERGEN

VALGSTYRET,

DET JURIDISKE FAKULTET

Sak nr. 2016/4921

PROTOKOLL

fra møte i valgstyret ved Det juridiske fakultet 4.mai 2016.

Til stede: Johan Giertsen (leder), Andrea Süssmann, Sigrid Haugros, Vetle Seljestad, Vegard Fosso Smievoll, Anita H. Garden (sekretær)

Forfall: Ingen

Følgende saksliste forelå til behandling:

01/16 Godkjenning av innkalling og dagsorden
02/16 Godkjenning av innkomne forslag til representanter fra gruppe B til fakultetsstyret
03/16 Godkjenning av kandidater til valg fra gruppe D til fakultetsstyret
04/16 Fastsettelse av valgmåte og valgdatoer
05/06 Prosedyre for godkjenning av valget
06/06 Eventuelt

Sak 01/16: Godkjenning av innkalling og dagsorden

Ettersom begge de faste studentrepresentantene meldte forfall til valgstyremøtet, og ettersom vara Emilie Kristoffersen, har meldt sitt kandidatur til fakultetsstyrevalget, har Juridisk studentutvalg (JSU) oppnevnt Vegard Fosso Smievoll til settevara for gruppe D, studentene. Valgstyret godkjente dette. Det var ellers ingen merknader til innkalling og saksliste.

Sak 02/16: Godkjenning av innkomne forslag til representanter fra gruppe B til fakultetsstyret

For gruppe B forelå et listeforslag med kandidater. Følgende kandidater er foreslått som representanter:

stipendiat Katrine Holter

stipendiat Knut Knapskog

Vara: 1. *Ingrid Halvorsen Barlund*

2. *Håvard Ormberg*

3. *Lars August Kvestad*

4. *Ingvild Sandhaug*

Forslaget ble godkjent av valgstyret. I og med at det ikke foreligger forslag til flere kandidater, og det fremgår av forslaget hvem som foreslås som henholdsvis faste- og vararepresentanter, besluttet valgstyret at listen oversendes fakultetsstyret som da vil fungere som valgforsamling, jf. § 27 i Valgreglement for Universitetet i Bergen.

Sak 03/16: Godkjenning av kandidater til valg fra gruppe D til fakultetsstyret
Det forelå et listeforslag med kandidater ble gjennomgått og godkjent. Følgende er foreslått som kandidater til valg som faste representanter:

Sandra Guderud

Vilde Martine Gjethammer

Emilie Melbø Kristoffersen

Aleksander Sofus Lie

Philip Johan Haenel

I tillegg er følgende foreslått som vararepresentanter:

Astrid Jarlsby

Carl Henrik Andersson

Valgstyret besluttet at ettersom Carl Henrik Andersson og Astrid Jarlsby ikke stiller som kandidater til det faste vervet, settes de som henholdsvis 3. og 4. vara, etter de to som ikke blir valgt inn som faste representanter. Rangeringen er satt i henhold til valgreglementets § 16 om kjønnsmessig balanse. Det skal velges 3 representanter og 5 vararepresentanter fra gruppe D. Valgstyret vil i tillegg derfor be fakultetsstyret om å godkjenne JSU som valgforsamling for å supplere med en femte vararepresentant etter at høstens allmøte har blitt holdt og nytt styre for JSU har blitt konstituert.

Sak 04/16: Fastsettelse av valgmåte og valgdatoer
Følgende forslag ble gjennomgått og godkjent:
Valg for studentene blir holdt som elektronisk valg, jf. § 7 i valgreglementet for Universitetet i Bergen, i perioden mandag 9. mai, kl. 12 – fredag 13. mai, kl. 12.
Kandidatene presenteres på fakultetets nettsider fredag 6. mai, og valget kunngjøres i tillegg på Mi Side mandag 9. mai.

Sak 05/06: Prosedyre for godkjenning av valget
Valgstyret ble enige om følgende prosedyre for godkjenning av valget:

Etter av valget er over fredag 13. mai går studentrepresentant Vegard Fosso Smievoll og valgstyrets sekretær gjennom valgoppgjøret sammen med Kollegiesekretariatet på Muséplass, som styrer den praktiske gjennomføringen av valget.

Resultatet av valget skal føres inn i en valgprotokoll som underskrives av valgstyret. Valgprotokollen sendes ut på sirkulasjon, og protokollen ligger på valgstyresekretærens kontor for underskrift med frist 26. mai.

Endelig godkjenning av valget skjer i fakultetsstyret 7. juni 2016.

Sak 06/16: Eventuelt

Ingen saker.

Johan Giertsen

leder for valgstyret

Anita H. Garden

sekretær for valgstyret

UNIVERSITETET I BERGEN
VALGSTYRET,
DET JURIDISKE FAKULTET
Ref.nr. 2016/4921
Sak nr. 07/2016

Valgprotokoll

Valg av studentrepresentanter til fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet 2016/2017

Medlemmer i valgstyret: Johan Giertsen (leder), Henrik Skar, Sigrid Haugros, Erling Kristoffer Ravnanger, Ine Osland, Anita H. Garden (sekretær).

Valgstyret har ansvaret for å avvikle følgende valg til fakultetsstyret:

- Dekan/prodekan
- Styremedlemmer i gruppen av fast vitenskapelig tilsatte; gruppe A (tre medlemmer og fem varamedlemmer)
- Styremedlemmer i gruppen av midlertidig vitenskapelig tilsatte; gruppe B (to medlemmer og fire varamedlemmer)
- Styremedlemmer i gruppen av teknisk og administrativ tilsatte; gruppe C (ett medlem og tre varamedlemmer)
- Styremedlemmer i gruppen studenter; gruppe D (tre medlemmer og fem varamedlemmer)

For dekanatet og gruppe A og C er valgperioden for fire år, og den gjeldende perioden for disse er fra 1. august 2013 til 31. juli 2017. Disse er ikke på valg i 2016. For gruppe B og D er valgperioden ett år fra 1. august til 31. juli. For gruppe B forelå et listeforslag med kandidater, som ble godkjent av valgstyret i møte 4.5.2016. Listen oversendes fakultetsstyret som vil fungere som valgforsamling, jf. § 27 i Valgreglement for Universitetet i Bergen.

Valg av representanter fra gruppe D ble holdt i perioden 9. mai 2016, klokken 12.00 til 13. mai, klokken 12.00.

Kandidatforslagene
Forslagsfristen ble kunngjort 11. april 2016 og fristen ble satt til 3. mai 2016. Det kom inn fem forslag til kandidater. Disse er: Vilde Martine Gjethammer, Sandra Guderud, Philip Johan Haenel, Emilie Melbø Kristoffersen, Aleksander Sofus Lie.
Forslagene var gyldige og ble godkjent av det valgstyret 4. mai 2016.

Valgavviklingen
Valget ble holdt som elektronisk valg, jf. § 7 i valgreglementet for Universitetet i Bergen, i perioden mandag 9. mai, kl. 12 – fredag 13. mai, kl. 12.

Valgstyret kunngjorde forslagene på http://www.uib.no/jur/97860/valg-av-representanter-til-fakultetsstyret-20162017#. Kandidatene ble gitt anledning til å gi en kort skriftlig presentasjon av seg selv. Valget ble videre kunngjort på Mi Side ved valgets start, og en påminnelse ble sendt ut på e-post til medlemmene i gruppe D dagen før valget ble avsluttet.

Stemmegivningen begynte kl. 12.00 den 9. mai 2016 og pågikk til kl. 12.00 den 13. mai 2016.

Valgdeltakelse
Det ble avlagt til sammen 204 stemmer, hvorav en var blank. Dette utgjorde 10,1 % av de 2066 personene som hadde stemmerett.

Valgoppgjøret ble gjennomført av Universitetets senter for informasjonsteknologi, USIT, ved Universitetet i Oslo, sammen med Det sentrale valgstyrets sekretariat, sekretær for valgstyret og studentrepresentant, Vegard Fosso Smievoll.

Resultatet
Det elektroniske oppgjørsprogrammet som valgstyret har tilgjengelig, viste dette resultatet:

Valgt som medlemmer:
Aleksander Sofus Lie
Philip Johan Haenel
Emilie Melbø Kristoffersen

Valgt som varamedlemmer:
1. Sandra Guderud
2. Vilde Martine Gjethammer

Informasjon om resultatet
Valgstyrets sekretær informerer kandidatene etter at valgstyret har godkjent valget.

Vedlegg til protokollen
Oppgjørsfilen fra valgoppgjørsprogrammet er vedlegg til protokollen her, og kan fås ved henvendelse til valgstyrets sekretariat, som også kan gi nærmere opplysninger.

Valgstyrets vedtak
Det vises til redegjørelsen ovenfor. På bakgrunn av denne gjør valgstyret ved Det juridiske fakultet slikt vedtak:

> *Valget av representanter for gruppe D, studentene, til fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet, UiB i 2016 godkjennes. Vedtaket er enstemmig.*

Klage
Klagefristen er 8 dager fra kunngjøringen av denne protokollen.

Bergen, 23. mai 2016,

Johan Giertsen
(leder)

Henrik Skar

Sigrid Haugros

Erling Kristoffer Ravnanger

Ine Osland

Anita H. Garden
(sekretær)

```
Election internal id: 133
Election name: Det juridiske fakultet - valg av studenter (gruppe D) til
fakultetsstyret 2016
Number of winners to find: 3 (+2)

Total number of ballots: 204
Total number of blank votes: 1
Number of ballots from Juss gruppe D 2016: 204
Blank votes from Juss gruppe D 2016: 1
Starting counting on election 133 of type uio_stv
Election name: Det juridiske fakultet - valg av studenter (gruppe D) til
fakultetsstyret 2016
Number of seats: 3 + 2
Kvoteklasse Kvinner: 1 (min) - 2 (maks)
Kvoteklasse Menn: 1 (min) - 2 (maks)
mantallId: 141 antall stemmer=203 listevekt: 1.0 vekt pr. stemme:
0.0049261083743842365
Vektfaktoren er beregnet til 203.0
  Beregnet vekt pr. stemme for mantallet 141 er 1.00
summen av stemmevekter er: 203.00
Det skal velges 3 kandidater og 0 vara
Antall oppstilte kandidater: 5
Antall innleverte stemmesedler (eksklusive blanke): 203
Antall blanke stemmesedler: 1
Valgtallet er beregnet til: 50.76
Opptellingsrunde 1, rest frie kandidater: 1
  Status:
    Kandidat Aleksander Sofus Lie      (2479) har stemmetall 58.000000
    Kandidat Philip Johan Haenel       (2480) har stemmetall 57.000000
    Kandidat Emilie Melbø Kristoffersen (2478) har stemmetall 37.000000
    Kandidat Vilde Martine Hansen Gjethammer (2477) har stemmetall 26.000000
    Kandidat Sandra Maria Guderud      (2476) har stemmetall 25.000000
  Kandidat Aleksander Sofus Lie           (2479) erklæres valgt med stemmetall
58.000000
==> Valgt:    Aleksander Sofus Lie           (2479)
  Kandidat Philip Johan Haenel            (2480) erklæres valgt med stemmetall
57.000000
==> Valgt:    Philip Johan Haenel            (2480)
Opptellingsrunde 2, rest frie kandidater: 0
  overskudd=13.48
  Overfører overskudd fra Aleksander Sofus Lie           (2479) med stemmetall
58.000000
  overfører 27 sedler og kaster 31 tomme sedler.
   27 * ny vekt for overført seddel: 0.26
    12 sedler med totalvekt 3.12 til (2476) Sandra Maria Guderud
    8 sedler med totalvekt 2.08 til (2477) Vilde Martine Hansen Gjethammer
    7 sedler med totalvekt 1.82 til (2478) Emilie Melbø Kristoffersen
  Status:
    Kandidat Emilie Melbø Kristoffersen (2478) har stemmetall 38.820000
    Kandidat Sandra Maria Guderud      (2476) har stemmetall 28.120000
    Kandidat Vilde Martine Hansen Gjethammer (2477) har stemmetall 28.080000
Opptellingsrunde 3, rest frie kandidater: 0
  overskudd=6.24
  Overfører overskudd fra Philip Johan Haenel            (2480) med stemmetall
57.000000
  overfører 26 sedler og kaster 31 tomme sedler.
   26 * ny vekt for overført seddel: 0.24
    8 sedler med totalvekt 1.92 til (2476) Sandra Maria Guderud
    3 sedler med totalvekt 0.72 til (2477) Vilde Martine Hansen Gjethammer
    15 sedler med totalvekt 3.60 til (2478) Emilie Melbø Kristoffersen
  Status:
    Kandidat Emilie Melbø Kristoffersen (2478) har stemmetall 42.420000
    Kandidat Sandra Maria Guderud      (2476) har stemmetall 30.040000
    Kandidat Vilde Martine Hansen Gjethammer (2477) har stemmetall 28.800000
Opptellingsrunde 4, rest frie kandidater: 0
  overskudd=0.00
  Ekskluderer Vilde Martine Hansen Gjethammer (2477) med stemmetall 28.800000
(lavest stemmetall)
```

```
  Overfører 19 sedler med vekt 1.00 og fjerner 7 tomme sedler
    Overfører 8 sedler med totalvekt 8.00 til (2476) Sandra Maria Guderud
    Overfører 11 sedler med totalvekt 11.00 til (2478) Emilie Melbø
Kristoffersen
  Status:
    Kandidat Emilie Melbø Kristoffersen (2478) har stemmetall 53.420000
    Kandidat Sandra Maria Guderud       (2476) har stemmetall 38.040000
  Kandidat Emilie Melbø Kristoffersen     (2478) erklæres valgt med stemmetall
53.420000
==> Valgt:    Emilie Melbø Kristoffersen     (2478)
ferdig.

Starter valg av vararepresentant nr 1
---------------------------------------
Kvoteklasse Kvinner: 1 (min) - 3 (maks)
Kvoteklasse Menn: 1 (min) - 3 (maks)
mantallId: 141 antall stemmer=203 listevekt: 1.0 vekt pr. stemme:
0.0049261083743842365
Vektfaktoren er beregnet til 203.0
  Beregnet vekt pr. stemme for mantallet 141 er 1.00
summen av stemmevekter er: 203.00
Det skal velges 3 kandidater og 1 vara
Antall oppstilte kandidater: 5
Antall innleverte stemmesedler (eksklusive blanke): 203
Antall blanke stemmesedler: 1
Valgtallet er beregnet til: 40.61
Opptellingsrunde 1, rest frie kandidater: 2
  Status:
    Kandidat Aleksander Sofus Lie      (2479) har stemmetall 58.000000
    Kandidat Philip Johan Haenel       (2480) har stemmetall 57.000000
    Kandidat Emilie Melbø Kristoffersen (2478) har stemmetall 37.000000
    Kandidat Vilde Martine Hansen Gjethammer (2477) har stemmetall 26.000000
    Kandidat Sandra Maria Guderud      (2476) har stemmetall 25.000000
  Kandidat Aleksander Sofus Lie          (2479) erklæres valgt med stemmetall
58.000000 (valgt tidligere)
  Kandidat Philip Johan Haenel           (2480) erklæres valgt med stemmetall
57.000000 (valgt tidligere)
Opptellingsrunde 2, rest frie kandidater: 1
  overskudd=33.78
  Overfører overskudd fra Aleksander Sofus Lie          (2479) med stemmetall
58.000000
  overfører 27 sedler og kaster 31 tomme sedler.
   27 * ny vekt for overført seddel: 0.64
    12 sedler med totalvekt 7.68 til (2476) Sandra Maria Guderud
    8 sedler med totalvekt 5.12 til (2477) Vilde Martine Hansen Gjethammer
    7 sedler med totalvekt 4.48 til (2478) Emilie Melbø Kristoffersen
  Status:
    Kandidat Emilie Melbø Kristoffersen (2478) har stemmetall 41.480000
    Kandidat Sandra Maria Guderud       (2476) har stemmetall 32.680000
    Kandidat Vilde Martine Hansen Gjethammer (2477) har stemmetall 31.120000
  Kandidat Emilie Melbø Kristoffersen     (2478) erklæres valgt med stemmetall
41.480000 (valgt tidligere)
Opptellingsrunde 3, rest frie kandidater: 1
  overskudd=17.26
  Overfører overskudd fra Philip Johan Haenel           (2480) med stemmetall
57.000000
  overfører 23 sedler og kaster 34 tomme sedler.
   23 * ny vekt for overført seddel: 0.71
    15 sedler med totalvekt 10.65 til (2476) Sandra Maria Guderud
    8 sedler med totalvekt 5.68 til (2477) Vilde Martine Hansen Gjethammer
  Status:
    Kandidat Sandra Maria Guderud       (2476) har stemmetall 43.330000
    Kandidat Vilde Martine Hansen Gjethammer (2477) har stemmetall 36.800000
  Kandidat Sandra Maria Guderud           (2476) erklæres valgt med stemmetall
43.330000
==>  1. vara: Sandra Maria Guderud           (2476)
ferdig.
```

```
Starter valg av vararepresentant nr 2
---------------------------------------
Kvoteklasse Kvinner: 1 (min) - 4 (maks)
Kvoteklasse Menn: 1 (min) - 4 (maks)
mantallId: 141 antall stemmer=203 listevekt: 1.0 vekt pr. stemme:
0.0049261083743842365
Vektfaktoren er beregnet til 203.0
  Beregnet vekt pr. stemme for mantallet 141 er 1.00
summen av stemmevekter er: 203.00
Det skal velges 3 kandidater og 2 vara
Antall oppstilte kandidater: 5
Antall innleverte stemmesedler (eksklusive blanke): 203
Antall blanke stemmesedler: 1
Valgtallet er beregnet til: 33.84
Opptellingsrunde 1, rest frie kandidater: 3
  Status:
    Kandidat Aleksander Sofus Lie      (2479) har stemmetall 58.000000
    Kandidat Philip Johan Haenel       (2480) har stemmetall 57.000000
    Kandidat Emilie Melbø Kristoffersen (2478) har stemmetall 37.000000
    Kandidat Vilde Martine Hansen Gjethammer (2477) har stemmetall 26.000000
    Kandidat Sandra Maria Guderud      (2476) har stemmetall 25.000000
  Kandidat Aleksander Sofus Lie           (2479) erklæres valgt med stemmetall
58.000000 (valgt tidligere)
  Kandidat Philip Johan Haenel            (2480) erklæres valgt med stemmetall
57.000000 (valgt tidligere)
  Kandidat Emilie Melbø Kristoffersen     (2478) erklæres valgt med stemmetall
37.000000 (valgt tidligere)
  Kandidat Vilde Martine Hansen Gjethammer (2477) erklæres valgt med stemmetall
26.000000
==>  2. vara: Vilde Martine Hansen Gjethammer (2477)
ferdig.
```

Universitetet i Bergen

Det juridiske fakultet

Forskarstilling ved Det juridiske fakultet

Forskarstilling ved Det juridiske fakultet

Ved Det juridiske fakultet er det ledig ei stilling som forskar knytt til prosjektet «Succession Law: Challenges and Potential regarding regulating the Transfer of Property on Death in changing Society». Prosjektet har finansiering frå Noregs forskingsråd og er leia av professor Thomas Eeg. Forskarstillinga vil inngå i fagmiljøet til forskargruppa for familie-, barne-, arve- og personrett, òg leia av Thomas Eeg. Tilsetjingsperioden for forskarstillinga er på 18 månader.

Om prosjektet/arbeidsoppgåver:

«Overføring av formue, alderdom og rettsleg handleevne»

Auka levealder har bidrege til å synleggjere ulike utfordringar knytt til alderdomsrelaterte helsetilstandar på ulike livsområde. Mellom anna er stadig fleire menneske råka av demens eller andre tilstandar som kan påverke dømmekrafta deira. Samstundes kan endra familiestruktur truleg ha ført til at deklaratoriske reglar for fordeling av arv i stadig fleire tilfelle er mindre eigna. Med bakgrunn i desse utviklingstrekka, er det behov for forsking på regelsetta som er viktige for overføring av formueverdiar gjennom ulike slags disposisjonar frå menneske som har nådd alderdommen.

Ein sakkyndig komité skal vurdere søkjarane sine kvalifikasjonar. Til søknaden skal det leggjast ved ei prosjektskisse på mellom tre og fem sider. I denne skal det óg stå noko om korleis søkjaren tenkjer å formidle forskingsresultata. Prosjektskissa skal inngå som del av (vedlegg til) arbeidskontrakten for den midlertidige tilsetjinga.

Det er ein føresetnad at den som blir tilsett gjennomfører prosjektet i løpet av tilsetjingsperioden.

Nærare opplysningar om stillinga kan ein få ved å vende seg til Thomas Eeg, e-post Thomas.Eeg@uib.no tlf. +47 55 589583

Kvalifikasjonar og eigenskapar:

- Søkjarar må ha oppnådd norsk ph.d.-grad eller tilsvarande utdanning innanfor rettsvitskap eller ha levert doktoravhandlinga si til vurdering innan søknadsfristen er ute. Det er ein føresetnad at doktorgraden er oppnådd før tilsetjing kan skje.
- Søkjar må kunne arbeide sjølvstendig, strukturert og ha gode samarbeidsevner.
- Søkjar må kunne nytte engelsk skriftleg og munnleg.
- Søkjar må ha gode norskkunnskapar.

Vi kan tilby:

- Eit godt og fagleg utfordrande arbeidsmiljø
- Medlemsskap i Statens pensjonskasse
- Stilling i ei inkluderande arbeidslivsverksemd (IA-verksemd)
- Gode velferdsordningar
- Løn etter lønssteg 72 (kode 1109/lønsramme 24) i lønsregulativet til staten ved tilsetjing. Dette utgjer ei brutto årsløn på kr 640.700,-. For særleg kvalifiserte søkjarar kan det verte aktuelt å vurdere høgare løn.

Her kan du lese meir om kva UiB kan tilby: http://www.uib.no/hr/74687/hva-kan-universitetet-tilby-sine-medarbeidere

Søknaden skal innehalde:

- Ei kort utgreiing om søkjaren sine forskingsinteresser og motivasjonen for å søkje stillinga, samt tidspunkt for når søkjar kan byrja i stillinga.
- Ei prosjektskisse
- Namn og kontaktopplysningar til to referansepersonar, ein av desse må vere hovudrettleiaren frå doktorgradsutdanninga
- CV
- Attesterte kopiar av vitnemål og relevante attestar (søkjarar med utanlandsk utdanning må leggje ved både vitnemål på originalspråket og autoriserte omsetjingar)
- Liste over vitskaplege arbeid (publikasjonsliste)
- Publikasjonar, vitskaplege/faglege arbeid du ønskjer at det skal takast omsyn til ved vurderinga

Søknad og vedlegg med attesterte omsetjingar til engelsk eller eit skandinavisk språk må lastast opp i JobbNorge via link på denne sida «Søk stillingen».

Generell informasjon:

Praktiske spørsmål kring søknadsprosessen kan rettast til seniorkonsulent Synne Alne, e-post: synne.alne@uib.no eller tlf. 55 58 93 20.

Den statlege arbeidsstyrken skal i størst mogleg grad spegle mangfaldet i befolkninga. Det er eit personalpolitisk mål å få ei balansert alders- og kjønnssamansetning. Personar med innvandrarbakgrunn og personar med nedsett funksjonsevne vert oppmoda om å søkje stillinga.

Universitetet i Bergen nyttar meirinnsyn ved tilsetjing i vitskaplege stillingar.
Opplysningar om søkjaren kan bli gjort offentlege sjølv om søkjaren har oppmoda om ikkje å bli ført på søkjarlista. Dersom oppmodinga ikkje blir teke til følgje, skal søkjaren varslast om dette.
Den som vert tilsett må rette seg etter dei retningsliner som til kvar tid gjeld for stillinga.

Det kan bli aktuelt å gjennomføre intervju ved tilsetjing i stillinga.
Nærare om tilsettingsprosessen her.

Søknadsfrist: 08.06.2016

Søknaden skal merkast: 2016/4651

Jobbnorge-ID: 125353, Søknadsfrist: 08.06.2016, Intern ID: 2016/4651

Universitetet i Bergen
Det juridiske fakultet

Førstekonsulent (studiekonsulent)

Ved Det juridiske fakultet er det ledig ei fast stilling som studiekonsulent / førstekonsulent tilknytt Studieseksjonen.

Stillinga har hovudvekt på studieadministrativt arbeid knytt til undervisning og eksamen ved eit av dei fem studieåra i masterprogrammet i rettsvitskap. Til stillinga ligg det også å rettleie studentar som ønskjer utveksling og godkjenne emne frå utanlandske universitet.

Meir om aktuelle arbeidsoppgåver
Arbeidet omfattar studieadministrative driftsoppgåver, informasjonsarbeid, administrativ rutineutvikling, saksbehandling av studiesaker, studierettleiing og evalueringar. Stillinga inneber mykje kontakt med studentar, vitskapleg tilsette og eksterne undervisarar.

Stillinga er knytt til både studieårsgruppa og internasjonaliseringsgruppa i studieseksjonen.

Den som vert tilsett kan også få andre studieadministrative oppgåver.

Litt om arbeidsplassen
Det juridiske fakultet er blant dei leiande forskingsmiljøa i Norden innan strafferett, straffeprosess og politirett. Fakultetet har også sterk kompetanse innan sentrale formuerettslege fag, forvaltningsrett, internasjonal privatrett, rettsteori og rettsfilosofi. Det 5-årige masterprogrammet i rettsvitskap med ca. 2 300 studentar er det 3. mest populære av alle utdanningar i Noreg. I 2015 hadde 52 % av dei ferdig utdanna juristane frå fakultetet utveksling som del av mastergraden i rettsvitskap. Sidan våren 2012 har fakultetet tatt i bruk stadig fleire digitale hjelpemiddel som pedagogiske verktøy i utdanninga og til å fremme forskingsformidling. Frå hausten 2015 blir alle eksamenar gjennomførte digitalt.

Studieseksjonen bidreg til å utdanne framtidas juristar og ivareta fakultetet sitt samfunnsoppdrag gjennom effektiv, etterrettelig og etisk bevisst administrasjon, forvaltning og utvikling. Studieseksjonen følgjer studentane frå rekrutteringsprosess til dei er ferdig utdanna juristar. Det inneber mellom anna informasjonsarbeid, studieadministrasjon, saksbehandling, kvalitetssikring og -utvikling, studentmobilitet og internasjonalt samarbeid. Det er eit kontinuerleg fokus på å vidareutvikle kvalitet i studiet og på å forbetre og effektivisere interne prosessar og rutinar i seksjonen. Seksjonen yter støtte til fagleg leiing ved fakultetet. Seksjonen tel om lag 17 medarbeidarar.

For meir informasjon om fakultetet, studieseksjonen og studieprogram, sjå http://www.uib.no/jur

Utfyllande opplysningar om stillinga kan ein få ved å vende seg til:

- Seksjonssjef, studieseksjonen Christine Stoltz Olsvik, mobil: 911 47 401, e-post: christine.olsvik@uib.no
- Nestleiar, studieseksjonen Nina Østensen, mobil 480 56 605, e-post: nina.ostensen@uib.no

Kvalifikasjonar

- høgre utdanning helst på masternivå. Det er ikkje naudsynt med juridiske emne i graden. Kandidatar frå alle relevante fagområde vert oppmoda til å søkje
- relevant praksis. Det er ein føremon med erfaring frå studieadministrativt arbeid, saksbehandling og prosjektarbeid. Erfaring frå organisasjonsarbeid og servicearbeid kan også være relevant
- internasjonal erfaring, til dømes frå internasjonale organisasjonar eller utveksling
- kjennskap til universitets- og høgskulesektoren, samt offentleg forvaltning er ein føremon
- god administrativ IT-kompetanse
- kan nytte begge målformer (norsk arbeidsspråk)
- svært gode engelskkunnskapar munnleg og skriftleg, og gjerne eit tredje språk

Personlege eigenskapar

- evne til sjølvstendig oppfølging og effektiv gjennomføring av arbeidsoppgåver
- evne til prioritering og god orden
- ansvarsbevisst, fleksibel og initiativrik
- gode kommunikasjons- og samarbeidsevner

Relevant praksis, internasjonal erfaring og personlege eigenskapar naudsynte for stillinga vil bli særskild vektlagd.

Vi kan tilby

- stilling i ein dynamisk organisasjon med fokus på utvikling
- allsidige oppgåver og sjølvstendig ansvar
- hyggelege kollegaer og eit godt og inkluderande arbeidsmiljø
- løn som førstekonsulent etter lønssteg 47 - 53 (kode 1408/LR 21) i det statlege lønsregulativet, avhengig av tenesteansiennitet og kvalifikasjonar. Dette utgjer for tida kr. 410 500 - 452 400). For særleg godt kvalifiserte søkjarar kan ein vurdere høgare løn
- medlemsskap i Statens pensjonskasse
- fleksibel arbeidstid og gode velferdsordningar, mellom anna trening i arbeidstida

Her kan du lese meir om kva UiB kan tilby:http://www.uib.no/poa/74687/hva-kan-universitetet-tilby-sine-medarbeidere

Generell informasjon
Den som vert tilsett må rette seg etter dei retningslinjene som til ein kvar tid gjeld for stillinga.

Den statlege arbeidsstyrken skal i størst mogleg grad spegle mangfaldet i befolkninga. Det er eit personalpolitisk mål å få ei balansert alders- og kjønnssamansetning. Personar med innvandrarbakgrunn og personer med nedsett funksjonsevne blir oppmoda om å søkje stillinga.

Opplysningar om søkjaren kan bli gjort offentlege sjølv om søkjaren har oppmoda om ikkje å bli ført på søkjarlista. Dersom oppmodinga ikkje blir teke til følgje, skal søkjaren varslast om dette.

Nærare om tilsettingsprosessen her.

Kopi av vitnemål og attestar skal berre sendast dersom du får melding om det.

Søknadsfrist: 17. 02.2016
Intern-ID: 16/1539

Jobbnorge-ID: 121699, Søknadsfrist: 17.02.2016

Universitetet i Bergen
Det juridiske fakultet

Førstekonsulent (studiekonsulent)

Ved Det juridiske fakultet er det ledig ei fast stilling som studiekonsulent / førstekonsulent tilknytt Studieseksjonen.

Stillinga har hovudvekt på studieadministrativt arbeid knytt til undervisning og eksamen ved eit av dei fem studieåra i masterprogrammet i rettsvitskap.

Meir om aktuelle arbeidsoppgåver
Arbeidet omfattar studieadministrative driftsoppgåver, saksbehandling av studiesaker, informasjonsarbeid, administrativ rutineutvikling, studierettleiing og evalueringar. Stillinga inneber mykje kontakt med studentar, vitskapleg tilsette og eksterne undervisarar.

Stillinga er knytt til studieårsgruppa i studieseksjonen.

Den som vert tilsett kan også få andre studieadministrative oppgåver.

Litt om arbeidsplassen
Det juridiske fakultet er blant dei leiande forskingsmiljøa i Norden innan strafferett, straffeprosess og politirett. Fakultetet har også sterk kompetanse innan sentrale formuerettslege fag, forvaltningsrett, internasjonal privatrett, rettsteori og rettsfilosofi. Det 5-årige masterprogrammet i rettsvitskap med ca. 2 300 studentar er det 3. mest populære av alle utdanningar i Noreg. I 2015 hadde 52 % av dei ferdig utdanna juristane frå fakultetet utveksling som del av mastergraden i rettsvitskap. Sidan våren 2012 har fakultetet tatt i bruk stadig fleire digitale hjelpemiddel som pedagogiske verktøy i utdanninga og til å fremme forskingsformidling. Frå hausten 2015 blir alle eksamenar gjennomførte digitalt.

Studieseksjonen bidreg til å utdanne framtidas juristar og ivareta fakultetet sitt samfunnsoppdrag gjennom effektiv, etterrettelig og etisk bevisst administrasjon, forvaltning og utvikling. Studieseksjonen følgjer studentane frå rekrutteringsprosess til dei er ferdig utdanna juristar. Det inneber mellom anna informasjonsarbeid, studieadministrasjon, saksbehandling, kvalitetssikring og -utvikling, studentmobilitet og internasjonalt samarbeid. Det er eit kontinuerleg fokus på å vidareutvikle kvalitet i studiet og på å forbetre og effektivisere interne prosessar og rutinar i seksjonen. Seksjonen yter støtte til fagleg leiing ved fakultetet. Seksjonen tel om lag 17 medarbeidarar.

For meir informasjon om fakultetet, studieseksjonen og studieprogram, sjå http://www.uib.no/jur

Utfyllande opplysningar om stillinga kan ein få ved å vende seg til:

- Seksjonssjef, studieseksjonen Christine Stoltz Olsvik, mobil: 911 47 401, e-post: christine.olsvik@uib.no
- Nestleiar, studieseksjonen Nina Østensen, mobil 480 56 605, e-post: nina.ostensen@uib.no

Kvalifikasjonar

- høgre utdanning helst på masternivå. Det er ikkje naudsynt med juridiske emne i graden. Kandidatar frå alle relevante fagområde vert oppmoda til å søkje
- relevant praksis. Det er ein føremon med erfaring frå studieadministrativt arbeid, saksbehandling og prosjektarbeid. Erfaring frå organisasjonsarbeid og servicearbeid kan også være relevant
- kjennskap til universitets- og høgskulesektoren, samt offentleg forvaltning er ein føremon
- god administrativ IT-kompetanse
- kan nytte begge målformer (norsk arbeidsspråk)
- gode engelskkunnskapar munnleg og skriftleg

Personlege eigenskapar

- evne til sjølvstendig oppfølging og effektiv gjennomføring av arbeidsoppgåver
- evne til prioritering og god orden

- ansvarsbevisst, fleksibel og initiativrik
- gode kommunikasjons- og samarbeidsevner

  Relevant praksis og personlege eigenskapar naudsynte for stillinga vil bli særskild vektlagd.

Vi kan tilby

- stilling i ein dynamisk organisasjon med fokus på utvikling
- allsidige oppgåver og sjølvstendig ansvar
- hyggelege kollegaer og eit godt og inkluderande arbeidsmiljø
- løn som førstekonsulent etter lønssteg 47 - 53 (kode 1408/LR 21) i det statlege lønsregulativet, avhengig av tenesteansiennitet og kvalifikasjonar. Dette utgjer for tida kr. 410 500 - 452 400). For særleg godt kvalifiserte søkjarar kan ein vurdere høgare løn
- medlemsskap i Statens pensjonskasse
- fleksibel arbeidstid og gode velferdsordningar, mellom anna trening i arbeidstida

Her kan du lese meir om kva UiB kan tilby: http://www.uib.no/poa/74687/hva-kan-universitetet-tilby-sine-medarbeidere

Generell informasjon
Den som vert tilsett må rette seg etter dei retningslinjene som til ein kvar tid gjeld for stillinga.

Den statlege arbeidsstyrken skal i størst mogleg grad spegle mangfaldet i befolkninga. Det er eit personalpolitisk mål å få ei balansert alders- og kjønnssamansetning. Personar med innvandrarbakgrunn og personer med nedsett funksjonsevne blir oppmoda om å søkje stillinga.

Opplysningar om søkjaren kan bli gjort offentlege sjølv om søkjaren har oppmoda om ikkje å bli ført på søkjarlista. Dersom oppmodinga ikkje blir teke til følgje, skal søkjaren varslast om dette.

Nærare om tilsettingsprosessen her.

Kopi av vitnemål og attestar skal berre sendast dersom du får melding om det.

Søknadsfrist: 17.02.2016
Intern-ID: 16/1540

Jobbnorge-ID: 121702, Søknadsfrist: 17.02.2016

Periodisering av emneevaluering.

Ved Det juridiske fakultet har vi praktisert emneevaluering hver gang emnet tilbys – det vil i praksis si hvert år. På denne måten har vi kunnet fange opp avvik og forslag, og fortløpende vurdere behovet for endringer.

Evalueringen gjøres etter en innarbeidet modell som har utgangspunkt i en UiB-norm. Evalueringene presenteres for studieutvalget, som gir en uttalelse, og deretter publiseres evalueringene i studiekvalitetsbasen[1] som er felles for UiB men med fakultetsvise registreringer.

UiB-normen for emneevaluering er nedfelt i Kvalitetshandboka,[2] der kapittel 13 er viet evaluering av undervisningstiltak og studietilbud. Om emneevaluering heter det i kapittel 13.1:

> Minst 1/3 av dei emna som det til kvar tid vert undervist i, skal verte evaluert kvart år. Det einskilde fakultetet avgjer kva for emne som skal evaluerast for eitt studieår om gongen, medan emneansvarleg, i samarbeid med studieadministrasjonen, står for planlegging og gjennomføring av evalueringa.
>
> Emneevalueringar skal minst omfatte
> - studentevaluering av emnet, gjerne som undervegsevaluering
> - ei vurdering av om framdrift og opplegg for emnet er i samsvar med dei fastsette måla, kommentarar til studentevalueringa og eventuelle andre former for evaluering, og forslag til tiltak for vurdering av samanhengen mellom fastsett læringsutbyte og undervisnings- og vurderingsformene i emnet
> - omtale av arbeidet med oppfølging av tidlegare evalueringar
>
> Hovudresultata frå studentevalueringane skal verte gjort kjende for studentane gjennom emne- og programrapportar i Studiekvalitetsbasen.
> Fakulteta kan fastsetje at andre forhold og spørsmål og vert vurderte under emneevalueringa, til dømes korleis emnet fungerer i ulike studieprogram. Større endringar i studieplanen for eit emne bør verte fulgt opp med ei evaluering ved første høve. Så langt det er praktisk gjennomførbart, skal alle emne verte evaluerte minst ein gong kvart 3. år.
> Den emneansvarlege skal syte for at det vert utarbeidd ein rapport etter at eit emne er evaluert. Instituttet, faggruppa og/eller fakultetet utarbeider ein samla rapport om alle evaluerte emne, normalt etter kvart semester.
> Rapportane skal syne tiltak og handlingar som kan føre til forbetring og vidareutvikling av studiekvaliteten, og kva konsekvensar arbeidet med utdanningskvalitet har for prioriteringar og ressursstyring. Fakultetet fastset sjølv nærmare fristar for rapporteringane.

Den årlige evalueringen begrenser seg selv i omfang. For det første er det grenser for hvor mye som kan avdekkes av evalueringen i et emne som har vært tilbudt jevnlig, etter samme mal, over lengre tid. For det andre er det grenser for hvor dypt man kan gå inn i materien når det skal gjøres hvert år. Årlig evaluering har utvilsomt vært nyttig i den perioden vi etablerte nåværende studiemodell. Modellen representerte store endringer fra tidligere, og det var av stor betydning å kunne påse at alle elementene som skal spille sammen for å realisere målsetningene med den nye modellen, faktisk fungerte.

Vi kan nå trygt gå ut fra at den innholdsmessige og organisatoriske siden av 2003-modellen er godt etablert. Vi kan løsrive oss fra den hyppige overvåkningen som ligger i dagens evalueringsmodell. Studiedekanen og studieseksjonen har kommet til at det kan være ønskelig å gå over til sjeldnere emneevaluering. En slik endring vil gi større mulighet til å gjøre en mer inngående vurdering av innhold, struktur og gjennomføring av de respektive emnene egenskaper. Evalueringen skal selvsagt utformes slik at den ikke kommer i konflikt med den faglige friheten som er nedfelt i universitets- og

---

[1] https://kvalitetsbasen.app.uib.no/

[2] http://www.uib.no/filearchive/kvalitetshandboka_2013.pdf

høyskoleloven § 1-5 nr. 4. Det følger av denne bestemmelsen at "Den som gir undervisning ved institusjon under denne lov har et selvstendig faglig ansvar for innhold og opplegg av denne innenfor de rammer som institusjonen fastsetter eller som følger av lov eller i medhold av lov." Et annet hensyn er at vi skal bruke mindre ressurser på rene rutineøvelser der uttellingen i studiekvalitet eller annen måloppnåelse trolig står i et visst misforhold til innsatsen.

Kravet fra UiB er at 1/3 av emnene som tilbys skal evalueres hvert år. Vedlagt her er en matrise som viser hvordan en slik periodisering kan implementeres hos oss.

I tabellen under er alle emnene fordelt på de tre årene hver evalueringsperiode omfatter. Første gang vi har år 1 og år 2, gjøres selve evalueringen etter gjeldende mal, ettersom man ikke har noe historikk å «grave» i. Fra og med år 3 gjøres en grundigere evaluering der årene fra sist evaluering sees i sammenheng.

Kvalitetshåndboken setter opp tre momenter som er minimumskravene til emneevaluering:

Studentevaluering av emnet, gjerne som underveisevaluering.

For å sikre at vi fanger opp alle uregelmessigheter som med rimelighet kan tenkes å oppstå underveis i kurset og i de mellomliggende årene, foreslås en enkel studentevaluering basert på nettskjema de mellomliggende årene.

Resultatene fra disse årlige nettbaserte studentevalueringene inngår i den grundigere evalueringen av emnet som gjøres hvert tredje år. Dette året gjennomføres studentevalueringen med referansegrupper etter dagens modell. Dersom studentene selv ønsker å gi systematisk nettbasert tilbakemelding også i «evalueringsårene», kan de selv iverksette og administrere slike undersøkelser og melde resultatene inn i den periodiske evalueringen.

Vurdering av framdrift og opplegg for emnet. Kvalitetshåndboken omtaler dette slik: «ei vurdering av om framdrift og opplegg for emnet er i samsvar med dei fastsette måla, kommentarar til studentevalueringa og eventuelle andre former for evaluering, og forslag til tiltak for vurdering av samanhengen mellom fastsett læringsutbyte og undervisnings- og vurderingsformene i emnet».

Dette punktet antas å omfatte det vi i den grundigere emneevalueringen hvert tredje år vil legge hovedvekten på: En analyse av

- emnets læringsmål
- undervisningstiltakene i relasjon til læringsmålene, herunder vurdering av obligatoriske arbeidskrav
    - her vil det være naturlig å inkludere en evaluering også av lærekreftene
- prøvingsform(er) i relasjon til læringsmål og undervisning
    - her vil det være naturlig å inkludere en evaluering også av sensurordning/klagesensur og av sensorene

Her vil også inngå statistiske data med tall for gjennomføring:

- møtt til eksamen
- karakterstatistikk
- gjentak
- avbrutt eksamen
- ikke oppnådd eksamensrett

- sensurklager med karakterstatistikk

<u>Omtale av arbeidet med oppfølging av tidligere evalueringer</u>.

Her vil det være naturlig å trekke enda lengre linjer enn de tre årene evalueringen gjelder for, med særlig vekt på de eventuelle tiltakene som har vært satt i verk etter forrige evaluering.

Vedtaksforslag:

Emneevalueringen ved Det juridiske fakultet legges om til en treårssyklus, med implementering som foreslått.

Modellen for evaluering skal oppfylle kravene i Kvalitetshåndboken.

Vedlegg – forslag til periodisering

	År 1	År 2	År 3
EXFAC Juridisk forprøve		H	
JUS111 Forvaltningsrett I	V		
JUS112 Arve- og familierett			V
JUS113 Kontraktsrett I	V		
JUS114 Juridisk metode			V
JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner	V		
JUS122 Erstatningsrett		H	
JUS123 Forvaltningsrett II		V	
JUS124 Tingsrett			H
JUS131 Kontraktsrett II	H		
JUS132 Pengekravsrett			H
JUS133 Rettskilde- og metodelære		V	
JUS134 Rettshistorie og komparativ rett			V
JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter	V		
JUS241 Strafferett	H		
JUS242 Rettergang		V	
JUS243 Alminnelig formuerett			V
	4V-2H	**3V-2H**	**4V-2H**
Spesialemner høst (27)			
JUS251-1-A / Arbeidslivets rett*	H		
JUS251-2-A / Grunnleggende arbeidsrett	H		
JUS251-2-B / Arbeidsrett fordypning	H		
JUS253-2-A / Kommunalrett	H		
JUS254-2-A / Politirett	H		
JUS255-2-A / Påtalerett	H		
JUS256-2-A / Skatterett I	H		
JUS256-2-B / Skatterett II	H		
JUS257-2-A / Grunnleggande selskapsrett	H		
JUS258-2-B / Competition Law		H	
JUS259-2-A / Internasjonal privatrett		H	
JUS260-2-A / Design- og patentrett		H	
JUS260-2-B / Opphavsrett		H	
JUS260-2-C / Kjenneteiknsrett		H	
JUS260-2-D / Marknadsføringsrett		H	
JUS261-2-A / Konfliktmekling		H	
JUS265-2-A / Planrett*		H	
JUS270-2-A / Economic Analysis of Law		H	
JUS271-2-B / Comparative Energy Law			H
JUS276-2-A / Human Rights Law: Special Focus on Economic, Social and Cultural Rights			H
JUS278-2-A / Comparative Private Law			H
JUS280-2-A / Alternative Dispute Settlements			H

JUS281-2-A / Comparative Constitutional Law			H
JUS285-2-A / EU and EEA Public Procurement Law			H
JUS287-2-A / EU and EEA Commercial Law			H
JUS288-2-A / International Criminal Law			H
JUS289-2-A / International Civil Procedure			H
Spesialemner vår (21)			
JUS250-2-A / Velferdsrett	V		
JUS250-2-B / Autonomi og tvang i helse- og sosialsektoren	V		
JUS250-2-C / Human Rights and the Welfare State	V		
JUS257-2-A / Grunnleggande selskapsrett	V		
JUS257-2-B / Aksjeselskapsrett - fordjuping	V		
JUS258-2-A / Norsk konkurranserett	V		
JUS262-2-A / Trygderett		V	
JUS264-2-A / God forvaltningsskikk: Etikk, kommunikasjon og konfliktforståelse i forvaltningen		V	
JUS271-2-A / Energy Law		V	
JUS272-2-A / American Law		V	
JUS273-2-A / Legal Philosophy		V	
JUS273-2-C / Law and Justice		V	
JUS274-2-A / Comparative Company Law & Economics 1: Theory and Structure	V		
JUS276-2-B / European Civil and Political Human Rights		V	
JUS277-2-A / Introduction to Copyright Law			V
JUS277-2-B / International Copyright Law			V
JUS282-2-A / International Business Contracts: Structures, Negotiation, Conflict Avoidance and Resolution			V
JUS283-2-A / Arbitration Theory and Practice			V
JUS286-2-A / Constitution and politics			V
JUS290-2-A / Common and Civilian Influence in a Mixed Legal System			V
JUS291-2-A / EU and EEA State Aid Law			V
	9H-7V	9H-7V	9H-7V

Sak 32/16 -4

UNIVERSITETET I BERGEN

Den sentrale klagenemnd
årsmelding 2015

Innhold

Generelt om klagenemnda 3

Sammensetningen av klagenemnda 2015 3

Saker i klagenemnda 2015 4

Klagesaker 4

Fuskesaker 5

Antall saker tidligere år – utviklingen 5

Merknader 6

Advokatutgifter 6

Sak om eksamensfusk i Høyesterett – staten v/UiB frifunnet 7

Generelt om klagenemnda

Etter universitets- og høyskoleloven § 5-1 plikter UiB å opprette ei klagenemnd. Arbeidsområdet for klagenemnda ved UiB er, i likhet med de fleste andre institusjonene, klager over enkeltvedtak fra studentene, fuskesaker mot studentene og visse andre typer disiplinærsaker. Arbeidsområdet og arbeidsformen for klagenemnda er regulert i "Regler for Den sentrale klagenemnd ved Universitetet i Bergen», som finnes her:

http://regler.uib.no/regler/Del-1-Overordnede-rammer/1.4-Regler-om-nemnder-og-utvalg/Den-sentrale-klagenemnd-Lovpaalagt-organ

Sammensetningen av klagenemnda 2015

Nemnda avholdt ti møter i 2015 med følgende sammensetning:

Tingrettsdommer Beate Blom, leder
(Vara: tingrettsdommer Berit Sangolt)

Professor Tanja Barth
(Vara: professor Ståle Pallesen)

Førsteamanuensis Espen Gamlund
(Vara: professor Anders Arne Johansson)

Studentrepresentanter med funksjonstid vårsemesteret 2015

Thea Sofie Grastveit
(Vara: Ida Bring Løberg)

Sindre Dueland
(Vara: Øydis Lebiko)

Studentrepresentanter med funksjonstid høstsemesteret 2015

Lise Strandenæs
(Vara: Eivind Brandt)

Carl Henrik Andersson
(Vara: Arne Bendik Rekve)

Sekretariatet for nemnda har bestått av førstekonsulent Maud Hansen (førstekonsulent Ingvild Nilssen som vikar fra mars), rådgiver Marianne Seim og seniorrådgiver Per Gunnar Hillesøy. De to sistnevnte begynte i nye stillinger tidlig i høstsemesteret, og seniorkonsulent Magnus Wiig begynte som ny sekretær fra og med september.

Saker i klagenemnda 2015

Nemnda behandlet totalt 82 saker i 2015, mot 81 i 2014. Tabellen gir en oversikt over utfall per sakstype slik disse er fordelt på fakultetene, Studieadministrativ avdeling og Universitetsbiblioteket.

Sakstype, fakultet	Avviste klager	Fusk, annullering	Fusk, utestenging 1 semester	Fusk, utestenging 2 semester	Fusk, henlagt (frifunnet)	Klager, medhold	Klager, ikke medhold	**Totalt saker per fakultet**
JUR	0	12	1	0	1	6	12	**32**
PSY	0	1	1	0	0	1	12	**15**
MN	0	0	0	0	0	0	9	**9**
MOF	0	0	0	1	1	0	1	**3**
HF	0	2	5	0	0	0	7	**14**
SV	0	0	2	0	1	2	1	**6**
SA	0	0	0	0	0	0	2	**2**
UB*	1	0	0	0	0	0	0	**1**
Totalt	**1**	**15**	**9**	**1**	**3**	**9**	**44**	**82**

* Universitetsbiblioteket sendte en klagesak til nemnda, men denne ble avvist.

Det juridiske fakultet hadde også i 2015 det høyeste antallet saker, etterfulgt av Det psykologiske fakultet og deretter Det humanistiske fakultet. Fordelingen av saker per fakultet var omtrent lik i 2014.

Klagesaker

Klagesaker er saker hvor en student har klaget på et enkeltvedtak truffet av institusjonen. Enkeltvedtaket kan for eksempel være avslag på søknad om tilrettelegging til eksamen, avslag på søknad om permisjon, avslag på ulike dispensasjonssøknader, vedtak om tap av eksamensrett eller tap av studierett og lignende.

Nemnda behandlet 54 klagesaker i 2015, mot 50 i 2014. Av sakene i 2015 var det én som ble avvist, ni som resulterte i at klageren fikk medhold, og 44 hvor klageren ikke fikk medhold. Det innebærer at ca. 17 % av klagene ble gitt medhold.

I årene 2011 til 2014 var de tilsvarende, avrundede tallene henholdsvis 10 %, 15 %, 21 % og 10 %, som gir et snitt på 14,4 %. Inklusive tallene fra 2015, er gjennomsnittet for andelen klager som får medhold 14,6 %.

Klagenemndas avgjørelser i klagesaker kan ikke påklages etter forvaltningsloven fordi klagenemnda er klageinstansen i saken. Klagenemndas avgjørelse kan derimot vurderes av Sivilombudsmannen etter henvendelse fra studenten. Sivilombudsmannen kan komme med anbefalinger til hvordan saken skal håndteres, og forventer at anbefalingene følges selv om de ikke er direkte rettslig bindende. I 2015 ble ingen avgjørelser fra klagenemnda brakt inn for ombudsmannen.

Fuskesaker

Fuskesaker er saker om mistanke om fusk etter universitets- og høyskoleloven §§ 4-7 (annullering) og 4-8 (utestenging). I 2015 behandlet nemnda 28 slike saker, og konstaterte at studenten hadde fusket i 25 av disse. Annullering er den vanligste reaksjonen i fuskesakene, etterfulgt av annullering og utestenging i ett semester. To av de 25 vedtakene ble påklaget til Felles klagenemnd. Felles klagenemnd opprettholdt begge vedtakene.

Antall saker tidligere år – utviklingen

Utviklingen i antall klagesaker siden 2007 ser slik ut:

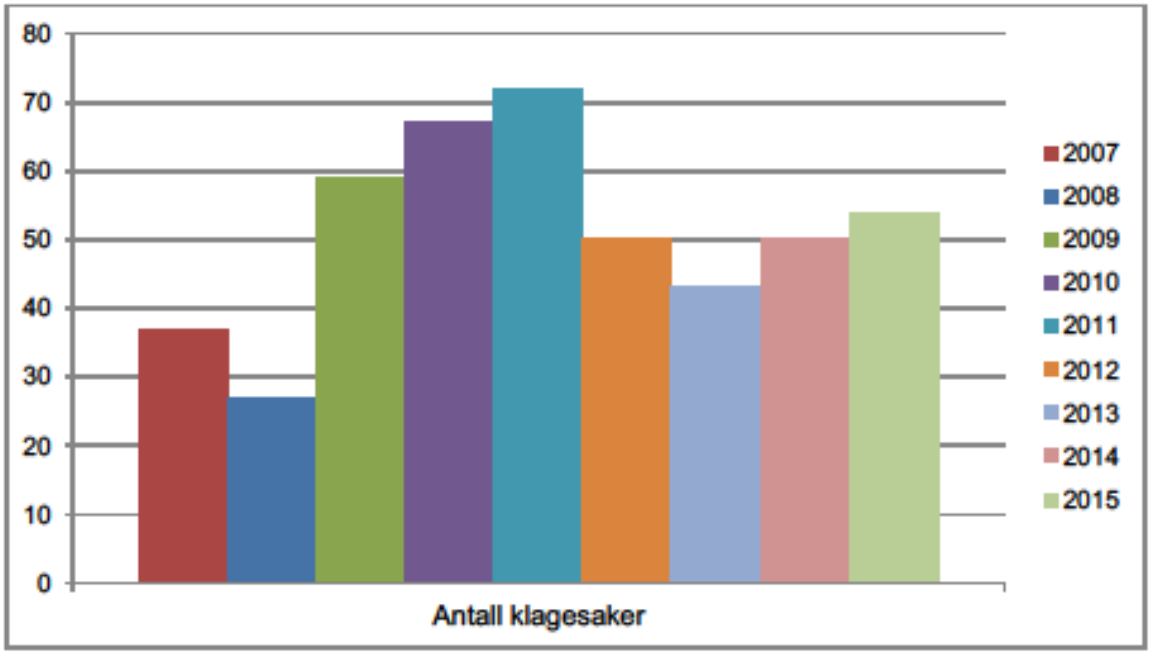

Utviklingen i antall fuskesaker siden 2007:

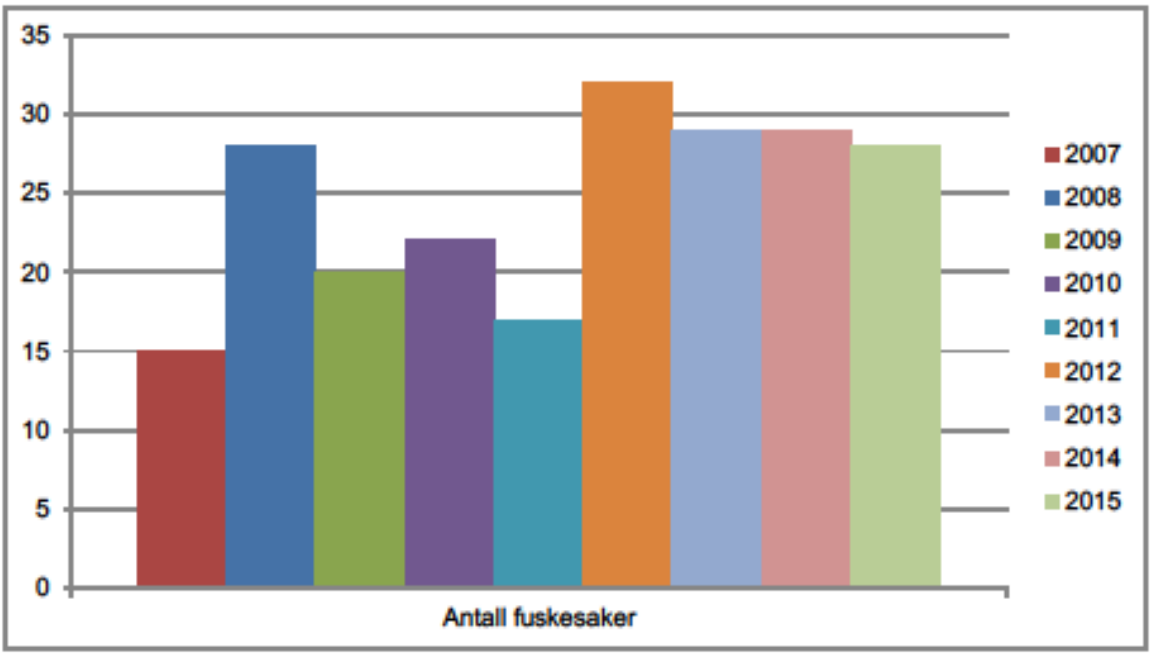

Merknader

Antall saker og arbeidsmengde

På grunn av lave absolutte tall vil små endringer gi store utslag i diagrammene over. Dette er særlig synlig i tallene frem til 2012. I årene etter 2012 har antallet saker for nemnda vært relativt stabilt, men fortsatt høyt.

Nemnda vil likevel advare mot å ta antallet fuskesaker som er behandlet som en sikker indikasjon på hvor mye studentfusk det er ved UiB.

Det høye antallet saker innebærer at både sekretariatet og nemndas medlemmer må bruke mye tid og ressurser på nemndsarbeidet. Sekretariatet var besatt med to saksbehandlere i mesteparten av 2015, men ingen av de to saksbehandlerne kan bruke hele sin tid til nemndsarbeidet. Med et vedvarende høyt antall fuskesaker, er arbeidet med å forberede saker og behandlingen i nemnda krevende. Nemnda vil også påpeke, i år som før, at den er avhengig av både effektivitet og kvalitet i sin saksbehandling for å kunne opprettholde tilliten som den må ha.

Øvrig

Årsrapporten for 2014 omtalte kort en endring i universitets- og høyskoleloven. Tidligere behandlet politiattestnemnda saker om mulig utestenging når en student har merknader på politiattest. Etter endringen er det derimot de institusjonelle klagenemndene som er førsteinstans i slike saker. I 2014 behandlet nemnda to slike saker, mot ingen i 2015. Denne endringen har følgelig ikke medført nevneverdig økning i antallet saker for klagenemnda ved UiB.

Nemnda har heller ikke behandlet saker tilknyttet ph.d.-forskriften i 2015.

Advokatutgifter

Etter uhl. § 4-8 (5) har studenter som får reist en sak som gjelder mistanke om fusk mot seg, rett til å bruke advokat på universitetets regning. I 2015 betalte UiB ut i overkant av 120 000 kroner til advokater i fuskesaker, som er en betydelig reduksjon sammenlignet med året før. I 2014 var advokatutgiftene omtrent 1 450 000 kroner. Det høye beløpet i 2014 skyldes først og fremst at universitetet betalte sakskostnadene til to studenter som fremmet sakene sine for tingretten etter å ha blitt utestengt på grunn av fusk.

I 2013 betalte universitetet ut omtrent 910 000 kroner i advokatutgifter. Også deler av disse utbetalingene var knyttet til fuskesakene som ble behandlet i domstolene.

I 2015 var studentene representert av advokat i åtte av fuskesakene, og tre av klagesakene. Av de tre klagesakene, var det én student som ikke fikk medhold, og to som fikk medhold. Studenter har som hovedregel ikke rett til å få dekket sakskostnadene sine dersom de ikke får medhold i klagen. De som får medhold, kan få sakskostnadene dekket etter nærmere regler i forvaltningsloven § 36. Sakene hvor studentene fikk medhold, hadde såpass særegne faktum at de ikke umiddelbart kan tas til inntekt for at klagesaker oftere fører frem når studenten er representert av advokat.

Sak om eksamensfusk i Høyesterett – staten v/UiB frifunnet

Årsmeldingen for 2014 omtalte dommen fra Gulating lagmannsrett hvor en student fikk medhold i at han ikke hadde fusket på eksamen. Lagmannsrettens konklusjon var at studentens handlinger falt utenfor fuskebegrepet, fordi det ikke var påvist regelbrudd som direkte kunne knyttes til uredelig eller uhederlig atferd som var egnet til å gi en uberettiget fordel ved bedømmelsen av eksamensprestasjonen.

Dommen ble anket til Høyesterett, som behandlet saken høsten 2015. I dommen ble staten ved Universitetet i Bergen frifunnet, som innebærer at det opprinnelige vedtaket fra Den sentrale klagenemnd i 2012 er gyldig. Høyesterett fant det tilstrekkelig for å konstatere fusk etter uhl. § 4-7 at «kandidaten har overtrådt de handlingspliktene som følger av reglene», og viste deretter til UiB-forskriften og fakultetet sine utfyllende regler. Videre slår retten fast at lovens begrep «fusk» ikke innebærer et krav om uredelig eller uhederlig atferd, ettersom en slik tolkning ville ha medført å innfortolke et subjektivt skyldelement i tillegg til skyldkravene forsett og grov uaktsomhet. Tolkningen ville i tilfelle ha vært i strid med intensjonen bak tilføyelsen av grov uaktsomhet som skyldkrav i fuskebestemmelsen. Referansen til dommen er Rt. 2015 s. 995.

<u>Merknad fra studieseksjonen:</u>

Nærmere om sakene fra Det juridiske fakultet

Studieutvalget og fakultetsstyret mottar periodisk rapportereing om våre saker i Den sentrale klagenemnden. Der inngår tilgang på sakene i fulltekst (anonymisert).

I forbindelse med årsrapporten kan det likevel være av interesse å oppsummere sakstyper og utfall i «våre» saker i 2015:

<u>Saker fra JUS i alt: 32</u>
Klagesaker: 18
Medhold: 6[1], hvorav 1 delvis medhold
Ikke medhold: 12

1

- Studierett: Studenten har utvist en del aktivitet i det siste, og det er ikke mye som gjenstår av studiet.
- Studierett: Nemnden tilla studentens helsetilstand en annen betydning og vekt enn fakultetet.
- Formell klage over sensurklagevedtak: Saksbehandlingsfeil. Klagevedtaket ble opphevet, ikke ny sensur.
- Studierett: Nye opplysninger / ny utvikling i saken.
- Veiledningstid til masteroppgave: Innvilget mer tid – helsemessige betraktninger. Fakultetet har endret sitt regelverk og praksis som følge av vedtaket.
- Frivillig gjentak av eksamen – delvis medhold: Medhold (grunnet i helsemessige forhold) der bare tregangersregelen stoppet gjentak, ikke der også emnesperren gjorde seg gjeldende.

Fuskesaker: 14

- Tekstfusk: 9
  - 1 henlagt[2]
  - 1 annullert kursgodkjenning og eksamen + utestesngelse
  - 7 annullert kursgodkjenning og eventuelt eksamen
- Eksamensfusk: 5
  - 5 annullert eksamen

På ett punkt har fakultetet valgt å endre regelverk og praksis som følge av et vedtak der studenten fikk medhold i en klage. De øvrige tilfellene der Den sentrale klagenemndens vedtak er i motstrid med vårt, er resultat av særegne forhold og begge utfallene ligger innenfor den skjønnsmarginen som reglene allerede åpner for.

Vedtakene i nemnden inngår alltid i vår samlete vurdering når vi fatter vedtak og når vi presenterer klagesaker for nemnden – vi kan likevel ikke si at noen av disse vedtakene virker til en generell endring av praksis hos oss.

I minst en sak der studenten ikke fikk medhold, har nemnden pekt på et forbedringspotensiale i vår informasjon, særlig til nye studenter. Dette har vi tatt til etterretning, og endret informasjonen. Slike tiltak gjør vi fortløpende når nemnden – eller andre – peker på forhold som bidrar til usikkerhet eller uklarhet.

[2] Besvarelsen besto hovedsakelig av oppgaveteksten og sitat fra en dom, dette omfattes ikke av fuskebestemmelsen. Fakultetet ser i ettertid at besvarelsen i stedet skulle vært vurdert etter faglige standarder, ikke etter fuskebestemmelsen.

Årsrapport for 2015

Fra studentombudet ved Universitetet i Bergen

Sylvi Leirvaag ▸ UiB

Årsrapport for 2015

Fra studentombudet ved Universitetet i Bergen

Sylvi Leirvaag er studentombud ved Universitetet i Bergen

Foto: UiB

Innhold

1.	Innledning	s.2
1.1.	Mandat	s.2
2.	Studentombudets arbeid i 2015	s.3
2.1.	Utadrettet virksomhet	s.4
3.	Statistikk	s.5
3.1.	Registrerte studenter ved Universitetet i Bergen	s.5
3.2.	Antall saker fordelt per fakultet	s.5
3.3.	Antall saker fordelt per måned	s.6
3.4.	Antall saker fordelt på saksområder	s.6
4.	Enkelte temaer	s.7
4.1.	Saksbehandlingen ved UiB	s.7
4.1.1.	Mangelfull informasjon og kunngjøring	s.7
4.1.2.	Saksbehandlingstid og foreløpige svar	s.8
4.2.	Læringsmiljø	s.9
4.2.1.	Det fysiske læringsmiljøet	s.9
4.2.2.	Det psykososiale læringsmiljøet	s.12
4.2.3.	Det organisatoriske læringsmiljøet	s.13
4.3.	Studiekvalitet	s.13
4.4.	Varsling av kritikkverdige forhold	s.14
5.	Oppsummering	s.14
6.	Vedlegg	s.16
6.1.	Kategoribeskrivelser	s.16

1. Innledning

Universitetsstyret vedtok den 28.mai 2014 å etablere et studentombud ved Universitetet i Bergen, det første studentombudet ved UiB. Dette i tråd med Læringsmiljøutvalgets anbefaling og universitetsdirektørens kommentarer til denne. Videreutvikling av et godt læringsmiljø for å sikre god utdanningskvalitet er et prioritert område, og opprettelsen av et studentombud vil kunne bidra til å styrke den psykososiale oppfølgingen av studentene og det helhetlige læringsmiljøet ved UiB, fremgår det av styresaken.

Studentombudet ble ansatt i 2015 med første arbeidsdag den 17.august.

1.1. Mandat

Det er studentombudets oppgave å ivareta rettsikkerheten til studentene ved Universitetet i Bergen.
Studentombudet skal være en uavhengig bistandsperson som skal gi studentene råd og hjelp der de har tatt opp eller vurderer å ta opp forhold knyttet til sin studiesituasjon. Studentombudet skal påse at sakene får en forsvarlig og korrekt behandling, og at studentenes rettigheter blir ivaretatt.

Studentombudet skal aktivt informere om sin funksjon til UiBs studenter, og gi nødvendig opplæring til studenttillitsvalgte om studentenes rettigheter og plikter.

Studentombudet skal bidra til at saker kan løses nærmest der de oppstår; dvs. på laveste mulige nivå i organisasjonen. Ombudet har selv ikke myndighet til å avgjøre saker, og er heller ikke klage- eller ankeinstans for saker som er behandlet og avgjort av andre enheter eller beslutningsorganer ved UiB.

Studentombudet skal halvårlig rapportere om sin virksomhet til rektor ved at det utarbeides halvårsrapporter. Disse skal legges fram for Universitetsstyret som orienteringssak. Rektor orienteres fortløpende om spesielt alvorlige saker, eller saker som er av prinsipiell betydning.

Studentombudet kan på eget initiativ også fremme slike saker direkte for Universitetsstyret.

Studentombudet skal selv avgjøre om hun/han kan bistå en student i en sak eller ikke. Det skal alltid gis en begrunnelse når ombudet avslår å bistå i en sak, og avslaget kan ikke påklages. Dersom studentombudet ikke selv kan bistå i en sak, skal ombudet henvise studenten videre til rette instans.

Studentombudet har bare innsyn i den enkelte saks dokumenter i den grad studenten det gjelder har gitt samtykke til innsyn. Studentombudet har taushetsplikt etter forvaltningslovens § 13 om alle forhold hun/han blir kjent med gjennom sitt virke. Verken studenter eller noe organ ved universitetet har innsynsrett i studentombudets saker.

Både studenter og ansatte skal kunne varsle studentombudet om kritikkverdige forhold knyttet til studiesituasjonen ved UiB. Det skal kunne varsles konfidensielt dersom det bes om det.

Studentombudet er organisatorisk plassert under HR-avdelingen. Det betyr at studentombudet har en uavhengig stilling i forhold til UiBs organisasjon.

Studentombudet har ikke instruksjons-myndighet overfor enhetene ved UiB.

Det er kun universitetsstyret som kan treffe beslutninger om eventuell innskrenkning eller nedleggelse av studentombudets mandat.

2. Studentombudets arbeid i 2015

Det er en målsetning å sikre rettssikkerheten for studentene. Studentombudet skal bidra til dette gjennom sitt arbeid, og vurdere om UiB har fulgt lovens regler om god og forsvarlig saksbehandling, og prinsippene for god forvaltningsskikk. Studentombudet kan imidlertid bare undersøke saken og gi sin mening, ikke treffe bindende avgjørelser. For studentene vil studentombudsordningen likevel være praktisk viktig. Studentombudet er enkelt å nå frem til, og et brev der det påpekes hvilken urett eller feil som er gjort, kan være nok. Studentene får i tillegg hjelp og en objektiv og nøytral vurdering av saken sin. Dette vil være verdifull bistand for studentene. Bare muligheten for å bli kikket etter i kortene, kan anses viktig for rettssikkerheten ved at ansatte ved UiB skjerper sin aktpågivenhet.

Studentombudet har mulighet for å ta opp saker, spørsmål og forhold etter eget tiltak, og kan bidra til å rette opp feil eller uheldige forhold som gjør seg gjeldende mer generelt. Fortsatt må studentombudet være et supplement til de eksisterende administrative ordningene og alternativene. Bevisstheten om at studentombudet kan sette i verk undersøkelser, gjør at man skjerper årvåkenheten og handler og opptrer redelig, ryddig og på en ordentlig måte.

Siktemålet for studentombudets arbeid er å hindre at urett og feil blir begått av UiB mot den enkelte student. Når studentombudet setter i verk undersøkelser, er meningen for det første å få rettet feil eller bøte på urett i den aktuelle saken. Men målet må samtidig være å bidra til å gjøre UiB bedre og hindre at liknende feil og urett gjentar seg.

Studentombudet kan få spørsmål om hvilke virkemidler studentombudet har for å fremme god forvaltningsskikk og skape større respekt for studentene og deres rettigheter. Etter ordningen som gjelder i dag kan studentombudet sette i gang undersøkelser og si sin mening om det UiB har gjort. Studentombudet kan ikke omgjøre avgjørelser eller fatte bindende vedtak. Slik bør det fremdeles være.

Årsrapporten omhandler perioden fra oppstart 17.august tom. 31.desember 2015. Studentombudet har i dette tidsrommet mottatt mange henvendelser fra både studenter og en del ansatte. I rapporten er bare henvendelser som krever videre oppfølging og behandling talt med under antall saker. Enkle henvendelser om informasjon med spørsmål og svar er ikke talt med. Antall saker i 2015 var etter dette 54. Det er de realitetsbehandlede sakene som krever størst innsats, og disse varierer betydelig i omfang og vanskelighetsgrad.

Årsrapporten gir en oversikt over virksomheten i 2015, men er mindre egnet for en presentasjon av tendenser og analyse. I et forsøk på å gi en mer samlende vurdering enn den som kan utledes av eksempler, har jeg derfor skrevet en mer prinsipiell omtale av saker. Ved

en slik prinsipiell omtale er det ikke mulig, eller hensiktsmessig, å gå i dybden på alle de områdene studentombudet beskjeftiger seg med. Jeg har derfor valgt ut noen temaer som jeg mener fortjener en mer utførlig behandling i årets rapport. Forhåpentligvis kan dette bidra til en videre diskusjon av aktuelle problemstillinger, og kanskje også kaste lys over utøvelsen av studentombudets virke. Temaene som gis en nærmere omtale i år omhandler saksbehandlingen ved UiB, forhold ved læringsmiljøet, studiekvalitet og varsling av kritikkverdige forhold.

2.1. Utadrettet virksomhet

Studentombudet er en nyopprettet ordning, og behovet for å nå ut med informasjon om tilbudet og gjøre dette kjent er stort. Det ble derfor tidlig utarbeidet en kommunikasjonsplan for å komme raskt i gang med dette arbeidet.

Det er sentralt for studentombudets oppdrag at det blir forstått at studentene ved universitetet kan dra nytte av ordningen. Her er det en viss balansegang mellom, på den ene side, å gjøre studentombudsordningen allmenn kjent og oppfordre studentene til å ta kontakt og, på den andre side, å kommunisere til studentene om hva studentombudet ikke kan hjelpe med.

Prioriteringer for 2015 har vært å opprette studentombudets hjemmeside og samt en Facebook-profil som kommunikasjonskanal. Sammen med hjemmesiden utgjør årsrapporten også en viktig del av studentombudets ansikt utad. Studentombudets rapport er offentlig, og gjøres tilgjengelig for alle på hjemmesiden.

Kontakten med studentene, studentparlamentet og studenttillitsvalgte med informasjon om studentombudets virksomhet er avgjørende for studentombudets arbeid. Internett med hjemmeside og sosiale medier er viktige kanaler for informasjon om hva studentombudet gjør og kan bistå med, i tillegg til å informere konkret om studentenes rettigheter og plikter. Dette kan igjen bidra til at flere kontakter studentombudet og benytter seg av ordningen.

Informasjon om studentombudsordningen er tilgjengelig på flere måter; både gjennom internett og sosiale medier, brosjyrer og oppslag, ved epost-, telefonhenvendelser og møter ved studentombudets kontor, og ved at studentombudet informerer og holder presentasjoner utad. Studentombudets rolle er også synlig gjennom omtale i media, både i form av avisoppslag og intervju på radio, og omtale av universitetet på nettsidene deres. Gjennom møter og besøk får jeg i tillegg anledning til å gjøre studentombudsordningen bedre kjent. Jeg har i meldingsåret holdt en rekke presentasjoner der jeg har kunnet orientere om ordningen, blant annet i Studentparlamentet, Læringsmiljøutvalget, Utdanningsutvalget og Likestillingskomiteen for å nevne noen. Studentombudet har nå fått fast observatørstatus i både Læringsmiljøutvalget og Arbeidsmiljøutvalget.

3. Statistikk

Årsrapporten tar utgangspunkt i årets statistikk, med bakgrunnstall om antall registrerte studenter ved UiB høsten 2015, oversikt over antall henvendelser per fakultet, antall henvendelser per måned, og antall henvendelser fordelt etter saksområde.

3.1. Registrerte studenter ved Universitetet i Bergen høsten 2015

Avdeling/Fakultet	Totalt
Det humanistiske fakultet	3297,5
Det juridiske fakultet	2268
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	2918
Det medisinsk-odontologiske fakultet	1820,5
Det psykologiske fakultet	1914
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	3223,5
UiB (uspesifisert underenhet)	20
Sum	**15461,5**

Link: http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/registrerte_rapport.cfm
Kilde: Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste

3.2. Antall saker fordelt per fakultet

Figur: 1: Antall saker fordelt per fakultet i perioden 17.aug. – 31.des. 2015

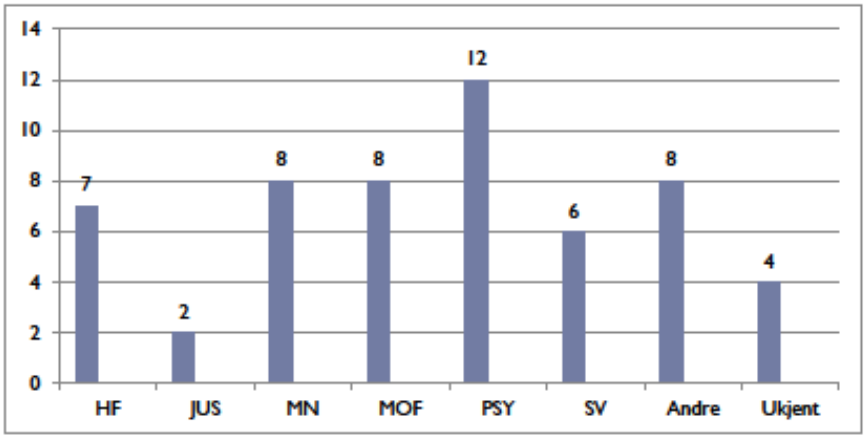

***Forkortelser og forklaringer:**
HF – Det humanistiske fakultet
JUS – Det juridiske fakultet
MN – Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
MOF – Det medisinsk-odontologiske fakultet
PSY – Det psykologiske fakultet
SV – Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Andre: Studenter og andre fra andre utdanningsinstitusjoner enn UiB
Ukjent: Personer som ikke oppgir studieinformasjon

3.3. Antall saker fordelt per måned

Figur: 2: Antall saker fordelt per måned i perioden 17.aug. – 31.des. 2015

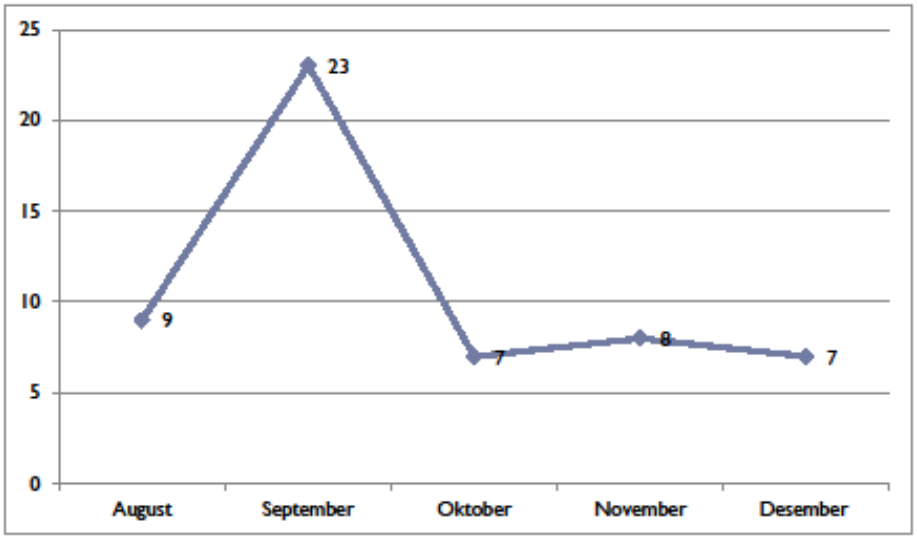

3.4. Antall saker fordelt på saksområder

Figur: 3: Antall saker fordelt på saksområder i perioden 17.aug. – 31.des. 2015

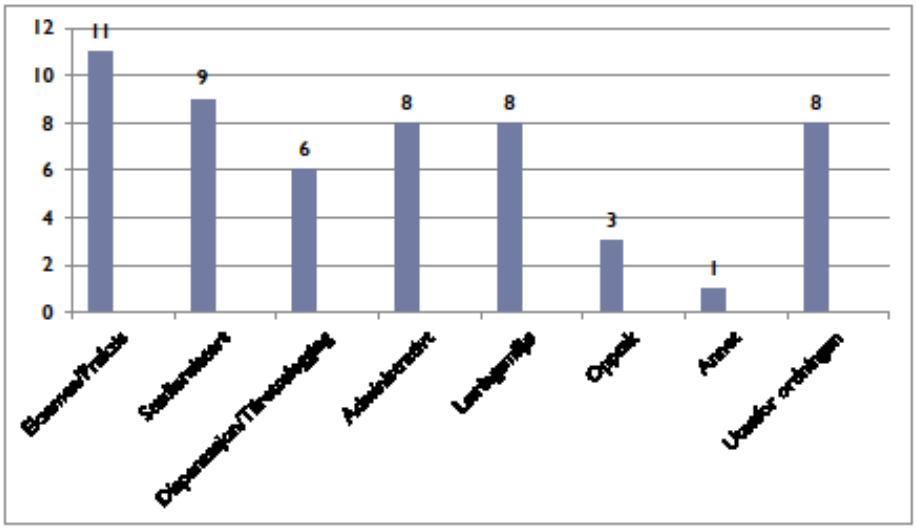

Sakene viser bredden i de spørsmålene studentene tar opp, og som studentombudet undersøker og uttaler seg om.

4. Enkelte temaer

Universitetet i Bergen er som en del av den offentlige forvaltning, bundet av et stort lov- og regelverk, deriblant Forvaltningsloven, Offentlighetsloven, Personopplysningsloven og Arkivloven med tilhørende forskrifter. Universitets- og høyskoleloven gir spesialregler på enkelte områder som også behandles i forvaltningsloven, og da er det spesialreglene i Universitets- og høyskoleloven som gjelder foran reglene i forvaltningsloven som er mer generelle.

4.1. Saksbehandlingen ved UiB

Redegjørelsen for saksbehandlingen ved universitetet tar utgangspunkt i studentombudets generelle erfaringer med universitetets praktisering av sentrale forvaltningsrettslige saksbehandlingsregler, på bakgrunn av henvendelser fra studenter. Mitt hovedinntrykk er at saksbehandlingen ved universitetet jevnt over holder et godt nivå – meningen her er å kommentere unntakene. Studentombudet skal bidra til å løse saker nærmest der de oppstår. Sakene som det refereres til i årsrapporten er alle tatt opp på laveste mulige nivå, og vil således allerede være kjent for dem det gjelder.

Fremstillingen er inndelt i underpunkter og omfatter bl.a. mangelfull informasjon og kunngjøring, saksbehandlingstid og foreløpige svar, samt en kommentar om mangelfull begrunnelse og begrunnelsens innhold. Enkeltsakene kan være vanskelige å anonymisere, og vil derfor omtales på et mer generelt grunnlag.

Henvendelsene til studentombudet gir innsyn i hvordan sentrale forvaltningsrettslige prinsipper blir fulgt av universitetet i *dette* utvalget av saker.

4.1.1. Mangelfull informasjon og kunngjøring

Etter grads- og studieforskriften § 5.3 (1) skal timeplaner med informasjon om tid og sted for gjennomføring av undervisningsaktivitetene, være tilgjengelige på uib.no og MiSide senest 01.12/ 01.06. Obligatorisk deltakelse eller obligatorisk undervisningsaktivitet skal fastsettes av det enkelte fakultet i emnebeskrivelsen og/eller studieprogrambeskrivelsen.[1]

Studentombudet har i flere tilfeller blitt kontaktet av studenter som opplyser at tidspunkt for forelesninger ikke er tilgjengelig i tide, eller som ved flere tilfeller har blitt endret på i ettertid. Noen ganger er det informasjon om litteraturlister som ikke er tilgjengelig innen fristen. Dette kan skape utfordringer og liten forutsigbarhet for studentene, og kan innebære et brudd på forskriften.

Noen henvendelser handler om obligatorisk undervisning, og mangelfull informasjon og tydelighet omkring hva som skal anses som obligatorisk undervisning. Obligatorisk undervisning som flyttes på kort varsel skaper utfordringer for noen og gir liten grad av

[1] Jf. Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen § 5.5 (2)

forutsigbarhet. Klarhet og forutsigbarhet omkring dette er viktig, da obligatorisk aktivitet ikke i seg selv er karaktertellende, men må være godkjent i henhold til emnebeskrivelsen for at studenten skal kunne fremstille seg til vurdering.[2]

En annen sak som kan nevnes i samme omgang da den også omhandler obligatorisk undervisning, gjelder ordningen med fremmøteregistrering. Studenter viser til svakheter ved fremmøteregistreringen, og det de mener er feilregistrering. Studenten mener å ha møtt i tide, mens foreleser har notert at studenten kom for seint. Studentombudet vil oppfordre til gjennomgang av praksis for registrering av fremmøte til obligatorisk undervisning, og at det tilstrebes å skape større forutberegnelighet og likebehandling.

4.1.2. Saksbehandlingstid og foreløpige svar

Studentombudet får henvendelser om lang saksbehandlingstid, og i noen tilfeller gjelder henvendelsene ikke bare universitetets tidsbruk, men også manglende svar og tilbakemelding om saksgangen. Erfaring tilsier at det oppleves som viktig for studentene å få tilstrekkelig informasjon, herunder at det gis foreløpige svar, tilbakemelding på purringer og informasjon om forsinkelse når saken ikke har blitt behandlet innen angitt tid.

Henvendelser har handlet om for lang tidsbruk, manglende utsendelse av foreløpig svar, mangel på tilbakemelding på klagers purringer eller manglende informasjon om forsinkelse når saken ikke har blitt behandlet innen angitt tid. Det er vesentlig for klager å bli holdt orientert om saksbehandlingstiden, og lang saksbehandlingstid aksepteres lettere dersom det informeres om årsaken samt angis ganske konkret og realistisk når svar kan forventes. Gode rutiner for å sikre forsvarlig fremdrift og løpende orientering om realistisk saksbehandlingstid er av stor betydning for tilliten til universitetets saksbehandling generelt.

Det er et alminnelig forvaltningsrettslig prinsipp at en sak skal forberedes og avgjøres uten ugrunnet opphold. Prinsippet er også uttrykkelig fastslått i forvaltningsloven § 11 a første ledd. Forvaltningsloven § 11 a annet og tredje ledd har følgende ordlyd: «Dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det forvaltningsorgan som mottok henvendelsen, snarest mulig gi et foreløpig svar. I svaret skal det gjøres rede for grunnen til at henvendelsen ikke kan besvares tidligere, og så vidt mulig angis når svar kan forventes. Foreløpig svar kan unnlates dersom det må anses som åpenbart unødvendig. I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar etter annet ledd dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt».
Av hensyn til tilliten til forvaltningen er det viktig at det sendes foreløpig svar i henhold til de tidsfrister som er angitt i forvaltningsloven § 11 a. Dersom den angitte saksbehandlingstid ikke kan overholdes, følger det av god forvaltningsskikk at det skal sendes ny orientering til søkeren med ny tidsfrist.

Manglende svar på konkrete henvendelser om saksbehandlingstid, kan være brudd på normen for god forvaltningsskikk. Stor saksmengde og kapasitetsproblemer kan ikke forsvare

[2] Jf. Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen § 5.5 (1)

forutsigbarhet. Klarhet og forutsigbarhet omkring dette er viktig, da obligatorisk aktivitet ikke i seg selv er karaktertellende, men må være godkjent i henhold til emnebeskrivelsen for at studenten skal kunne fremstille seg til vurdering.[2]

En annen sak som kan nevnes i samme omgang da den også omhandler obligatorisk undervisning, gjelder ordningen med fremmøteregistrering. Studenter viser til svakheter ved fremmøteregistreringen, og det de mener er feilregistrering. Studenten mener å ha møtt i tide, mens foreleser har notert at studenten kom for seint. Studentombudet vil oppfordre til gjennomgang av praksis for registrering av fremmøte til obligatorisk undervisning, og at det tilstrebes å skape større forutberegnelighet og likebehandling.

4.1.2. Saksbehandlingstid og foreløpige svar

Studentombudet får henvendelser om lang saksbehandlingstid, og i noen tilfeller gjelder henvendelsene ikke bare universitetets tidsbruk, men også manglende svar og tilbakemelding om saksgangen. Erfaring tilsier at det oppleves som viktig for studentene å få tilstrekkelig informasjon, herunder at det gis foreløpige svar, tilbakemelding på purringer og informasjon om forsinkelse når saken ikke har blitt behandlet innen angitt tid.

Henvendelser har handlet om for lang tidsbruk, manglende utsendelse av foreløpig svar, mangel på tilbakemelding på klagers purringer eller manglende informasjon om forsinkelse når saken ikke har blitt behandlet innen angitt tid. Det er vesentlig for klager å bli holdt orientert om saksbehandlingstiden, og lang saksbehandlingstid aksepteres lettere dersom det informeres om årsaken samt angis ganske konkret og realistisk når svar kan forventes. Gode rutiner for å sikre forsvarlig fremdrift og løpende orientering om realistisk saksbehandlingstid er av stor betydning for tilliten til universitetets saksbehandling generelt.

Det er et alminnelig forvaltningsrettslig prinsipp at en sak skal forberedes og avgjøres uten ugrunnet opphold. Prinsippet er også uttrykkelig fastslått i forvaltningsloven § 11 a første ledd. Forvaltningsloven § 11 a annet og tredje ledd har følgende ordlyd: «Dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det forvaltningsorgan som mottok henvendelsen, snarest mulig gi et foreløpig svar. I svaret skal det gjøres rede for grunnen til at henvendelsen ikke kan besvares tidligere, og så vidt mulig angis når svar kan forventes. Foreløpig svar kan unnlates dersom det må anses som åpenbart unødvendig. I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar etter annet ledd dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt».
Av hensyn til tilliten til forvaltningen er det viktig at det sendes foreløpig svar i henhold til de tidsfrister som er angitt i forvaltningsloven § 11 a. Dersom den angitte saksbehandlingstid ikke kan overholdes, følger det av god forvaltningsskikk at det skal sendes ny orientering til søkeren med ny tidsfrist.

Manglende svar på konkrete henvendelser om saksbehandlingstid, kan være brudd på normen for god forvaltningsskikk. Stor saksmengde og kapasitetsproblemer kan ikke forsvare

[2] Jf. Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen § 5.5 (1)

manglende overholdelse av grunnleggende regler for god forvaltningsskikk. Tvert imot vil det nettopp i slike situasjoner med stor saksmengde og lang saksbehandlingstid være vesentlig at studentenes berettigede behov for informasjon blir ivaretatt.

4.2. Læringsmiljø

Universitets- og høyskoleloven § 4-3 omhandler studentenes læringsmiljø, og fremhever styret sitt overordnede ansvar for at *«læringsmiljøet på institusjonen, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljø, er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd.»*[3]

Fakultetene har ansvar for å ivareta og sikre et godt og trygt læringsmiljø lokalt, og studentene har på sin side et ansvar for å bidra til dette.

Begrepet «læringsmiljø» omfatter alle faktorer som kan påvirke studentene i en studiesituasjon, men institusjonene har bare ansvar for de elementer som med rimelighet kan anses å være innenfor utdanningsinstitusjonenes kontrollsfære[4].

Universitetet i Bergen har i sin Læringsmiljøhåndbok definert begrepet «læringsmiljø» som *«de samlede fysiske, psykososiale og organisatoriske forhold som tilrettelegger for den enkeltes studiesituasjon.»*

Læringsmiljøutvalget (LMU) ved UiB er oppnevnt av Universitetsstyret for å bidra til at bestemmelsene om læringsmiljø i Uhl. § 4-3 blir ivaretatt.

4.2.1. Det fysiske læringsmiljøet

Uhl. § 4-3 (2) bokstav a-i konkretiserer hvilke krav som skal stilles til det fysiske arbeidsmiljøet. Universitetet i Bergen har i sin Læringsmiljøhåndbok definert begrepet «fysisk læringsmiljø» som *«de fysiske omgivelser og belastninger i undervisningssituasjonen som kan påvirke den enkelte students evne og mulighet til læring.»*

Studentombudet er gjort kjent med flere tilfeller av dårlig luftkvalitet i undervisningslokaler og sjenerende støy for studentene på lesesaler, og har ved nærmere undersøkelser fått bekreftet at tilfellene er avviksregistrerte og under oppfølging.

Studentombudet ble ved ett tilfelle kontaktet av en student som var bekymret for en mulig eksponering for farlig stoff under arbeid på laboratoriet. Den aktuelle saken omhandlet arbeid med flussyre, og et ventilasjonsanlegg på laboratoriet som ikke var fullgodt til arbeid med dette stoffet. Laboratoriet ble stengt i påvente av utbedring av ventilasjonsanlegget

Elever ved institusjoner som har undervisning eller forskning som formål vil omfattes etter Arbeidsmiljølovens regler om helse, miljø og sikkerhet[5], for universitetet. Lovens krav til et

[3] Jf. Uhl. § 4-3 (2)
[4] Ot.prp. nr. 40 2001-2002, kap.12 pkt. 12.1.10, merknader til § 44 nr. 2, s. 51.
[5] Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern av 17.juni 2005 nr. 62, § 1-6 (1) a).

systematisk HMS-arbeid og Internkontrollforskriften[6] gjelder, herunder kartlegging og risikovurdering, samt iverksetting av tiltak for å redusere risikoen.[7]

Studentombudets undersøkelser viste at forholdet var avviksregistrert og under oppfølging. I dette tilfellet har det skjedd en svikt i forhold til gjeldende krav om kartlegging og risikovurdering. Studentombudet understreker viktigheten av god informasjon og ivaretakelse av studentene når slike forhold avdekkes.

Det er utviklet et nytt elektronisk HMS-avvikssystem ved universitetet, der det er lagt til rette for at klager på det fysiske læringsmiljøet fra studenter skal inngå. Studentene skal enkelt kunne melde fra om feil og mangler, og det nye systemet kan om mulig fange opp enda flere avvik – og med dette mulighet til å få forholdet utbedret.

Studenter med nedsatt funksjonsevne

UiB skal som utdanningsinstitusjon også legge til rette læringsmiljøet for studenter med nedsatt funksjonsevne, jfr. Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 17:

«Elever og studenter med nedsatt funksjonsevne ved skole- og utdanningsinstitusjoner har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.»

Det følger også en plikt til generell tilrettelegging etter § 13:

«Offentlig virksomhet skal arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innenfor virksomheten.»

En stor utfordring når det kommer til universell utforming gjelder universitetets bygningsmasse, herunder en rekke eldre bygninger som også har utfordringer knyttet til dårlig luftkvalitet. Studentombudet er gjort oppmerksom på tilfeller av mangelfull tilrettelegging for rullestolbrukere med adkomst fra gateplan, og trappeheiser som er ute av funksjon. Jeg vil understreke universitetets ansvar for å utbedre dette og legge til rette for et tilfredsstillende og forsvarlig læringsmiljø som er i samsvar med gjeldende regelverk. De aktuelle tilfellene er nå under oppfølging, og tiltak er planlagt og dels iverksatt.

Flere henvendelser til studentombudet har omhandlet søknad om tilrettelegging av studiesituasjonen, herunder søknad om endret vurderingsform.

Etter Uhl. § 4-3 (5) skal institusjonen *«så langt det er mulig og rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med særskilte behov. Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles ved det enkelte studium.»*

[6] Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
[7] Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern av 17.juni 2005 nr. 62, § 3-1 (2) c) og e).

Tilretteleggingen skal ha som formål å oppveie de ulemper sykdommen, skaden eller funksjonsnedsettelsen medfører, samtidig som det i størst mulig utstrekning skal sørges for at studentene prøves likt.[8] Funksjonsnedsettelsen skal altså avhjelpes, men uten at studenten oppnår noen særfordeler.

Studentene har ofte problemer med å forstå bakgrunnen for at de har fått avslag på sin søknad om tilrettelegging. Hvilke krav som stilles til begrunnelsens innhold og omfang fremgår av forvaltningslovens § 25. I den utstrekning det er nødvendig for å sette parten i stand til å forstå vedtaket, skal begrunnelsen i tillegg til å vise til de regler vedtaket bygger på – som hovedregel også gjengi innholdet av reglene eller den problemstilling - samt nevne de faktiske forhold, som vedtaket bygger på.
«De hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn, bør nevnes». [9]
Studentombudet vil få påpeke at hver sak skal undergis en individuell behandling og en konkret vurdering, og at dette må fremgå ved begrunnelsen. Dette vil gjøre det lettere for studentene å forstå og akseptere innholdet av avgjørelsen.

Likestilling

Universitetet i Bergen har i sin strategi og handlingsplaner for likestilling lagt til grunn et utvidet likestillingsbegrep: *«å fremme reell likestilling ved Universitetet i Bergen uavhengig av kjønn, etnisitet, nasjonal opprinnelse, hudfarge, språk, religion og livssyn, politisk syn, organisasjonstilknytning, seksuell orientering, funksjonsevne, alder og andre forhold.»*

Studenter har kontaktet studentombudet og forteller at de er frustrerte og føler seg forskjellsbehandlet når de ber om å få eksamensoppgave på nynorsk. Studentombudet gjør oppmerksom på at studenter etter grads- og studieforskriften § 6.4 (2) har krav på å få eksamensoppgaver som blir gitt på norsk - på det skriftspråk de ønsker, enten det er nynorsk eller bokmål. Dette følger også av Forskrift om målform i eksamensoppgåver § 2: *«Som hovudregel skal eksamensoppgåver i andre fag enn norsk, gitt på norsk mål, liggje føre i begge målformer. Eksamenskandidater kan få oppgåvene på bokmål eller nynorsk etter ønske».*
Dersom studenter opplever å ikke få eksamensoppgaven på nynorsk og med dette i samsvar med den målformen studenten har valgt ved oppmelding til vurdering, vil dette være brudd på forskriften.

Det går omkring 800 internasjonale studenter på Universitetet i Bergen, og disse er noenlunde jevnt fordelt på de seks fakultetene. Noen av disse har vært i kontakt med studentombudet, men forholdene disse har tatt opp vil naturlig falle inn under det psykososiale læringsmiljøet og kommenteres derfor under pkt. 4.2.2 på neste side.

[8] Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen § 6.13.1. (2)
[9] Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 25, 3.ledd

4.2.2. Det psykososiale læringsmiljøet

Universitetet i Bergen har i sin Læringsmiljøhåndbok skrevet om begrepet «psykososialt læringsmiljø» som *«omfatter psykologiske og sosiale faktorer som har konsekvenser for trivsel, helse og yteevne på studiestedet. Dette inkluderer blant annet mellommenneskelig samspill og trygghet mot psykiske skadevirkninger. Sosialt miljø, kultur og velferd bidrar til å fremme det psykososiale læringsmiljøet.»*

Flere studenter oppsøker studentombudet fordi de ønsker å ta opp sine opplevelser etter møte med universitetets ansatte, forhold knyttet til professor, studieveileder, eller medstudenters oppførsel. Noen forteller om mobbing og trakassering, uthenging i medstudenters påhør o.a. I mange tilfeller opplever studenten det vanskelig å ta opp slike forhold, da man er usikker på om dette vil slå tilbake på en selv i form av represalier.

Gjeldende etiske retningslinjer for relasjonen mellom veileder og student eller kandidat ved Universitetet i Bergen, presiserer at universitetet har det overordnede ansvaret for at studenten/kandidaten får god og profesjonell veiledning. Ledelsen på alle nivå har et særlig ansvar dersom det skjer noe uønsket i veiledningsrelasjonen og ledelsen blir gjort kjent med dette.[10] Dersom ledelsen er gjort kjent med et slikt forhold men likevel ikke foretar seg noe i saken, er dette i strid med retningslinjene.

Det fremgår av etiske retningslinjer pkt. 1 at veilederen og studenten eller kandidaten skal vise respekt for hverandre, og at de ikke skal utføre handlinger eller komme med uttalelser som kan krenke integriteten eller verdigheten til den andre. Mobbing eller annen utilbørlig opptreden er et brudd på retningslinjene.

Blant sakene som internasjonale studenter har ønsket å ta opp med studentombudet, er forhold som omhandler medstudenter, kultur og holdninger. En sammensetning av studenter med ulik alder, kjønn og kulturell bakgrunn kan oppleves problematisk for noen. En ung kvinnelig student opplevde å bli trakassert av en eldre mannlig medstudent, og følte seg usikker på hvem hun kunne snakke med dette om, og om hun da ville bli møtt med forståelse og respekt. Studentombudet skal være et lavterskel tilbud, og tar imot alle typer henvendelser fra studenter som handler om studiesituasjonen. Ordningen er likevel ment å være et supplement til andre etablerte tilbud, og det er viktig at informasjon om disse er tydelig og lett tilgjengelig for alle.

Studentombudet er kjent med at det er oppnevnt en arbeidsgruppe som skal lage retningslinjer for håndtering av konflikter som involverer studenter, enten studenter imellom, eller mellom student og ansatt, og å koordinere disse i forhold til retningslinjer for håndtering av konflikter mellom ansatte. Retningslinjene vil medvirke til en styrking av den psykososiale oppfølgingen av studentene og deres læringsmiljø.

[10] Jf. Etiske retningslinjer for relasjonen mellom veileder og student eller kandidat ved Universitetet i Bergen, pkt.7 (fastsatt av universitetsstyret 31.5.2012)

4.2.3. Det organisatoriske læringsmiljøet

Universitetet i Bergen har i sin Læringsmiljøhåndbok skrevet om begrepet «organisatorisk læringsmiljø»: *«handler om systemforhold som for eksempel tilrettelegging, fordeling og ledelse av arbeid. Informasjonsflyten til studentene og tilbakemeldinger er et sentralt punkt. Helse, miljø og sikkerhet er et linjelederansvar.»*

Studentene ved universiteter og høyskoler kan opprette et studentorgan for å ivareta studentenes interesser og fremme studentenes synspunkter overfor institusjonens styre, jfr. Uhl. § 4-1 (1). Denne bestemmelsen innebærer at studentorganene skal anerkjennes som en del av institusjonens organisatoriske nettverk.[11] Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå.[12]

I noen tilfeller gjør studenter studentombudet oppmerksom på at de ikke har blitt hørt i ulike saker, eller at en sak er sendt ut på høring kort tid før saken skal vedtas.

Etter Uhl. § 4-1 skal studentorganene høres i saker som angår studenters studie- og arbeidsvilkår. Dette innebærer at saker som berører viktige studentinteresser, må sendes ut på høring til studentorganene så lang tid i forveien at disse har mulighet til å behandle og uttale seg om disse. [13]Brudd på dette kravet kan medføre at det kan stilles spørsmål ved gyldigheten av vedtaket på grunn av mangelfull saksbehandling.

4.3. Studiekvalitet

Universiteter og høyskoler skal ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring, der også studentevalueringer skal inngå.[14] Universitetet i Bergen sitt system for kvalitetssikring av utdanning ble senest godkjent av NOKUT 13.02.14, og «Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia» gir retningslinjer i det praktiske og systematiske kvalitetsarbeidet. Det fremgår her at det praktiseres evaluering av undervisningstiltak og studietilbud på to nivå; som emneevaluering og programevaluering.[15] Evalueringene skal dokumenteres gjennom skriftlige rapporter, som skal vise tiltak og handlinger som kan føre til forbedring og videreutvikling av studiekvaliteten.

Studentombudet mottar jevnlig henvendelser fra studenter som ønsker å gi en tilbakemelding på emne, undervisning, foreleser, veileder, mv. Universitetet forventer også i «Sørviserklæringa om undervisning, vurdering og eksamen» at studentene deltar i fagmiljøene sin evaluering av studiekvalitet.

Studentombudets undersøkelser har i noen tilfeller vist at forholdene som studenten tar opp, flere ganger tidligere har vært meldt inn av studenter i emneevalueringen – og med dette allerede er kjent for emneansvarlig. Hovedresultatene fra studentevalueringene skal i

[11] Ot.prp. nr. 85 1993-94, s. 57
[12] Uhl. § 4-1 (4)
[13] Jfr. Jan Fridthjof Bernt: «Universitets- og høyskoleloven av 2005 – med kommentarer», side 77.
[14] Uhl. § 1-6 (1)
[15] Jf. Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia pkt. 13.

henhold til Kvalitetshandboka gjøres kjent for studentene gjennom emne- og programrapporter i Studiekvalitetsbasen. Høy studiekvalitet krever aktive og engasjerte studenter som bidrar med konstruktive tilbakemeldinger på undervisning, emner og studieprogram. Ved å løfte frem rapportene synliggjøres at studentenes tilbakemeldinger er registrert og hvilke tiltak man tenker kan føre til bedring og videreutvikling av studiekvaliteten.

4.4. Varsling av kritikkverdige forhold

Studenter kan varsle studentombudet om kritikkverdige forhold som omhandler deres studiesituasjon, og dersom de ønsker kan de varsle konfidensielt.

Noen studenter har kontaktet studentombudet da de ønsker å si i fra om det de anser for kritikkverdige forhold ved Universitetet. I noen tilfeller har det fremgått at studenten er bekymret for å bli møtt med represalier dersom de sier i fra, og at de derfor ikke har ønsket at studentombudet skulle gå videre med saken.

Det foreligger p.t. ikke retningslinjer eller rutiner som omhandler studenters varsling av kritikkverdige forhold ved UiB. Det fremgår av veileder til retningslinjene for varsling ved UiB at eksisterende varslingsretningslinjer gjelder for *ansatte* ved UiB, og at studenter faller utenfor. Men rapportering om kritikkverdige forhold fra studenter må følges opp på forsvarlig måte og således kan saksbehandlingsreglene for varsling brukes.

Studentombudet er kjent med at det er oppnevnt en arbeidsgruppe som skal lage retningslinjer for varsling for studenter, som baserer seg på og er koordinert med retningslinjene for varsling for ansatte. Det vil her være et behov for å innlemme i retningslinjene at studentene skal kunne si fra om kritikkverdige forhold uten frykt for konsekvenser. Retningslinjene vil medvirke til en ytterligere styrking av studentenes rettssikkerhet.

5. Oppsummering

Studentombudets generelle erfaringer viser at det til tross for at saksbehandlingen ved universitetet holder et jevnt godt nivå - i *noen* tilfeller forekommer brudd på sentrale forvaltningsrettslige saksbehandlingsregler. Det er nærliggende å anta at dette i noen grad kan skyldes uklare og mangelfulle kontrollrutiner, eller mangelfulle kunnskaper om regelverket.

Det er ikke tvil om at studentene opplever et behov for den nyetablerte studentombudsordningen, og at det er riktig å anse dette som et fast og varig tilbud til studentene ved Universitetet i Bergen.

Det er nå tilsatt studentombud ved flere norske universiteter og høyskoler. I tillegg til UiB gjelder dette UiO, som var første universitet ut med studentombud fra 1.februar 2013, UiS fra 1.januar 2015, UiT fra august 2015, og blant høyskolene HiOA fra 1.januar 2015 og NHH

fra 1.januar 2016. Erfaringene til samtlige er at behovet for en nøytral og rådgivende bistandsperson som studentombudet er stort.

Høsten 2015 etablerte studentombudene norsk nettverk for studentombud. Dette kommer i tillegg til det allerede etablerte Nordisk nettverk for studentombud, med deltakere fra Norge, Sverige og Danmark, og det europeiske «European Network of Ombudsmen in Higher Education» (ENOHE).

6. Vedlegg

6.1. Kategoribeskrivelser

Henvendelsene fra studentene er sortert etter ulike saksområder ut i fra hva som synes å være hovedinnholdet i henvendelsen, og gir noen eksempler på hva som kan omfattes av det enkelte saksområdet.

Eksamen/praksis

- Formelle feil på eksamen[16], klage
- Eksamenskarakter, sensur, klage
- Begrunnelse for eksamenskarakter
- Vurderingsmelding, oppmelding eller annullering av oppmelding til vurdering
- Ekstern praksisplass
- Forhold som ikke er regulert, men som angår eksamen/praksis

Studierelatert

- Pensum
- Obligatorisk aktivitet, undervisning, innlevering
- Undervisning, undervisningstilbud, fremmøte til undervisning, språk og målform
- Endring av studietilbud
- Programplaner og emneplaner
- Kvalitet og evaluering
- Studieprogresjon, gjenåpning av terminerte utdanningsplaner
- Forhold som ikke er regulert, men som er relatert til studiet (unntatt eksamen/praksis)

Dispensasjon/tilrettelegging

- Forsinkelsesregler
- Antall vurderingsforsøk, avbrutt vurdering, gyldig fravær
- Utsatt tid for innlevering
- Dispensasjon for obligatorisk oppmøte/innlevering
- Annen form for tilrettelegging, endret vurderingsform
- Forhold som ikke er regulert, men som handler om tilrettelegging eller dispensasjon

Administrativt

- Saksbehandlingstid
- Begrunnelse for vedtak som ikke gjelder vurdering av faglige prestasjoner
- Klage på vedtak som ikke gjelder vurdering av faglige prestasjoner
- Informasjon og kunngjøringer
- Veiledningsplikt etter forvaltningsloven

[16] Formelle feil kan være feil f.eks. ved oppgavegivning, eksamensavvikling eller ved gjennomføring av sensuren (jf. Ot.prp. nr. 85 1993-94, s. 77.)

- Andre saksbehandlingsregler etter forvaltningsloven, f.eks. informasjon om begrunnelse, klagerett, klagefrist og fremgangsmåten for klage
- Annet som gjelder UiBs saksbehandling som forvaltningsorgan

Læringsmiljø

- Fysisk læringsmiljø
- Psykososialt læringsmiljø, ansattes opptreden, medstudents opptreden, konflikt
- Organisatorisk læringsmiljø, studentorgan, studentrepresentanter
- Andre forhold relatert til helse, sikkerhet og velferd

Opptak

- Opptak til studieprogram eller enkeltemner ved UiB
- Masteropptak
- Andre forhold som ikke er regulert

Annet

Andre saker som ikke passer inn i kategoriene over, men som er relatert til studiesituasjonen.

Utenfor ordningen

- Studenter fra andre utdanningsinstitusjoner
- Spørsmål eller situasjoner knyttet til Studentsamskipnaden i Bergen, eller andre eksterne aktører knyttet til studiesituasjonen
- Henvendelser som ikke er knyttet til studiesituasjonen

Til Studieutvalget **Sak 32/16 - 7**

Fra Studieseksjonen / cho

Søkertall høsten 2016

Søknadsfrist til både Samordna Opptak og det 5-årige masterprogrammet, samt til lokalt opptak og det 2-årige masterprogrammet var 15. april 2016.

2-årig masterprogram i rettsvitenskap

Til de 30 studieplassene er det innkommet 173 søknader. Vi kan på det nåværende tidspunkt ikke si noe om hvordan søkerne fordeler seg til de tre kvotene (UiA, UiS og HiL), ei heller om alle søkerne er kvalifisert.

Tilsvarende søkertall for 2015 var 94 og for 2014 var det 110. Disse årene ble det først mulig å søke opptak i slutten av juni med søknadsfrist i begynnelsen av juli. Årets lokale masteropptak er det første som følger ordinære søknadsfrister.

5-årig masterprogram i rettsvitenskap

Til de 380 studieplassene er det innkommet 4976 søknader totalt. Av disse har 1599 satt rettsvitenskap ved UiB som førstevalg. Noen av disse vil overlappe med søkere til det lokale masteropptaket. Full oversikt over dette har vi først etter at hovedopptaket til Samordna opptak er klart i juli.

Antall førstevalgssøknader er redusert med 100 i antall siden 2015. Antall førstevalgssøkere per studieplass er for 2016 4,2 mot 4,5 i 2015.

På denne tiden i fjor var det 5-årige masterprogrammet det fjerde mest populære i Norge etter antall førstevalgssøkere. Etter omrangeringsfristen 1. juli var det fortsatt det tredje mest populære studieprogrammet i Norge.

Denne gang er programmet rangert som nummer fem. Oversikt over de ti mest populære utdanningene i Norge i 2016 følger her (tall fra Samordna Opptak):

Studiekode	Lærestedsnavn	Studiumhandboknavn	Søknader førstevalg 2016-mai
233 681	Politihøgskolen	Politiutdanning, Oslo	1898
191 345	Norges Handelshøyskole	Siviløkonomutdanningen	1892
185 724	Universitetet i Oslo	Rettsvitenskap (jus), Oslo, master	1724
215 050	Høgskolen i Oslo og Akershus	Sykepleierutdanning, Oslo	1684
184 724	Universitetet i Bergen	Rettsvitenskap	1599
184 941	Universitetet i Bergen	Psykologi, profesjonsstudium	1280
194 055	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	Sykepleier, Trondheim	1224
185 740	Universitetet i Oslo	Medisin, Oslo, profesjonsstudium	964
194 035	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	Økonomi og administrasjon, Trondheim	961
203 050	Høgskolen i Bergen	Sykepleierutdanning	952

Nedenfor følger statistikk fra Samordna opptak som viser søkertall til flere av jus-utdanningene i Norge:

Utdanning s-område + type	Studiekode	Læresteds-navn	Studium-handboknavn	Planlagte studie-plass		Førstevalg pr plasser		Søknader førstevalg		ant. Søknader førstevalg Endring%		Søknader førstevalg		Endring %
				2015-mai	2016-mai	2015-mai	2016-mai	2015-mai	2016-mai			2014-mai	2015-mai	
JUS, MASTER	184 724	Universitetet i Bergen	Rettsvitenskap	380	380	4,5	**4,2**	1699	**1599**	-5.89%		*1612*	*1699*	*+5.40%*
	185 724	Universitetet i Oslo	Rettsvitenskap (jus), Oslo. master	220	220	9,5	**7,8**	2100	**1724**	-17.90%		*2115*	*2100*	*-0.71%*
	185 725	Universitetet i Oslo	Rettsvitenskap (jus), Oslo. master	210	210	3,1	**4,0**	648	**843**	+30.09%		*570*	*648*	*13.68%*
	186 724	UIT Norges arktiske universitet	Rettsvitenskap	150	150	3,8	**4,0**	565	**595**	+5.31%		*475*	*565*	*18.95%*
JUS, BACHELOR	201 526	Universitetet i Agder	Rettsvitenskap	55	55	4,6	**3,7**	251	**205**	-18.33%		*192*	*251*	*30.73%*
	210 526	Høgskolen i Lillehammer	Rettsvitenskap	110	120	2,3	**1,7**	256	**203**	-20.70%		*228*	*256*	*12.28%*
	211 246	Høgskolen i Molde, Vitenskaplig høgskole i logistikk	Jus	30	30	2,5	**1,3**	75	**40**	-46.67%		*72*	*75*	*+4.17%*
	217 526	Universitetet i Stavanger	Rettsvitenskap	35	45	7,1	**5,4**	250	**241**	-3.60%		*257*	*250*	*-2.72%*
	222 526	Høgskolen i Sørøst-Norge, studier i Buskerud og Vestfold	Jus, bachelor	40	40	2,4	**3,3**	95	**133**	+40.00%		*83*	*95*	*14.46%*
JUS, ÅRSSTUDIER	216 246	Høgskulen i Sogn og Fjordane	Jus	25	25	1,6	**1,6**	39	**40**	+2.56%		*38*	*39*	*+2.63%*
	222 246	Høgskolen i Sørøst-Norge, studier i Buskerud og Vestfold	Jus, årsstudium	20	20	1,9	**2,3**	38	**45**	+18.42%		*41*	*38*	*-7.32%*

UTDANNINGSMELDING 2015
DET JURIDISKE FAKULTET

1. Planer og prioriteringer for 2016.

Det juridiske fakultet fortsetter sin digitale satsing og arbeidet med å heve studiekvaliteten blant annet gjennom bruk av flere digitale pedagogiske virkemidler. Dragefjellet lærings- og formidlingssenter er etablert og det er i 2015 ansatt egne digitale produksjonsmedarbeidere. Arbeidet med å utvikle spesialtilpasset digitalt materiale i enkeltemner i tillegg til forelesningsopptak er startet, elementer fra omvendt undervisning er testet ut på et obligatorisk emne med 300 studenter og digitale medier benyttes for å gjøre forskningen mer tilgjengelig i undervisningen.

De pedagogiske erfaringene vi har gjort oss med flere års bruk av læringsstøttesystemet Edublogs og digital interaktivitet med studenter tas med i arbeidet med implementering av Mitt UiB. Vi har startet en møteserie med de emneansvarlige på hvert studieår der de pedagogiske mulighetene med ulike digitale format, samt nye funksjoner i den nye digitale læringsplattformen presenteres. Vi planlegger et arbeidsseminar i januar 2017 som skal hjelpe de emneansvarlige til å ta i bruk flere digitale pedagogiske verktøy, utnytte funksjonene i eksisterende system og blant annet se på alternative vurderingsformer. Fakultetet er i ferd med å etablere et evalueringspanel eller referanseforum bestående av studenter, pedagoger, fagpersoner på fakultetet og administrativt ansatte som kan evaluere og gi råd for videre utvikling av den digitale satsningen på utdanningssiden.

Innføring av obligatorisk engelskspråklig spesialemne for norske studenter får positiv innvirkning på læringsmiljøet for de innreisende studentene ved at disse får bedre mulighet for integrering. Norske studenter vil bli bedre i juridisk engelsk og øke sin interkulturelle kompetanse.

2. Studiekvalitets- eller læringsmiljøtiltak fakultetet har hatt særlig oppmerksomhet om i 2015

Ny studiemodell: Arbeidet med ny studiemodell har pågått hele 2015. Delinstilling II fra studieordningskomiteen skal presenteres for fakultetsstyret vår 2016. Fortsatt gjenstår mye arbeid med formell struktur for eventuell ny studieordning.

Overgang til nytt læringsstøttesystem: Emnene på 1. studieår er med i pilot for det nye læringsstøttesystemet Canvas studieåret 2015/2016 (se også pkt. 3). Fra våren 2016 er også to emner på 3. studieår og stor masteroppgave inkludert.

Implementering av digital eksamen: Det juridiske fakultet er første fakultet ved UiB som har digital eksamen i alle emner fra og med høst 2015[1]. Studieseksjonen nedsatte vår 2015 en lokal prosjektgruppe som i samarbeid med DigUiB og sentraladministrative avdelinger gjorde et omfattende arbeid bl.a. med å støtte emneansvarlige og utforme god informasjon til studentene, noe som har ført til få spørsmål om digital eksamen. Det tyngste arbeidet var å gå over i ren driftsfase fra høsten 2015. Digital eksamen er godt mottatt av studenter, undervisere og sensorer. I fortsettelsen vil vi se nærmere på hvordan digitalt vurderingsverktøy åpner for bruk av andre vurderingsformer enn langsvarsoppgaver, som i dag er dominerende ved fakultetet.

Oppussing av gamle Dragefjellet skole: Nyoppusset bygg ble tatt i bruk i april 2015. Det er dette arbeidet som har gjort digital eksamen på alle eksamener mulig. Studentene gir gode tilbakemeldinger på sitt forbedrede fysiske læringsmiljø. Studentene opplever større ro og trygghet når eksamen gjennomføres i kjente lokaler.

Kvalitetssikring av sensur og klagesensur: Tiltak for kvalitetssikring er iverksatt etter innføringen av blindsensur. Noen er allerede evaluert og justert. Klagekommisjonene får besvarelser fra hvert karaktertrinn hvis mulig, eksempelbesvarelser på A- og B-nivå sendes klagekommisjonene som referansepunkt for hva som kreves i øvre sjikt, erfaring fra ordinær sensur overføres til klagesensur og det er nivåkontroll i klageomgangen. Vi samler nå erfaringer og tilbakemeldinger fra de sist iverksatte tiltakene.

Internasjonalisering: Utvekslingstallene er fortsatt høye[2] og antall innreisende studenter øker jevnt. Sentralt i 2015 har vært videreutvikling av samarbeid med kinesiske universitet. Fakultetet planlegger opprettelse av emne i kinesisk rett fra høst 2016. Fakultetet har etablert en semesterpakke i kinesisk rett fra vår 2017 der studentene kombinerer studier og praksis under utveksling til Kina. (Om utveksling til Kina, se også pkt. 5). I tillegg er samarbeid med National Law University Delhi i India etablert og gjensidig studentutveksling finner sted fra 2016.

3. Utfordringer i studiekvalitets- eller læringsmiljøarbeidet i 2015

Erfaringene fra klagesensur som blindsensur viser flere karakterendringer nå enn da klagekommisjonen kjente opprinnelig karakter. I noen tilfeller er karakterspriket mellom ordinær sensur og klagesensur på to karakterer eller mer. Vi har derfor satt i verk flere tiltak for kvalitetssikring (se pkt. 2).

Innføring av digital eksamen har vært krevende for fakultetet. Arbeidsprosessene er betydelig endret og arbeidstoppene kommer på nye tidspunkt, videre har Inspera fortsatt ikke funksjoner for klagebehandling, nivåkontroll og direkte kobling til plagiatkontrollverktøy.

Pilotfasen for ny læringsplattform har vist at det krever et ekstraordinært løft før alle emner går over til ny plattform høst 2016. Det er opprettet en studieadministrativ prosjektgruppe for å drive arbeidet fremover og støtte de emneansvarlige i implementeringen. For fakultetet er det avgjørende at den nye læringsplattformen også får en fullgod erstatning for KARK samt direkte kobling til plagiatkontrollverktøy.

Dette studieåret har Juridisk studentutvalg initiert en kampanje for å bidra til å motvirke det opplevde karakterpresset blant studentene. De synliggjør ulike juristroller i arbeidslivet og har blant annet arrangert foredrag om stressmestring.

---

[1] Digital eksamen for 300-550 oppmeldte kandidater på alle obligatoriske emner og fra 1-120 oppmeldte kandidater på spesialiseringsemner på masternivå.

[2] 45 % av de som oppnådde mastergraden i rettsvitenskap i 2015 hadde vært på utveksling i løpet av studietiden.

4. Studieprogramevalueringer. Gjennomføring i 2015 og planer for 2016

Masterprogrammet i rettsvitenskap ble sist evaluert i 2013. Nå avventes pågående utredning av nytt studieprogram. De obligatoriske emnene evalueres *hvert* år av både studenter og emneansvarlige. For å gi rom for mer dyptgående emneevalueringer og å bedre synliggjøre oppfølgingen av resultatene lager vi i 2016 matriser for emneevaluering hvert 3. år, jf. UiBs studiekvalitetshåndbok. For å sikre kontinuitet i studenttilbakemeldinger skal årlige emnevise referansegruppemøter beholdes, men vi vil se på form og innhold i disse evalueringsmøtene på nytt, bl.a. for å sikre mer tilbakemelding på digitale elementer i emnene.

Program- og emneevalueringer skal legges i Kvalitetsbasen etter behandling i studieutvalget. I 2016 etablerer vi system for å sikre at de publiseres fortløpende. Studentene får henvisning til fjorårets rapport i innkalling til årlige emnevise referansegruppemøter.

5. Planer for utvikling av studietilbudet, oppretting/nedlegging av studieprogram, fordeling studieplasser for 2017

I revidert statsbudsjett 2015 fikk fakultetet øremerkede midler til det midlertidige toårige masterprogrammet i rettsvitenskap opprettet av universitetsstyret i juni 2014 med 30 studieplasser. Programmet ble derfor videreført i 2015 og inngår nå som fast del av fakultetets utdanningsportefølje. Om arbeidet med ny studieordning, se pkt. 2. Tidspunkt for eventuell implementering er ikke fastsatt.

I det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap står følgende utvikling sentralt: Korttidsutveksling til Kina som del av obligatorisk emne på tredje studieår, innføring av obligatorisk engelskspråklig spesialemne for studenter som ikke reiser ut, og justering av spesialemneporteføljen med mulig nedlegging og sammenslåing av emner for å sikre best mulig ressursutnyttelse.

Fakultetet holder fast på etablerte opptakstall. Siden stadig flere søkere gjennom Samordna opptak har juridisk utdanning de søker godskrevet her, er det utfordrende å fastsette tilbudstall som tar høyde for dette og som samtidig gjør at vi treffer på måltallet for reelle førsteårsstudenter.

6. Vurdering av robusthet i fagmiljøet

Fakultetet er fortsatt i en oppbygningsfase og har underdekning på undervisningsressurser. Situasjonen bedrer seg noe fra år til år. I 2015 ble det ansatt tre nye i førsteamanuensisstilling. Dette bedret forholdstallet mellom studenter på masterprogrammet i rettsvitenskap og fast vitenskapelig ansatte i undervisningsstillinger fra 39,1 til 37,8 studenter pr ansatt.[3]

7. Aktivitet i etter- og videreutdanning. Status i 2015 og planer for 2016.

I 2015 hadde fakultetet to etter- og videreutdanningsemner: JUR601 Innføring i jus for næringslivet[4] og JUR640 Planrett. Sistnevnte er av kapasitetshensyn lagt på is i 2016.

Emnet JUR601 Innføring i jus for næringslivet er opprettet på oppdrag fra Addisco, et utdanningsselskap heleid av LO-forbundet Forbundet for Ledelse og Teknikk for å gi etter- og videreutdanning til forbundets medlemmer. Filmopptak av forelesninger, spesialtilpassede filmsnutter, digital spørsmåls- og svarfunksjon og edublogside er del av undervisningsopplegget.

Nye tilbud vurderes utviklet sammen med aktuelle partnere fortløpende, innenfor fakultetets gjeldende ressursrammer.

8. Oppfølging av studiebarometeret

Resultatene fra Studiebarometeret 2014 ble lagt frem for studieutvalget til orientering. Fakultetet kom godt ut, men resultatene hadde begrenset verdi pga. lav svarprosent. Det ble derfor ikke satt i verk konkrete tiltak. Fakultetet gjorde en innsats for å heve svarprosenten i 2015. Studiet har i det store og hele fått gode skussmål fra studentene også i 2015, med små forskjeller fra tidligere år. 84 % av jusstudentene svarer at de alt i alt er fornøyd med studieprogrammet de går på. Følgende tre områder scorer masterprogrammet likevel mindre bra på, og vi vil sette i verk tiltak:

Læring på tvers av emner: Studiedekanen og studieseksjonen skal se på strategier for å gi studentene større innblikk i forskningens og forskernes verden gjennom hele studiet. Bl.a. kan digital forskningsformidling bidra til å knytte forskning og utdanning tettere sammen. Ved mer kontakt på tvers av emner, og mer digitalisert materiale fra emnene, kan hver enkelt emneansvarlig gi studentene bedre forståelse av hvordan enkeltemnene understøtter hverandre.

Kontakt med forskere og forskning: Forholdstallet vitenskapelig ansatt-student er trolig noe av grunnlaget for at fakultetet scorer mindre bra på kontakt med forskere. Bruk av viderekomne studenter som undervisere har fra begynnelsen skullet avhjelpe situasjonen med få vitenskapelig ansatte. Studiedekanen og studieseksjonen vil se på hvordan de emneansvarlige i enda større grad kan gjøre nytte av arbeidsgruppeledernes kompetanse i undervisningen.

Medvirkning: Vi vil synliggjøre klarere for studentene hvilke av deres innspill som følges opp og hvordan, og også være tydeligere på hvorfor faglige og pedagogiske hensyn noen ganger tilsier at innspill ikke tas til følge. Fakultetet har et godt samarbeid med Juridisk studentutvalg og vil bidra enda mer for å synliggjøre studentdemokratiet.

---

[3] 1811 studenter på masterprogrammet i rettsvitenskap og 46 førsteamanuenser/professorer i 2014 mot 1852 studenter på masterprogrammet og 49 førsteamanuenser/professorer i 2015. Tall fra DBH.

[4] Emnet har vært tilbudt annethvert år siden 2005, men tilbys fra 2016 hvert år.

9. Fakultetets arbeid med frafall og gjennomstrømming

Det juridiske fakultet har nest-høyest produktivitet ved UiB, målt i antall studiepoeng per student[5], og nest lavest frafall målt som andel per kull fra perioden 2009-2012. Det toårige masterprogrammet i rettsvitenskap har bidratt til å øke antallet produserte studiepoengsårsenheter, og fra 2016 vil det også føre til flere ferdige kandidater. Ved opptaket til det femårige masterprogrammet i 2015 ble det gitt 100 flere tilbud enn i 2014 for å bedre fylle de 380 studieplassene på 1. studieår.[6] Økt antall tilbud videreføres i 2016.

For å hindre frafall har fakultetet særlig fokus på det viktige førsteåret. Vi innfører år for år flere kvalitetshevende tiltak i de første emnene studentene tar, blant annet ved bruk av digitale pedagogiske verktøy. Vi setter også inn ekstra ressurser for de ca. 100 nye studentene som starter direkte på 4. studieår, og vi fortsetter å utvikle mottaket ved studiestart med særlig fokus på integrering av studenter som begynner rett på et senere studieår. I 2016 vil vi også se på hvordan arbeidsgruppelederne kan benyttes i oppfølgingen av førsteårsstudentene allerede de første ukene av studiet. På andre studieår starter de obligatoriske arbeidsgruppene allerede i semesterstartsuken, mens de på første studieår starter i november. Arbeidsgruppelederne har en sentral rolle i å sikre godt læringsmiljø og å bidra til å hindre frafall på de to første studieårene. Opplæringen av arbeidsgruppelederne videreutvikles og forbedres derfor ytterligere år for år for å sikre at arbeidsgruppelederne gir best mulig oppfølging av studentene i gruppene, både faglig og psykososialt.

For å hindre frafall mot slutten av studiet har vi i løpet av de to siste årene lagt om undervisningen knyttet til masteroppgaven. Masteroppgaveemnet inneholder nå flere obligatoriske elementer som blant annet hjelper studentene å komme tidligere i gang med skrivingen. Dermed tilrettelegger vi nå i større grad for at studentene skal lykkes på et område der det tidligere har vært utfordringer.

5 45 studiepoeng pr student i 2015. På det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap isolert er produksjonen høyere: 51 studiepoeng pr student.

[6] Antall nye studenter som begynner rett på senere studieår fordi de får godskrevet tidligere utdanning har økt. Dette har ført til for få studenter på 1. studieår.

FORSKNINGSMELDING 2015
DET JURIDISKE FAKULTET

1. Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2014 og planer og prioriteringer for 2016.

Fakultetets strategi (2011-2015) er forlenget ut 1. halvår 2016. Parallelt er det nedsatt et arbeid med å utvikle en ny strategi for perioden 2016-2022. Den nye strategien vil legge seg tett opp til satsningene i universitetets strategi Hav-Liv-Samfunn. På forskningsfeltet vil dette særlig gjelde forventninger om mer eksternfinansiering av forskning og økt tverrfaglighet. Strategien skal presenteres i Fakultetsstyret 7. juni, og vil legge nye føringer på planer og prioriteringer for perioden 2016-2022.

2. Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv- lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Som en del av fakultetets samfunnsoppdrag, foreligger det konkrete planer om å etablere et forskningsmiljø knyttet til skatterett på Vestlandet. Dette er et rettsområde av vital samfunnsmessig betydning, og det er presserende behov for å bygge opp et akademisk fagmiljø. I samarbeid med NHH og Skatt vest, er målet å rekruttere til sammen tre ph.d.-stillinger i løpet av 2016/2017. Per dags dato er det sendt én søknad til NFRs program «offentlig ph.d.»

Prosjektet «Strafferettssystemets funksjonalitet». http://www.uib.no/prosjekt/srf/23408/om-strafferettens-funksjonalitet# er et prioritert forskningsprosjekt ved fakultetet. Her inngår samarbeid med sentrale aktører i strafferettspleien, som representanter fra Riksadvokaten, Justis- og beredskapsdepartementet og kriminalomsorgen, i tillegg til andre forskningsinstitusjoner i Norge og i Norden. Prosjektet avsluttes ved utgangen av 2017 og kan vise til omfattende resultater i form av publikasjoner.

Internasjonalt har fakultetet planer om å styrke samarbeidet med Kina, India, Nord-Amerika og Russland gjennom forskerutveksling, workshops, delegasjonsreiser og felles forskningsprosjekter. Blant annet arbeider fakultetet for å etablere et kinesisk-europeisk forskningsprosjekt om rettssikkerhet og uavhengige domstoler. Når det gjelder samarbeidet med Kina, ønsker fakultetet å tilby kortere seminar om aktuelle rettslige problemstillinger for næringslivsaktører som har eller planlegger aktivitet i Kina.

Gjennom eksternfinansierte prosjekter pågår det samarbeid med flere forskningsmiljø i Norden og Europa, Nord-Amerika, i tillegg til Sør-Afrika.

3. Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging.

Forskergruppene spiller en sentral rolle i fagmiljøene ved fakultetet. Fakultetet er organisert i 13 forskergrupper, og hver av gruppene ledes av en forskergruppeleder. I 2013 ble det innført en ordning med personlige driftsmidler til forskergruppelederne. Denne ordningen fortsetter i 2016. I tillegg videreføres det en ordning med vit.ass.-ressurser på 30 timer til hver enkelt forskergruppe. I retningslinjer for forskergruppene fra 2013, skal forskergruppen evalueres i 2017. Forskergruppene er organisert rundt de faglige disiplinene, men ivaretar i mindre grad eksterne forventinger om tverrfaglighet, samfunnsutfordringer, internasjonalisering og innovasjon. Det foreligger ingen planer om å endre den overliggende strukturen til forskergruppene, men fakultetets påbegynte strategiprosess har avdekket et behov for å vurdere om det er behov for å bygge inn supplerende og mer fleksible organisasjonselementer i strukturen.

4. Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsninger (pågående og planlagte), samt oppfølging av fagevalueringer fra 2014.

Landslovsprosjektet 2014-2024 har som overordnet mål å utforske Kong Magnus VI Landslov av 1274 for å gi ny kunnskap og nye perspektiv til denne. Prosjektet er flerfaglig med forankring i filologi, arkeologi, historie, filosofi, statsrett og rettshistorie. Delprosjektet «Tekst- og disposisjonsvarianter i Landslova av 1274», drevet i samarbeid med Nasjonalbiblioteket, skal etter planen avsluttes ved utgangen av 2016. Når det gjelder delprosjektet «Miserabiles personae» i samarbeid med Stavanger Museum/Barnemuseet, er planen at dette skal resultere i en utstilling i Stavanger i oktober. Prosjektet planlegger å søke finansiering fra Forskningsrådets satsing på forskningsinfrastruktur (INFRASTRUKTUR) og Fri prosjektstøtte (FRIPRO) i 2016.

Ett av de prioriterte forskningssamarbeidene ved fakultetet er Senter for konkurransepolitikk (BECCLE – Bergen Center for Competition Law and Economics, http://beccle.no/). Senteret er et samarbeid med Institutt for økonomi (UiB), NHH og Det juridiske fakultet, med tette faglige kontakter til Konkurransetilsynet, SNF, CMI og UiO. Senteret ble evaluert av UiB 2015 og besluttet videreført i den neste femårsperioden.

Flere av de eksternfinansierte prosjektene har også samarbeid med samfunnsvitenskapelige fag, biologi og medisin.

Den siste fagevalueringen av rettsvitenskap var i 2009.

5. Prioriterte investeringer i forskningsinfrastruktur (oppgraderinger/nyinvesteringer) og tiltak for optimalisert utnyttelse og tilgjengeliggjøring av infrastrukturer for interne og eksterne brukere.

Relevant forskningslitteratur er den fremste infrastrukturen for forskerne, og fakultetet støtter regelmessig biblioteket med midler til bokkjøp for å vedlikeholde og styrke denne ressursen.

Dragefjellet lærings- og formidlingssenter er Det juridiske fakultets senter for utvikling av digital undervisning og forskningsformidling http://www.uib.no/df. Læringssenteret fortsetter som i 2015, med omfattende produksjon av videoer som formidler forskningen ved fakultetet, både gjennom opptak fra symposier, seminarer og konferanser, men også med egne tilrettelagte produksjoner om særskilte forskningsprosjekter m.m.. Det gjøres også oppdrag for andre enheter ved UiB, mot betaling. Avhengig av disputasdeltakernes godkjenning, er det planlagt å filme disputaser i 2016.

6. Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i HORIZON2020 og annen ekstern finansiert virksomhet.

Prodekan for forskning og representanter fra Forsknings- og stabsseksjonen har etablert en «task-force-gruppe» som arbeider med å mobilisere fagmiljøene til å posisjonere seg mot relevante forskningsprogram og utlysninger fra eksterne kilder som Forskningsrådet, HORIZON2020, Bergens forskningsstiftelse m.m.. Målet for gruppen er å i) studere alle forskningsutlysninger som kan være aktuelle for de ulike fagmiljøene på fakultetet, ii) ta direkte kontakt med de aktuelle fagmiljøene for å legge planer for mulige søknader og iii), bistå fagmiljøene med søknadsskriving og oppsett av budsjett. Dersom prosjektet blir finansiert, bistår Forsknings- og stabsseksjonen prosjektlederne med kontraktsinngåelse, økonomi/regnskap, ansettelser, avviksbehandling, samt fremdrifts- og sluttrapportering. Fakultetet har som mål å bidra med minst én søknad til alle relevante program i regi av Norges forskningsråd, og delta i minst en søknad mot HORIZON2020.

7. Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II.

Det er ikke iverksatt særskilte tiltak i 2016 for å styrke den vitenskapelige publiseringen ved fakultetet. Imidlertid ligger det en implisitt forventning om at alle i den vitenskapelige staben over tid skal og bør bidra i den rettsvitenskapelige diskursen ved å publisere artikler i fagfellevurderte tidsskrifter, antologier og monografier. For publisering på engelsk og andre ikke-skandinaviske språk, stiller fakultetet opp med nødvendig språkvask. I 2014 ble det satt publiseringsrekord ved fakultetet, og det ble produsert flere publiseringspoeng per forsker enn ved noen av de andre fakultetene ved UiB (2,2 poeng per førstestilling/1,4 poeng per vitenskapelig stilling inkl ph.d.-er).

FORSKERUTDANNINGS-MELDING 2015
DET JURIDISKE FAKULTET

1. Planer og prioriteringer for 2016.

I forskerutdanningsmeldingen for 2014 informerte vi om våre satsinger på samarbeid med universiteter i India og Kina. Disse samarbeidene er i årets melding lagt frem under «internasjonalisering», og andre planer og prioriteringer utdypes også under de ulike underoverskriftene.

2. Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet

Det har alltid vært en tett kobling mellom fakultetets forskningssatsninger og stipendiatene som deltar i forskerutdanningen. Ved en del spissede utlysninger av stipendiatstillinger har fakultetet sikret rekruttering til prioriterte fagområder i tråd med Strategiplanen for 2011-2015. Fakultetets strategi for 2011-2015 gjelder fortsatt i påvente av ny.

Fakultetets økonomiske situasjon tilsier at det ikke er handlingsrom til å kunne dekke alle rekrutteringsbehov over fakultetets grunnbudsjett. Fakultetet er derfor avhengig av å sikre nyrekruttering via eksterne finansieringskilder, og vil jobbe målrettet for å få dette til, blant annet gjennom å søke om finansiering av ph.d.-stillinger i de fleste relevante forskningsprogram med utlysninger om eksternfinansiering.

Fakultetet har planer om å etablere et forskningsmiljø knyttet til skatterett. Det er planer om tre stipendiatstillinger på dette fagfeltet, hvor én er gjennom ordningen offentlig-ph.d. finansiert av Forskningsrådet i samarbeid med Skatt vest. Den andre finansieres av NHH og den tredje planlegges finansiert av Det juridiske fakultet.

3. Gjennomstrømming

Fadderordning: I 2014 startet fakultetet et prosjekt der personalgruppen og ph.d.-koordinator gjennomgår rutiner for mottak og oppfølging av stipendiatene. Dette arbeidet har båret frukter i form av oppstartsamtaler mellom ny stipendiat, leder for forskerutdanningen og veiledere(e). Nye stipendiater får også oppnevnt en viderekommen stipendiat som fadder.

Oppfølging: Fakultetet arbeider målrettet for å redusere forsinkelser og redusere frafall gjennom (1) jevnlige møter mellom leder for forskerutdanningen, forskningsdekan, HR-ansvarlig for stipendiater og ph.d.-koordinator hvor de går gjennom status for alle ph.d.-kandidater, (2) midtveisevalueringer av ph.d.-prosjekter og (3) medarbeidersamtaler.

Motivasjonsseminar: Høsten 2016 planlegger fakultetet et motivasjonsseminar for alle som har hatt midtveisevaluering. Bakgrunnen for dette er at vi ser at stipendiatene i første del av stipendiatperioden har mye program og oppfølging gjennom blant annet obligatoriske emner, reiser og midtveisevaluering. Deretter blir det roligere, og stipendiatene må i større grad jobbe alene. Fakultetet ønsker å motivere den enkelte til å få fart på skrivingen og å holde fokus fram til innlevering.

4. Underkjenninger

Ingen avhandlinger ble underkjent ved Det juridiske fakultet i 2015.

5. Veilederopplæring

I 2015 ble det gjennomført en UiB-initiert arbeidsmiljøundersøkelse (ARK) blant alle ansatte på fakultetet. I stipendiatgruppen var det 62 % som besvarte undersøkelsen. Et av hovedfunnene var at veiledersituasjonen oppgis som en av flere kilder til manglende progresjon i arbeidet.

I oktober samme år arrangerte fakultetet seminar for forskere som veileder ph.d.-kandidater, og arrangementet planlegges som et årlig tilbud. Fakultetets veiledere var også invitert til å delta på et felles seminar arrangert av søsterfakultetet i Oslo. Vi ser også frem til å se resultatet av arbeidsgruppen som har jobbet med veilederopplæringsspørsmålet etter det sentrale OU-prosjektet.

6. Internasjonalisering

I den tidligere nevnte oppstartsamtalen motiveres kandidatene til å knytte seg til utenlandske forskningsmiljø og delta i fora der prosjektet skal presenteres på engelsk. Verdien av utenlandsopphold er også

tema i de årlige medarbeidersamtalene med prodekan. Videre informeres det om muligheten for at deltakere på språkkurs godskrives i den valgfrie delen av ph.d. programmet. De siste par årene har 1-2 kandidater fått dette godskrevet. Flere av stipendiatene har kortere eller lengre utenlandsopphold.

Ph.d.-kurs i Kina: I juni 2016 arrangerer vi for fjerde år på rad tredagers ph.d.-kurs i kinesisk rettskultur på Nordic Centre, Funad University i Shanghai, støttet av SPIRE. I sammenheng med kurset i Shanghai besøker vi Renmin-universitetet i Beijing, der stipendiater fra UiB og Renmin presenterer sine prosjekter i form av en rundebordskonferanse. Erfaringene etter tre kurs i Shanghai og rundebordskonferanser i Beijing er svært gode, og dette har gitt våre ph.d.-kandidater innsikt i og forståelse for kinesisk rettskultur.

Ph.d.-workshop i India: I forskerutdanningsmeldingen for 2014 skrev vi om samarbeid med National Law University Delhi (NLUD). En mindre delegasjon besøkte NLUD våren 2015, og NLUD besøkte oss samme semester. I mai 2016 vil en ny delegasjon fra fakultetet besøke National Law University Delhi, for å delta i en ph.d.-workshop sammen med indiske ph.d.-er og forskere. Delegasjonen fra Universitetet i Bergen vil bestå av to seniorforskere, to administrativt ansatte og seks ph.d.-er. Det er budsjettert med en tilsvarende reise i 2017. Vi håper dette vil bidra til å legge grunnlaget for et godt samarbeid med NLUD. Reisen dekkes i sin helhet av SIU-midler.

7. Karriereveiledning

Prodekan for forskning gjennomfører både oppstartsamtale og jevnlige medarbeidersamtaler med stipendiatene, hvor blant annet karriereveiledning og mulig fremtid i fakultetets vitenskapelige stab står på agendaen. Det å mobilisere fagmiljøet til å søke ekstern finansiering for midlertidig forsker- eller postdoktorstillinger hører også med i arbeidet med karriereplanleggingen for de stipendiatene som ønsker en karriere i akademia.

Det jobbes systematisk og konkret med å skaffe stipendiatene korte engasjementer de kan tre inn i etter innlevering av avhandlingen, i påvente av faste stillinger. Slike engasjementer har for eksempel vært forskerstilling i et prosjekt, vikariater som førsteamanuensis (ved avvikling av forskningstermin) og universitetslektorstilling på inntil et halvt års varighet. I samarbeid med de enkelte fagmiljøene arbeides det for å få på plass ekstern finansiering i form av midler til midlertidige forsker- eller postdoktorstillinger.

8. Publisering

De fleste ph.d.-kandidater i rettsvitenskap avhandlingen som en monografi, slik at eventuelle artikler kommer i tillegg til avhandlingen, derfor har vi sannsynligvis et lavere tall sammenlignet med andre fakulteter. Mange av stipendiatene publiserer avhandlingen på renommerte forlag i etterkant av disputasen, som på denne måten gir publikasjonspoeng.

9. Andre forhold av særlig betydning for fakultetets håndtering av forskerutdanningen som har endret seg, eller som man planlegger å endre i perioden

Økonomiske rammer legger begrensninger på rekrutteringen til doktorgradsprogrammet, og som tidligere nevnt ønsker vi å øke andelen eksternt finansierte stipendiater og inngå samarbeid om offentlig sektor-kandidater. Vi har også utfordringer med å være en attraktiv arbeidsplass for nyutdannede jurister, og å rekruttere de beste kandidatene til programmet.